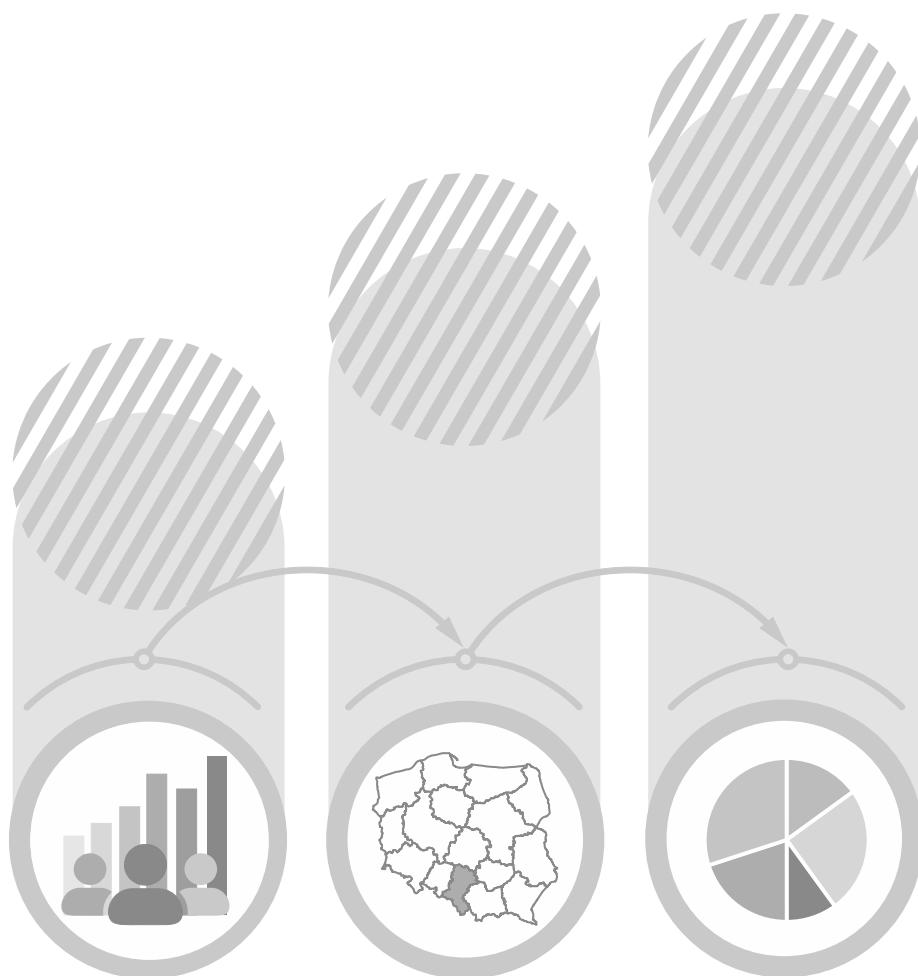

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego 2022

Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship 2022

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego 2022

Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship 2022

Urząd Statystyczny w Katowicach Statistical Office in Katowice

Katowice 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Katowicach. Śląski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Katowice. Śląski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Katarzyna Borkowska, Patrycja Derlecka, Cezary Horoń, Paweł Kalisz, Anna Owczarek, Iwona Pudo

Kierujący

Supervisor

Aneta Stachańczyk

Tłumaczenie

Translation

Cezary Horoń

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Agnieszka Kaim, Monika Lichota-Czapla

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

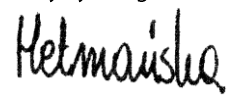
Przekazuję Państwu kolejne wydanie „**Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego**”, opracowanego na potrzeby monitorowania celów strategicznych zawartych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. W tym dokumencie strategicznym polityki regionalnej państwa, jako wyzwania wskazano m.in.: zmiany klimatu, przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych, rozwijanie oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego, wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek, rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjną oraz warunki życia w regionach, a także zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem.

Zakres przedmiotowy publikacji pozwala na skuteczną identyfikację potrzeb rozwojowych województwa i stanowi wsparcie dla analiz regionalnych dokonywanych w celu monitorowania założeń polityki publicznej. Dane statystyczne zostały przedstawione w kilku rozdziałach tematycznych charakteryzujących powierzchnię i podział terytorialny województwa, stan środowiska, potencjał społeczny, w tym kapitał ludzki i jakość życia mieszkańców, szeroko rozumianą gospodarkę, w tym produkt krajowy brutto, koniunkturę gospodarczą, przedsiębiorczość, produkcję i usługi oraz finanse jednostek samorządu terytorialnego.

Część analityczną publikacji poprzedzono syntezą opisującą podstawowe tendencje zachodzące w poszczególnych dziedzinach społecznych i gospodarczych. Wybrane kategorie danych przedstawiono w ujęciu dynamicznym, a także w odniesieniu do całego kraju. Komentarz analityczny wzbogacono tabelaryczną i graficzną formą prezentacji danych w retrospekcji czasowej 2010-2021. Dla pełniejszego zobrazowania zróżnicowania terytorialnego, wybrane informacje statystyczne zaprezentowano na poziomie powiatów i gmin. Istotną część Raportu stanowią także tablice przeglądowe zawierające wybrane dane o województwie śląskim i Katowicach w latach 2010-2021 oraz o miastach na prawach powiatu za ostatni dostępny rok.

Wyrażam nadzieję, że opracowanie okaże się cennym źródłem informacji, przydatnych w procesach decyzyjnych i analizach na szczeblu regionalnym, jak również umożliwi odbiorcom obserwację kierunku i tempa zmian zachodzących w województwie śląskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, maj 2022 r.

Preface

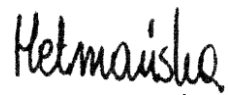
I would like to present the next edition of a **"Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship"**, developed for the purposes of monitoring the strategic goals included in the National Strategy of Regional Development 2030. In this basic strategic document of the state's regional policy, the following challenges were identified as: climate change, counteracting negative effects of demographic processes, development and use of human and social capital, increase in productivity and innovation of regional economies, development of infrastructure to improve competitiveness and investment attractiveness, living conditions in regions as well as increasing the efficiency of development management.

The objective scope of the publication allows for an effective identification of the development needs of the Voivodship and supports regional analyses carried out in order to monitor the assumptions of public policy. Statistical data is presented in several thematic chapters characterising area and territorial division of the Voivodship, state of the environment, social potential including human capital and the quality of life of inhabitants, broadly understood economy including gross domestic product, economic situation, entrepreneurship, production and services as well as finances of local government units.

The analytical part of the publication was preceded by an executive summary of basic tendencies occurring in social and economic areas. Selected categories of data are presented in dynamic terms as well as in relation to the whole country. The analytical commentary was enriched with the tabular and graphic form of data presentation in the extended time retrospection 2010-2021. For a more complete picture of the territorial diversity, selected statistical information is presented at the level of powiats and gminas. An important part of the Report are also review tables containing selected data on Śląskie Voivodship and Katowice in 2010-2021 and on cities with powiat status for the last available year.

I hope that the study will prove to be a valuable source of useful information in decision-making processes and analyses at the regional level, and it will enable recipients of statistical data to observe the direction and pace of changes taking place in Śląskie Voivodship.

Director
of the Statistical Office in Katowice

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, May 2022

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	16
Symbols. Major abbreviations	16
Synteza	18
Executive summary	23
1. Województwo na tle kraju	28
1. Voivodship against the background of the country	28
2. Województwo na tle pozostałych województw	31
2. Voivodship against the background of other voivodships	31
3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	39
3. Area and territorial division of the Voivodship	39
4. Środowisko	40
4. Environment	40
4.1. Warunki meteorologiczne	40
4.1. Meteorological conditions	40
4.2. Powierzchnia	42
4.2. Area	42
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	44
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	44
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	49
4.4. Pollution and protection of air	49
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	50
4.5. Nature protection. Forests	50
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	54
4.6. Industrial and municipal waste	54
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	60
4.7. Economic aspects of environmental protection	60
5. Społeczeństwo	63
5. Society	63
5.1. Kapitał ludzki	63
5.1. Human capital	63
5.1.1. Demografia	63
5.1.1. Demography	63
5.1.2. Edukacja	71
5.1.2. Education	71
5.1.3. Zasoby pracy	78
5.1.3. Labour resources	78
5.2. Jakość życia	85
5.2. Quality of life	85
5.2.1. Zamożność mieszkańców	85
5.2.1. Inhabitants' wealth	85
5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	90
5.2.2. Social assistance and family support	90
5.2.3. Warunki mieszkaniowe	96
5.2.3. Housing conditions	96
5.2.4. Ochrona zdrowia	102
5.2.4. Health care	102
5.2.5. Kultura	108
5.2.5. Culture	108

	Str. Page
5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne	111
5.2.6. Public safety	111
5.2.7. Społeczeństwo informacyjne	114
5.2.7. Information society	114
5.2.8. Aktywność społeczna	115
5.2.8. Social activity	115
6. Gospodarka	118
6. Economy	118
6.1. Produkt krajowy brutto	118
6.1. Gross domestic product	118
6.2. Koniunktura gospodarcza	121
6.2. Business tendency	121
6.3. Przedsiębiorczość	125
6.3. Entrepreneurship	125
6.3.1. Podmioty gospodarki narodowej	125
6.3.1. Entities of the national economy	125
6.3.2. Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	129
6.3.2. Research and development as well as innovation activity	129
6.3.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	135
6.3.3. Use of information and communication technologies in enterprises	135
6.3.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	137
6.3.4. Financial results of non-financial enterprises	137
6.3.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	141
6.3.5. Investment outlays of enterprises	141
6.4. Produkcja i usługi	145
6.4. Production and services	145
6.4.1. Rolnictwo	145
6.4.1. Agriculture	145
6.4.2. Przemysł	150
6.4.2. Industry	150
6.4.3. Budownictwo	155
6.4.3. Construction	155
6.4.4. Rynek wewnętrzny	161
6.4.4. Internal market	161
6.4.5. Transport	163
6.4.5. Transport	163
6.4.6. Energia	171
6.4.6. Energy	171
7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	174
7. Finance of local government units	174
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	174
7.1. Revenue of local government units	174
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	177
7.2. Expenditure of local government units	177
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	180
7.3. Result of budgets of local government units	180
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	184
7.4. Projects co-financed by the European funds	184
8. Wybrane dane o województwie śląskim.....	189
8. Selected data on Śląskie Voivodship	189
9. Wybrane dane o Katowicach	193
9. Selected data on Katowice	193
10. Wybrane dane o miastach na prawach powiatów	195
10. Selected data on cities with powiat status	195

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	1	28
Selected data for Poland and the Voivodship	1	28
Warunki meteorologiczne	2	40
Meteorological conditions	2	40
Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	3	42
Geodetic area by land use	3	42
Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	4	44
Water consumption by needs during the year	4	44
Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	5	46
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	5	46
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	6	49
Emission of air pollutants from plants significant nuisance to air quality	6	49
Odpady przemysłowe.....	7	55
Industrial waste	7	55
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	8	58
Municipal waste collected separately during the year	8	58
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej	9	61
Outlays on fixed assets for environmental protection and water management	9	61
Ludność	10	63
Population	10	63
Wychowanie przedszkolne	11	71
Pre-primary education	11	71
Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	12	76
Persons who took or passed matriculation exam	12	76
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w 4 kwartale według BAEL	13	79
Economic activity of the population aged 15-89 in the 4 quarter by LFS.....	13	79
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	14	87
Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	14	87
Świadczenia społeczne	15	88
Social benefits	15	88
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	16	89
Average monthly available income	16	89
Świadczenie wychowawcze	17	90
Child-raising benefit	17	90
Świadczenia pomocy społecznej	18	91
Social assistance benefits	18	91
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	19	92
Beneficiaries of social assistance at domicile	19	92
Żłobki i kluby dziecięce	20	93
Nurseries and children's clubs	20	93
Zasoby mieszkaniowe	21	96
Dwelling stocks	21	96
Wodociągi	22	99
Water supply system	22	99
Kanalizacja	23	99
Sewage system	23	99

Spis tablic (cd.)

List of tables (cont.)

	Nr No	Str. Page
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	24	102
Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	24	102
Placówki opieki zdrowotnej	25	103
Health care facilities	25	103
Instytucje kultury	26	108
Cultural institutions	26	108
Wypadki drogowe oraz ich skutki	27	112
Road accidents and their results	27	112
Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	28	114
Households with access to the Internet at home and Internet users	28	114
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	29	115
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	29	115
Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	30	122
General business climate indicator by kind of activity	30	122
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	31	126
Entities of national economy in the REGON register	31	126
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	32	129
Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)	32	129
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)	33	131
Intramural expenditures on R&D by origin of funds (current prices)	33	131
Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	34	134
Innovative enterprises by types of introduced innovations	34	134
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	35	140
Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	35	140
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	36	144
Investment outlays (current prices)	36	144
Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	37	145
Yields of selected agricultural crops	37	145
Przemysł	38	153
Industry	38	153
Budownictwo.....	39	156
Construction	39	156
Budownictwo mieszkaniowe	40	159
Residential construction	40	159
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	41	162
Indices of retail sales of goods (current prices)	41	162
Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	42	164
Public roads by type of surface	42	164
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	43	165
Hard surface public roads	43	165
Komunikacja miejska	44	169
Urban transport	44	169
Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach	45	170
Passenger traffic at Katowice International Airport in Pyrzowice	45	170
Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	46	172
Consumers and consumption of electricity in households	46	172

Spis tablic (dok.)

List of tables (cont.)

	Nr No	Str. Page
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	47	175
Revenue of budgets of local government units	47	175
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	48	178
Expenditure of budgets of local government units.....	48	178
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	49	181
Result of budgets of local government units	49	181
Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.	50	182
Debt of local government units in 2020	50	182
Wartość całkowita projektów, tym wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2021 r.	51	184
The total value of projects the value of European Union funds co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of 2021	51	184
Wybrane dane o województwie śląskim	52	189
Selected data on Śląskie Voivodship	52	189
Wybrane dane o Katowicach	53	193
Selected data on Katowice	53	193
Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	54	195
Selected data on cities with powiat status	54	195

Spis wykresów

List of graphs

	Nr No	Str. Page
Odpady komunalne zebrane selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w 2020 r.	1	31
Municipal waste collected separately in total municipal waste collected in 2020	1	31
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.	2	32
Natural increase per 1,000 population in 2021	2	32
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r. ... in 2021	3	32
Net internal and international migration for permanent residence per 1,000 population in 2021	3	32
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2021 r.	4	37
Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2021	4	37
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)	5	37
Intramural expenditures on research and development per capita in 2020 (current prices)	5	37
Średnie miesięczne temperatury powietrza	6	41
Average monthly air temperatures	6	41
Średnie miesięczne opady atmosferyczne	7	41
Average monthly atmospheric precipitation	7	41
Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	8	43
Land reclaimed and managed during the year	8	43
Struktura ścieków wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi	9	46
Structure of wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	9	46

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2020 r.	10	53
Structure of area of special nature value under legal protection in 2020	10	53
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	11	56
Industrial waste generated during the year per capita	11	56
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	12	58
Municipal waste collected during the year per capita	12	58
Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010-2020	13	62
Structure of outlays on fixed assets by source of financing in years 2010-2020	13	62
Liczba ludności w latach 2000, 2010, 2015 i 2021 oraz prognoza do 2030 i 2040 r.	14	64
Population in 2000, 2010, 2015 and 2021 and projection until 2030 and 2040	14	64
Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2021 i 2030	15	66
Population by sex and age in 2010, 2021 and 2030	15	66
Indeks starości w latach 2010-2021	16	67
Ageing index in 2010-2021	16	67
Mediana wieku ludności	17	67
Median age of population	17	67
Małżeństwa zawarte i rozwody w latach 2010-2021	18	68
Marriages contracted and divorces in 2010-2021	18	68
Ruch naturalny ludności w latach 2010-2021	19	69
Vital statistics of population in 2010-2021	19	69
Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w latach 2010-2021	20	69
Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2010-2021	20	69
Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	21	72
Structure of children attending pre-primary education establishments	21	72
Struktura ludności według poziomu wykształcenia (BAEL)	22	73
Structure of population by education level (LFS)	22	73
Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	23	73
Pupils and graduates of primary schools	23	73
Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2020/21	24	75
Structure of students of post-primary schools by types in the 2020/21 school year	24	75
Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2019/20	25	75
Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education in the 2019/20 school year	25	75
Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2019/20	26	78
Graduates by broad fields of education in the 2019/20 academic year	26	78
Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	27	79
Activity rate by quarters	27	79
Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2021	28	82
Registered unemployment rate in 2010-2021	28	82
Wynagrodzenia według zawodów	29	85
Wages and salaries by occupations	29	85
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	30	87
Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	30	87

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Struktura subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2020 r.	31	90
Structure of subjective evaluation of material situation of household in 2020	31	90
Rodziny korzystające z pomocy społecznej według powodów przyznania pomocy w 2020 r.	32	91
Families benefiting from social assistance by reasons for granting assistance in 2020	32	91
Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	33	94
Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	33	94
Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	34	103
Doctors and nurses per 10 thousand population	34	103
Struktura lekarzy specjalistów	35	104
Structure of medical specialists	35	104
Struktura wyjazdów jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2020 r.	36	106
Structure of responses of emergency medical services by place of accident in 2020	36	106
Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2020 r.	37	109
Events organized by centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres and event participants in 2020	37	109
Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	38	114
Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	38	114
Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	39	115
Individuals using e-government services during the last 12 months	39	115
Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	40	119
Indices of gross domestic product (current prices)	40	119
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju.....	41	119
Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value.....	41	119
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	42	120
Gross value added by kind of activity (current prices)	42	120
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	43	121
Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	43	121
Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	44	123
General business climate indicator by kind of activity	44	123
Podmioty gospodarki narodowej	45	125
Entities of the national economy	45	125
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD	46	128
Structure of entities of the national economy by PKD sections	46	128
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	47	130
Intramural expenditures on research and development per capita	47	130
Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	48	131
Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	48	131
Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	49	133
Internal R+D personnel per 1,000 economically active persons	49	133
Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	50	134
Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue	50	134

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	51	135
Patent applications filed by domestic entities per 1 million population	51	135
Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	52	136
Enterprises with broadband Internet access	52	136
Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	53	137
Enterprises receiving orders via computer networks	53	137
Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	54	138
Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials	54	138
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	55	139
Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non- -financial enterprises	55	139
Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)	56	143
Indices of investment outlays (current prices)	56	143
Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2021 r.	57	146
The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2021	57	146
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	58	147
Cattle density per 100 ha of agricultural land	58	147
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	59	147
Pig density per 100 ha of agricultural land	59	147
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	60	148
Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)	60	148
Dynamika skupu mleka	61	148
Indices of cows' milk procurement	61	148
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	62	153
Indices of sold production of industry (constant prices)	62	153
Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	63	154
Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)	63	154
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	64	154
Indices of average paid employment in industry	64	154
Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD	65	155
Structure of average paid employment in industry by PKD sections	65	155
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	66	156
Indices of sold production of construction (current prices)	66	156
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	67	157
Indices of construction and assembly production (current prices)	67	157
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	68	157
Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)	68	157
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	69	158
Indices of average paid employment in construction	69	158
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	70	159
Indices of the number of dwellings completed	70	159
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	71	159
Structure of dwellings completed by construction form	71	159
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	72	162
Indices of retail sales of goods (current prices)	72	162
Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	73	164
Structure of hard surface public roads	73	164
Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2020 r.	74	168
Structure of national lines of scheduled bus transport in 2020	74	168

Spis wykresów (dok.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Ruch międzynarodowy pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach (przyjazdy i wyjazdy)	75	170
International passenger traffic at Katowice International Airport in Pyrzowice (arrivals and departures)	75	170
Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	76	171
Structure of electricity consumption by economy sectors	76	171
Struktura wydatków budżetowych według działów w 2020 r.	77	180
Structure of budgetary expenditure by divisions in 2020	77	180
Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	78	181
Revenue, expenditure and result of budgets of local government units	78	181
Wartość całkowita dotacji otrzymywanych przez samorządy na realizację projektów europejskich	79	185
Total value of subsidies received by local government for the implementation of European projects	79	185

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ oraz NO ₂ w 2020 r.	1	31
Concentration of suspended particulate matter PM _{2,5} , PM ₁₀ as well as NO ₂ in 2020	1	31
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)	2	33
Employment rate by LFS in 2021 (annual average)	2	33
Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)	3	33
Unemployment rate by LFS in 2021 (annual average)	3	33
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r.	4	34
Average monthly available income per capita in households in 2020	4	34
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2020 r.	5	34
Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020	5	34
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r.	6	35
Dwelling stocks per 1,000 population in 2020	6	35
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r.	7	35
Out-patient health care units in 2020	7	35
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)	8	36
Gross domestic product per capita in 2020 (current prices)	8	36
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r.	9	36
Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021	9	36
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r.	10	38
Hard surface public roads per 100 km ² of total area in 2020	10	38
Energia ze źródeł odnawialnych w 2020 r.	11	38
Energy from renewable sources in 2020	11	38

Spis map (cd.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Podział województwa śląskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r.	12	39
Division of Śląskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021	12	39
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2020 r.	13	45
Water consumption for the needs of the national economy and population in 2020	13	45
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2020 r.	14	48
Population connected to wastewater treatment plants in 2020	14	48
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.	15	52
Area of special nature value under legal protection in 2020	15	52
Lesistość w 2020 r.	16	54
Forest cover in 2020	16	54
Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2020 r.	17	57
Municipal waste collected separately in 2020	17	57
Odpady komunalne zebrane w 2020 r.	18	59
Municipal waste collected in 2020	18	59
Zmiana liczby ludności w latach 2010-2021	19	65
Population changes in 2010-2021	19	65
Przyrost naturalny ludności w 2021 r.	20	68
Natural increase in 2021	20	68
Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2021 r.	21	70
Net migration of population for permanent residence in 2021	21	70
Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2020/21	22	72
Pre-primary education in the 2020/21 school year	22	72
Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2020/21	23	74
Pupils in primary schools in the 2020/21 school year	23	74
Uczelnie	24	77
Higher education institutions	24	77
Pracujący w 2020 r.	25	81
Employed persons in 2020	25	81
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.	26	83
Registered unemployment rate in 2021	26	83
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2020 r.	27	86
Average monthly gross wages and salaries in 2020	27	86
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 r.	28	92
Scope of use of community social assistance in 2020	28	92
Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r.	29	95
Nurseries and children's clubs in 2020	29	95
Warunki mieszkaniowe ludności w 2020 r.	30	97
Housing conditions of population in 2020	30	97
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2020 r.	31	98
Population using water supply system in 2020	31	98
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2020 r.	32	100
Population using sewage system in 2020	32	100
Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2020 r.	33	101
Population using gas supply system in 2020	33	101
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2020 r.	34	105
Out-patient health care in 2020	34	105
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2020 r.	35	107
Expenditures of gminas and cities with powiat status in division „Health care” in 2020	35	107

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2020 r.	36	110
Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2020	36	110
Zagrożenie przestępczością w 2021 r.	37	112
Crime risk in 2021	37	112
Bezpieczeństwo na drogach w 2021 r.	38	113
Road safety in 2021	38	113
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2021 r. ...	39	116
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2021	39	116
Podmioty gospodarki narodowej w 2021 r.	40	127
Entities of the national economy in 2021	40	127
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2020 r.	41	130
Intramural expenditure on R&D per 1 inhabitant by subregions in 2020	41	130
Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R według podregionów w 2020 r.	42	132
Share of external funds in intramural expenditures on R&D by subregions in 2020	42	132
Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2020 r.	43	142
Investment outlays per capita in 2020	43	142
Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r.	44	151
Sold production of industry in 2020	44	151
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r.	45	152
Average paid employment in industry in 2020	45	152
Mieszkania oddane do użytkowania w 2021 r.	46	160
Dwellings completed in 2021	46	160
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2020 r.	47	166
Improved hard surface communal and district roads in 2020	47	166
Ścieżki rowerowe w 2020 r.	48	167
Cycle paths in 2020	48	167
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r.	49	173
Consumption of electricity in households in 2020	49	173
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	50	176
Own revenue of gminas budgets per capita in 2020	50	176
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	51	179
Investment expenditure of gminas budgets per capita in 2020	51	179
Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2020 r.	52	183
Debt of gminas in % of revenue in 2020	52	183
Dotacje na projekty europejskie uzyskane przez gminy na 1 mieszkańca w 2020 r.	53	186
Subsidies for European projects obtained by gminas per capita in 2020	53	186
Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w gminach w 2020 r.	54	187
Ratio of the value of subsidies for European projects to own revenue of gminas in 2020 ...	54	187
Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w gminach w 2020 r.	55	188
Share of the European investment grants in total investment expenditure of gminas in 2020	55	188

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0) (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit. zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007. categories are presented in abbreviated form according to applicable Polish Classification of Activities 2007.
*	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych. data revised.
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
zł PLN	złoty zloty
szt. pcs	sztuka piece
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne
dt	decytona deciton
mm	milimetr millimetre
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km	kilometr kilometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
m ³	metr sześcienny cubic metre

Skrót (dok.) Abbreviation (cont.)	Znaczenie (dok.) Meaning (cont.)
kw.	kwartał quarter
dm ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
ha	hektar hectare
r.	rok year
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
Lp. No.	liczba porządkowa number
nr (Nr) No.	numer number
poz.	pozycja position
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
Dz. U.	Dziennik Ustaw
°C	stopień Celsjusza centigrade
m.in. i.a.	między innymi among others
np. e.g	na przykład for example
tj. i.e	to jest that is
MW	megawat megawatt
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
TWh	terawatogodzina terawatt-hour
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
NTS	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Agricultural Social Insurance Fund
PIB NRI	Państwowy Instytut Badawczy National Research Institute
UE	Unia Europejska
EU	European Union
Agl.	Aglomeracja Agglomeration

Synteza

Przeciętne roczne temperatury powietrza w 2021 r. we wszystkich stacjach meteorologicznych w województwie śląskim były wyższe niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Jednocześnie odnotowano spadek **rocznej sumy opadów atmosferycznych**. Miesiącem o najwyższej średniej temperaturze powietrza był lipiec, natomiast najniższe wartości odnotowano w styczniu.

Powierzchnia geodezyjna gruntów w województwie śląskim według stanu w dniu 1 stycznia 2021 r. wynosiła 1233,3 tys. ha i w porównaniu z 2020 r. i 2010 r. nie zmieniła się. Ponad połowę powierzchni gruntów stanowiły użytki rolne, a prawie 1/3 – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, natomiast wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. ukształtowała się na poziomie 4937 ha, w tym 3511 ha przypadało na grunty zdewastowane. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania zmniejszyła się w porównaniu z 2019 r., natomiast wzrosła w stosunku do 2010 r.

Zużycie wody w województwie śląskim w 2020 r. wyniosło 362,3 hm³, z tego 180,5 hm³ wody przypadało na eksploatację sieci wodociągowej, 100,7 hm³ zostało wykorzystane w przemyśle, a 81,2 hm³ – w rolnictwie i leśnictwie. Zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odnotowano spadek zużycia wody odpowiednio o: 0,1% i 9,6%.

Łączna ilość **ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczania** odprowadzonych do wód lub do ziemi na terenie województwa śląskiego w 2020 r. osiągnęła poziom 394,1 hm³, z tego 321,3 hm³ ścieków zostało oczyszczonych, a 72,9 hm³ odprowadzono bez oczyszczenia.

Udział ludności **korzystającej z oczyszczalni ścieków** w odniesieniu do ogólnej liczby ludności województwa w 2020 r. wyniósł 81,2% i był niższy o 0,5 p. proc. w porównaniu z 2019 r., ale wyższy o 9,2 p. proc. w odniesieniu do 2010 r.

Spośród 313 **zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza**, działających na terenie województwa śląskiego w 2020 r., 208 emitowało zanieczyszczenia pyłowe, a 283 – zanieczyszczenia gazowe. Wielkość **emisji zanieczyszczeń pyłowych** osiągnęła poziom 4,4 tys. t, tj. o 21,1% niższy niż w 2019 r. oraz o 67,2% niższy niż w 2010 r. **Emisja zanieczyszczeń gazowych** (łącznie z dwutlenkiem węgla) wyniosła 29210,5 tys. t i w odniesieniu do 2019 r. zmniejszyła się o 9,9%, a w porównaniu z 2010 r. – o 32,7%.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 185 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, a tylko 53 spośród nich było wyposażonych w **urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych**. W 2020 r. zatrzymano 1712,3 tys. t pyłów, tj. o 10,5% mniej niż w 2019 r. oraz o 51,6% mniej niż w 2010 r., a także 178,3 tys. t gazów (bez dwutlenku węgla), tj. o 16,0% mniej niż w 2019 r. i o 38,5% mniej niż w 2010 r.

Obszary prawnie chronione w województwie śląskim w 2020 r. zajmowały łącznie 272,5 tys. ha, co stanowiło 22,1% powierzchni ogólnej województwa. Największy udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały **parki krajobrazowe** (82,5%). W końcu 2020 r. **ochroną rezerwatową** objętych było 65 obiektów o łącznej powierzchni 4430,2 ha. W latach 2010-2020 powierzchnia rezerwatów wzrosła o 353,5 ha. W 2020 r. na terenie województwa śląskiego wyznaczonych było 47 **obszarów „Natura 2000”** – 6 obszarów specjalnej ochrony ptaków, o łącznej powierzchni 62,4 tys. ha oraz 41 specjalnych obszarów ochrony siedlisk, o łącznej powierzchni 92,1 tys. ha.

Grunty leśne w województwie śląskim według stanu w końcu 2020 r. zajmowały obszar 405,8 tys. ha, co stanowiło 32,9% ogólnej powierzchni województwa. **Powierzchnia lasów** wynosiła 395,8 tys. ha i stanowiła 97,5% gruntów leśnych województwa.

W 2020 r. w województwie śląskim wytworzono 29397,1 tys. t odpadów, z tego 27616,6 tys. t **odpadów przemysłowych** i 1780,5 tys. t **odpadów komunalnych**. Najwięcej odpadów przemysłowych powstało przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin – 19784,1 tys. t. Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych na terenie województwa zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i w stosunku do 2010 r. W końcu 2020 r. masa **odpadów nagromadzonych na składowiskach własnych zakładów** osiągnęła poziom 459896,2 tys. t. W 2020 r. w województwie śląskim z gospodarstw domowych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz usług komunalnych zebrano 1780,5 tys. t odpadów komunalnych. Najwięcej odpadów komunalnych pochodziło z gospodarstw domowych – 1562,7 tys. t. Ilość zebranych w 2020 r. odpadów komunalnych zwiększyła się zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. Masa zebranych **odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania** wyniosła 539,0 tys. t.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (w cenach bieżących) w województwie śląskim poniesione w 2020 r. wyniosły 1528,2 mln zł. Wysokość poniesionych nakładów zmniejszyła się o 15,8% w porównaniu z 2019 r., ale wzrosła o 3,1% w odniesieniu do 2010 r. **Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej** w województwie śląskim (w cenach bieżących) w 2020 r. osiągnęły poziom 460,9 mln zł i zmniejszyły się w porównaniu z 2019 r. (o 40,9%), ale wzrosły w odniesieniu do 2010 r. (ponad 2-krotnie).

Liczba mieszkańców województwa śląskiego systematycznie zmniejsza się. Rok 2021 był kolejnym, w którym odnotowano spadek liczby ludności w ujęciu rocznym (o 36,5 tys. osób). Na ubytek rzeczywisty ludności wpływ miał ujemny **przyrost naturalny** (minus 31416) oraz ujemne **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały** (minus 4483). W porównaniu z 2020 r. spadła liczba mieszkańców miast i wsi odpowiednio o: 1,02% oraz 0,13%. Ludność województwa śląskiego z roku na rok starzeje się. W latach 2010-2021 mediana wieku (wiek środkowy) wzrosła z 39,7 lat do 43,4 lat.

W roku szkolnym 2020/21 w relacji do roku szkolnego 2019/20, odnotowano wzrost placówek **wychowania przedszkolnego** (o 1,4%), w tym przedszkoli (o 2,0%). Zwiększyła się liczba dzieci w przedszkolach (o 0,9%). W porównaniu z rokiem szkolnym 2019/20 liczba **szkół podstawowych** dla dzieci i młodzieży zmniejszyła się (o 0,1%), natomiast liczba uczniów wzrosła (o 1,4%). W roku szkolnym 2020/21 odnotowano wzrost liczby **szkół ponadpodstawowych** oraz liczby uczniów. W relacji do roku szkolnego 2019/20 odnotowano spadek liczby **szkół policealnych** (o 7,5%), natomiast wzrost liczby uczniów tych szkół (o 5,1%). W roku akademickim 2020/21 w odniesieniu do poprzedniego roku liczba **uczelni** pozostała na niezmiennym poziomie, natomiast wzrosła liczba studentów (o 0,7%). Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w 2020 r. generalnie wzrosły.

Rok 2021 r. był okresem, w którym sytuacja na rynku pracy w województwie śląskim poprawiła się w skali roku. Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w wieku 15-89 lat za 4 kwartał 2021 r. zarówno liczba **pracujących**, jak **współczynnik aktywności zawodowej** oraz **wskaźnik zatrudnienia** były wyższe niż przed rokiem (odpowiednio o: 4,5%, 2,6 p. proc. i 3,1 p. proc.). Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia według kryteriów BAEL obniżyły się w ujęciu rocznym (odpowiednio o: 21,3% i 0,8 p. proc.). Jednocześnie zmniejszyła się liczba **bezrobotnych** oraz **stopa bezrobocia rejestrowanego** (według stanu w końcu okresu) odpowiednio o: 16,2% i 0,8 p. proc.

W 2021 r., w porównaniu z 2020 r., wystąpił wzrost **przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto** w sektorze przedsiębiorstw (o 8,0%). Przeciętna liczba **emerytów i rencistów** zmniejszyła się (o 0,8%). Wzrosła przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto zarówno wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (o 6,3%), jak i rolników indywidualnych (o 2,6%). W 2020 r. przeciętny miesięczny **dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym** był wyższy niż przed rokiem (o 8,1%).

W 2020 r. liczba osób, którym przyznano na podstawie decyzji świadczenia **pomocy społecznej** była mniejsza o 9,9% niż w roku poprzednim. Mniejsza była również liczba beneficjentów pomocy społecznej (o 9,7%). Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie objęto w 2020 r. przeciętnie miesięcznie 722,6 tys. dzieci w rodzinach naturalnych. Na koniec 2020 r. liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 wzrosła w skali roku o 7,6%.

Wszystkie wskaźniki charakteryzujące **warunki mieszkaniowe** w województwie śląskim w latach 2010-2020 poprawiły się. W porównaniu z 2019 r. wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na 1 osobę w mieszkaniu odpowiednio o: 0,3 m² i 0,5 m². Zmniejszyła się przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie oraz na 1 izbę. Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców zwiększyła się o 6 i wyniosła 401,5. Coraz więcej mieszkań jest lepiej wyposażonych w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne, wzrósł odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej. W porównaniu do 2019 r. zwiększyła się długość sieci wodociągowej o 230,1 km, kanalizacyjnej o 193,7 km i gazowej o 565,6 km. Zwiększyło się zużycie wody na 1 mieszkańca oraz zużycie gazu.

W końcu 2020 r., w stosunku do danych sprzed roku, odnotowano mniejszą o 0,8% liczbę lekarzy oraz mniejszą o 2,4% liczbę pielęgniarek. W **ambulatoryjnej opiece zdrowotnej** zmniejszyła się liczba przychodni oraz liczba praktyk lekarskich i stomatologicznych (odpowiednio o: o 3,1% i 8,7%), przy spadku udzielonych porad o 13,9%. W skali roku zmniejszyła się liczba łóżek w szpitalach ogólnych o 2,7% oraz liczba hospitalizowanych pacjentów o 26,0%.

W końcu 2020 r. **liczba instytucji kultury** były niższe niż przed rokiem, z wyjątkiem muzeów i oddziałów muzealnych (wzrost o 9) oraz teatrów i instytucji muzycznych (bez zmian). W 2020 r., w porównaniu z 2019 r., zmniejszyła się liczba osób **korzystających z instytucji kultury** m.in. czytelników bibliotek publicznych (o 18,6%), zwiedzających galerie sztuki (o 68,3%), widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych (o 74,4%) oraz widzów w kinach stałych (o 68,3%).

Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2021 r. w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była wyższa niż przed rokiem o 3,0%. W ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym. Niższe były wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych ogółem o 4,0 p. proc. w tym: przestępstw o charakterze gospodarczym o 8,8 p. proc., przeciwko mieniu o 3,0 p. proc. oraz przestępstw o charakterze kryminalnym o 1,8 p. proc. natomiast wyższe przestępstw drogowych o 0,2 p. proc. W 2021 r. doszło do mniejszej niż przed rokiem liczby wypadków drogowych, w których odnotowano mniejszą liczbę rannych oraz ofiar śmiertelnych.

Wyniki badań gospodarstw domowych osób w wieku 16-74 lata w województwie śląskim wskazują na wzrost w skali roku odsetka **gospodarstw domowych korzystających z Internetu** (o 0,7 p. proc.). W ciągu dwunastu miesięcy zmniejszył się odsetek osób dokonujących zakupy przez Internet (o 2,3 p. proc.), natomiast wzrósł odsetek korzystających z usług administracji publicznej (o 0,1 p. proc.).

W końcu 2021 r. liczba **fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych** zarejestrowanych w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej **REGON** była większa niż przed rokiem (o 3,1%). Na 10 tysięcy ludności przypadało w województwie 30,4 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (w kraju – 40,7).

Według wstępnego szacunku, wartość **produktu krajowego brutto** i poziom **PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca** w województwie śląskim w 2020 r. były niższe niż w 2019 r. odpowiednio o: 2,2% i 1,9%. Zmniejszył się udział województwa w generowaniu PKB. Wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w województwie była niższa niż przeciętna dla kraju o 0,9%.

W większości badanych obszarów przedsiębiorcy w kwietniu br. **oceniają koniunkturę** gorzej niż w kwietniu ub. roku, wyjątek stanowi sekcja zakwaterowanie i gastronomia, handel detaliczny i handel hurtowy, gdzie koniunktura oceniana jest lepiej niż przed rokiem. Do głównych barier ograniczających działalność w większości badanych obszarów, podobnie jak przed rokiem, zaliczana jest niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz koszty zatrudnienia.

W województwie śląskim w skali roku odnotowano wzrost (o 3,1%) liczby **podmiotów gospodarki narodowej** w rejestrze REGON. Liczba podmiotów w **sektorze prywatnym** wzrosła w skali roku o 3,0%, natomiast w **sektorze publicznym** była mniejsza o 0,2%. W końcu 2021 r. zarejestrowano wzrost w skali roku liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 3,1%, spółek handlowych o 6,2%, fundacji o 7,4% oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych o 2,2%.

W 2020 r. odnotowano spadek **nakładów na działalność B+R** w skali roku (o 3,6%) oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca (o 3,2%). Z sektora przedsiębiorstw pochodziło najwięcej nakładów wewnętrznych na działalność B+R (46,8%). Odnotowano niższe niż przed rokiem nakłady na innowacje w przedsiębiorstwach przemysłowych (o 23,4%), natomiast wyższe w sektorze usług (o 29,1%).

W 2021 r. wzrósł **udział przedsiębiorstw** posiadających **dostęp do szerokopasmowego Internetu** (o 0,2 p. proc.), posiadających własną stronę internetową (o 0,1 p. proc.) oraz korzystających z zakupów w chmurze obliczeniowej (o 6,1 p. proc.). W 2020 r. przedsiębiorstwa częściej (o 3,4 p. proc.) niż w roku poprzednim otrzymywały zamówienia poprzez strony internetowe, natomiast mniej (o 2,4 p. proc.) korzystało z otwartych danych publicznych.

W 2021 r. w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych odnotowano 9-krotnie wyższe niż przed rokiem **wyniki finansowe brutto** i ponad 11-krotnie wyższe **wyniki finansowe netto**. W skali roku wzrosły wskaźniki rentowności: sprzedaży brutto (o 3,6 p. proc.), **obrotu brutto** (o 5,0 p. proc.) i **obrotu netto** (o 4,3 p. proc.), obniżył się natomiast **wskaźnik poziomu kosztów** (o 5,0 p. proc.). Pogorszyły się **wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia**, które w porównaniu z rokiem poprzednim obniżyły się odpowiednio o: 4,7 i 5,4 p. proc.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób, mających siedzibę na terenie województwa śląskiego, na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2021 r. osiągnęły poziom 15727,1 mln zł i w porównaniu z 2020 r. zwiększyły się o 4,1%. Wartość **zakupów inwestycyjnych** zwiększyła się o 3,8% w skali roku. Najwięcej środków przeznaczono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (8477,4 mln zł). Inwestorzy rozpoczęli realizację mniejszej liczby **nowych inwestycji** niż przed rokiem, ale o wyższej łącznej wartości kosztorysowej.

Na **rynku rolnym** w 2021 r., w odniesieniu do 2020 r., odnotowano spadek **skupu** ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (o 34,5%) oraz mleka krowiego (o 0,6%), natomiast odnotowano wzrost skupu ziemniaków (o 45,1%) oraz żywca rzeźnego (o 10,6%). Wzrosły **ceny skupu** produktów roślinnych (z wyjątkiem ziemniaków) oraz produktów zwierzęcych (z wyjątkiem żywca wieprzowego). W skali roku zwiększyło się **pogłowie** bydła (o 1,6%), ale zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej (o 6,7%).

Wartość **globalnej produkcji rolniczej** w 2020 r. (w cenach stałych z 2019 r.) spadła o 8,2%, przy czym produkcja zwierzęca spadła – o 18,4%, a produkcja roślinna wzrosła – o 6,9%. W skali roku zmniejszyła się także **końcowa produkcja rolnicza** (o 12,6%) oraz **towarowa produkcja rolnicza** (o 11,7%).

W 2020 r. w województwie śląskim **produkcja sprzedana przemysłu** (w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób) była niższa niż w roku poprzednim (o 9,5%). Zanotowano również spadek wydajności pracy (o 7,9%), przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia (o 3,4%).

W 2021 r. zanotowano wzrost (w skali roku) **przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w budownictwie** o 20,3% (w cenach bieżących). Produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się o 18,3% (w 2020 r. spadła o 3,6%). Wyższa niż przed rokiem była również wydajność pracy w budownictwie (o 26,4%), przy spadku przeciętnego zatrudnienia (o 4,8%).

W **budownictwie mieszkaniowym** w 2021 r. oddano do użytkowania o 7,1% mniej mieszkań niż w roku poprzednim (w 2020 r. wzrost o 30,7%). Był to pierwszy rok spadku efektów budownictwa mieszkaniowego od 2015 r. Większa była przeciętna liczba izb w jednym mieszkaniu oraz przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania. Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania były wyposażone w podstawowe urządzenia techniczno-sanitarne. Utrzymał się wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto (o 32,1%) oraz liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (o 27,4%).

Wartość **sprzedaży detalicznej** ogółem w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych w 2021 r. była o 14,9% wyższa niż przed rokiem. Wzrosła również sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych (o 39,0%), w tym w jednostkach hurtowych (o 36,8%).

Środkami **komunikacji miejskiej** w 2020 r. przewieziono 203,6 mln pasażerów, tj. o 45,8% mniej niż przed rokiem. **Transportem samochodowym** w komunikacji krajowej przewieziono o 41,1% mniej pasażerów, a w komunikacji międzynarodowej o 59,2% mniej. Odnotowano znaczny spadek przewozu pasażerów w **transporcie lotniczym** (o 70,2%). W odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost długości ścieżek rowerowych (o 64,7%).

W 2020 r. w województwie śląskim **moc zainstalowana** w elektrowniach wyniosła 8693,5 MW i była wyższa niż w 2019 r. o 15,1%. Odnotowano również wzrost **mocy osiągalnej** w elektrowniach o 14,9%, przy jednoczesnym spadku **produkcji energii elektrycznej** ogółem o 7,9% – do poziomu 19856,7 GWh. Wzrosła także liczba **odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych** o 0,8%, w których **zużycie energii elektrycznej** było wyższe niż przed rokiem o 2,5%.

Łączne **dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego** województwa śląskiego w 2020 r. wyniosły 33481,0 mln zł i były wyższe zarówno w porównaniu z 2010 r. (o 85,3%), jak i w odniesieniu do 2019 r. (o 11,3%). Największy udział w strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r. miały dochody własne – 51,5%. Dotacje stanowiły 29,0%, a subwencja ogólna – 19,5%. Dotacje inwestycyjne miały ważny udział w finansowaniu wydatków inwestycyjnych, i tak w budżecie województwa udział ten wyniósł 49,7%, w budżetach: powiatów – 42,5%, miast na prawach powiatu – 36,5% i gmin – 35,6%.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w 2020 r. wyniosły 32911,2 mln zł i były wyższe o 73,7% niż w 2010 r. oraz wyższe o 8,8% niż przed rokiem. W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego wydatki bieżące (w kwocie 27406,6 mln zł) stanowiły 83,3% wydatków ogółem, zaś wydatki majątkowe (w kwocie 5504,6 mln zł) – 16,7%. Zarówno wydatki bieżące, jak i majątkowe wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem odpowiednio o: 9,6% i 4,8%. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2020 r. 7300 zł i były wyższe niż przed rokiem o 9,1%.

W 2020 r. **budżety jednostek samorządu terytorialnego** województwa zamknęły zbiorczo rok budżetowy **nadwyżką** (w wysokości 569,8 mln zł), podczas gdy przed rokiem wystąpił deficyt w wysokości 192,5 mln zł. Według stanu w końcu roku wzrosła wartość **zobowiązań** jednostek samorządu terytorialnego (o 10,8%), ale zmniejszył się ich udział w dochodach ogółem (o 0,1 p. proc.).

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa śląskiego do końca 2021 r. wyniosła 53015,3 mln zł i w przeliczeniu na 1 mieszkańca była niższa niż przeciętna dla kraju (o 18,1%).

Executive summary

In 2021, in Śląskie Voivodship the **annual average air temperature values** in all meteorological stations were larger than average values determined for previous multi-annual periods, starting from 1971. The **annual total sum of atmospheric participations** decreased. July was a month characterized by the largest average temperature, while January – by the lowest average temperature.

As of 1 January 2021, the **geodesic area** of Śląskie Voivodship was 1233.3 thousand ha and remained unchanged compared with 2020 and 2010. The area of agricultural land was above half of the total area, while the forest land as well as woodland and shrubland almost 1/3. The area of agricultural land decreased in comparison with the previous year as well as with 2010; in the same period the built-up and urbanized area increased.

As of 31 December 2020, the **area of devastated and degraded land requiring reclamation and management** amounted 4937 ha, of which 3511 ha were devastated lands. The area of devastated and degraded land requiring reclamation and management decreased in relation to 2019 but increased in relation to 2010.

In 2020, the **consumption of water** in Śląskie Voivodship amounted to 362.3 hm³ of water, of which 180.5 hm³ was used for exploitation of water supply network, 100.7 hm³ was used in industry and 81.2 hm³ was used in agriculture and forestry. Compared with 2019 and 2010, consumption of water decreased by 0.1% and 9.6% respectively.

In 2020, the total amount of **municipal and industry wastewater requiring treatment** discharged into waters or into the ground in Śląskie Voivodship amounted to 394.1 hm³, of which 321.3 hm³ of wastewater was treated and 72.9 hm³ was discharged without treatment.

In 2020, the share of **population connected to wastewater treatment plants** in relation to the total population of Śląskie Voivodship amounted to 81.2% and was lower in comparison with 2019 by 0.5 percentage points but higher in comparison with 2010 by 9.2 percentage points.

Out of 313 plants of significant nuisance to air quality operating in Śląskie Voivodship in 2020, 208 emitted particulate pollutants, while 283 – gaseous pollutants. The **emission size of particulate pollutants** amounted to 4.4 thousand tonnes, i.e. 21.1% less than in 2019 and 67.2% less than in 2010. The **emission of gaseous pollutants** (including carbon dioxide) amounted to 29210.5 thousand tonnes and decreased by 9.9%, compared with 2019, and by 32.7%, compared with 2010.

The **systems to reduce the emission of particulate pollutants** were installed in 185 plants of significant nuisance to air quality, but only 53 plants were equipped with **systems to reduce the emission of gaseous pollutants**. In 2020, 1712.3 thousand tonnes of particulates was retained, i.e. 10.5% less than in 2019 and 51.6% less than in 2010; also the amount of 178.3 thousand tonnes of gaseous (excluding carbon dioxide) was retained, i.e. 16.0% less than in 2019 and 38.5% less than in 2010.

In 2019, the **legally protected areas** in Śląskie Voivodship occupied a 272.5 thousand ha, which accounted to 22.1% of the total area of the Voivodship. The **landscape parks** had the largest share in area covered by legal protection (82.5%). At the end of 2020, 65 facilities with the total area of 4430.2 ha were covered by **reserve protection**. In the years 2010-2020, the area of reserves increased by 353.5 ha. In 2020, 47 **“Natura 2000” areas** were presented in Śląskie Voivodship, in which 6 areas of special bird protection, with the total area of 62.4 thousand ha, and 41 areas of special habitat protection, with the total area of 92.1 thousand ha.

As of the end of 2019, the **forest land** in Śląskie Voivodship covered area of 405.8 thousand ha, which accounted for 32.9% of the total area of the voivodship. The **forest area** amounted to 395.8 thousand ha which accounted for 97.5% of the forest land of the voivodship.

In 2020, 29397.1 thousand tonnes of waste were generated in Śląskie Voivodship, of which 27616.6 thousand tonnes were of **industrial waste** and 1780.5 thousand tonnes were of **municipal waste**. Most of the industrial waste were generated during process of washing and cleaning of minerals

– 19784.1 thousand tonnes. The amount of industrial waste generated in voivodship decreased in relation to 2019 and in relation to 2010. At the end of 2020, the **size of waste accumulated in the plant own landfills** amounted to 459896.2 thousand tonnes. The greatest amount of municipal waste was collected from households 1562.7 thousand tonnes. The amount of municipal waste increased both in the annual terms and in relation to 2010. The **municipal waste** collected in 2020, which were **designated for landfilling**, amounted to 539.0 thousand tonnes.

The **outlays on fixed assets for environmental protection** (in current prices), incurred in Śląskie Voivodship in 2020, amounted to PLN 1528.2 million and decreased in comparison with 2019 by 15.8%, while increased in relation to 2010 by 3.1%. The **outlays on fixed assets for water management** in Śląskie Voivodship (in current prices) in 2020 amounted to PLN 460.9 million and decreased in relation to 2019 (by 40.9%) but increased compared to 2010 (over 2 times).

The **population** in Śląskie Voivodship is decreasing systematically. 2021 was another year in which the population decreased yearly (by 36.5 thousand persons). The reasons of population fall was negative **natural increase** (minus 31416) as well as negative **internal and international net migration for permanent residence** (minus 4483). Compared with 2020, the urban and rural population decreased by 1.02%, by 0.13%, respectively. From year to year the population of Śląskie Voivodship is getting older. In the years 2010-2021 the median age increased from 39.7 to 43.4 years.

In the school year 2020/2021, relative to the school year 2019/2020, an increase of the number of **pre-primary education establishments** was noted (by 1.4%), of which the number of nursery schools (by 2.0%). The number of children in nursery school increased (by 0.9%). Compared with the school year 2019/2020, the number of **primary schools** for children and youth decreased (by 0.1%) while the number of pupils increased (by 1.4%). In the school year 2020/2021, an increase in the number of **post-primary schools** and the number of pupils was recorded. In relation to the school year 2019/2020, the fall tendency was noted for the number of **post-secondary schools** (by 7.5%) but an increase for the number of pupils (by 5.1%) attending to the schools of this type. In the academic year 2020/2021, the number of higher education institutions remained unchanged compared to the previous year, while the number of students increased (by 0.7%). In 2020, the expenditure of local government units budgets for education generally increased.

2021 was the period in which the situation on the labour market in Śląskie Voivodship improved. According to the results of the Labour Force Survey of Population aged 15-89 for the fourth quarter of 2021, both the number of employed persons, the professional activity rate and the employment rate were higher than in the previous year (respectively by: 4.5%, 2.6 percentage points and 3.1 percentage points). **The number of unemployed and the unemployment rate** according to LFS criteria decreased in annual terms (respectively by: 21.3% and 0.8 percentage points). At the same time the **number of unemployed** and **the employment rate** decreased (as at the end of the period) by 16.2% and 0.8 percentage point respectively.

In 2021, compared with 2020, the **average monthly gross wages and salaries** in the enterprise sector rose (by 0.8%). The average number of **retirees and pensioners** decreased (by 8.0%). The average monthly gross retirement pay and pension, both paid from non-agricultural social security system and from social insurance scheme for private farmers, increased (by 6.3% and 2.6% respectively). In 2020, the average monthly **disposable income per capita in a household**, was higher than in the year before (by 8.1%).

In 2020, the number of persons who were granted **social assistance** benefits (based on decision) was smaller by 9.9% compared with the previous year. The number of social assistance beneficiaries was also smaller (by 9.7%). The child benefit in the amount of PLN 500 per month covered an average of 722.6 thousand children per month in natural families in 2020. At the end of 2020, the number of childcare facilities for children up to the age of 3 increased by 7.6% annually.

In the years 2010-2020, all indicators characterising **housing conditions** in Śląskie Voivodship improved. Compared with 2019, the average useful floor area per dwelling and useful floor area per person increased by 0.3 m² and 0.5 m² respectively. The average number of persons per dwelling and per room decreased.

The number of dwellings per 1000 inhabitants increased by 6 and amounted to 401.5. More dwellings had been better fitted with basic sanitary and technical installations, also the percentage of population using water supply network, sewage network and gas supply system increased. The length of water supply network increased by 230.1 km, the sewage network increased by 193.7 km and the gas supply system by 565.6 km. Water consumption per capita increased as well as gas consumption.

At the end of 2020, compared with the data from the previous year, a lower number of doctors (by 0.8%) and lower number of nurses (by 2.4%) was recorded. In an **outpatient health care**, both the number of outpatient departments and the number of medical and dental practices decreased (by 3.1% and 8.7%, respectively), while consultations decreased by 13.9%. During the year, the number of beds in general hospitals and the number of inpatients decreased (by 2.7% and 26.0%, respectively).

At the end of 2020, the **number of cultural institutions** was lower than the year before, with the exception of museums including branches (an increase by 9) and theatres and music institutions (no changes). In 2020, compared with 2019, the number of people using cultural institutions decreased, e.g. readers of public libraries (by 18.6%), art galleries visitors (by 68.3%), spectators and listeners in theatres and music institutions (by 74.4%) and audience in indoor cinemas (by 68.3%).

The **number of crimes ascertained** by Police in 2021, in completed preparatory proceedings was higher than in the previous year by 3.0%. In the total number of ascertained crimes the criminal offences predominated. The rates of detectability of delinquents in total ascertained crimes were lower by 4.0 percentage points, including economic crimes by 8.8 percentage points, against property by 3.0 percentage points and the criminal offences by 1.8 percentage points while higher the rates of road offences by 0.2 percentage points. In 2021, less number of road accidents were presented than in the previous year, with less number of injuries and fatalities.

The results of household surveys of persons aged 16-74 in Śląskie Voivodship indicated an annual increase of the share of **households having access to the Internet** (by 0.7 percentage points). Over the last 12 months, the percentage of people ordering purchases via Internet decreased (by 2.3 percentage points) while the percentage of people using public administration services increased (by 0.1 percentage points).

At the end of 2021, the number of **foundations, associations and social organisations** registered in the National Official Register of National Economy Entities REGON grew (by 3.1%), compared with 2020. There were 30.4 foundations, associations and social organisations in the voivodship per 10 000 population (in the country – 40.7)

The **gross domestic product** and **GDP per capita** in Śląskie Voivodship in 2020, compared with the data for the previous year, decreased by 2.2% and 1.9% respectively (according to the preliminary estimate). The voivodship's share in generating GDP decreased. The value of gross domestic product per capita in the voivodship was lower than the average for the country by 0.9%.

In April this year, in most of researched areas, the entrepreneurs formulated worse **assessments of business tendency** than in April a year ago with exception of the accommodation and food service, wholesale and retail trade, where the economic situation is assessed better than last year. The main factors limiting activity in most of the researched areas, as in the previous year, include uncertainty of economic environment and employment costs.

In Śląskie Voivodship, according to **the National Official Register of National Economy Entities REGON**, an increase of the number of entities (by 3.1%) was recorded annually. The number of entities in the private sector increased annually (by 3.0%), while in the **public sector** decreased by 0.2%. At the end of 2021 there was an annual increase in the number of natural persons conducting economic activity by 3.1%, commercial companies by 6.2%, foundations by 7.4% and associations and similar social organizations by 2.2%.

In 2020, the **expenditures on R&D** dropped on the yearly basis (by 3.6%) as well as per capita (by 3.2%). The enterprise sector allocated the largest amount of intramural expenditures on R&D (46.8). The **expenditures on innovation** in industry were lower (by 23.4%) while higher in service sector (by 29.1%), compared with the previous year.

In 2021, the share of enterprises with **access to broadband connection** (by 0.2 percentage points), having their own website (by 0.1 percentage points) and using of cloud computing services (by 6.1 percentage points) increased on annual basis. In 2020, enterprises received more often orders by their own website than in the previous year (by 3.4%), but fewer enterprises used open public data (by 2.4% compared to the previous year).

In 2021, the **gross and net financial results** of non-financial enterprises increased 9 and more than 11 times respectively, compared with the previous year. The following **profitability rates** increased annually: **gross return on sales** (by 3.6 percentage points), **gross and net turnover** (by 5.0 and 4.3 percentage points respectively), while the **cost level indicator** decreased (by 5.0 percentage points). The **financial liquidity indicators of 1st and 2nd degree** deteriorated, decreased by 4.7 and 5.4 percentage point respectively, compared to the previous year.

The **investment outlays** in enterprises employing more than 49 people, based in Śląskie Voivodship for new property objects and for improvement of existing ones in 2021, amounted to PLN 15727.1 million and increased by 4.1%, in relation to 2020. The value of **investment purchases** increased on a yearly basis (by 3.8%). The largest amount of funds was allocated to machinery, technical equipment and tools (PLN 8477.4 million). A smaller number of **new investments** to implement were begun by investors, with a the total estimate value higher than in the previous year.

In the agricultural market in 2021, in relation to 2020, a decrease of **procurement** of basic consumer and feed cereals (by 34.5%) and cow's milk (by 0.6%) while an increase of **procurement** of potatoes (by 45.1%) and livestock for slaughter (by 10.6%) were noted. On the other hand an increase of the **procurement prices** of plant products (excluding potatoes) and procurement prices of animal products (excluding pigs for slaughter) were recorded. Over the year, the livestock of cattle increased (by 1.6%) and livestock of pigs decreased (by 6.7%).

The value of **gross output** in 2020 (in constant prices from 2019) decreased by 8.2% with animal output decreasing by 18.4% and plant output increasing – by 6.9%. The agricultural final output (by 12.6%) and market output (by 11.7%) decreased over the year.

The **sold production of industry** in 2020 (in entities employing more than 9 persons) was lower than in the previous year (by 9.5%). The labor productivity and the average paid employment decreased by 7.9%, and 3.4%, respectively.

In 2021, an increase (in annual terms) of **revenues from sales of products and services in construction** by 20.3% was noted (in current prices). Construction and assembly production increased by 18.3% (in 2020 was a decrease by 3.6%). Labor productivity in construction was higher than a year before by 26.4%, with a decrease of the average paid employment by 4.8%.

In 2021, fewer dwellings in the **housing construction** sector were completed (by 7.1%), compared with the previous year (30.7% growth in 2020). It was the first year of a decline in the housing construction effects since 2015. The average useful floor area of dwelling was larger as well as the average number of rooms in dwelling. All dwellings completed were fitted with basic technical and sanitary facilities. A continuous increase of the number of dwellings for which the permits were granted or registered with a construction project was noted (by 27.4%), as well as of the number of dwellings in which construction has started fell (by 32.1%).

In 2021, the **value of total retail sales** in trade and non-trade enterprises rose by 14.9%, compared with the previous year. The wholesale in trade enterprises increased by 39.0%, including wholesale enterprises for which the wholesales rose also by 36.8%.

In 2020, 203.6 million passengers were transported by **urban transport**, i.e. 45.8% less than a year ago. The total number of passengers transported by domestic **road transport** fell by 41.1%, while the number of passengers transported by international transport fell by 59.2%. There was a significant decrease of passengers transported by **air transport** (by 70.2%). Compared to 2015 there was an increase in bicycle tracks (by 64,7%).

In 2020, **installed capacity** in power plants in Śląskie Voivodship amounted to 8693.5 MW and was 15.1% higher than in 2019. An increase of the **maximum capacity** in the power plants by 14.9% was noted with a simultaneous decrease in the total electricity production by 7.9% to the level of 19856.7 GWh. On the other hand, the number of **electricity consumers in households** increased by 0.8%, where the **consumption of electricity** was 2.5% higher than in the previous year.

In 2020, the total **revenue of local government units** of Śląskie Voivodship amounted to PLN 33481.0 million and grew by 85.3%, compared with 2010, and by 11.3% compared with 2019. In 2020, the major part in the structure of revenues of local government units were own revenues 51.5%. The remaining parts were: grants – 29.0%, general subsidy – 19.5%. The investment grants had a large contribution to financing of investment expenditures, and their shares for voivodship budget were 49.7%, for powiats budget – 42.5%, for cities with powiat status budget – 36.5%, for gminas budget – 35.6%.

In 2020, the **total expenditures of local government units** in Śląskie Voivodship amounted to PLN 32911.2 million and grew by 73.7% compared with 2010, as well as by 8.8% compared with the previous year. Regarding the structure of expenditures of local government units the main shares were current expenditures, amounted to PLN 27406.6 million, which contributed to 83.3%, and property expenditures, amounted to PLN 5504.6 million, which contributed to 16.7% of the total expenditures. Either the current expenditures and the property expenditures rose by 9.6% and 4.8% respectively, compared with the previous year. The total amount of budget expenditures per capita of local government units in Śląskie Voivodship was PLN 7300 in 2020 and rose by 9.1%, compared with the previous year.

In 2020, the **local government units budgets** of voivodship closed the financial year with a **surplus** (with the amount of PLN 569.8 million), while there was deficit of PLN 192.5 million the year before. The value of **liabilities** of local government units increased by 10.8% (as at the end of the year), but their share in the total revenue decreased (by 0.1 percentage points).

The **total value of signed grant contracts/decisions on EU funding for projects**, implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the voivodship by the end of 2021, amounted to PLN 53015.3 million, which was less than national average per capita (by 18.1%).

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2020 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2020 (in %)	0,2	0,4
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2020 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2020 (in hm ³)	8367,4	362,3
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2020 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2020 (in hm ³)	7347,0	397,6
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2020 r. (w dam ³) Total municipal wastewater treated during the year in 2020 (in dam ³)	1333859	155959
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2020 (tonnes/year):		
gazowych gases	186155755	29210535
pyłowych particulates	22588	4392
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2020 r. (w %) Total of legal protected area in total area in 2020 (in %)	32,3	22,1
Lesistość w 2020 r. (w %) Forest cover in 2020 (in %)	29,6	32,1
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. (stan w dniu 31.12) Population per 1 km ² of total area in 2021 (as of 31.12)	122	361
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r. Natural increase per 1,000 population in 2021	-4,9	-7,0
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2021	0,1	-1,0
Przeciętne trwanie życia w 2020 r. (w latach): Life expectancy in 2020 (in years):		
mężczyźni males	72,6	72,3
kobiety females	80,7	80,0
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^a w roku szkolnym 2020/2021 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 ^a in 2020/2021 school year	901	913

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nursery schools, in pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and points, including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (w %) [dane roczne] Employment rate by LFS w 2021 r. (in %) [annual data]	55,8	53,7
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2021 r. (w %) [dane roczne] Activity rate by LFS in 2021 (in %) [annual data]	57,8	55,3
Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (w %) [dane roczne] Unemployment rate by LFS in 2021 (in %) [annual data]	3,4	2,9
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2021 r. Registered unemployed persons per job offer in 2021	15	8
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2021 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a in 2021 (in PLN)	5889,84	5920,61
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2021 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2021 (in PLN)	2554,59	3044,95
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2020 (in PLN)	1919,21	2050,36
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych (w %) At-risk-of-poverty rate after social transfers (in %)	14,8	9,5
Współczynnik Giniego w 2020 r. (w %) Gini coefficient in 2020 (in %)	27,2	24,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2020 r. (w %) Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020 (in %)	4,1	2,8
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2020 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2020 (in thousand PLN)	3509572	301945
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2020 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^b in 2020	128,2	120,7
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r. Population per out-patient health care unit in 2020	1498	1516
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2020 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2020:		
lekarze doctors	24,1	24,4
pielęgniarki nurses	49,9	53,6
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2020 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2020	43,8	50,5
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^c w 2020 r. (w zł) Gross domestic product (current prices) per capita ^c in 2020 (in PLN)	60663	60091

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przykładowymi. c Wstępny szacunek.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Including nursery wards and workplace nurseries. c Preliminary estimate.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31.12) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021 (as of 31.12)	1270,0	1144,2 ^a
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31.12) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2021 (as of 31.12)	21,5	12,5 ^a
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b in 2020 r. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons ^b in 2020	8,5	6,5
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2021 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2021 (in %)	84,4	83,0
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2021 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2021 (in %)	93,3	94,2
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2021 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2021 (previous year=100; current prices)	111,5	104,1
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych ^d w 2021 r. (w szt.) Cattle density per 100 ha of agricultural land ^d in 2021 (in heads)	42,8	33,3
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ^d w 2021 r. (w szt.) Pigs density per 100 ha of agricultural land ^d in 2021 (in heads)	73,8	46,9
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^e w 2021 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^e in 2021 (in PLN)	684066	615207
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^e w 2021 r. (w zł) Sold production of construction (current prices) per 1 average employed person in construction ^e in 2021 (in PLN)	715628	618860
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2021 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2021	6,1	3,8
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. Public roads with hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2020	100,3	181,9
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2020 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2020	6,2	15,5
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2020 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2020 (in %)	17,9	7,4

a Bez podmiotów dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. d The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Rozdział 2

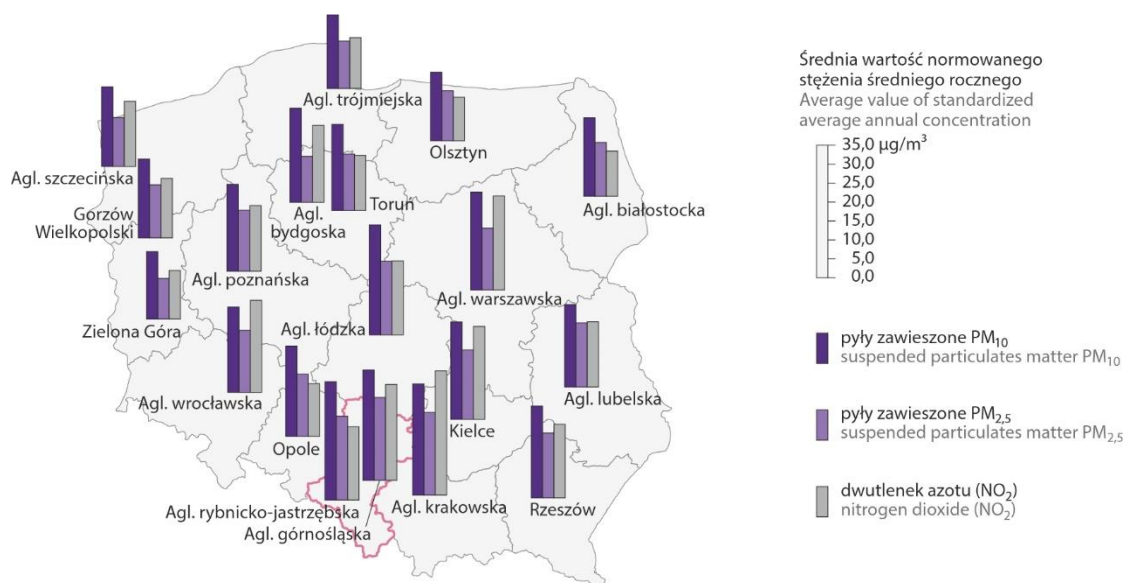
Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

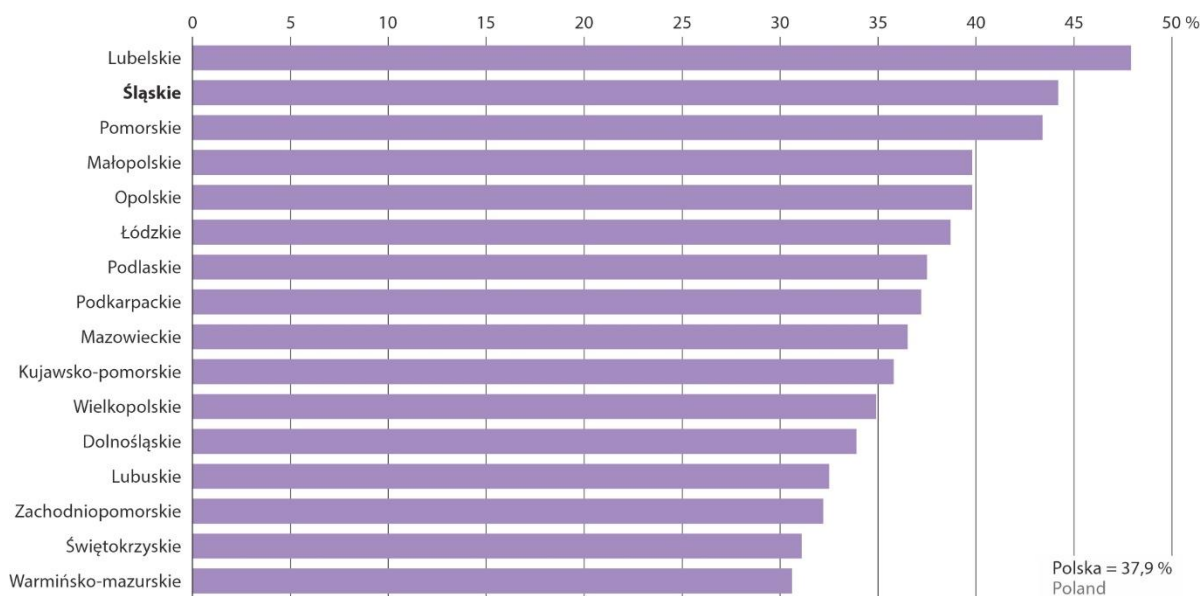
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ oraz NO₂ w 2020 r.

Map 1. Concentration of suspended particulate matter PM_{2,5}, PM₁₀ as well as NO₂ in 2020

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w 2020 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately in total municipal waste collected in 2020

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.

Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2021

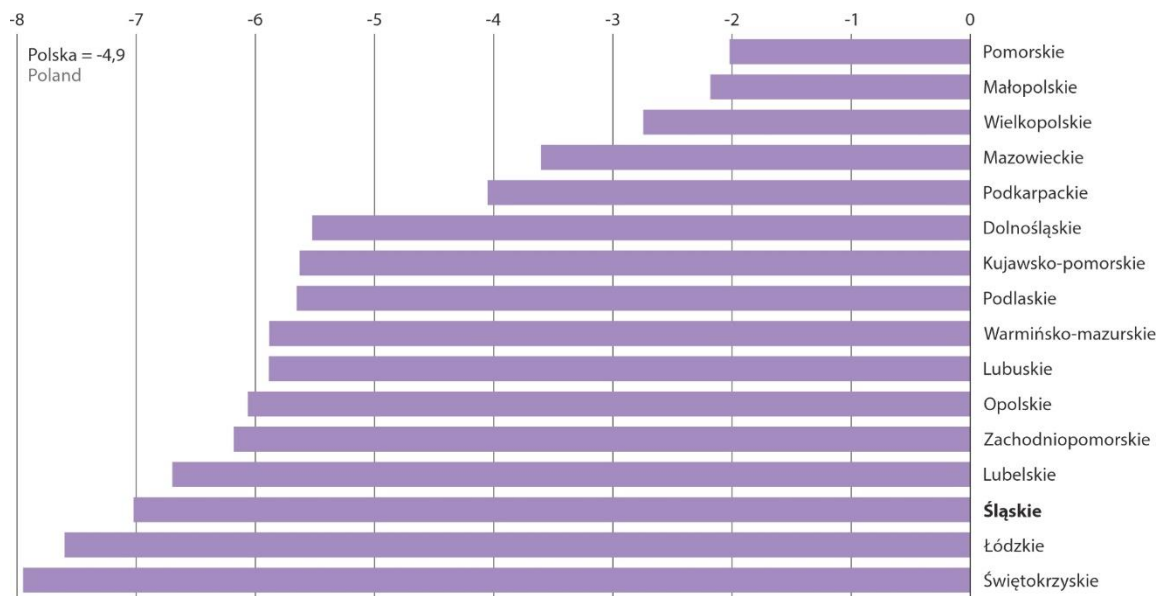
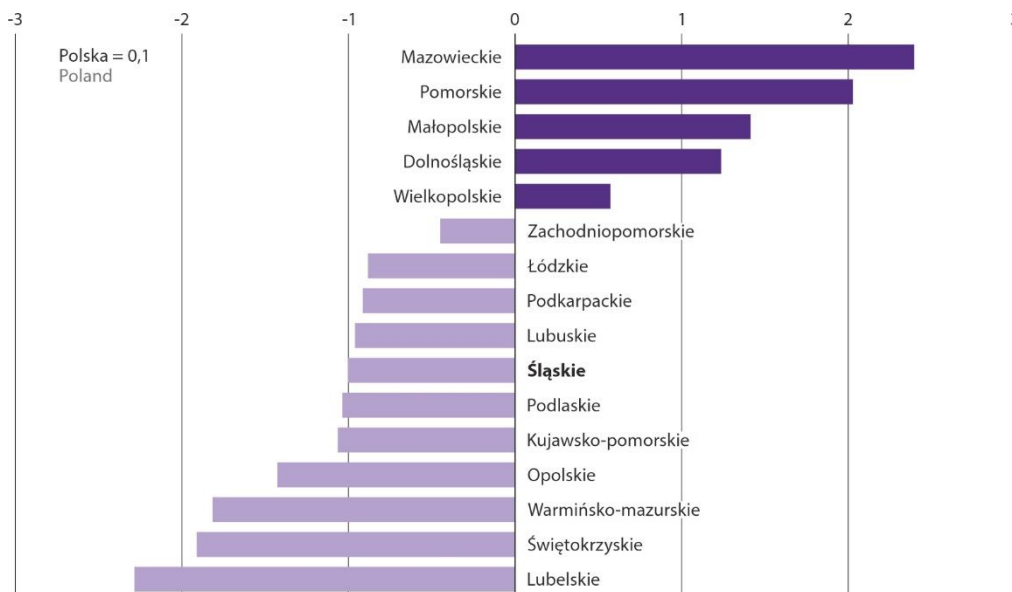
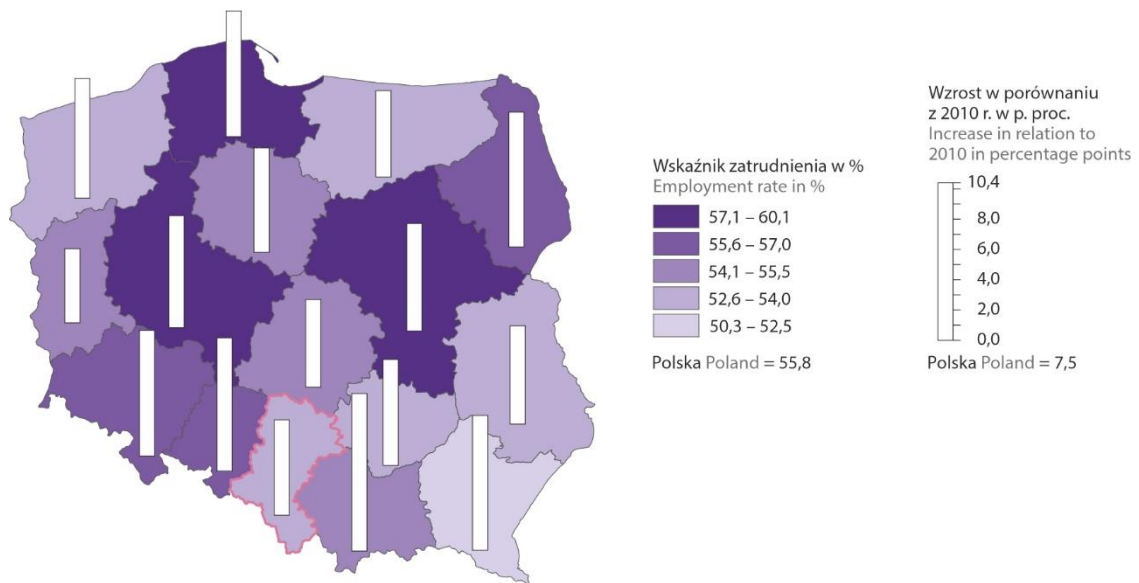
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.

Chart 3. Net internal and international migration for permanent residence per 1,000 population in 2021

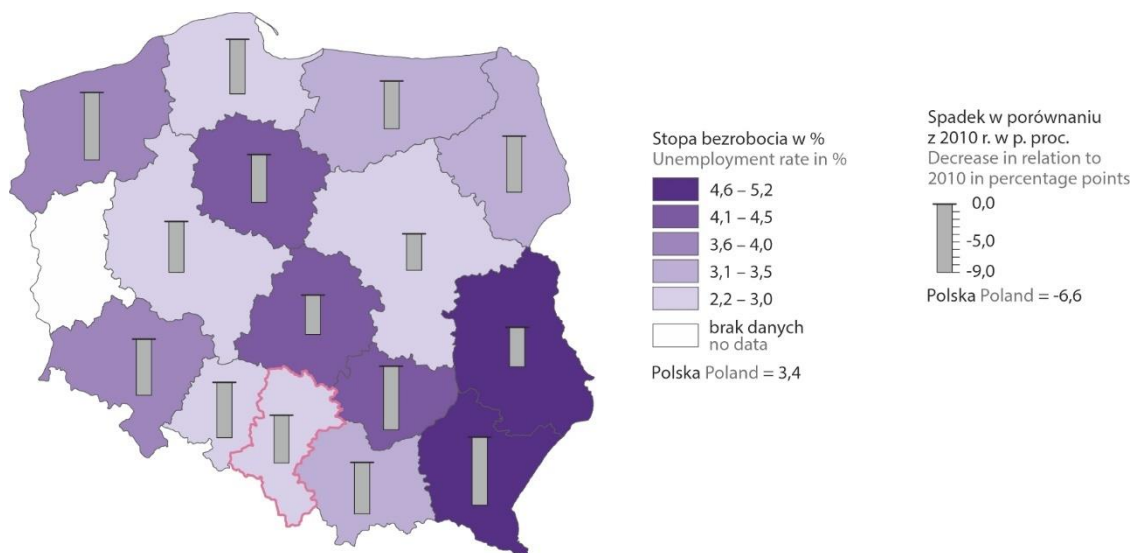

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)

Map 2. Employment rate by LFS in 2021 (annual average)

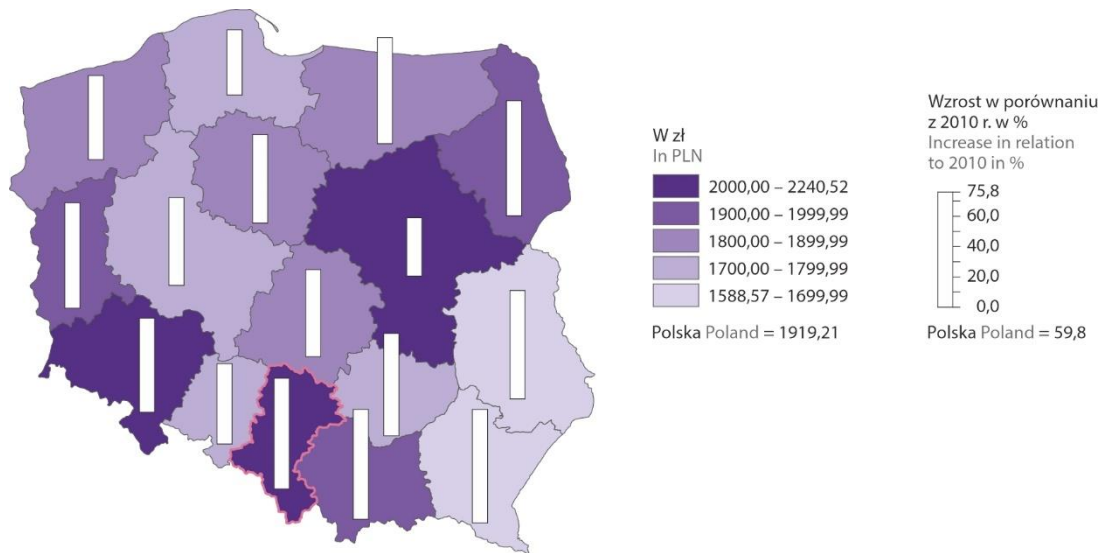
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)

Map 3. Unemployment rate by LFS in 2021 (annual average)

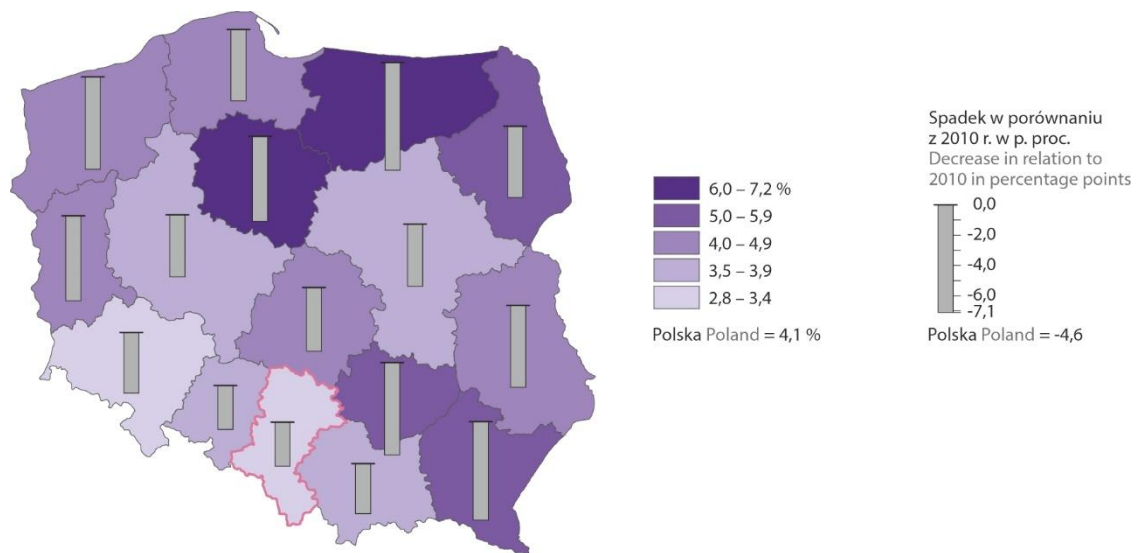
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r.

Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2020

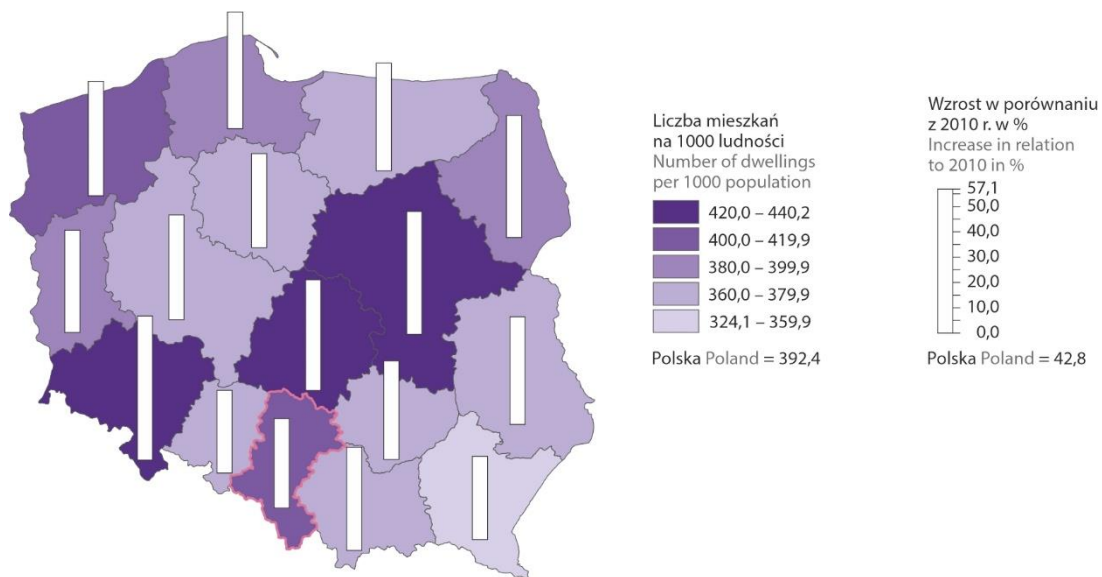
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2020 r.

Map 5. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020

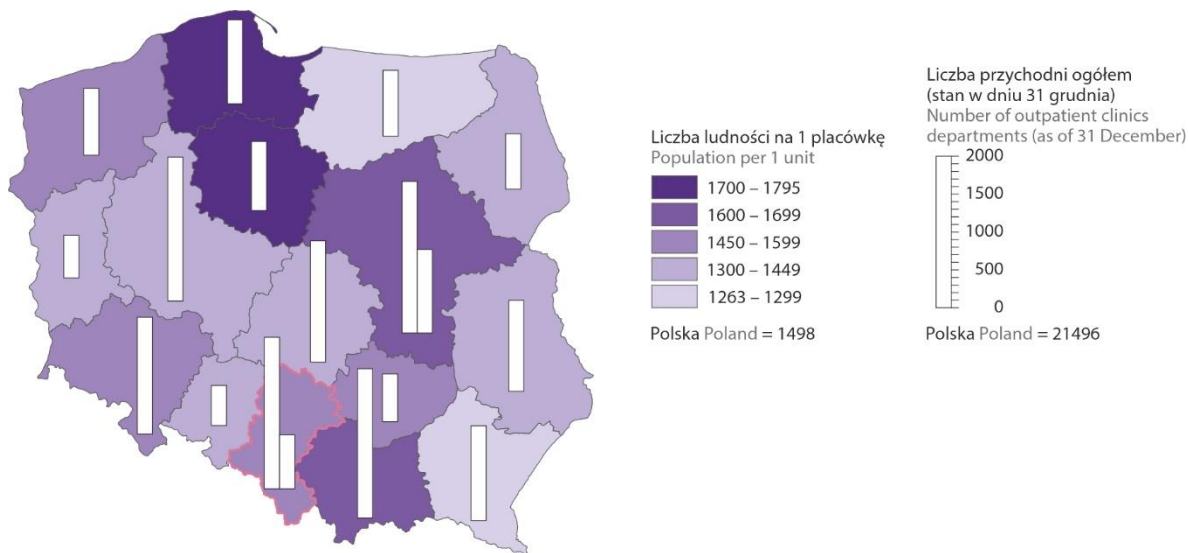

Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

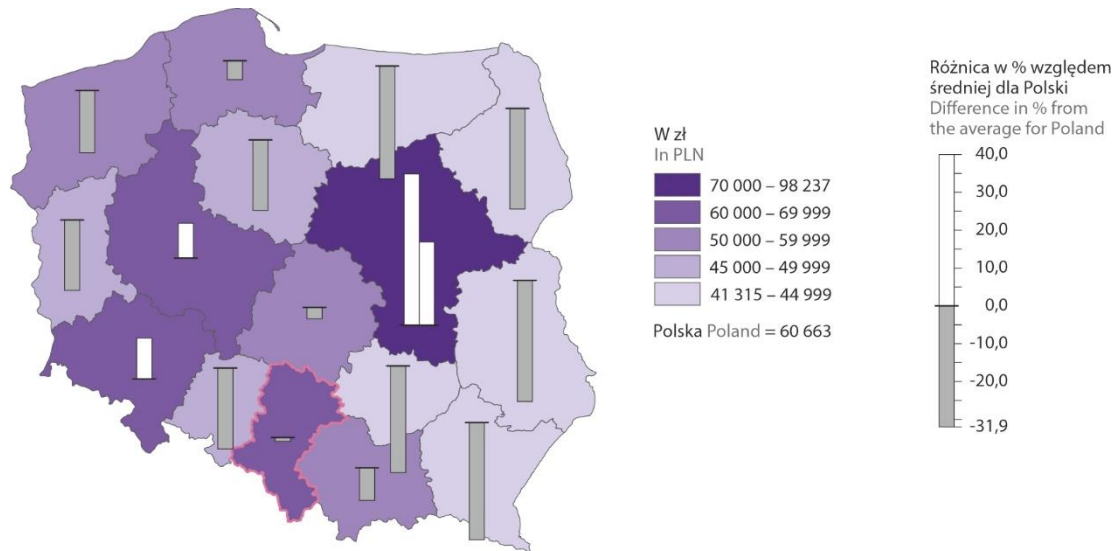
Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2020
As of 31 December**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Map 7. Out-patient health care units in 2020
As of 31 December

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)

Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2020 (current prices)

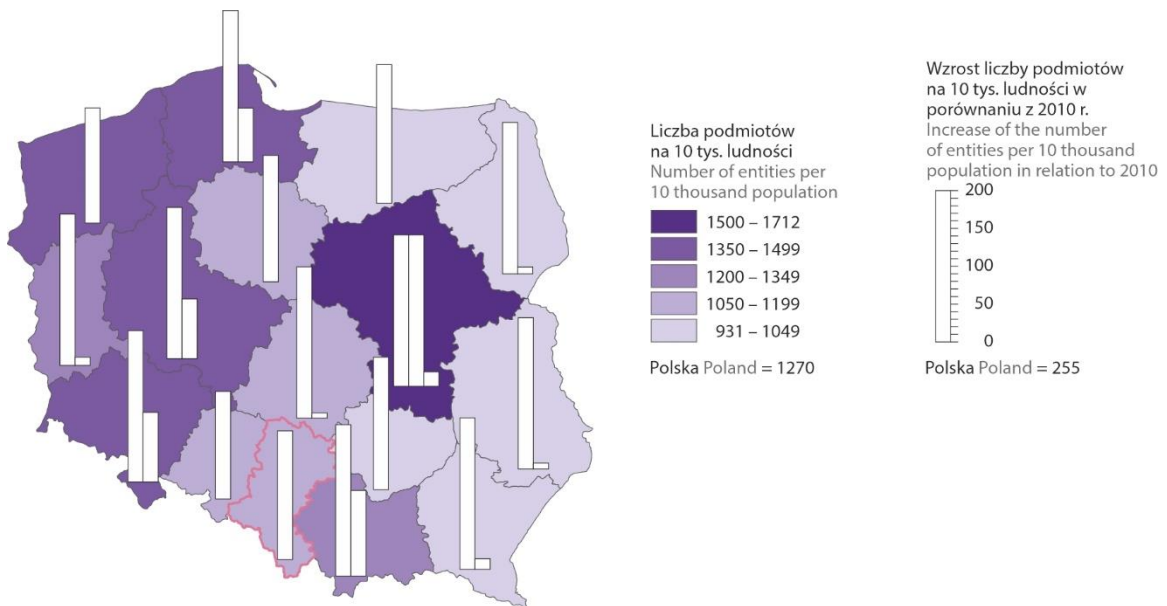
^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021

As of 31 December

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2021 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2021

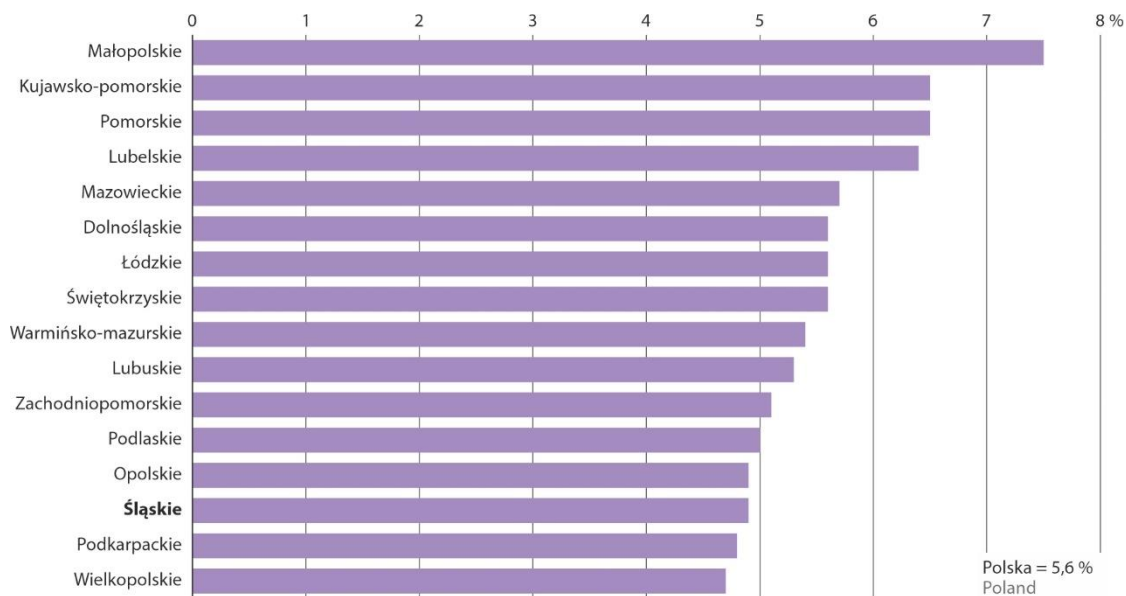
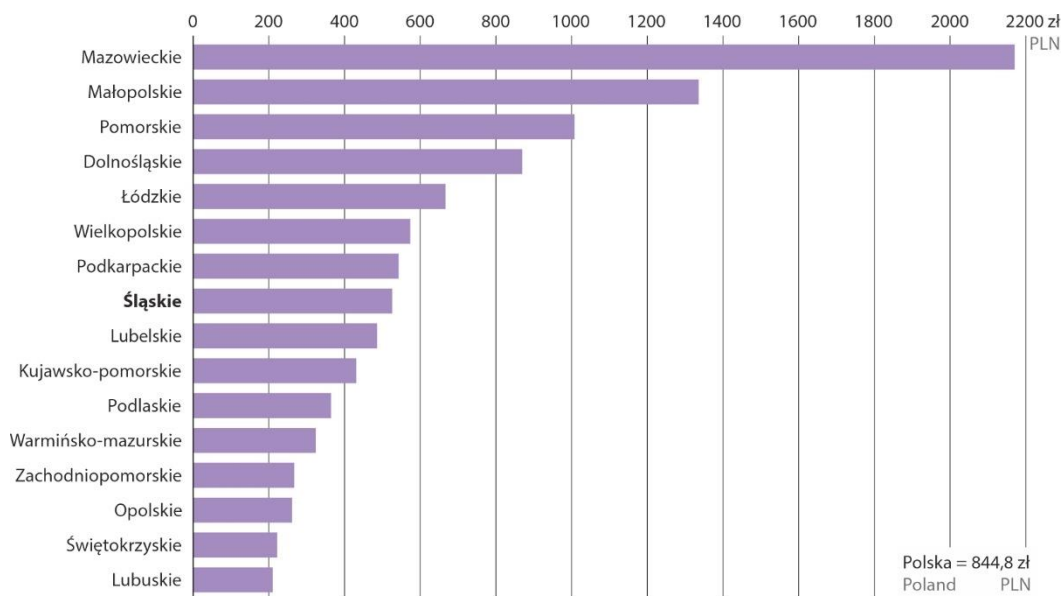
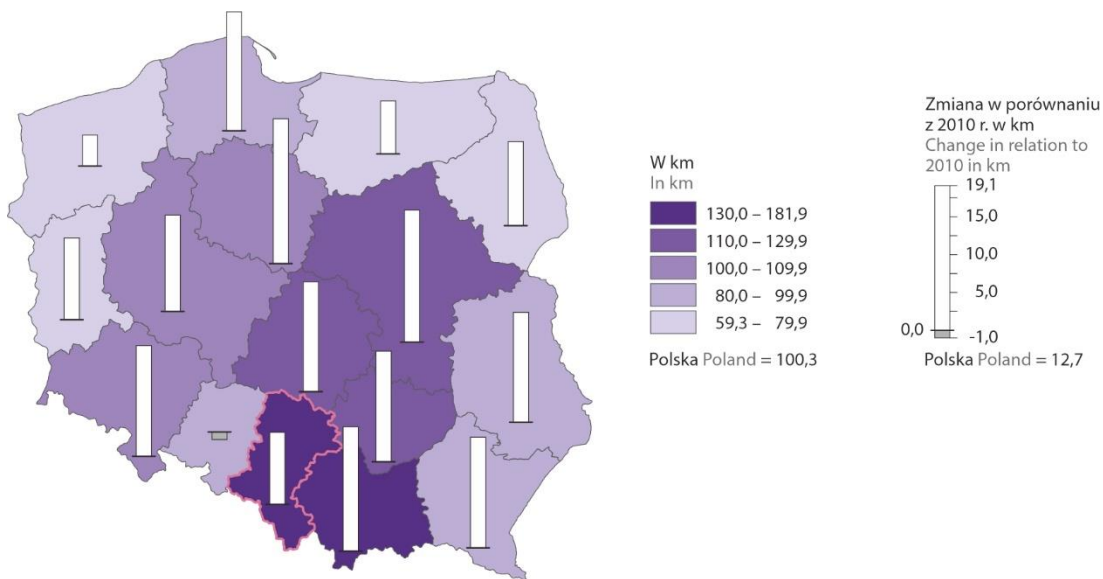
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2020 (current prices)

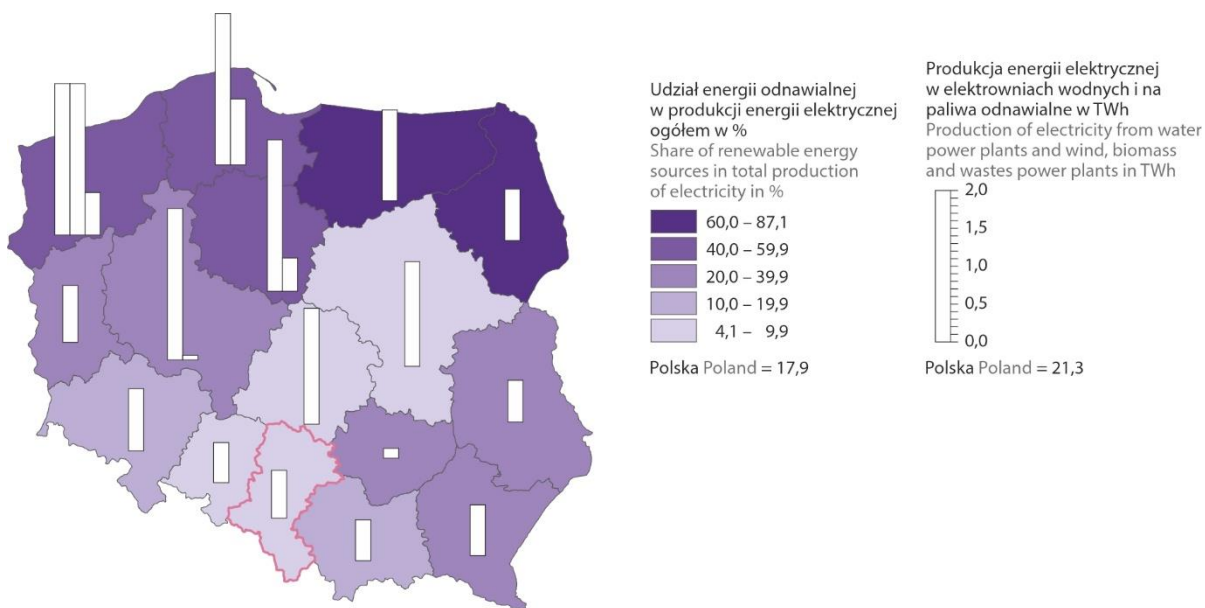
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2020 r.

Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2020

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2020 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2020

Rozdział 3

Chapter 3

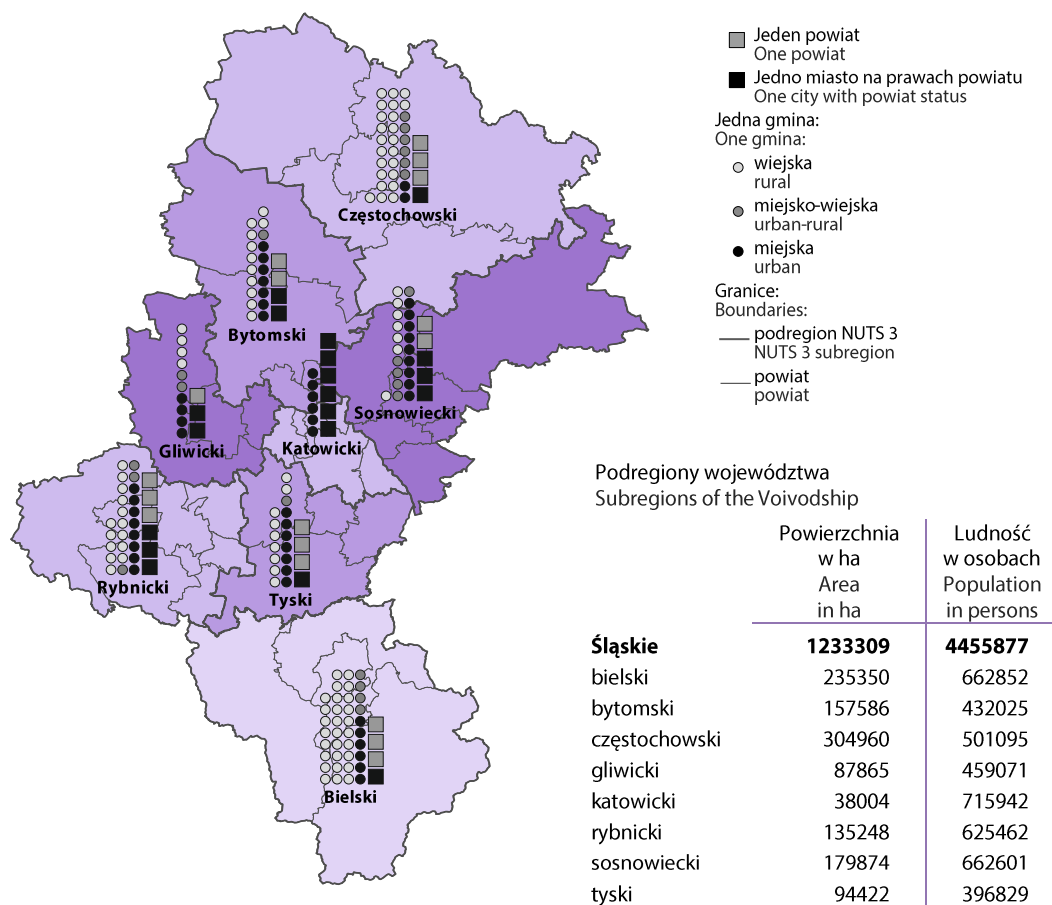
Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of the Voivodship

Mapa 12. Podział województwa śląskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Śląskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021
As of 31 December

Według stanu w dniu 1 stycznia 2021 r. województwo śląskie zajmowało powierzchnię 12333 km² (1233309 ha), co stanowiło 3,9% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r.) mieszkało 4455877 osób, tj. 11,7% ogółu ludności Polski. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 361 osób na 1 km² (1. lokata w kraju). Mieszkańcy miast stanowili 76,3% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

W 2021 r. odnotowano w województwie śląskim wzrost średniej rocznej temperatury powietrza w relacji do wartości średnich wyznaczonych dla poprzednich okresów wieloletnich. Odnotowano natomiast spadek rocznej sumy opadów atmosferycznych.

Tablica 2. Warunki meteorologiczne
Table 2. Meteorological conditions

Stacja meteorologiczna Meteorological station	1971-2000	1991-2000	2001-2005	2001-2010	2021
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Bielsko-Biała	8,1	8,4	8,6	8,8	8,9
Częstochowa	8,0	8,2	8,5	8,7	8,7
Katowice	8,2	8,6	8,6	8,8	8,8
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Bielsko-Biała	942	879	1007	1039	863
Częstochowa	617	660	652	673	655
Katowice	729	728	724	770	724

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – PIB.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – NRI.

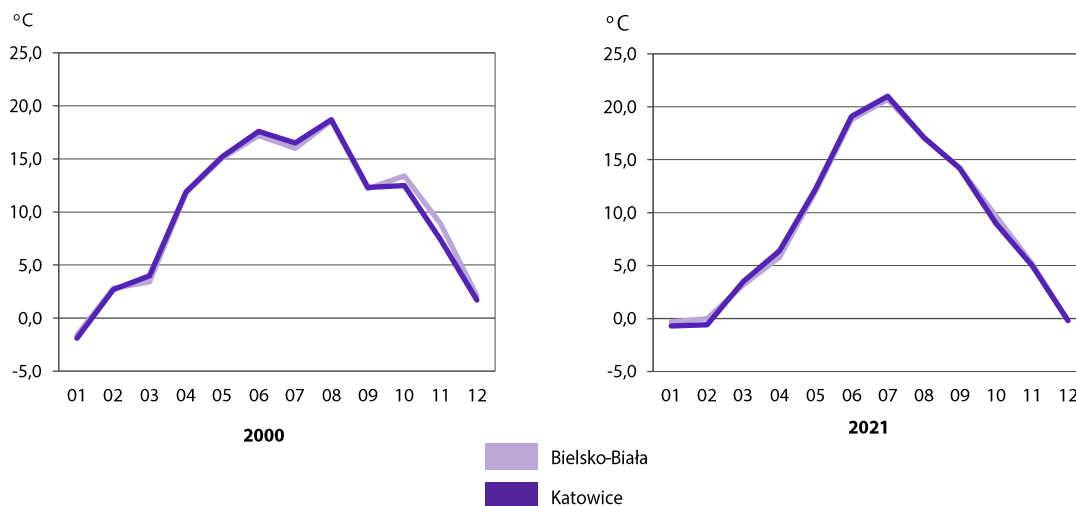
Przeciętne roczne temperatury powietrza odnotowane we wszystkich stacjach meteorologicznych w województwie śląskim w 2021 r. były wyższe niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Najwyższą średnią roczną temperaturę powietrza zanotowano w stacji meteorologicznej w Bielsku-Białej (8,9°C).

Średnie roczne temperatury powietrza zostały wyznaczone na podstawie średnich dobowych wartości liczonych z ośmiu obserwacji na stacjach synoptycznych IMGW, które odzwierciedlają przebieg parametrów meteorologicznych na obszarze Polski.

W 2021 r. w stacjach meteorologicznych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego odnotowano spadek rocznej sumy opadów atmosferycznych w odniesieniu do wartości średnich wyznaczonych dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Najniższą roczną sumę opadów atmosferycznych zanotowano w stacji w Częstochowie (655 mm), a najwyższą – w Bielsku-Białej (863 mm).

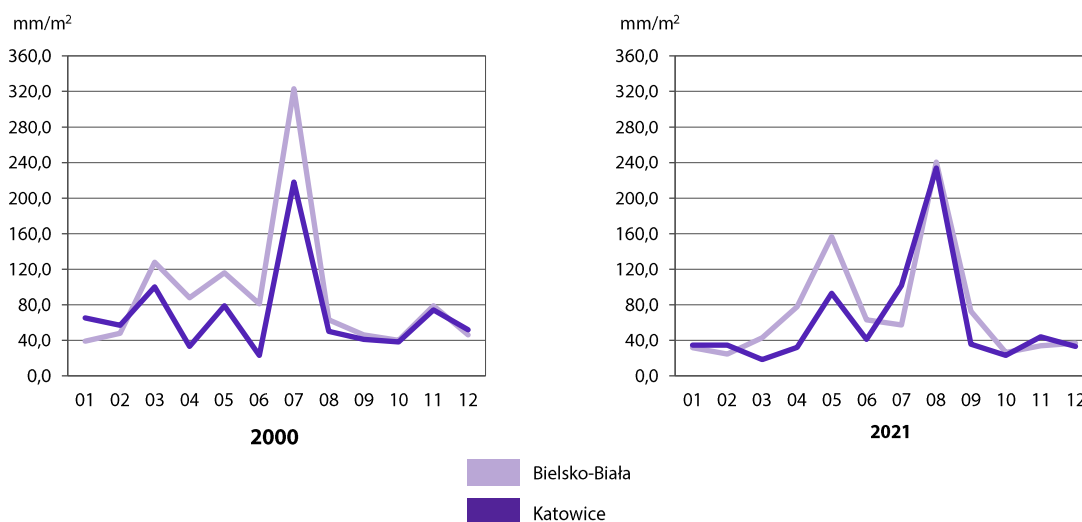
Roczne sumy opadu atmosferycznego zostały obliczone na podstawie sum dobowych w oparciu o wybrane stacje i posterunki IMGW, które oddają przestrzenne zróżnicowanie przebiegu sum opadu atmosferycznego w kraju.

Wykres 6. Średnie miesięczne temperatury powietrza
Chart 6. Average monthly air temperatures

Miesiącem o najwyższej średniej temperaturze powietrza w 2021 r. był lipiec. W stacji meteorologicznej w Katowicach zanotowano w tym miesiącu 21,0°C, a w Bielsku-Białej – 20,7°C. Najniższe wartości dotyczyły stycznia. Średnia temperatura powietrza odnotowana w tym miesiącu w Katowicach wynosiła minus 0,7°C, a w Bielsku-Białej minus 0,3°C.

Wykres 7. Średnie miesięczne opady atmosferyczne
Chart 7. Average monthly atmospheric precipitation

Najwyższą średnią miesięczną sumę opadów atmosferycznych w 2021 r. odnotowano w sierpniu (240,5 mm w stacji meteorologicznej w Bielsku-Białej i 233,8 mm w Katowicach), natomiast najniższą – w marcu (18,3 mm w Katowicach) i w lutym (24,5 mm w Bielsku-Białej).

4.2. Powierzchnia

4.2. Area

Powierzchnia geodezyjna gruntów w województwie śląskim w 2021 r. pozostała na niezmiennym poziomie w porównaniu z 2020 r. i 2010 r. Ponad połowę powierzchni gruntów stanowiły użytki rolne, a prawie 1/3 – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, natomiast wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania zmniejszyła się w porównaniu z 2019 r., natomiast wzrosła w stosunku do 2010 r.

Powierzchnia geodezyjna gruntów w województwie śląskim według stanu w dniu 1 stycznia 2021 r. wynosiła 1233,3 tys. ha, co stanowiło 3,9% powierzchni kraju. Ponad połowę powierzchni gruntów (50,4%) stanowiły użytki rolne. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmowały 33,3% powierzchni województwa, a grunty zabudowane i zurbanizowane – 13,3%. Grunty pod wodami powierzchniowymi, użytki ekologiczne, nieużytki oraz tereny różne stanowiły łącznie 3,0% powierzchni województwa.

W skali roku wzrosła powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 2,2 tys. ha), terenów różnych (o 0,2 tys. ha) oraz gruntów pod wodami powierzchniowymi (o 0,1 tys. ha). Zmniejszyła się powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (o 0,4 tys. ha), użytków rolnych (o 2,0 tys. ha), jak również powierzchnia nieużytków (o 0,1 tys. ha).

W odniesieniu do stanu w dniu 1 stycznia 2010 r. odnotowano wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 23,2 tys. ha), gruntów pod wodami powierzchniowymi (o 3,9 tys. ha), użytków ekologicznych (o 0,3 tys. ha) oraz powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (o 0,2 tys. ha). Zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych (o 25,1 tys. ha), powierzchnia terenów różnych (o 0,6 tys. ha), a także nieużytków (o 2,0 tys. ha).

Tabela 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 3. Geodetic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	1233309	1233309	1233309	1233309	3,9
Użytki rolne Agricultural land	646076	628296	622981 ^a	621020 ^a	3,3
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and scrubland	410114	412571	410684	410313	4,3
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	15133	18366	18935	19029	2,9
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	141196	154129	162206 ^b	164378 ^b	9,2
Użytki ekologiczne Ecological areas	440	476	750	750	1,9
Nieużytki Wasteland	14940	14218	13096	12978	2,8
Tereny różne Miscellaneous land	5410	5253	4657	4840	6,1

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item "Forest land as well as woodland and shrubland" until 2016. b Including land designated for the public roads and railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. wynosiła 4937 ha (0,4% powierzchni geodezyjnej województwa), w tym 3511 ha (71,1%) przypadało na grunty zdewastowane. Udział powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego w ogólnej powierzchni takich gruntów w kraju wyniósł 7,9%. W odniesieniu do stanu w końcu grudnia 2019 r. zmniejszyła się powierzchnia gruntów zdewastowanych (o 53 ha), wzrosła natomiast powierzchnia gruntów zdegradowanych (o 8 ha). W porównaniu ze stanem w dniu 31 grudnia 2010 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych zmniejszyła się o 157 ha, a powierzchnia gruntów zdegradowanych wzrosła o 722 ha.

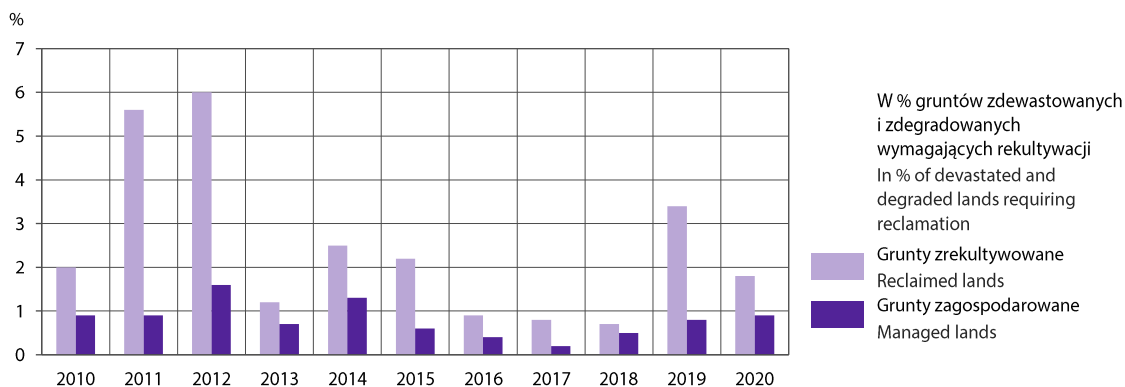
Dominującym czynnikiem wpływającym na powstawanie gruntów zdewastowanych i zdegradowanych była, podobnie jak w poprzednich latach, działalność jednostek w zakresie górnictwa i kopalnictwa surowców energetycznych oraz innych niż energetyczne. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych na skutek tej działalności wyniosła 4509 ha (91,3%) i w porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się o 54 ha.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 8. Land reclaimed and managed during the year

W 2020 r. zrekultywowano 88 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, w tym 22 ha na cele rolnicze i 24 ha na cele leśne, a także zagospodarowano 45 ha gruntów, w tym 5 ha na cele rolnicze i 20 ha na cele leśne.

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie śląskim w 2020 r. zmniejszyło się zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2010 r. Łączna ilość ścieków komunalnych i przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi wzrosła zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. Większość ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi w 2020 r. została oczyszczona.

W 2020 r. w województwie śląskim zużyto 362,3 hm³ wody, z tego 180,5 hm³ (49,8%) przypadało na eksploatację sieci wodociągowej, 100,7 hm³ (27,8%) wody zostało wykorzystane w przemyśle, a 81,2 hm³ (22,4%) – w rolnictwie i leśnictwie. Zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odnotowano spadek zużycia wody odpowiednio o: 0,1% i 9,6%. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie śląskim w 2020 r. stanowiło 4,3% zużycia wody w kraju.

Woda wykorzystywana w przemyśle pochodziła z kilku źródeł, m.in. 43,4 hm³ pozyskano z wód powierzchniowych (46,3 hm³ w 2019 r. oraz 55,7 hm³ w 2010 r.), 20,1 hm³ – z wód podziemnych (22,6 hm³ w 2019 r. oraz 23,0 hm³ w 2010 r.), a 44,8 hm³ wody pochodziło z zakupu (49,3 hm³ w 2019 r. oraz 58,7 hm³ w 2010 r.).

Głównym źródłem wody w sieci wodociągowej były wody podziemne ze względu na ich znacznie lepszą jakość. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa śląskiego w końcu 2020 r. wynosiły 966,5 hm³ na rok, co stanowiło 5,2% zasobów takich wód w kraju. Na terenie województwa w końcu 2020 r. zlokalizowanych było 8 złóż wód mineralnych, z których pobierano 4743,1 tys. m³ wód na rok.

Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Table 4. Water consumption by needs during the year

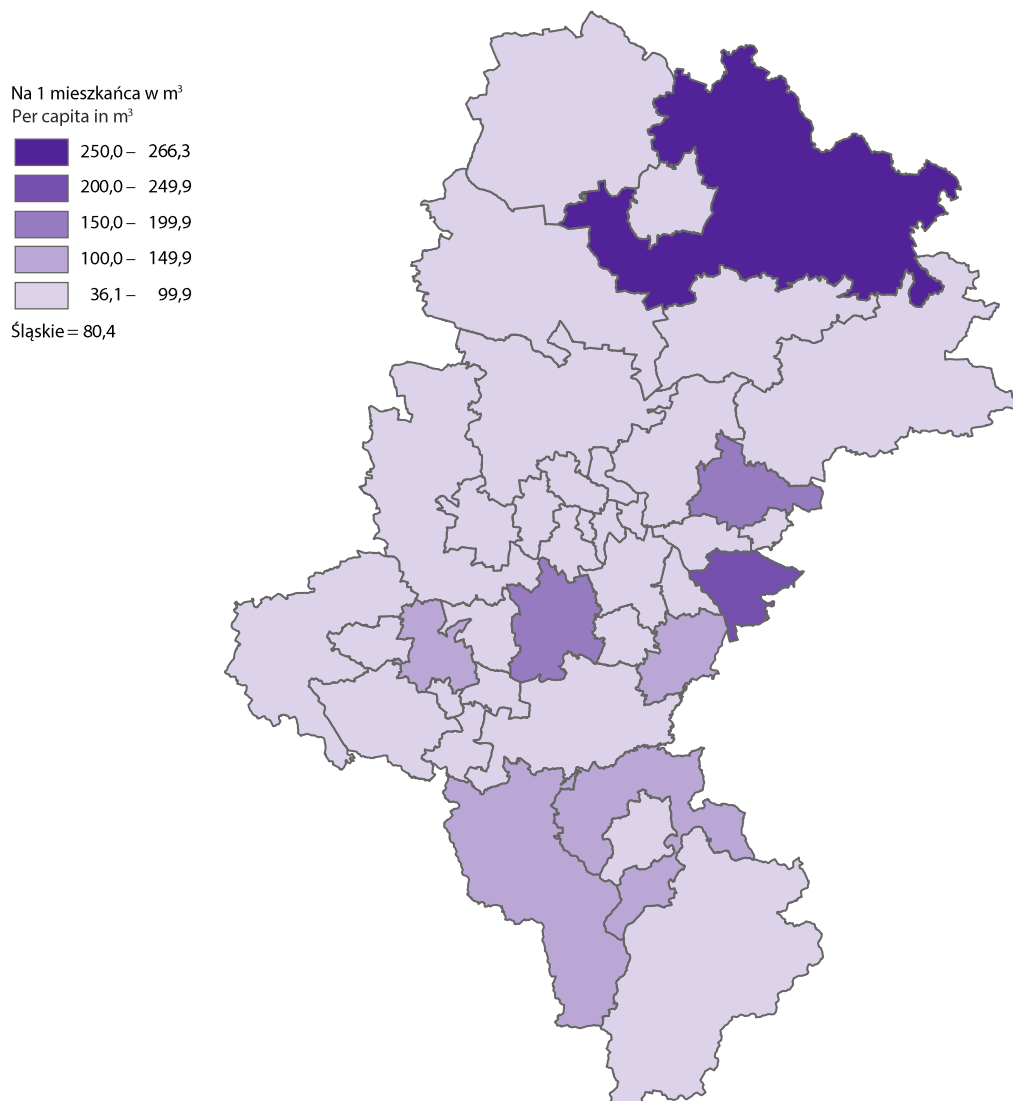
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem^a Total^a	400,7	377,9	362,8	362,3	4,3
w tym: of which:					
przemysł industry	137,3	119,8	109,1	100,7	1,7
gospodarstwa domowe households	140,7	135,9	139,3	140,8	10,8

a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie.

a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry.

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2020 r.

Map 13. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2020

Woda zużyta przez zakłady produkcyjne oraz na potrzeby ludności wraca do środowiska w postaci ścieków, które są głównym czynnikiem zanieczyszczenia i degradacji zasobów wodnych. Ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub ziemi w województwie śląskim w 2020 r. ukształtowała się na poziomie 397,6 hm³. Bezpośrednio z zakładów pracy, łącznie z wodami chłodniczymi, wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także zanieczyszczonymi wodami opadowymi, odprowadzono 240,9 hm³ ścieków, natomiast siecią kanalizacyjną – 156,7 hm³ ścieków. W skali roku łączna ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi wzrosła o 3,4% oraz w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 0,9%.

Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	400	352	333	332	8,0
w tym komunalne of which municipal	212	204	204	204	6,2
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	150342,2	149305,4	158 260,2	156 660,3	11,7
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	240 879	217 952	223 231	237 462	27,9
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	72,0	80,2	81,7	81,2	.

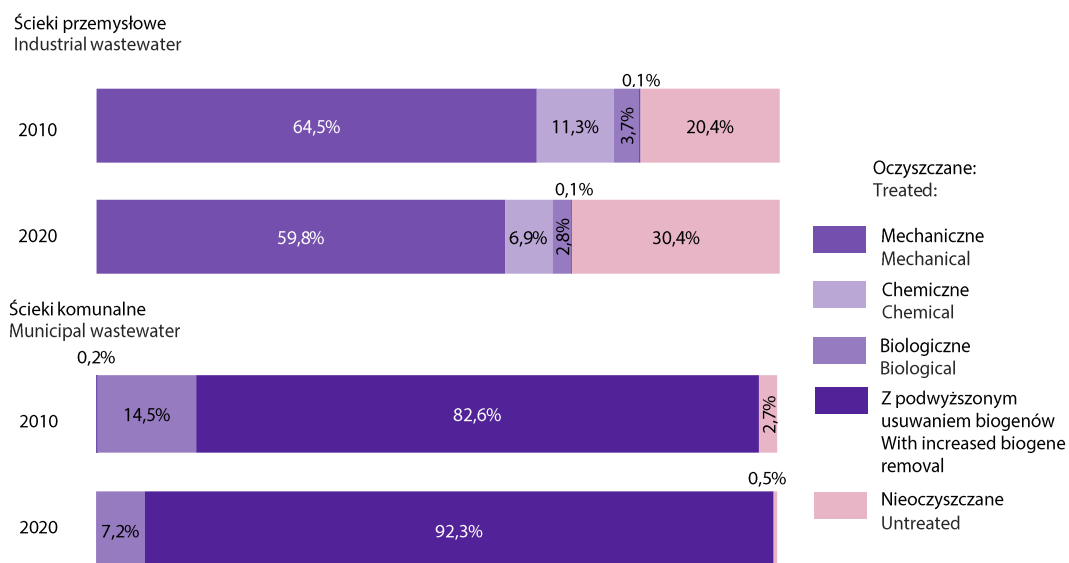
a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Łączna ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi na terenie województwa śląskiego w 2020 r. osiągnęła poziom 394,1 hm³, z tego 321,3 hm³ (81,5%) ścieków zostało oczyszczonych, a 72,9 hm³ (18,5%) odprowadzono bez oczyszczenia. W oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyszczono 144,8 hm³ ścieków, oczyszczaniu mechanicznemu poddano 142,0 hm³ ścieków, oczyszczaniu biologicznemu – 18,0 hm³ ścieków, a chemicznemu – 16,5 hm³ ścieków.

Ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi w 2020 r. ukształtowała się na poziomie 237,5 hm³ i wzrosła w skali roku o 6,4%, natomiast w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o 1,4%. Ilość ścieków komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi wyniosła 156,7 hm³ i spadła o 1,0% w porównaniu z 2019 r., ale wzrosła o 4,2% w odniesieniu do 2010 r.

Wykres 9. Struktura ścieków wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi
Chart 9. Structure of wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

W 2020 r. w województwie śląskim pracowały 204 oczyszczalnie komunalne o łącznej przepustowości projektowej 1221,2 dam³ na dobę, z tego 113 biologicznych i 91 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ścieki przemysłowe były oczyszczane w 128 oczyszczalniach o łącznej przepustowości projektowej 824,1 dam³ na dobę, tj. w 56 oczyszczalniach mechanicznych, 23 chemicznych, 47 biologicznych oraz w 2 oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów.

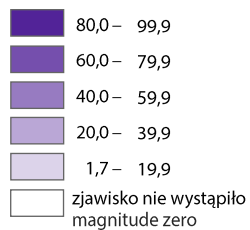
Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w odniesieniu do ogólnej liczby ludności województwa w 2020 r. wyniósł 81,2% i był niższy o 0,5 p. proc. w porównaniu z 2019 r., ale wyższy o 9,2 p. proc. w odniesieniu do 2010 r. Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 90,6% ludności (spadek o 0,7 p. proc. w skali roku, ale wzrost o 6,1 p. proc. w stosunku do 2010 r.), a na wsi – 50,8% ludności (wzrost o 0,8 p. proc. w porównaniu z 2019 r. i o 22,6 p. proc. w odniesieniu do 2010 r.).

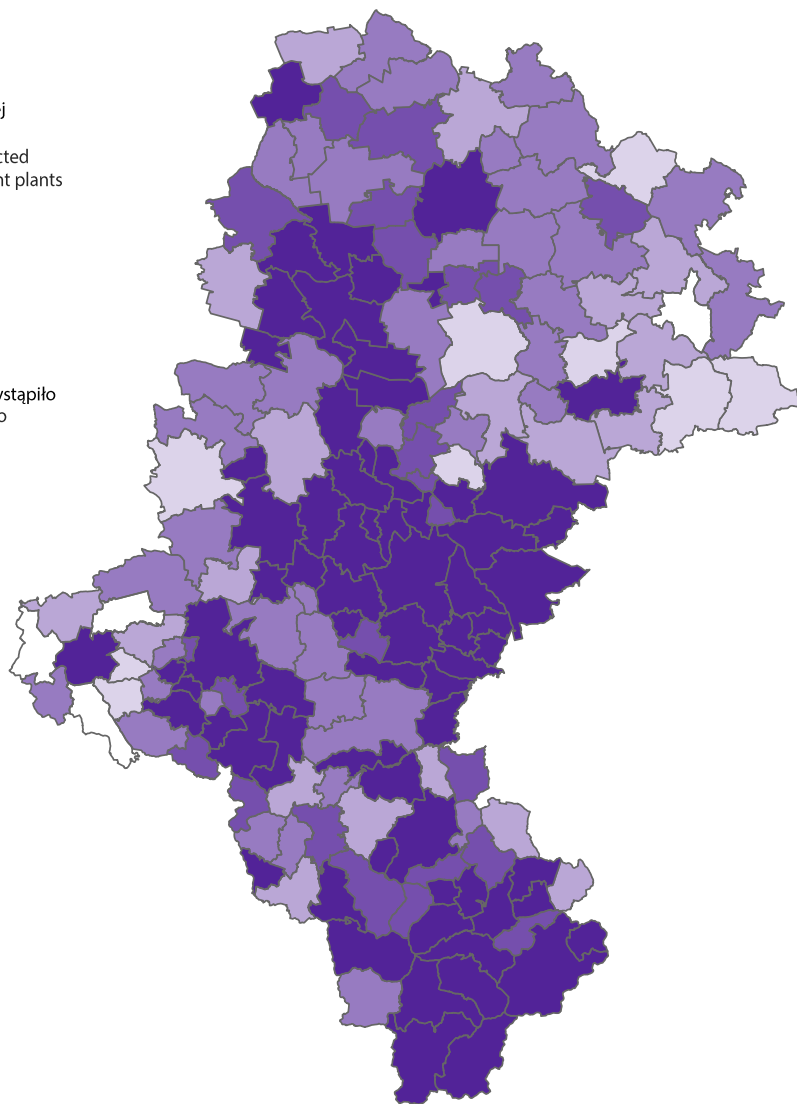
Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2020 r.
Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2020

% ludności korzystającej
z oczyszczalni ścieków
% of population connected
to wastewater treatment plants

Śląskie = 81,2

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

Emisja zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych wytworzonych w 2020 r. przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza zlokalizowane na terenie województwa śląskiego zmniejszyła się zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. Duża ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw. Dwutlenek węgla stanowił 98% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych.

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano prawie 100% zanieczyszczeń pyłowych i prawie 24% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

W 2020 r. na terenie województwa śląskiego działało 313 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (324 w 2019 r., 343 w 2010 r.). Wśród nich 208 emitowało zanieczyszczenia pyłowe, a 283 – zanieczyszczenia gazowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku, obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku, obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza

Table 6. Emission of air pollutants from plants significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	43390,3	38759,8	32432,4	29210,5	15,7
dwutlenek siarki sulphur dioxide	92,5	63,7	29,9	27,7	15,2
metan methane	388,0	494,0	411,0	409,0	89,8
tlenki azotu nitrogen oxides	67,9	46,2	30,2	26,5	15,6
tlenek węgla carbon monoxide	137,6	161,6	130,5	107,0	41,4
dwutlenek węgla carbon dioxide	42700,5	37985,1	31821,6	28632,2	15,5
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	13,4	10,2	5,6	4,4	19,4
ze spalania paliw from fuel combustion	8,3	4,5	1,9	1,5	12,5
niezorganizowana unorganised	1,1	1,5	0,4	0,4	28,0

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych w 2020 r. wyniosła 4,4 tys. t (19,4% emisji krajowej), tj. o 21,1% mniej niż w 2019 r. oraz o 67,2% mniej niż w 2010 r. Duża ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (35,1% ogólnej emisji pyłów w województwie). Emisja zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni ukształtowała się na poziomie 0,4 t (0,5 t w 2019 r. i 1,1 t w 2010 r.).

Emisja zanieczyszczeń gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla) w 2020 r. wyniosła 29210,5 tys. t (15,7% emisji krajowej). Dwutlenek węgla stanowił 98,0% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych. W odniesieniu do 2019 r. odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń gazowych o 9,9%, a w porównaniu z 2010 r. – o 32,7%. W przeliczeniu na 1 km² powierzchni zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały w 2020 r. 2368,5 t gazów (łącznie z dwutlenkiem węgla); w 2019 r. – 2629,7 t, a w 2010 r. – 3518,2 t.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 185 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (88,9%), a tylko 53 spośród nich były wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych (18,7%).

W 2020 r. w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano 1712,3 tys. t pyłów, tj. 99,7% zanieczyszczeń wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza i 178,3 tys. t gazów (bez dwutlenku węgla), tj. 23,6% zanieczyszczeń wytworzonych. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych było to o 10,5% mniej niż w 2019 r. oraz o 51,6% mniej niż w 2010 r., natomiast odnośnie zanieczyszczeń gazowych – o 16,0% mniej niż w 2019 r. i o 38,5% mniej niż w 2010 r. W odniesieniu do kraju udział zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2020 r. wyniósł 10,5%, a udział zanieczyszczeń gazowych – 6,7%.

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w 2020 r. w procentach zanieczyszczeń wytworzonych dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wynosiły: 81,7% dla dwutlenku siarki, 39,4% dla węglowodorów, 41,1% dla tlenków azotu, 15,0% dla tlenku węgla, a 3,7% dla innych zanieczyszczeń gazowych (głównie amoniaku, dwusiarczku węgla, fluoru, siarkowodoru, związków chloroorganicznych).

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie śląskim w 2020 r. zajmowała ponad 22% powierzchni ogólnej województwa. Dominujący udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały parki krajobrazowe. Grunty leśne stanowiły prawie 33% ogólnej powierzchni województwa.

Celem ochrony przyrody jest utrzymanie na obszarze chronionym naturalnych procesów przyrodniczych i trwałości ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów, kształtowanie odpowiednich postaw człowieka wobec przyrody, a także przywracanie do stanu właściwego zasobów i składników przyrody.

Obszary prawnie chronione w województwie śląskim w 2020 r. zajmowały łącznie 272,5 tys. ha, co stanowiło 22,1% powierzchni ogólnej województwa. Największy udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały parki krajobrazowe (82,5% arealu chronionego oraz 18,2% powierzchni ogólnej). Powierzchnia obszarów prawnie chronionych była mniejsza zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 0,1 ha i 636,8 ha. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego stanowiła 2,7% powierzchni takich obszarów w kraju.

W końcu 2020 r. ochroną rezerwatową objętych było 65 obiektów o łącznej powierzchni 4430,2 ha. W latach 2010-2020 powierzchnia rezerwatów wzrosła o 353,5 ha, tj. o 8,7%. Najliczniejsze w województwie były rezerwaty leśne (50 obiektów), o łącznej powierzchni 2745,5 ha, chroniące ekosystemy leśne, w tym 1287,6 ha w rezerwach ścisłych. Wśród istniejących rezerwatów do ścisłej ochrony zaliczane były także rezerwaty florystyczne o łącznej powierzchni 81,7 ha. Przeciętna powierzchnia rezerwatu w 2020 r. wynosiła 68,2 ha, przy czym najmniejszymi były rezerwaty florystyczne

(średnio 20,4 ha), a największymi – faunistyczne (średnio 394,6 ha). Największym rezerwatem na terenie województwa śląskiego jest rezerwat „Żubrowisko” w gminie Pszczyna (744,8 ha), chroniący populację żubra.

Powierzchnia parków krajobrazowych (bez powierzchni rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) w 2020 r. wynosiła 224,7 tys. ha. Powierzchnia parków zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 2,1 ha i 2298,6 ha. Lasy na obszarze parków krajobrazowych stanowiły 56,0% powierzchni, natomiast użytki rolne – 24,2%. Największymi pod względem powierzchni były Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (49,4 tys. ha), a następnie Orlich Gniazd (48,0 tys. ha).

Jedną z form ochrony przyrody są pomniki przyrody. W 2020 r. tą formą ochrony objętych było 1466 cennych tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, przede wszystkim pojedyncze drzewa, które stanowiły 80,6% ogółu pomników. Liczba pomników przyrody zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 2 i 52 twory.

W 2020 r. na terenie województwa śląskiego wyznaczonych było 47 obszarów „Natura 2000”, z tego 6 obszarów specjalnej ochrony ptaków, o łącznej powierzchni 62,4 tys. ha (5,1% powierzchni ogólnej województwa) oraz 41 specjalnych obszarów ochrony siedlisk, o łącznej powierzchni 92,1 tys. ha (7,5% powierzchni ogólnej województwa). Udział powierzchni obszarów specjalnej ochrony ptaków zlokalizowanej w województwie śląskim w ogólnej powierzchni takich obszarów w kraju wyniósł 1,3%, natomiast udział powierzchni specjalnych obszarów ochrony siedlisk ukształtował się na poziomie 2,6%.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

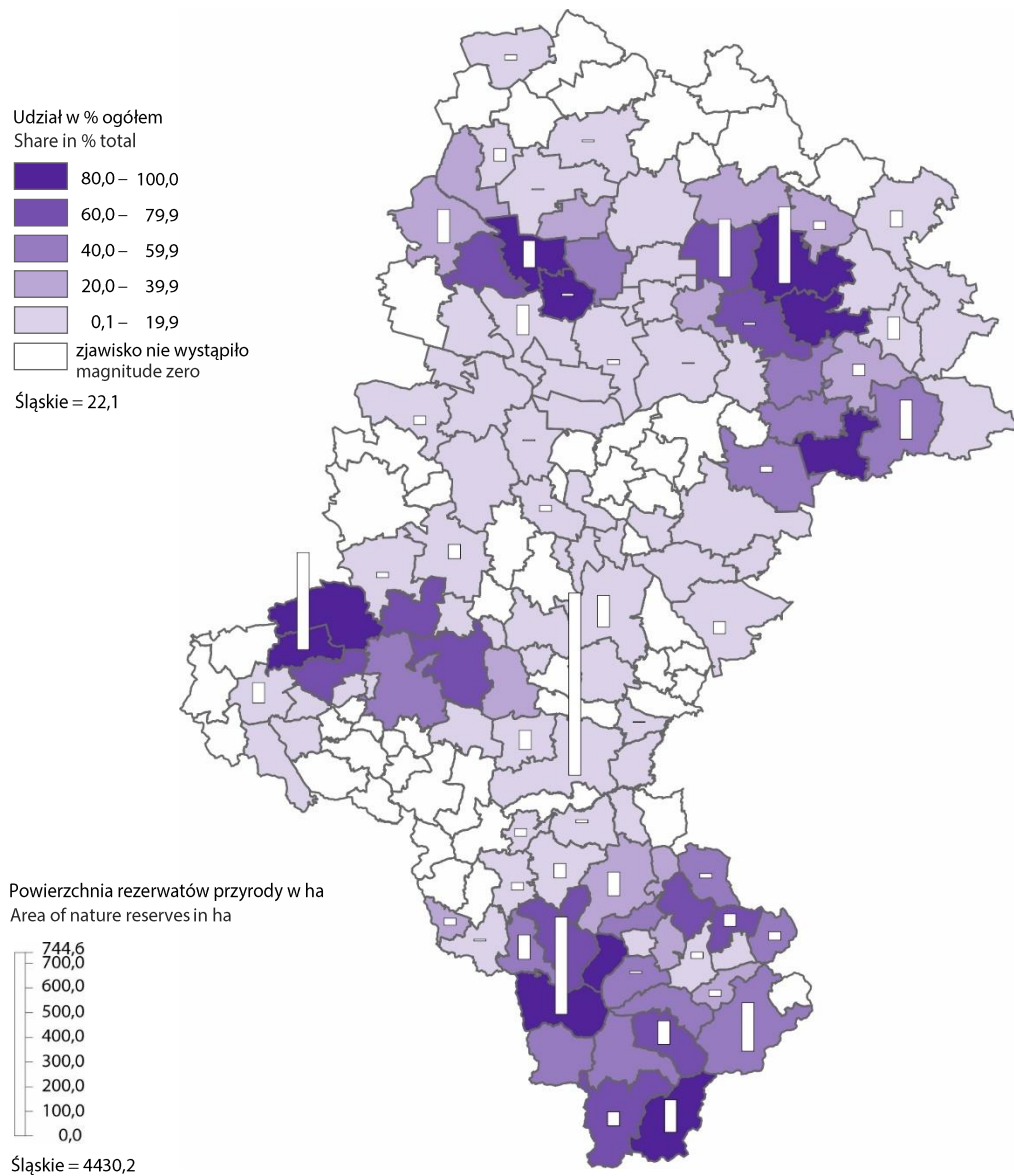
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Do terenów zieleni miejskiej ogólnodostępnej w województwie śląskim w 2020 r. należało 297 parków spacerowo-wypoczynkowych, które zajmowały powierzchnię 3584,9 ha oraz 2866 zieleńców o łącznej powierzchni 1470,6 ha. Tereny zieleni osiedlowej łącznie zajmowały obszar 4030,3 ha, a zieleń uliczna – 2821,7 ha. W porównaniu z 2019 r. zwiększyła się powierzchnia zieleni ulicznej (o 142,6 ha), zieleńców (o 83,6 ha) oraz parków spacerowo-wypoczynkowych (o 63,0 ha), zmniejszyła się natomiast powierzchnia terenów zieleni osiedlowej (o 17,3 ha). W odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się powierzchnia zieleni ulicznej (o 840,7 ha) i zieleńców (o 59,9 ha), zmniejszyła się natomiast powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych (o 291,0 ha) i terenów zieleni osiedlowej (o 2,3 ha).

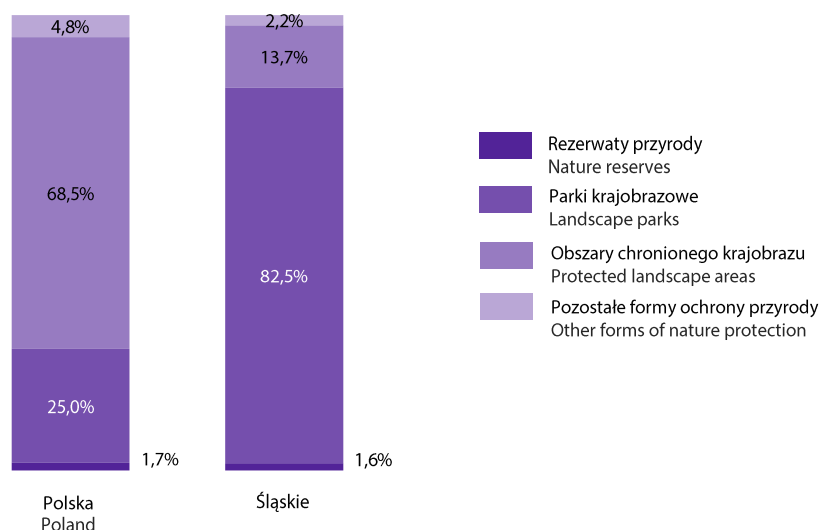
W 2020 r. na terenie województwa śląskiego zlokalizowanych było 5 ogrodów botanicznych o łącznej powierzchni 302,5 ha oraz 3 ogrody zoologiczne o łącznej powierzchni 61,1 ha. Liczba ogrodów botanicznych stanowiła 12,2% ogólnej liczby takich obiektów w kraju, natomiast liczba ogrodów zoologicznych województwa – 12,5%. Powierzchnia ogrodów botanicznych województwa zajmowała 14,4% ogólnej powierzchni takich obiektów w kraju, a powierzchnia ogrodów zoologicznych – 9,4%.

Według szacunkowych danych w końcu 2020 r. wśród ważniejszych zwierząt chronionych żyjących na terenie województwa śląskiego odnotowano 6324 bobry europejskie, 53 żubry, 55 głuszców, 25 wilków, 24 rysie, 5 niedźwiedzi brunatnych i 2 cietrzewie.

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.
Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2020

Wykres 10. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2020 r.
 Chart 10. Structure of area of special nature value under legal protection in 2020

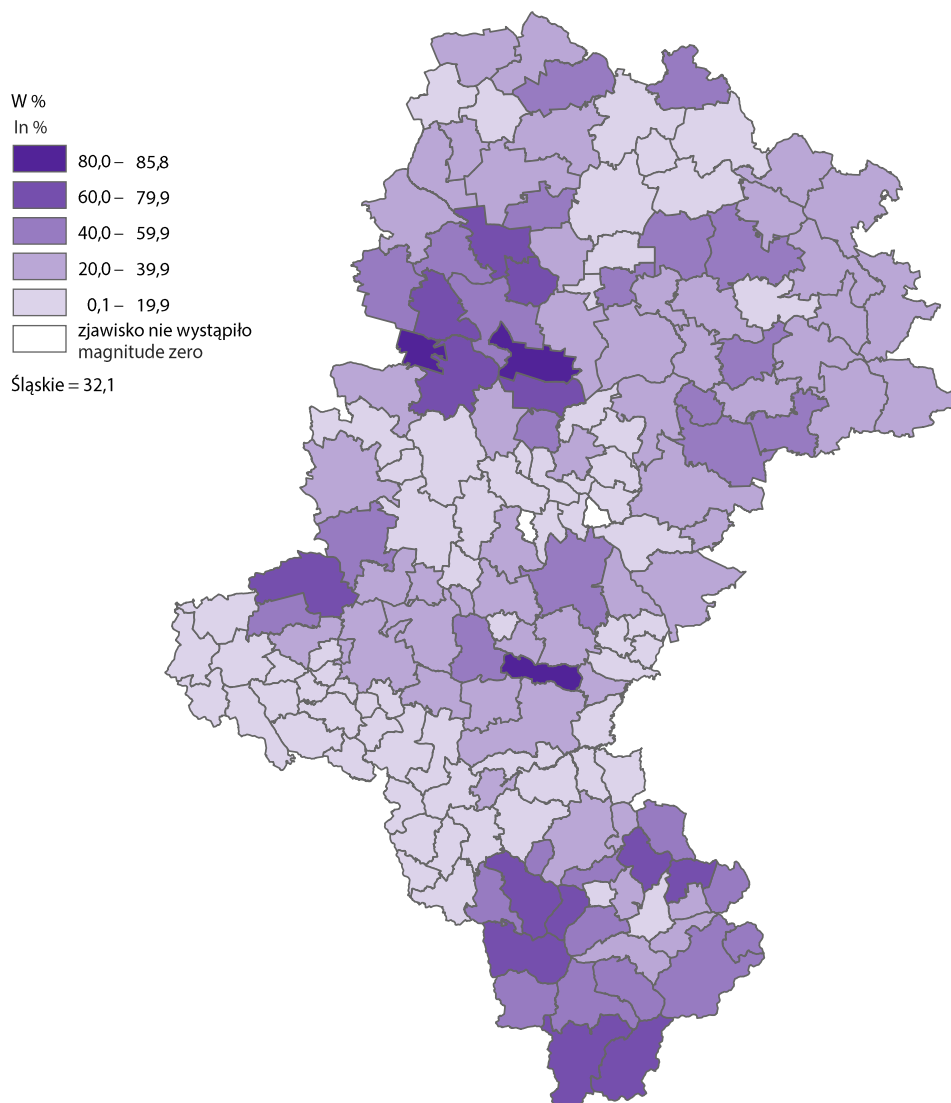

Grunty leśne w województwie śląskim według stanu w końcu 2020 r. zajmowały obszar 405,8 tys. ha, co stanowiło 32,9% ogólnej powierzchni województwa oraz 4,3% gruntów leśnych w kraju. Areał gruntów leśnych województwa wzrósł zarówno w porównaniu z końcem 2019 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 43,7 ha i 3889,0 ha. Powierzchnia lasów wynosiła 395,8 tys. ha i stanowiła 97,5% gruntów leśnych województwa. Ponad połowa lasów w województwie śląskim to nizinne bory mieszane i lasy mieszane. Według składu gatunkowego drzewostanów ponad 49% powierzchni lasów w województwie zajmuje sosna. Powierzchnia lasów wzrosła zarówno w skali roku, jak i w stosunku do 2010 r. odpowiednio o: 40,1 ha i 3691,8 ha. Lasy publiczne stanowiły 80,0% ogółu powierzchni lasów w województwie. Wskaźnik lesistości ukształtował się na poziomie 32,1%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Mapa 16. Lesistość w 2020 r.

Map 16. Forest cover in 2020

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne**4.6. Industrial and municipal waste**

Odpady przemysłowe wytworzone na terenie województwa śląskiego w 2020 r. stanowiły ponad 25% takich odpadów w kraju. Ilość odpadów przemysłowych powstałych na terenie województwa w 2020 r. zmniejszyła się w porównaniu z 2019 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. Zarówno w skali roku, jak i w stosunku do 2010 r. wzrosła ilość zebranych odpadów komunalnych. Większość zebranych odpadów komunalnych pochodziła z gospodarstw domowych. Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie wzrosła zarówno w odniesieniu do 2019 r., jak i w porównaniu z 2010 r.

Województwo śląskie jako region silnie zurbanizowany, o wysokim stopniu uprzemysłowienia, charakteryzuje się dużą ilością wytwarzanych i nagromadzonych odpadów, co w istotnym stopniu negatywnie wpływa na jakość gleb, wód oraz powietrza atmosferycznego. W 2020 r. w województwie śląskim wytworzono 29397,1 tys. t odpadów, w tym 6,1% stanowiły odpady komunalne.

Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne, z wyłączeniem odpadów komunalnych, wytworzone w 278 zakładach na terenie województwa stanowiły 25,2% ilości odpadów wytworzonych w kraju, tj. 27616,6 tys. t (o 9,5% mniej niż w 2019 r. oraz o 22,2% mniej niż w 2010 r.). Najwięcej odpadów przemysłowych wytworzonych w województwie śląskim w 2020 r. powstało przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin – 19784,1 tys. t (71,6%).

Spośród łącznej ilości odpadów przemysłowych wytworzonych w 2020 r., 11193,7 tys. t (40,5%) przekazano innym odbiorcom, 14072,5 tys. t (51,0%) poddano odzyskowi, 2271,1 tys. t (8,2%) unieszkodliwiono, a 79,3 tys. t (0,3%) zmagazynowano czasowo.

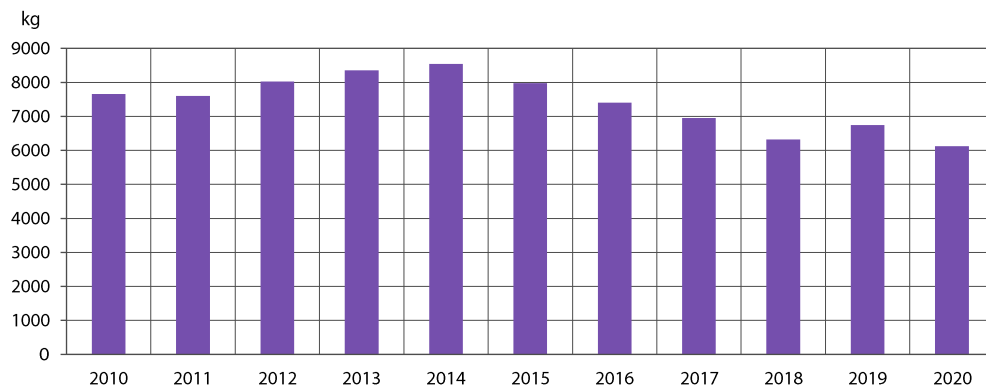
Ilość odpadów nagromadzonych na składowiskach własnych zakładów w końcu 2020 r. ukształtowała się na poziomie 459896,2 tys. t (25,7% odpadów nagromadzonych w kraju), tj. niższym zarówno w porównaniu ze stanem w końcu 2019 r., jak i w końcu 2010 r. odpowiednio o: 1,1% i 26,0%. Przeważającą część odpadów nagromadzonych stanowiły odpady powstałe przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin – 392917,8 tys. t (85,4%). Niezrekultywowana powierzchnia składowania odpadów w końcu 2020 r. zajmowała 1386,1 ha, tj. o 1,7% więcej niż w końcu 2019 r., ale o 33,4% mniej niż w końcu 2010 r.

Tablica 7. Odpady przemysłowe
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2019	2020	
	w tys. ton in thousand tonnes			w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	35507,9	30502,2	27616,6	25,2
w tym: of which:				
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	.	2427,7	2271,1	10,4
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	14206,3	11193,7	18,9
magazynowane czasowo temporarily stored	520,7	220,7	79,3	3,1
Odpady dotychczas składowane ^a (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled ^a (at the end of the year) – total	621213,4	464995,4	459896,2	25,7

a Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
a On own landfills and in facilities servicing the extractive industries (including heaps and settling ponds).

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
 Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

W 2020 r. w województwie śląskim z gospodarstw domowych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz usług komunalnych zebrano 1780,5 tys. t odpadów komunalnych, tj. więcej niż w 2019 r. (o 4,7%) i w 2010 r. (o 29,0%). Z gospodarstw domowych pochodziło 87,8% zebranych odpadów komunalnych, tj. 1562,7 tys. t (o 4,6% więcej niż w 2019 r. oraz o 62,0% więcej niż w 2010 r.), a z innych źródeł – 12,2% zebranych odpadów komunalnych, tj. 217,8 tys. t. Odpady komunalne zebrane w województwie stanowiły 13,6% takich odpadów w kraju, w tym odpady pochodzące z gospodarstw domowych – 13,8%.

Masa zebranych w 2020 r. odpadów komunalnych przeznaczonych do recyklingu wynosiła 539,0 tys. t i w skali roku zmniejszyła się o 18,3%. Masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do kompostowania lub fermentacji ukształtowała się na poziomie 229,1 tys. t (wzrost o 24,8%), masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do przekształcania termicznego z odzyskiem energii wyniosła 187,6 tys. t (wzrost o 20,9%), a bez odzysku energii – 2,3 tys. t (spadek o 87,1%).

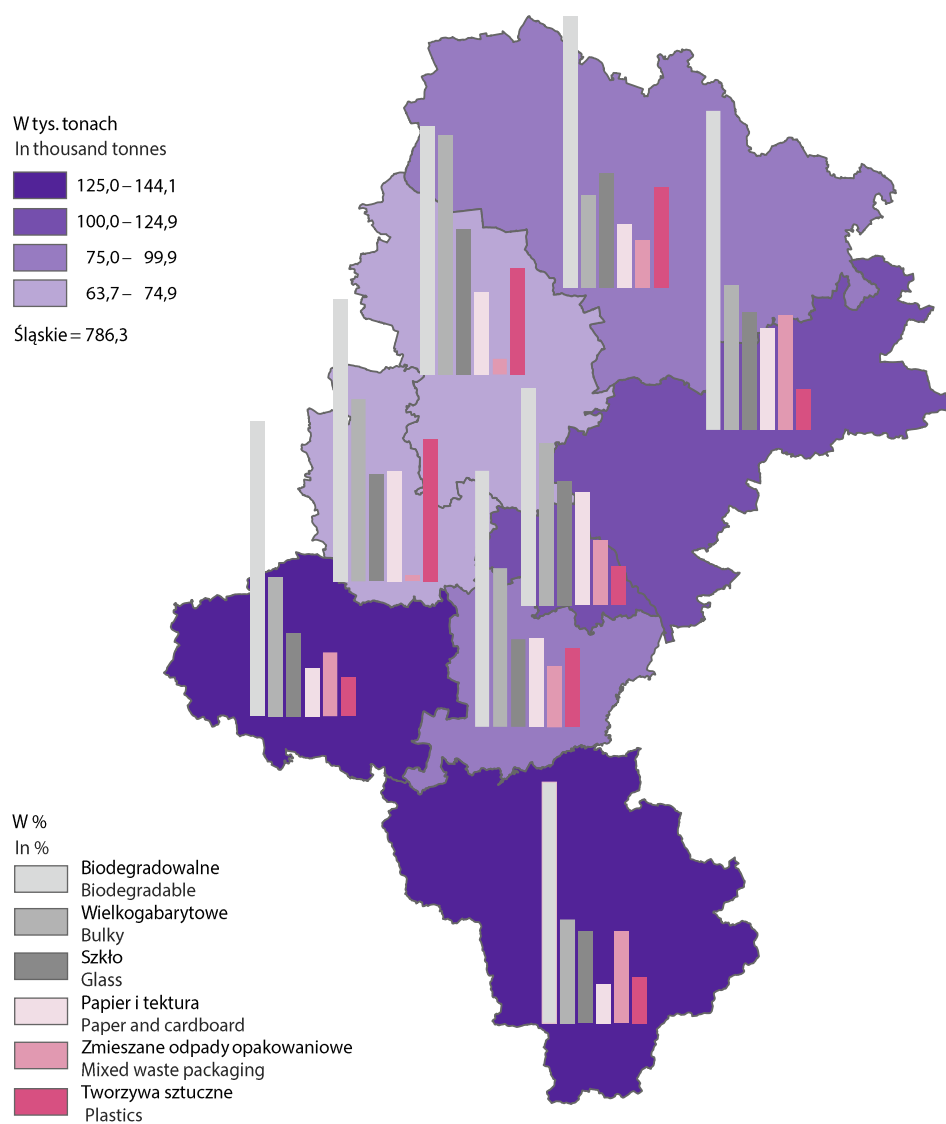
Większość zebranych w 2020 r. odpadów komunalnych stanowiły odpady zmieszane – 994,2 tys. t (55,8%), podczas gdy w 2019 r. – 1032,5 tys. t (60,7%), a w 2010 r. – 1260,1 tys. t (91,3%). Na 1 mieszkańca województwa śląskiego w 2020 r. przypadało 395 kg zebranych odpadów komunalnych ogółem, natomiast ilość zebranych odpadów komunalnych zmieszanych (bez wyselekcjonowanych) ukształtowała się na poziomie 221 kg.

Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2020 r. wyniosła 786,3 tys. t i wzrosła o 17,6% w odniesieniu do 2019 r. oraz 6,5-krotnie w stosunku do 2010 r. Z gospodarstw domowych pochodziło 92,1% odpadów zebranych selektywnie (92,3% w 2019 r. oraz 71,3% w 2010 r.).

Dominującą frakcją odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ciągu 2020 r. były odpady biodegradowalne, które stanowiły 30,2% ogółu, wielkogabarytowe – 16,7% oraz szkło – 12,1%. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według podregionów, największy udział odpadów biodegradowalnych odnotowano w podregionie sosnowieckim (36,4%) oraz wielkogabarytowych i szkła w podregionie bytomskim (odpowiednio 27,3% i 16,6%). W skali roku największy wzrost odpadów biodegradowalnych wystąpił w podregionie sosnowieckim (o 66,9%) oraz odpadów wielkogabarytowych i szkła w podregionie częstochowskim (odpowiednio o: 41,5% i 31,3%).

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2020 r.

Map17. Municipal waste collected separately in 2020

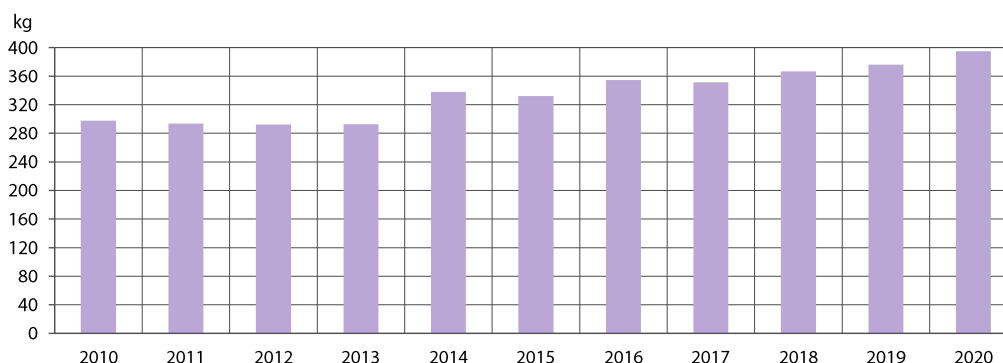

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2020			
	ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem Total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
	w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)		w tonach in tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem Total w tym: of which:	120060,6	85575,9	786 312,9	15,8	723835,7	15,7
Papier i tektura Paper and cardboard	14112,5	8012,6	69395,4	13,9	56832,8	13,1
Szkło Glass	28287,9	25108,8	95461,4	13,0	86321,2	12,5
Tworzywa sztuczne Plastics	15096,8	11384,9	57963,0	11,8	53383,5	11,9
Metale Metals	1239,2	1133,3	2331,2	31,5	2152,6	34,2
Tekstylia Textiles	4235,2	4175,5	521,0	13,7	511,9	14,5
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	830,3	765,4	5710,2	13,1	5637,8	13,5

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

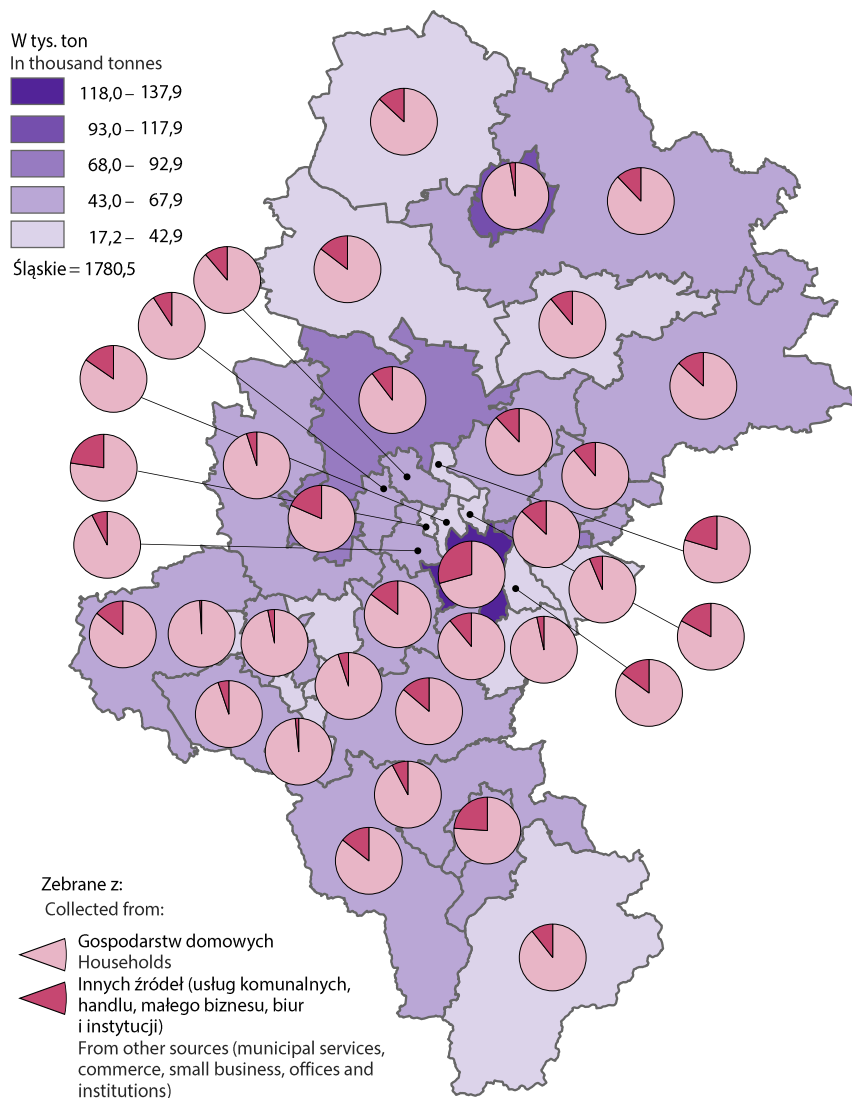
W końcu 2020 r. w województwie śląskim funkcjonowało 18 czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne, o łącznej powierzchni 128,8 ha. Liczba czynnych składowisk zmniejszyła się w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 1 i 9 składowisk. Zrekultywowana powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne wyniosła 17,3 ha. Masa zebranych w 2020 r. odpadów komunalnych przeznaczonych

do składowania wyniosła 822,5 tys. t i w skali roku wzrosła o 20,1%. Stanowiło to 15,8% takiej masy odpadów w kraju.

W końcu 2020 r. na terenie województwa śląskiego odnotowano 326 dzikich wysypisk, na których były składowane odpady komunalne, o łącznej powierzchni 344,9 tys. m². Stanowiło to 16,2% takich wysypisk w kraju. Liczba dzikich wysypisk zmniejszyła się zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem (o 155), jak i w odniesieniu do 2010 r. (o 10). Powierzchnia dzikich wysypisk przypadająca na 100 km² powierzchni województwa w 2020 r. ukształtowała się na poziomie 2797 m² i była mniejsza w stosunku do 2019 r. (o 882 m²), ale większa w porównaniu z 2010 r. (o 644 m²). W ciągu roku zlikwidowano 1806 dzikich wysypisk, tj. o 14 mniej niż w 2019 r., ale o 698 więcej niż w 2010 r. Ilość odpadów komunalnych zebranych podczas likwidacji dzikich wysypisk w 2020 r. wyniosła 4,3 tys. t, tj. o 5,1% więcej niż w 2019 r., ale o 58,6% mniej niż w 2010 r.

Wydatki budżetowe na gospodarkę odpadami przypadające na jeden kilogram odpadów w województwie śląskim w 2020 r. wyniosły 0,65 zł, natomiast w Polsce 0,77 zł i wzrosły one w skali roku odpowiednio o: 30,0% i 37,5%.

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2020 r.
Map18. Municipal waste collected in 2020

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie śląskim poniesione w 2020 r. zmniejszyły się w skali roku, ale wzrosły w odniesieniu do 2010 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Ze środków własnych sfinansowano 62,6% inwestycji. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były mniejsze w porównaniu z 2019 r., ale większe w stosunku do 2010 r. Najwięcej środków służących gospodarce wodnej przeznaczono na inwestycje związane z budową i modernizacją zbiorników i stopni wodnych. Ze środków własnych pochodziło 37,7% poniesionych nakładów.

Konieczność zapobiegania degradacji środowiska wiąże się z ponoszeniem nakładów inwestycyjnych na metody, technologie, procesy i wyposażenie, których głównym celem jest unieszkodliwianie, monitorowanie, redukcja, zapobieganie lub eliminacja zanieczyszczeń lub strat środowiskowych wynikających z działalności gospodarczej człowieka.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (w cenach bieżących) w województwie śląskim poniesione w 2020 r. osiągnęły poziom 1528,2 mln zł, co stanowiło 13,4% krajowych nakładów przeznaczonych na ten cel. Wysokość poniesionych nakładów zmalała o 15,8% w porównaniu z 2019 r., ale wzrosła o 3,1% w odniesieniu do 2010 r. Ze środków własnych sfinansowano 62,6% inwestycji (60,3% w 2019 r., 38,9% w 2010 r.). Najwięcej nakładów, tj. 608,5 mln zł (39,8% wszystkich nakładów na ochronę środowiska w województwie) przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, w tym 496,3 mln zł (32,5%) na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe.

Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 556,2 mln zł (36,4%), a w gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych zainwestowano 78,5 mln zł (5,1%). Na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 25,1 mln zł (1,6%), a na zmniejszanie hałasu i wibracji przeznaczono 20,9 mln zł (1,4%). Nakłady na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2020 r. wyniosły 339,0 zł (w kraju – 298,3 zł).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie śląskim (w cenach bieżących) w 2020 r. wyniosły 460,9 mln zł i zmniejszyły się w porównaniu z 2019 r. (o 40,9%), ale wzrosły w odniesieniu do 2010 r. (ponad 2-krotnie). Ich udział w nakładach na gospodarkę wodną w kraju ukształtował się na poziomie 17,3%. Ze środków własnych pochodziło 37,7% poniesionych nakładów (25,2% w 2019 r., 49,8% w 2010 r.). Najwięcej środków służących gospodarce wodnej przeznaczono na inwestycje związane ze zbiornikami i stopniami wodnymi – 262,3 mln zł (56,9% wszystkich nakładów na gospodarkę wodną w województwie). Na ujęcia i doprowadzenia wody wydatkowano 182,7 mln zł (39,6%), a na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 13,8 mln zł (3,0%). Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2020 r. ukształtowały się na poziomie 102,2 zł (w kraju – 69,5 zł).

Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a
Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a

Wyszczególnienie Specification	2010-2020		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca w zł ^b per capita in PLN ^b	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total:	17589464,6	3842,4	14,5
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	5657941,0	1236,0	16,3
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of water	7773275,1	1698,1	12,9
gospodarka odpadami waste management	1216065,3	265,6	9,3
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	79693,3	17,2	4,8
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environmental protection	2153682,6	470,5	29,2
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	4422703,4	966,1	13,9
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	1756692,8	383,7	13,1
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	238655,6	52,1	5,0

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.

a By investment location. b Average value for a corresponding period.

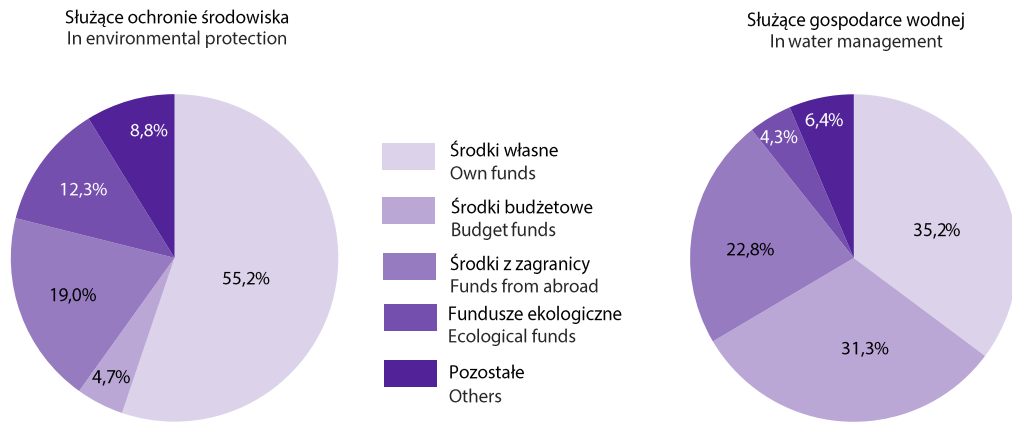
Wśród efektów rzeczowych uzyskanych w zakresie ochrony środowiska w 2020 r. znalazły się m.in.:

- przekazanie do użytku 1 oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 3154 m³ na dobę (3 obiekty w 2019 r., 5 obiektów – w 2010 r.);
- wybudowanie 305,1 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (376,4 km w 2019 r., 1433,4 km w 2010 r.) oraz 49,9 km sieci odprowadzającej wody opadowe (46,0 km w 2019 r., 213,4 km w 2010 r.);
- przekazanie do eksploatacji urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń pyłowych o wydajności 2717 t na rok (w 2019 r. – 22 t na rok, a w 2010 r. – 53 t na rok);
- przekazanie do eksploatacji urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń gazowych o wydajności 75952 t na rok (w 2019 r. – 17007 t na rok, a w 2010 r. – 66 t na rok);

Spośród efektów rzeczowych w zakresie gospodarki wodnej uzyskanych w 2020 r. odnotowano m.in.:

- oddanie do użytku stacji uzdatniania wody o wydajności 61 m³ na dobę (w 2019 r. – 1183 m³ na dobę, a w 2010 r. – 1308 m³ na dobę);
- wybudowanie 260,2 km sieci wodociągowej (w 2019 r. – 362,3 km, a w 2010 r. – 625,3 km);
- regulację i zabudowę rzek i potoków na odcinku 0,5 km (w 2019 r. – 0,5 km, a w 2010 r. – 2,9 km);
- wybudowanie obwałowań przeciwpowodziowych na odcinku 1,1 km (w 2019 r. – 0,8 km, a w 2010 r. – 0,1 km);
- 1 zbiornik wodny o objętości 185781,0 tys. m³.

Wykres 13. Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010-2020
 Chart 13. Structure of outlays on fixed assets by source of financing in years 2010-2020

W końcu 2020 r. w województwie śląskim znajdowało się 1243 obiektów małej retencji wodnej o łącznej pojemności 13447,8 dm³. Wśród nich znalazły się 892 stawy rybne o łącznej pojemności 7644,1 dm³, 197 budowli piętrzących o łącznej pojemności 585,1 dm³, 130 sztucznych zbiorników wodnych o łącznej pojemności 5137,7 dm³ oraz 24 inne obiekty o łącznej pojemności 80,9 dm³.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

5.1.1. Demografia

5.1.1. Demography

Na sytuację demograficzną województwa śląskiego w 2021 r. duży wpływ miała pandemia COVID-19. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost liczby zgonów oraz spadek liczby urodzeń żywych. Wzrosła liczba zawieranych małżeństw. Zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały były ujemne, co wpłynęło na dalszy spadek liczby mieszkańców. Społeczeństwo województwa starzeje się, z roku na rok wzrasta udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie populacji.

W końcu 2021 r. liczba ludności województwa śląskiego wyniosła 4455,9 tys. osób, tj. 11,7% ludności w kraju. W porównaniu z 2020 r. liczba ludności zmniejszyła się o 0,81% (w kraju była mniejsza o 0,48%), a w odniesieniu do 2010 r. spadła o 3,86%. W porównaniu z 2010 r. obniżyła się liczba mieszkańców miast (o 5,77%), natomiast wzrosła liczba mieszkańców wsi (o 2,82%).

Tablica 10. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Table 10. Population
As of 31 December

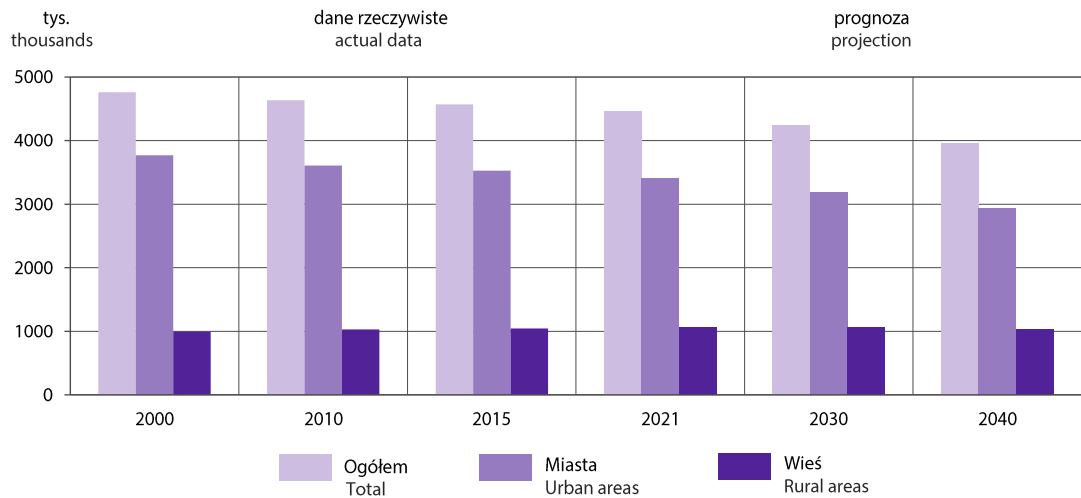
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem w tys. Total in thousands	4634,9	4570,8	4492,3	4455,9
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	12,0	11,9	11,7	11,7
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	107,0	107,3	107,6	107,8
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	77,8	77,1	76,5	76,3
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	22,2	22,9	23,5	23,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	376	371	364	361

W przekroju terytorialnym według gmin w latach 2010-2021 największy wzrost liczby ludności odnotowano w gminie Wyry (o 23,99%) i Bojszowy (o 15,55%), a największy spadek w gminie Koniecpol (o 10,55%) oraz w Sosnowcu (o 10,21%).

Wykres 14. Liczba ludności w latach 2000, 2010, 2015, 2021 oraz prognoza do 2030 i 2040 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Population in 2000, 2010, 2015, 2021 and projection until 2030 and 2040
As of 31 December

Województwo śląskie jest najbardziej zurbanizowane wśród województw w kraju, w końcu 2021 r. 76,3% ludności województwa mieszkało w miastach (w kraju – 59,7%).

Pod względem gęstości zaludnienia województwo śląskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju. W 2021 r. wskaźnik gęstości zaludnienia wyniósł 361 i był prawie trzykrotnie wyższy niż dla kraju (122).

Wśród powiatów województwa śląskiego najwięcej ludności na 1 km² przypadało w Świętochłowicach (3650) oraz Chorzowie (3178), natomiast najmniej w powiatach: częstochowskim (88), lublinieckim (92) i kłobuckim (94).

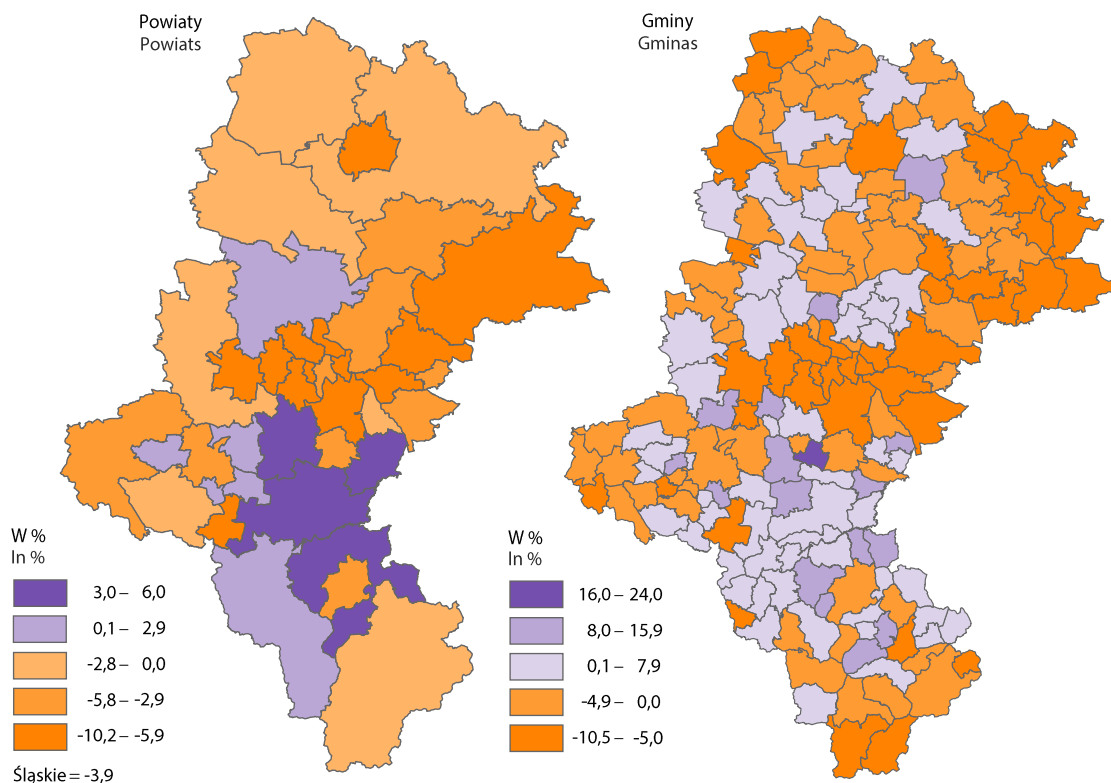
W województwie śląskim, podobnie jak w kraju, występuje przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami. W końcu 2021 r. współczynnik feminizacji wyniósł 107,8 (w kraju – 106,9), natomiast w 2010 r. ukształtował się na poziomie 107,0. Kobiety stanowiły 51,9% mieszkańców województwa.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2010-2021

Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2010-2021

As of 31 December

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w końcu 2021 r. wyniosła 768,5 tys. osób i była niższa w porównaniu z rokiem poprzednim oraz 2010 r., odpowiednio o: 0,5% i 3,9%. Udział ludności w tej grupie wieku w ludności ogółem wyniósł 17,2% (w kraju – 18,2%).

Ludność w wieku produkcyjnym liczyła 2613,6 tys. osób, tj. o 1,5% mniej niż w roku poprzednim i o 13,5% mniej niż w 2010 r. Ludność w tej grupie wieku w końcu 2021 r. stanowiła 58,7% ludności ogółem (w kraju – 59,2%).

Systematycznie rośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. W końcu 2021 r. wyniosła 1073,8 tys. osób i wzrosła zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2010 r. odpowiednio o: 0,7% i 31,9%. Udział ludności w tym wieku w ludności ogółem wyniósł 24,1% (w kraju – 22,6%).

Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2021 i 2030

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2021 and 2030

As of 31 December

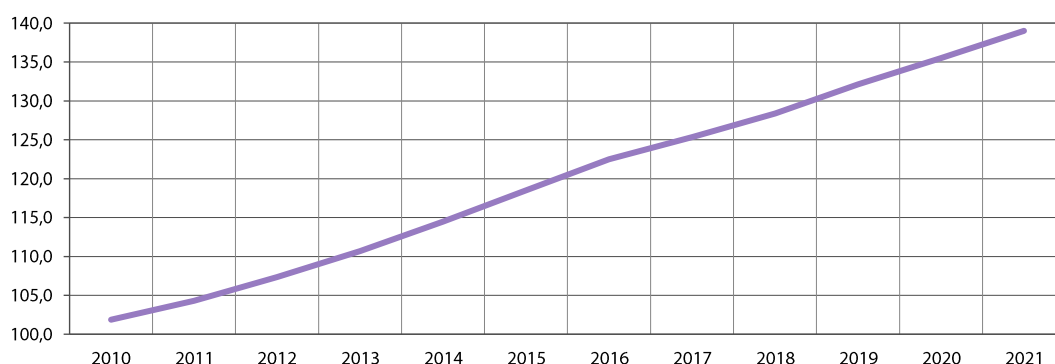
Społeczeństwo województwa śląskiego starzeje się, co można zaobserwować analizując m.in. takie wskaźniki demograficzne, jak: współczynnik starości demograficznej, indeks starości, wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego.

W końcu 2021 r. współczynnik starości demograficznej (udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności) wyniósł 20,2% (w kraju – 19,0%) i wzrósł o 0,4 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 6,0 p. proc. w stosunku do 2010 r.

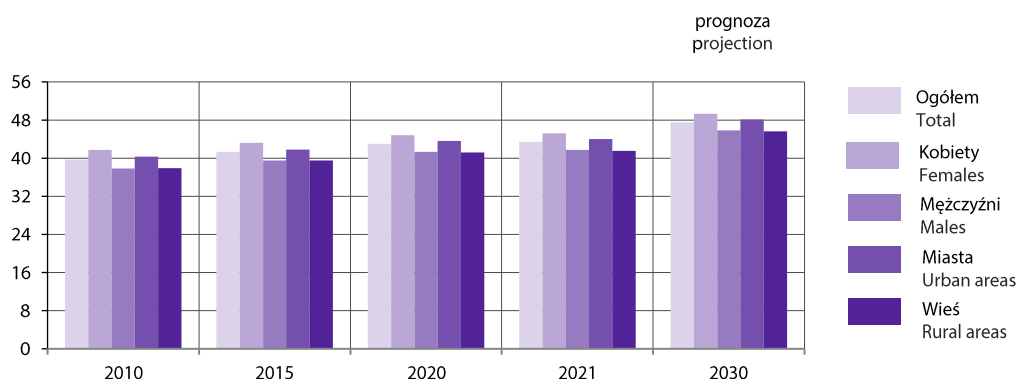
Indeks starości (liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat) w końcu 2021 r. wyniósł 139 osób, przed rokiem – 136 osób, a w 2010 r. – 102 osoby. W kraju był on niższy i wyniósł 124 osoby.

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego (liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50-64 lata) w końcu 2021 r. wyniósł 11 osób, przed rokiem 10 osób, a w 2010 r. – 5 osób. W kraju również ukształtował się na poziomie 11 osób.

Wykres 16. Indeks starości w latach 2010-2021
Chart 16. Ageing index in 2010-2021

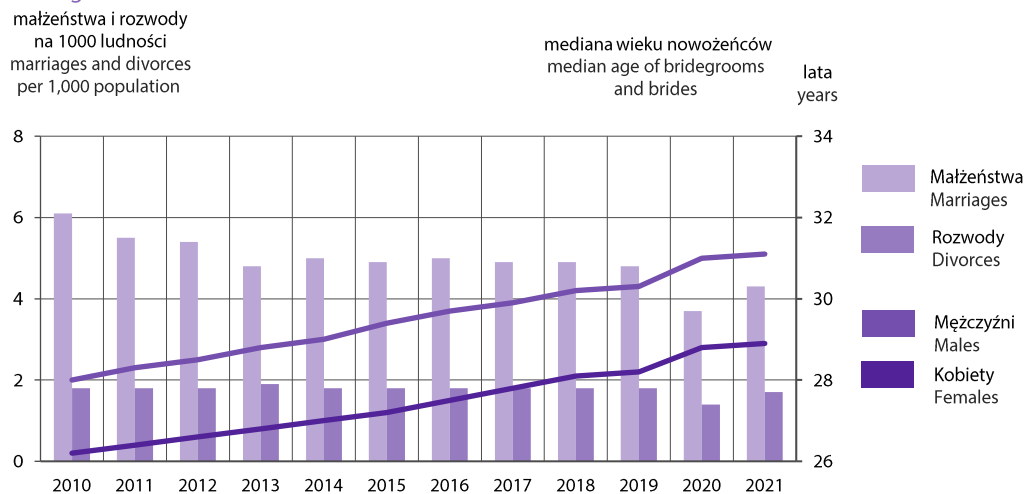

Wykres 17. Mediana wieku ludności
Chart 17. Median age of population

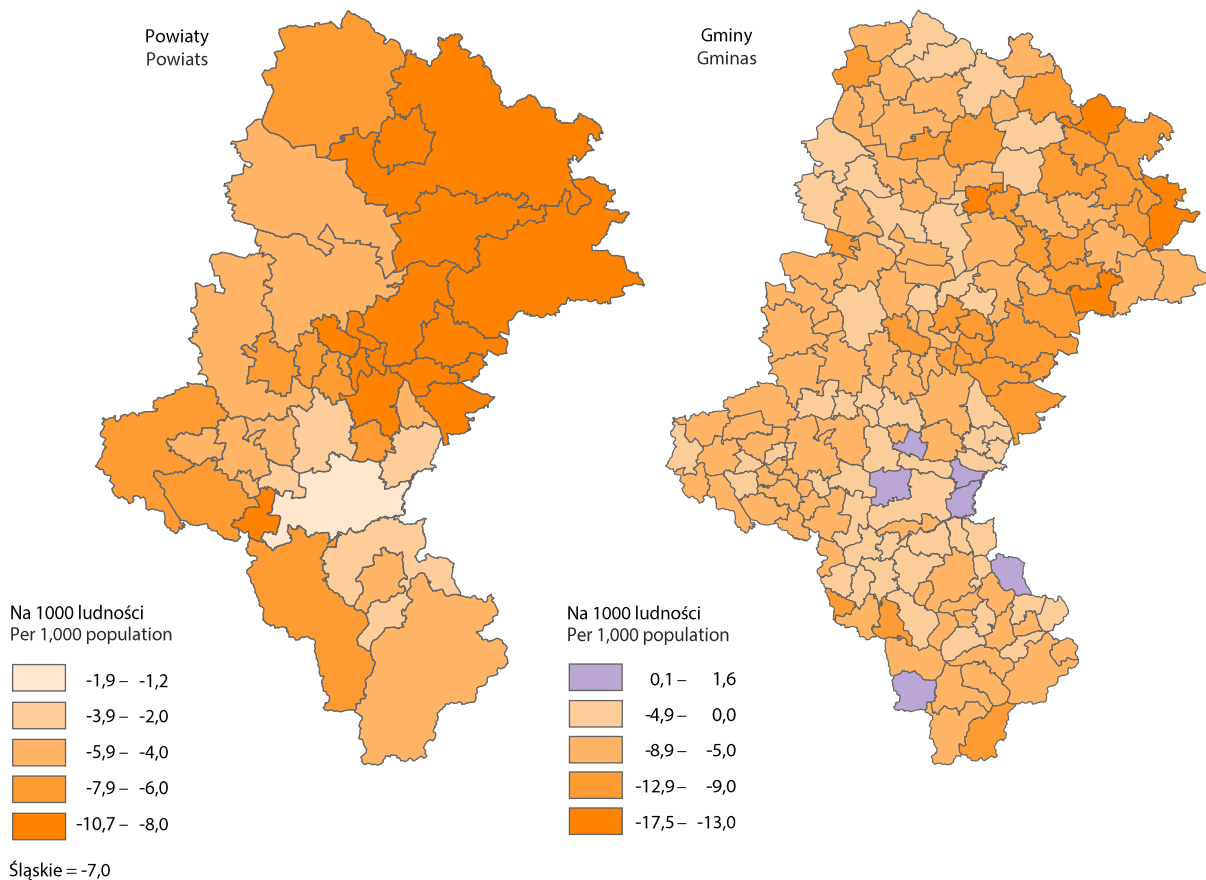

W 2021 r. w województwie śląskim zawarto 19088 małżeństw, tj. więcej niż w roku poprzednim o 15,5%, ale mniej w porównaniu z 2010 r. o 32,9%.

W 2021 r. rozwiódł się 7463 pary małżeńskie, tj. o 22,1% więcej niż w roku poprzednim, ale o 12,4% mniej niż w 2010 r. Separację orzeczono w przypadku 133 małżeństw (o 10,8% więcej niż w roku poprzednim, natomiast o 74,1% mniej w stosunku do 2010 r.).

Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody w latach 2010-2021**Chart 18. Marriages contracted and divorces in 2010-2021**

W 2021 r. odnotowano 34736 urodzeń żywych oraz 66152 zgony, w tym 154 zgony niemowląt. Przyrost naturalny był ujemny i wyniósł minus 31416, w roku poprzednim – minus 21903, natomiast w 2010 r. liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów o 95 osób.

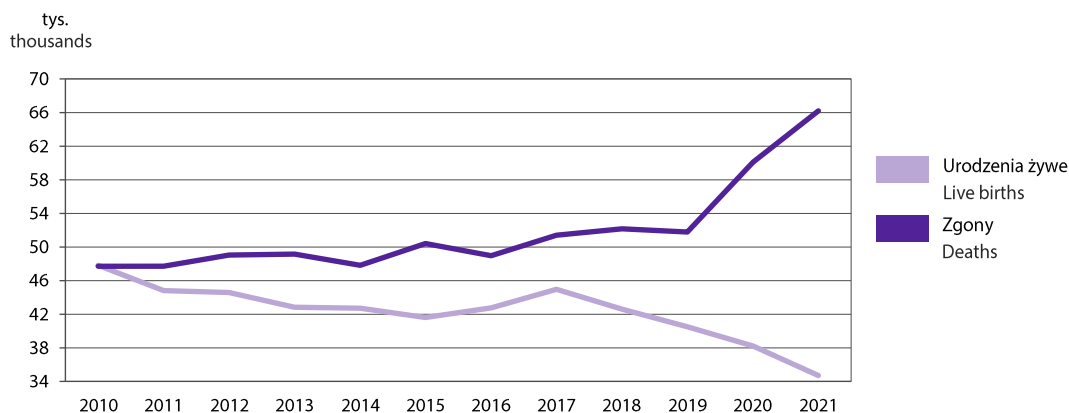
Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2021 r.**Map 20. Natural increase in 2021**

Współczynnik dzietności od lat nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń. W 2021 r. wyniósł 1,243 i był niższy niż w roku poprzednim (1,324) oraz niższy niż w 2010 r. (1,341). Mediana wieku matek wyniosła 30,6 lat i była wyższa w porównaniu z 2010 r., w którym ukształtowała się na poziomie 28,6 lat.

Najczęstszymi przyczynami zgonów w 2020 r. były choroby układu krążenia oraz nowotwory. Łącznie spowodowały one ponad 63% zgonów w województwie (choroby układu krążenia – 39,4%, nowotwory – 23,8%).

Wykres 19. Ruch naturalny ludności w latach 2010-2021

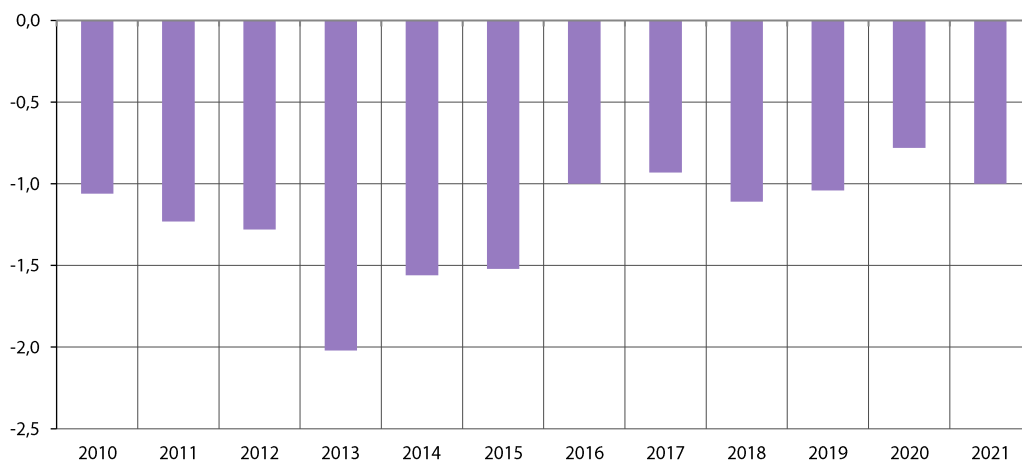
Chart 19. Vital statistics of population in 2010-2021

W 2021 r. w ruchu wewnętrznym na pobyt stały zameldowano 42460 osób, natomiast wymeldowano z pobytu stałego 46150 osób, tj. więcej niż w roku poprzednim odpowiednio o: 13,0% i 12,8%. Saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wyniosło minus 3690 osób (w 2020 r. – minus 3342 osoby). Napływ ludności z innych województw wyniósł 7172 osoby, natomiast odpływ ludności do innych województw – 10862 osoby. Najwięcej osób przybyło z województwa małopolskiego (1998), również do tego województwa najwięcej osób wymeldowało się na stałe (3001). Wśród osób zameldowanych i wymeldowanych największą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, odpowiednio: 12365 i 13224.

Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w latach 2010-2021

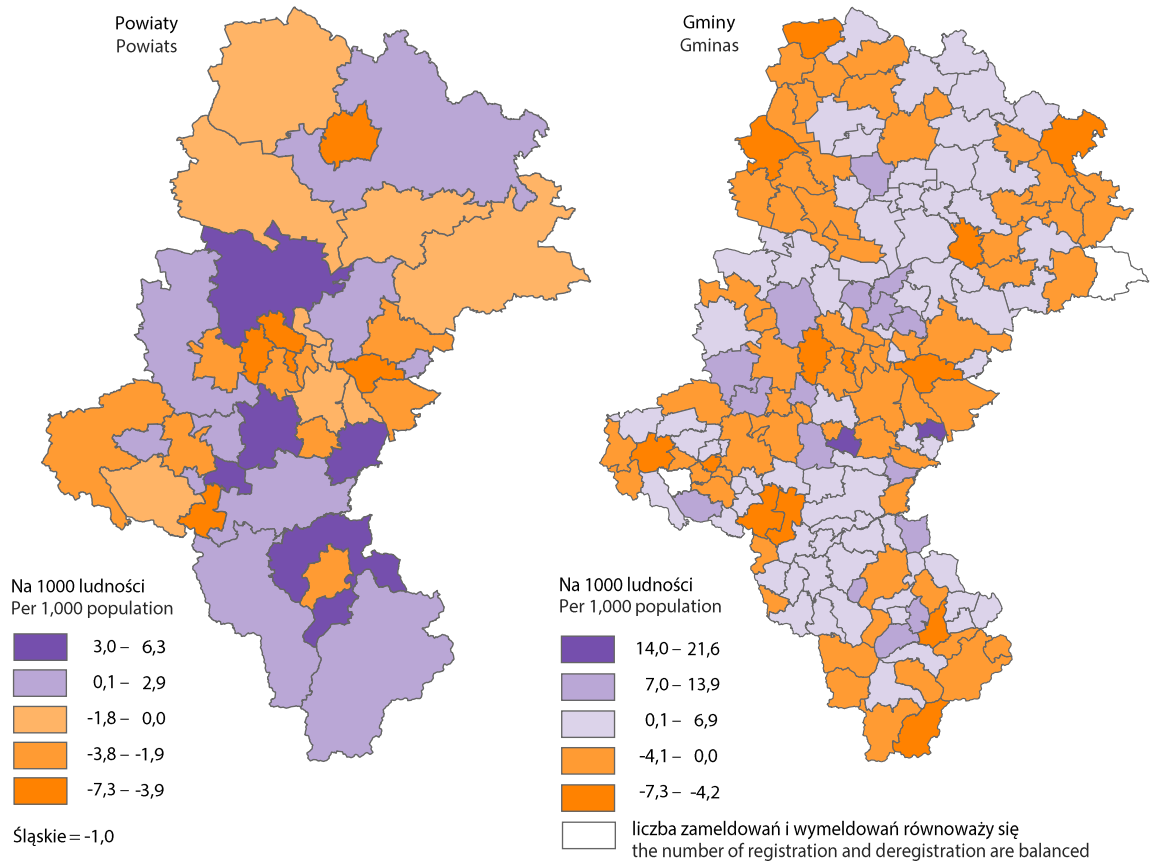
Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2010-2021

W ramach migracji zagranicznych w 2021 r. do województwa śląskiego przybyło 1345 osób, najwięcej z Niemiec – 303, Wielkiej Brytanii – 271 oraz Ukrainy – 197, a wyjechało za granicę 2138 osób, najwięcej do Niemiec – 972, Wielkiej Brytanii – 437 i Holandii – 206. Najwięcej emigrantów było w wieku 30-39 lat (578), natomiast najwięcej imigrantów w wieku 0-9 lat (556). Saldo migracji zagranicznej wyniosło minus 793 osoby (wobec minus 189 osób w 2020 r.).

Ogólne saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej na pobyt stały w 2021 r. wyniosło minus 4483 osoby (w 2020 r. – minus 3531 osób).

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2021 r.
Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2021

5.1.2. Edukacja

5.1.2. Education

W województwie śląskim w roku szkolnym 2020/21, w relacji do roku szkolnego 2019/20, odnotowano wzrost zarówno liczby placówek wychowania przedszkolnego, jak i dzieci do nich uczęszczających. Zwiększyła się liczba uczniów w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży, szkołach ponadpodstawowych, policealnych, jak i liczba studentów. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w 2020 r. wzrosły.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym etapem kształcenia w polskim systemie oświaty. W roku szkolnym 2020/21 w województwie funkcjonowały 1964 placówki wychowania przedszkolnego (tj. 8,8% placówek w Polsce), w tym 1599 przedszkoli (tj. 12,1% przedszkoli w Polsce). Zarówno w relacji do roku szkolnego 2019/20, jak i 2010/11 liczba placówek wychowania przedszkolnego wzrosła o: 1,4% i 14,8%, w tym liczba przedszkoli o: 2,0% i 27,4%.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2019/20	2020/21
Placówki Establishments	1711	1831	1936	1964
miasta urban areas	1154	1257	1350	1369
wieś rural areas	557	574	586	595
w tym przedszkola of which nursery schools	1255	1457	1568	1599
w tym specjalne of which special	5	16	25	26
Dzieci Children	128257	132776	159549	161081
miasta urban areas	100773	102403	121656	122585
wieś rural areas	27484	30373	37893	38496
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	34900	7481	40695	41771
5 lat 5	35242	46168	41045	40854

a W latach szkolnych 2015/16-2019/20 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

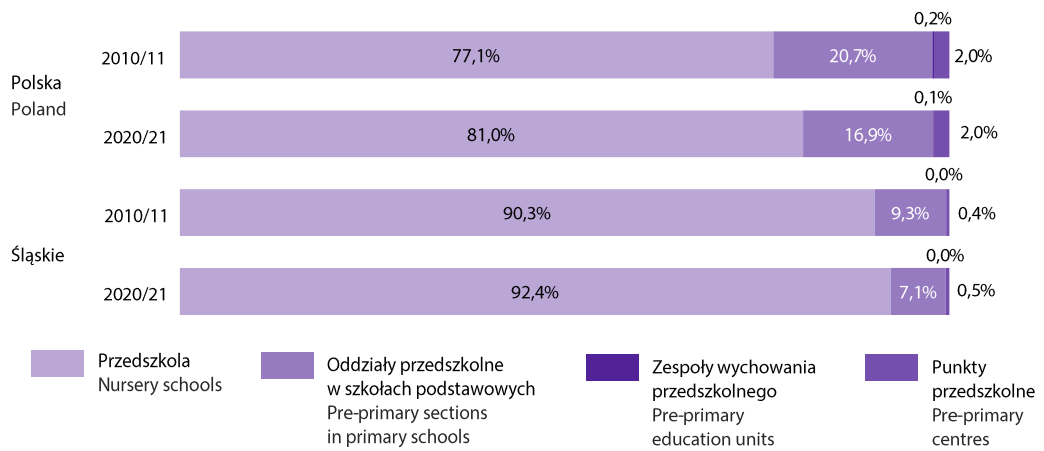
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji i Nauki.

a In the school years 2015/16-2019/20 school years including children staying in the units performing health care activity.

Source: data of the Ministry of Education and Science.

Spośród 161,1 tys. dzieci objętych edukacją przedszkolną większość uczęszczała do przedszkoli – 148,8 tys. Dzieci w placówkach przedszkolnych w województwie stanowiły 11,3% dzieci w placówkach w Polsce, natomiast w dzieci w przedszkolach – 12,9% przedszkolaków w całym kraju. Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w województwie wzrosła zarówno w odniesieniu do roku szkolnego 2019/20, jak i 2010/11 o: 1,0% i 25,6%, a liczba dzieci korzystających z przedszkoli wzrosła – odpowiednio o: 0,9% i 28,5%.

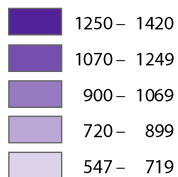
Wykres 21. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego
Chart 21. Structure of children attending pre-primary education establishments

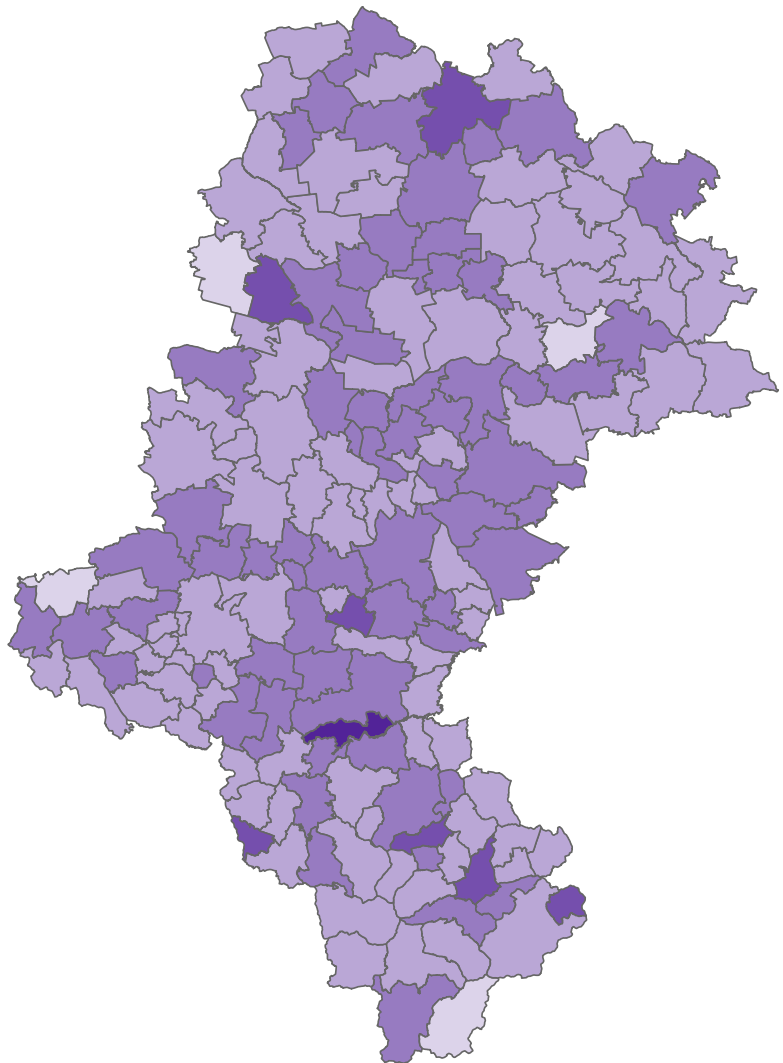
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2020/21
Map 22. Pre-primary education in the 2020/21 school year

Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci tej grupy wieku

Children aged 3-6 covered by pre-primary education per 1,000 children of this age group

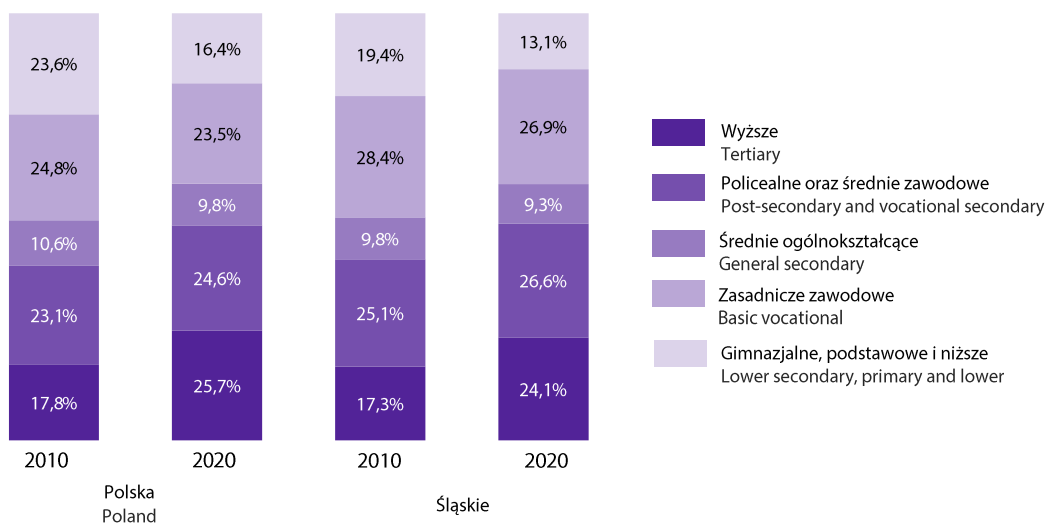

Śląskie = 913

Spośród gmin najwięcej dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci tej grupy wieku odnotowano w Goczałkowicach-Zdrój (1420), a następnie Koszarawie (1180) i Wyrach (1134), natomiast najmniej w gminie Ujsoły (547), a w dalszej kolejności w gminach Pawonków (685) i Włodowice (712).

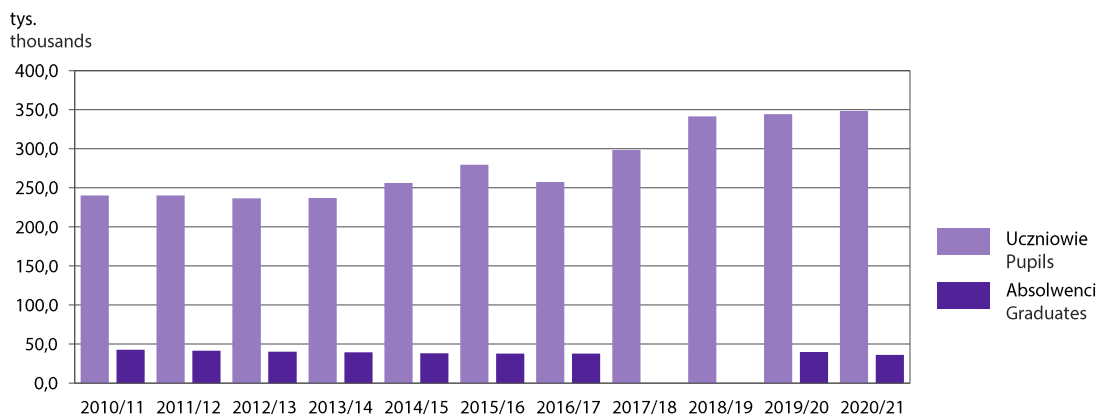
Wykres 22. Struktura ludności według poziomu wykształcenia (BAEL^a)
Chart 22. Structure of population by education level (LFS^a)

a Dane średnioroczne.
a Average annual data.

Według wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wśród ludności w wieku 15 lat i więcej w 2020 r. najwięcej było osób legitymującym się wykształceniem zasadniczym zawodowym (26,9%), a w dalszej kolejności policealnym oraz średnim zawodowym (26,6%). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost odsetka odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym (o 6,8 p. proc.), natomiast największy spadek – wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niższym (o 6,3 p. proc.). W Polsce w 2020 r. najwięcej ludności posiadało wykształcenie wyższe (25,7%) i to w tej grupie ludności w odniesieniu do 2010 r. nastąpił największy wzrost udziału osób (o 7,9 p. proc.).

Wykres 23. Uczniowie i absolwenci^a szkół podstawowych
Chart 23. Pupils and graduates^a of primary schools

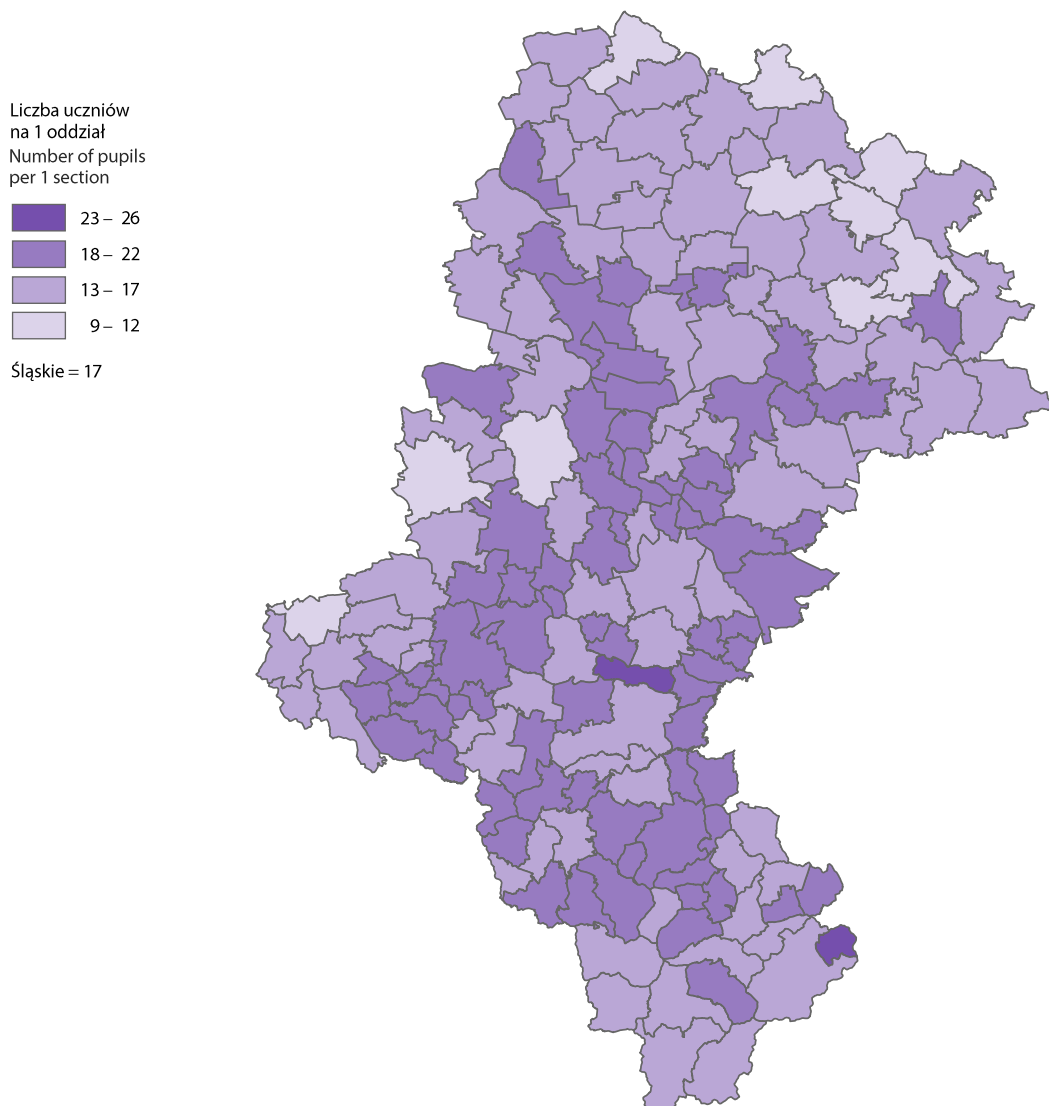

a Skutkiem wprowadzenia reformy systemu edukacji jest brak absolwentów szkół podstawowych z roku szkolnego 2016/17 i 2017/18.
a Due to educational system reform there are no graduates of primary school in school years 2016/2017 and 2017/2018.

W roku szkolnym 2020/21 działało 1415 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (tj. 10,0% szkół w Polsce), w których naukę pobierało 348,3 tys. uczniów (tj. 11,3% uczniów w Polsce). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba szkół podstawowych zmniejszyła się o jedną placówkę, a liczba uczniów wzrosła o 4,9 tys. Liczba absolwentów szkół podstawowych z roku szkolnego 2019/20 wyniosła 36,3 tys.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2020/21

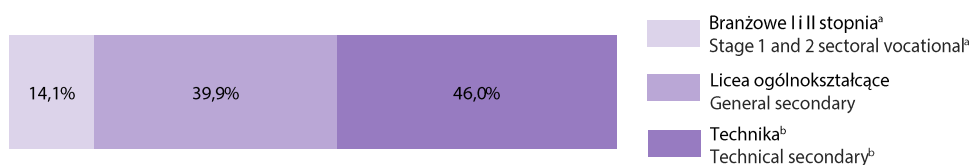
Map 23. Pupils in primary schools in the 2020/21 school year

Przeciętnie oddział w szkole podstawowej liczył 17 uczniów. Najliczniejszy oddział odnotowano w gminie Koszarawa (26 uczniów), następnie w gminach Kobiór (23 uczniów), Sławków i Imielin (po 22 uczniów), a najmniej liczny w gminach Lelów i Rudnik (po 9 uczniów), a dalszej kolejności w gminie Niegowa (10 uczniów).

W roku szkolnym 2020/21 działało 748 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży, tj. o 14 placówek więcej niż rok wcześniej. Było to 198 szkół branżowych I i II stopnia, 222 technika, 255 liceów ogólnokształcących, 48 specjalnych szkół przysposabiających do pracy i 25 szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe.

Wykres 24. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2020/21
 Chart 24. Structure of students of post-primary schools by types in the 2020/21 school year

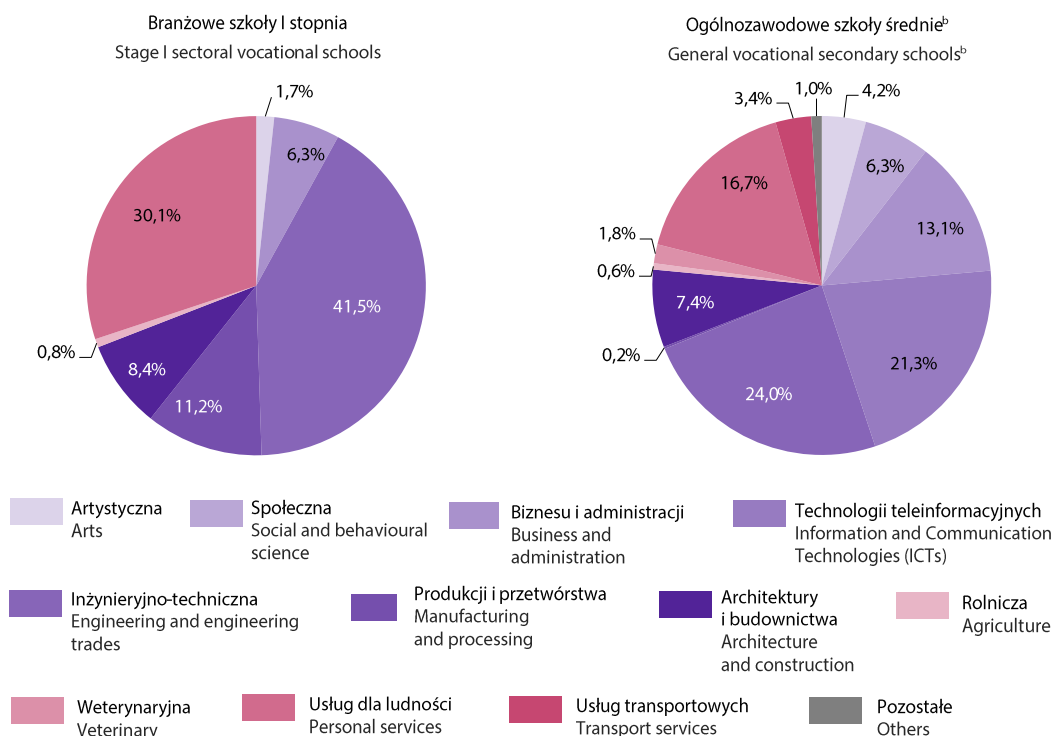
a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. b Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Including special job-training schools. b Including general art schools leading to professional certification.

Naukę w szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży pobierało 165,2 tys. uczniów, tj. o 275 uczniów więcej niż przed rokiem. W technikach uczyło się 73,3 tys. młodzieży, w liceach ogólnokształcących 65,8 tys., w szkołach branżowych I i II stopnia 22,0 tys., w szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe 2,7 tys., a w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy 1,3 tys.

Wykres 25. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2019/20

Chart 25. Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education^a in the 2019/20 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Dotyczy techników i szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b Concern technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

W czerwcu 2020 r. szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży opuściło 33,1 tys. absolwentów, w tym 46,9% stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących, 39,1% – techników, a 12,0% – szkół branżowych I stopnia. Absolwenci ogólnokształcących szkół artystycznych oraz szkół specjalnych przysposabiających do pracy i stanowili odpowiednio 1,3% i 0,8% ogólnej liczby absolwentów.

Najwięcej absolwentów szkół branżowych I stopnia ukończyło kierunki kształcenia z podgrupy inżynieryjno-technicznej oraz usług dla ludności, natomiast technika – z podgrupy inżynieryjno-technicznej oraz technologii teleinformatycznych.

W 172 szkołach policealnych w roku szkolnym 2020/21 uczyło się 25,3 tys. uczniów. Ponadto funkcjonowała sieć 103 szkół dla dorosłych, w których uczyło się łącznie 11,9 tys. osób.

Tablica 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Kobiety Females				
przystąpiło took	22991	16100	15398	15826
zdało passed	19030	12208	11551	11666
Mężczyźni Males				
przystąpiło took	19020	13707	13273	13858
zdało passed	15412	10354	9590	9955

W 2021 r. do egzaminu maturalnego w województwie przystąpiło 29,7 tys. osób, z których 21,6 tys. (72,8%) zdało egzamin. W 2020 r. zdawalność egzaminu maturalnego była na poziomie 73,7%. Przeciętna zdawalność egzaminu maturalnego w Polsce w 2021 r. wyniosła 74,5%, a w 2020 r. – 74,0%.

W roku akademickim 2020/21 w 30 uczelniach mających siedzibę w województwie śląskim studiowało 106,4 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 0,7% więcej niż w poprzednim roku akademickim. Cudzoziemcy stanowili 5,2% ogólnej liczby studentów. W ogólnej liczbie studentów przeważały kobiety (58,0%).

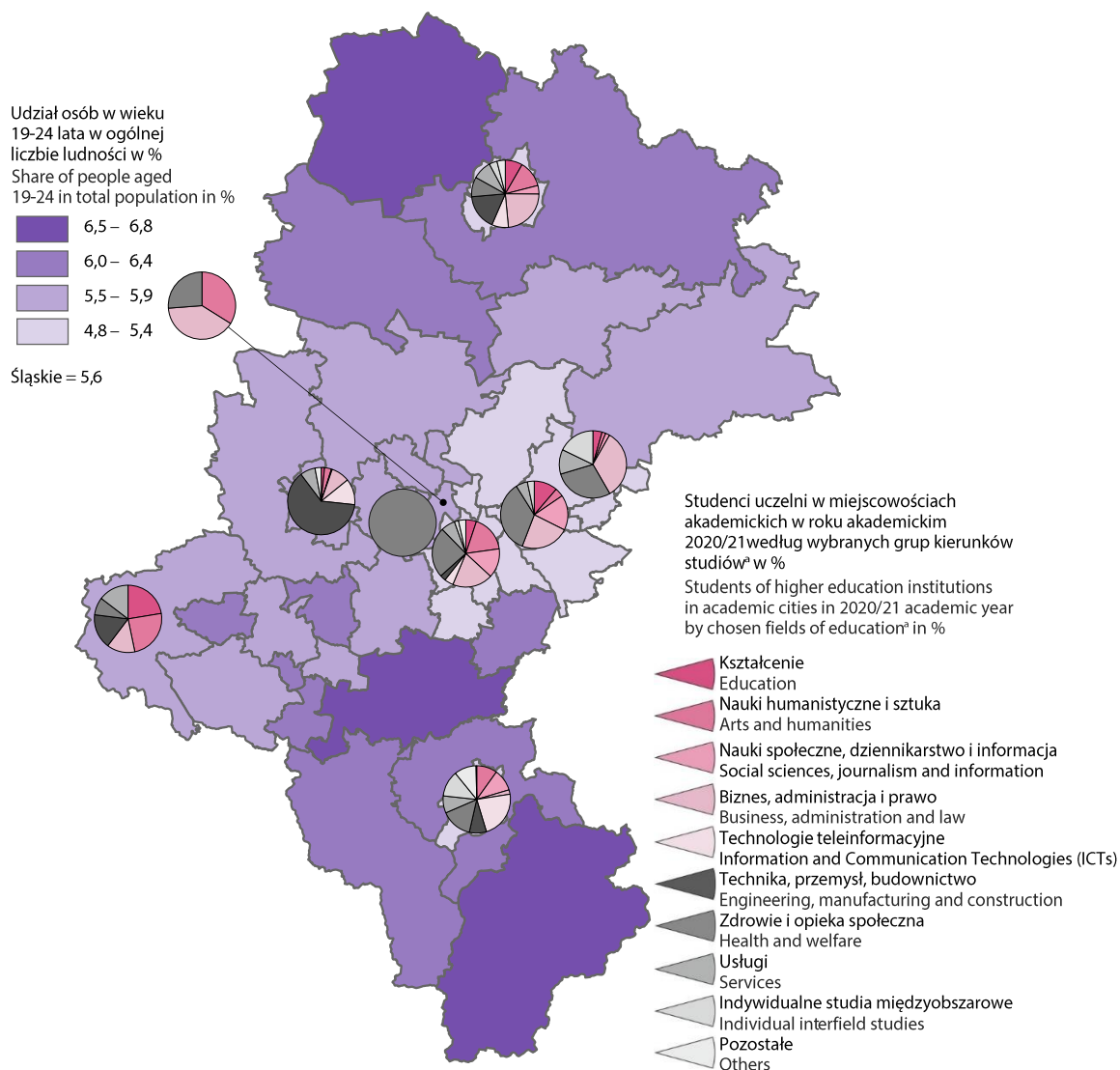
Liczba uczelni województwa śląskiego stanowiła 8,6% wszystkich polskich uczelni, a liczba studentów województwa śląskiego (łącznie z cudzoziemcami) 8,8% ogólnej liczby studentów w Polsce.

W 12 uczelniach o profilu akademickim uczyło się 87,2 tys. studentów, w tym 64,9 tys. na studiach stacjonarnych. Natomiast w 18 uczelniach o profilu zawodowym studiowało 19,2 tys. osób, w tym 12,8 tys. na studiach niestacjonarnych.

Zdecydowana większość uczelni (27) nadzorowana była przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, w których studiowało 94,8 tys. osób.

W ogólnej liczbie studiujących według rodzajów studiów przeważali studenci studiów pierwszego stopnia (66,9 tys.), w tym z tytułem licencjata (41,1 tys.). Na studiach magisterskich jednolitych kształciło się 15,6 tys. studentów, a na studiach drugiego stopnia – 23,9 tys. studentów.

Mapa 24. Uczelnie
Map 24. Higher education institutions

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

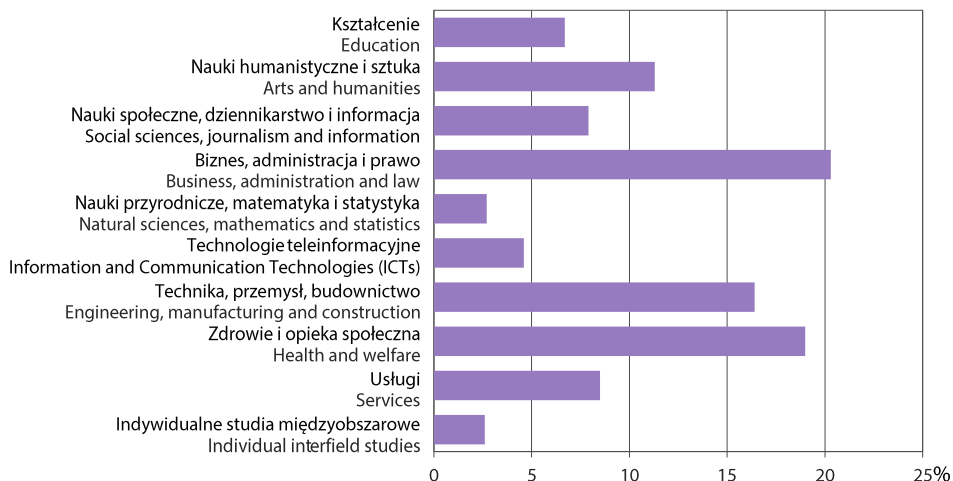
a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

Studenci najczęściej wybierali kierunki z grup: biznesu, administracji i prawa (20,0% ogólnej liczby studentów), zdrowie i opieka społeczna (18,7%), technika, przemysł, budownictwo (15,0%) oraz nauki humanistyczne i sztuka (12,2%).

W 2020 r. dyplom ukończenia studiów wyższych uzyskało 26,1 tys. osób, z których 64,3% kształciło się w systemie stacjonarnym. Wśród absolwentów studiów stacjonarnych ponad połowę stanowili absolwenci studiów pierwszego stopnia (58,4%), a w przypadku studiów niestacjonarnych przeważali absolwenci studiów drugiego stopnia (49,2%).

Studia pierwszego stopnia ukończyło 14,2 tys. osób (54,3% ogólnej liczby absolwentów). Tytuł licencjata uzyskało 9,7 tys. absolwentów, a inżyniera – 4,5 tys. Dyplom potwierdzający ukończenie studiów magisterskich otrzymało 11,9 tys. osób, wśród których większość stanowili absolwenci studiów drugiego stopnia – 10,2 tys. osób

Wykres 26. Absolwenci według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2019/20
Chart 26. Graduates by broad fields of education^a in the 2019/20 academic year

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

W 2020 r. w województwie śląskim wydatki jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie, edukacyjną opiekę wychowawczą oraz szkolnictwo wyższe i wyniosły 9,8 mld zł, co stanowiło 29,7% ogółu wydatków zrealizowanych przez te jednostki. W relacji do 2019 r. omawiane wydatki wzrosły o 5,1%.

Z ogólnej kwoty przeznaczonej na cele oświaty i wychowania, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz szkolnictwa wyższego najwięcej (89,9%) wydatkowały samorządy gmin i miast na prawach powiatu 8,8 mld zł (o 4,3% więcej w skali roku).

5.1.3. Zasoby pracy

5.1.3. Labour resources

Rok 2021 r. był okresem, w którym sytuacja na rynku pracy w województwie śląskim poprawiła się w skali roku. Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w wieku 15-89 lat za 4 kwartał 2021 r. zarówno liczba pracujących, jak współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia były wyższe niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia według kryteriów BAEL obniżyły się w ujęciu rocznym. Jednocześnie zmniejszyła liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego (wg stanu w końcu okresu).

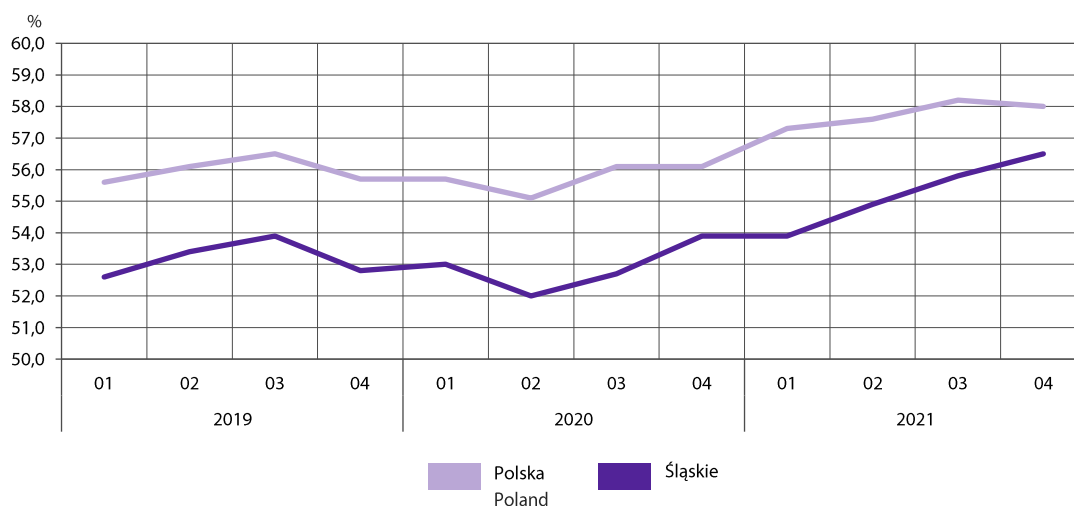
Według danych BAEL w 4 kwartale 2021 r. liczba ludności w wieku 15-89 lat wyniosła 3538 tys. i obniżyła się w porównaniu z 4 kwartałem 2020 r. o 1,2% (w kraju o 0,8%) oraz w odniesieniu do 4 kwartału 2010 r. o 6,6% (w kraju o 3,5%). Województwo śląskie skupiało 11,9% ludności w wieku 15-89 lat w kraju. Zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 2000 tys. osób, tj. więcej niż w 4 kwartale 2020 r. o 3,7% (w kraju o 2,6%) oraz więcej niż w 4 kwartale 2010 r. o 1,1% (w kraju o 4,3%). Wśród nich pracujący stanowili 97,6%, a bezrobotni 2,4%.

Tablica 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w 4 kwartale według BAEL
Table 13. Economic activity of the population aged 15-89 in the 4 quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1978	1855	1929	2000	17278
pracujący employed persons	1803	1742	1868	1952	16780
bezrobotni unemployed persons	175	113	61	48	497
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1812	1580	1653	1538	12529
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	52,2	54,0	53,9	56,5	58,0
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	47,6	50,7	52,1	55,2	56,3
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	8,8	6,1	3,2	2,4	2,9

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15-89 lat w 4 kwartale 2021 r. wyniósł 56,5% (w kraju – 58,0%) i zwiększył się w porównaniu z 4 kwartałem 2020 r. 2,6 p. proc. (w kraju o 1,9 p. proc.) oraz w odniesieniu do 4 kwartału 2010 r. o 4,3 p. proc. (w kraju o 4,3 p. proc.). Współczynnik aktywności zawodowej dla mężczyzn był wyższy niż dla kobiet (64,6% wobec 49,2%) oraz wyższy dla mieszkańców wsi niż miast (57,9% wobec 56,1%). Biorąc pod uwagę grupy wieku ludności, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej zanotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (88,9%) i 25-34 lata (88,5%). Najwyższy poziom aktywności zawodowej wystąpił wśród osób z wykształceniem wyższym (79,1%), natomiast najniższy wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (17,4%).

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

W 4 kwartale 2021 r. pracowało 1952 tys. osób, tj. więcej niż w 4 kwartale 2020 r. o 4,5% (w kraju o 2,8%) i więcej niż w 4 kwartale 2010 r. o 8,3% (w kraju o 12,0%). Pracujący stanowili 55,2% ludności w wieku 15-89 lat (w kraju – 56,3%), tj. więcej w porównaniu z 4 kwartałem 2020 r. o 3,1 p. proc. (w kraju o 2,0 p. proc.) oraz 4 kwartałem 2010 r. o 7,6 p. proc. (w kraju o 7,8 p. proc.). Wskaźnik zatrudnienia dla mężczyzn był wyższy niż dla kobiet (63,0% wobec 48,1%) oraz wyższy dla mieszkańców wsi niż miast (56,6% wobec 54,7%). Biorąc pod uwagę status na rynku pracy, najliczniejszą grupę wśród pracujących w 4 kwartale 2021 r. tworzyli pracownicy zatrudnieni w firmach/instytucjach publicznych lub u prywatnego pracodawcy – 1707 tys. (87,4% ogółu). Pracodawcy i pracujący na własny rachunek liczyli 240 tys. Analizując wykonywane grupy zawodów, najwięcej osób pracowało w charakterze specjalisty (20,9% ogółu) oraz technika i innego średniego personelu (17,1%), natomiast najmniej pracowało w zawodzie rolnika, ogrodnika, leśniczego i rybaka (1,5%).

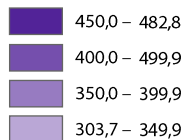
W 4 kwartale 2021 r. zbiorowość bezrobotnych w wieku 15-74 lata liczyła 48 tys. osób i była mniejsza w porównaniu z 4 kwartałem 2020 r. o 21,3% (w kraju o 6,4%) oraz mniejsza w odniesieniu do 4 kwartału 2010 r. o 72,6% (w kraju o 68,8%). Stopa bezrobocia mierzona udziałem bezrobotnych w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo w wieku 15-89 lat w 4 kwartale 2021 r. wyniosła 2,4% (w kraju 2,9%) i była niższa niż w 4 kwartale 2020 r. o 0,8 p. proc. (w kraju o 0,3 p. proc.) oraz niższa niż w 4 kwartale 2010 r. o 6,4 p. proc. (w kraju spadek o 6,7 p. proc.). Wyższą stopę bezrobocia zanotowano dla mężczyzn niż dla kobiet (2,5% wobec 2,3%), a także wśród mieszkańców miast niż wsi (2,4% wobec 2,3%).

Liczba biernych zawodowo w wieku 15-89 lat w 4 kwartale 2021 r. ukształtowała się na poziomie 1538 tys. osób, tj. niższym niż 4 kwartale 2020 r. o 7,0% (w kraju o 5,1%) oraz niższym niż w 4 kwartale 2010 r. o 15,1% (w kraju o 12,4%). Populacja biernych zawodowo w wieku 15-74 lata liczyła 1244 tys. (dla tej grupy wieku była ustalana przyczyna bierności). Najczęstszymi przyczynami bierności zawodowej podawanymi przez biernych zawodowo były emerytura (53,9% ogółu) oraz nauka, uzupełnianie kwalifikacji (19,4%).

Liczba pracujących w gospodarce narodowej (bez pracujących w jednostkach budżetowych w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) według faktycznego miejsca pracy w końcu 2020 r. wyniosła 1749,2 tys. osób (11,2% ogółu pracujących w kraju) i zmniejszyła się w porównaniu z końcem 2019 r. o 1,6% (w kraju o 0,6%), natomiast wzrosła w odniesieniu do końca 2010 r. o 6,8% (w kraju o 13,8%). Najwięcej osób pracowało w przemyśle i budownictwie 606,9 tys. osób (34,7% ogółu), tj. o 2,1% mniej niż w końcu 2019 r. W zakładach zaliczanych do sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa liczba pracujących wyniosła 458,9 tys. osób i zmniejszyła się w skali roku o 2,6%. Najmniej osób pracowało w działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsłudze rynku nieruchomości 61,1 tys. osób, tj. o 0,2% więcej niż w końcu 2019 r. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według podregionów, najwięcej pracujących zanotowano w podregionie katowickim (349,4 tys., tj. 20,0% ogółu), a najmniej w podregionie bytomskim (132,1 tys., tj. 7,6%).

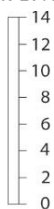
Mapa 25. Pracujący^a w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 25. Employed persons^a in 2020
As of 31 of December

Na 1000 ludności
Per 1,000 population

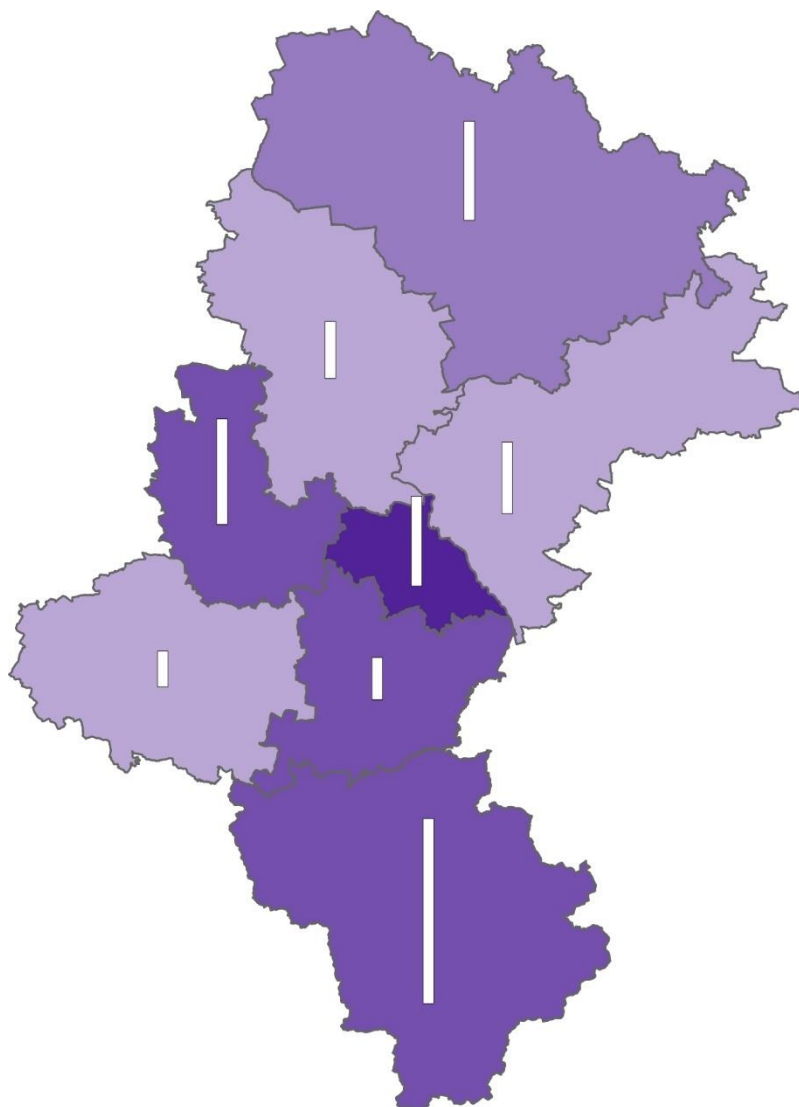

Śląskie = 389,4

Wzrost w porównaniu
z 2010 r. w %
Increase in relation
to 2010 in %

Śląskie = 6,8

^a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

^a Excluding budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, by actual workplace and kind of activity.

W 2021 r. wystąpił spadek liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia (według stanu w końcu roku), zarówno w województwie śląskim, jak i w kraju, po odnotowanym wzroście liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia w 2020 r. w skali roku.

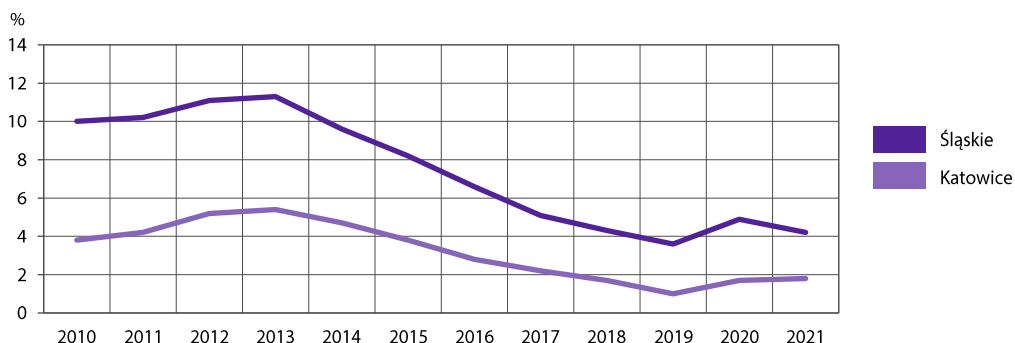
W końcu grudnia 2021 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 76,3 tys. osób i była niższa od zanotowanej w końcu grudnia 2020 r. o 16,2% (w kraju o 14,5%) oraz niższa niż końcu grudnia 2010 r. o 57,9% (w kraju o 54,2%). W skali roku, spadek liczby bezrobotnych wystąpił we wszystkich powiatach, z wyjątkiem Katowic (wzrost o 2,6%). W największym stopniu liczba bezrobotnych obniżyła się w Świętochłowicach (o 32,7%) oraz w powiecie bieruńsko-lęczyńskim (o 32,5%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2021 r. wyniosła 4,2% (w kraju 5,4%) i była niższa niż przed rokiem o 0,7 p. proc. (w kraju o 0,9 p. proc.) oraz niższa w porównaniu ze stanem w końcu 2010 r. o 5,8 p. proc. (w kraju o 7,0 p. proc.). W rankingu województw, województwo śląskie pod względem stopy bezrobocia znalazło się na 2. miejscu. Niższą stopę bezrobocia odnotowano tylko w województwie wielkopolskim (3,1%).

Wykres 28. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2021

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 28. Registered unemployment rate in 2010-2021
As of 31 December

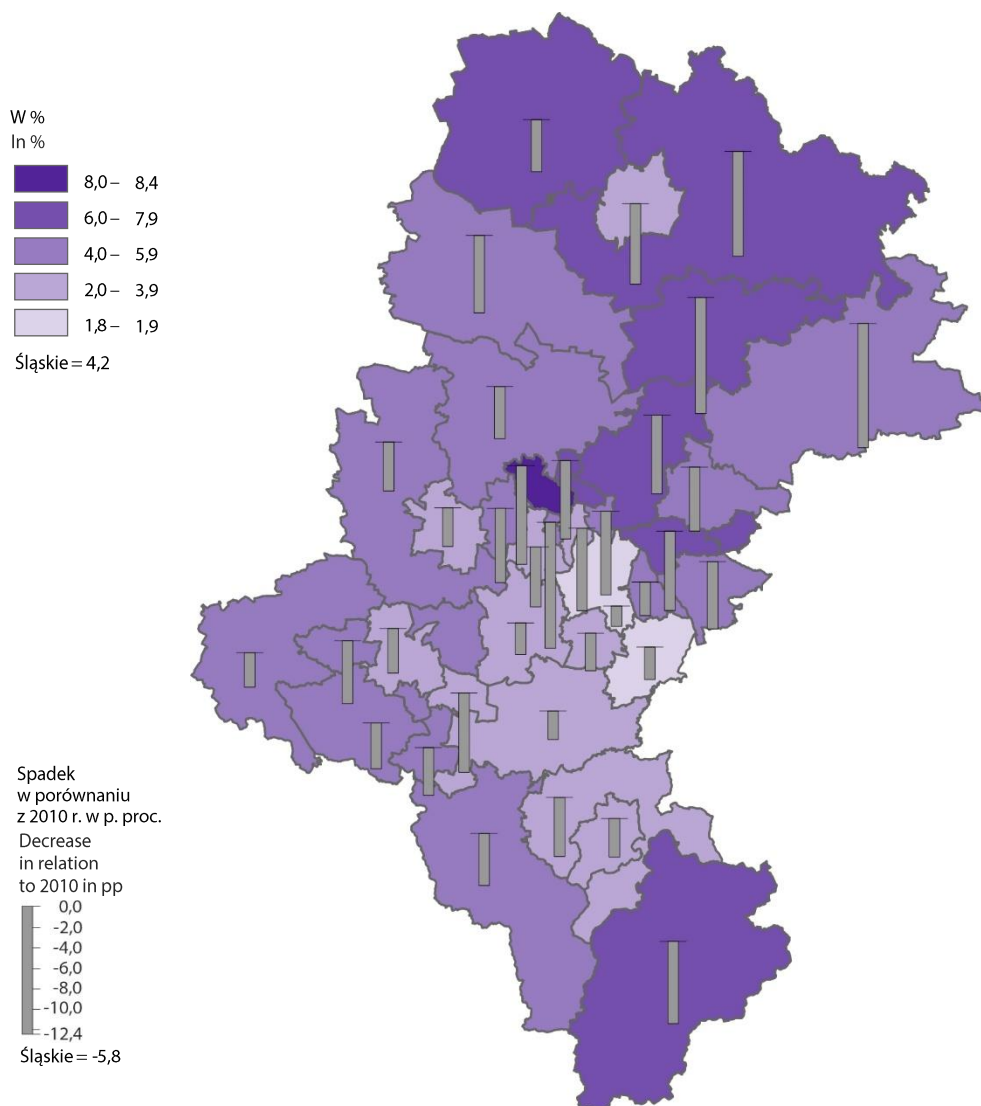
Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, odnotowuje się znaczne zróżnicowanie stopy bezrobocia w województwie. Rozpiętość pomiędzy najniższą a najwyższą wartością stopy bezrobocia w powiatach w końcu 2021 r. wyniosła 6,6 p. proc. (przed rokiem – 8,3 p. proc.). Najwyższą stopę bezrobocia zanotowano w Bytomiu (8,4%) oraz w powiecie kłobuckim (7,1%), natomiast najniższą w Katowicach (1,8%) i powiecie bieruńsko-lęczyńskim (1,9%). W porównaniu ze stanem w końcu 2020 r. stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się we wszystkich powiatach, z wyjątkiem Katowic (wzrost o 0,1 p. proc.). Największy spadek stopy bezrobocia odnotowano w Świętochłowicach (o 2,4 p. proc.), Zabrze i powiecie zawierciańskim (po 1,9 p. proc.).

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 26. Registered unemployment rate in 2021

As of 31 December

W końcu grudnia 2021 r. bezrobotni bez prawa do zasiłku w województwie stanowili 87,1% ogółu (83,7% w końcu grudnia 2020 r.), a osoby poprzednio pracujące – 89,3% (89,1% przed rokiem).

Osoby długotrwale bezrobotne liczyły 39,1 tys. osób, a ich udział w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem wyniósł 51,2% i był on o 9,7 p. proc. wyższy niż w końcu grudnia 2020 r. Zwiększył się także odsetek osób niepełnosprawnych (o 1,7 p. proc. do 7,8%). Absolwenci stanowili 2,5% ogółu bezrobotnych, a ich udział w skali roku zmniejszył się o 0,5 p. proc.

W województwie śląskim w końcu grudnia 2021 r. w miastach mieszkało więcej bezrobotnych niż na wsi (58,0 tys. wobec 18,3 tys.). W miastach liczba bezrobotnych w skali roku zmniejszyła się o 16,5% i w relacji do końca grudnia 2010 r. zmniejszyła się o 59,4%. Na wsi mieszkało mniej osób bezrobotnych niż przed rokiem (o 15,1%) i mniej niż w końcu grudnia 2010 r. (o 52,3%).

Bezrobocie rejestrowane dotyczyło w największym stopniu osób w wieku 35-44 lata (20,8 tys.) oraz w wieku 25-34 lata (18,4 tys.). W skali roku udział pierwszej z wymienionych grup bezrobotnych zwiększył się (o 1,1 p. proc. do 27,2%), natomiast drugiej zmniejszył się (o 1,6 p. proc. do 24,2%). Najmniejszą populację bezrobotnych tworzyły osoby najmłodsze w wieku 18-24 lata (7,3 tys.), których odsetek zmniejszył się w porównaniu z końcem grudnia 2020 r. (o 1,5 p. proc. do 9,5%). Osoby starsze w wieku 55 lat i więcej liczyły 13,9 tys. osób i stanowiły 18,2% ogółu bezrobotnych (przed rokiem – 17,3%).

Ponad połowa bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2021 r. to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy tworzyły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe/branżowe (stanowiące odpowiednio: 27,3% i 24,9% ogółu bezrobotnych). W skali roku udział pierwszej z wymienionych grup bezrobotnych wzrósł o 0,6 p. proc., natomiast drugiej obniżył się o 0,2 p. proc. Problemy ze znalezieniem pracy posiadały również osoby z wykształceniem wyższym, których odsetek wśród ogółu bezrobotnych zmniejszył się o 0,6 p. proc.

W końcu grudnia 2021 r. w urzędach pracy zanotowano 9,9 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. więcej niż przed rokiem o 50,1% (w kraju o 37,7%) i więcej niż w końcu grudnia 2020 r. o 138,6% (w kraju o 157,0%). Na 1 ofertę pracy przypadało 8 bezrobotnych (w końcu grudnia 2020 r. – 14, a w końcu grudnia 2020 r. – 44), podczas gdy w kraju 15 osób. W rankingu województw, województwo śląskie pod względem liczby bezrobotnych na 1 ofertę pracy znalazło się na 2. miejscu (po województwie lubuskim). Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, najmniej bezrobotnych na 1 ofertę pracy zanotowano w Świętochłowicach (1 osoba na 1 ofertę) i Żorach (2). Najtrudniejsza sytuacja miała miejsce w powiecie żywieckim i cieszyńskim, gdzie na 1 ofertę przypadało odpowiednio: 53 i 31 osób bezrobotnych.

W związku z sytuacją epidemiczną w końcu grudnia 2021 r. pracą zdalną w województwie śląskim objętych było 4,1% pracujących (według wyników badania „Popyt na pracę”), tj. o 2,8 p. proc. mniej niż w końcu grudnia 2020 r. Dodatkowy zasiłek opiekuńczy, z powodu konieczności sprawowania opieki nad dzieckiem w związku zamknięciem żłobka, przedszkola, klubu dziecięcego, szkoły, pobierało 0,7% ogółu pracujących. Na kwarantannie lub izolacji przebywało 2,1% pracujących.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

5.2.1. Zamożność mieszkańców

5.2.1. Inhabitants' wealth

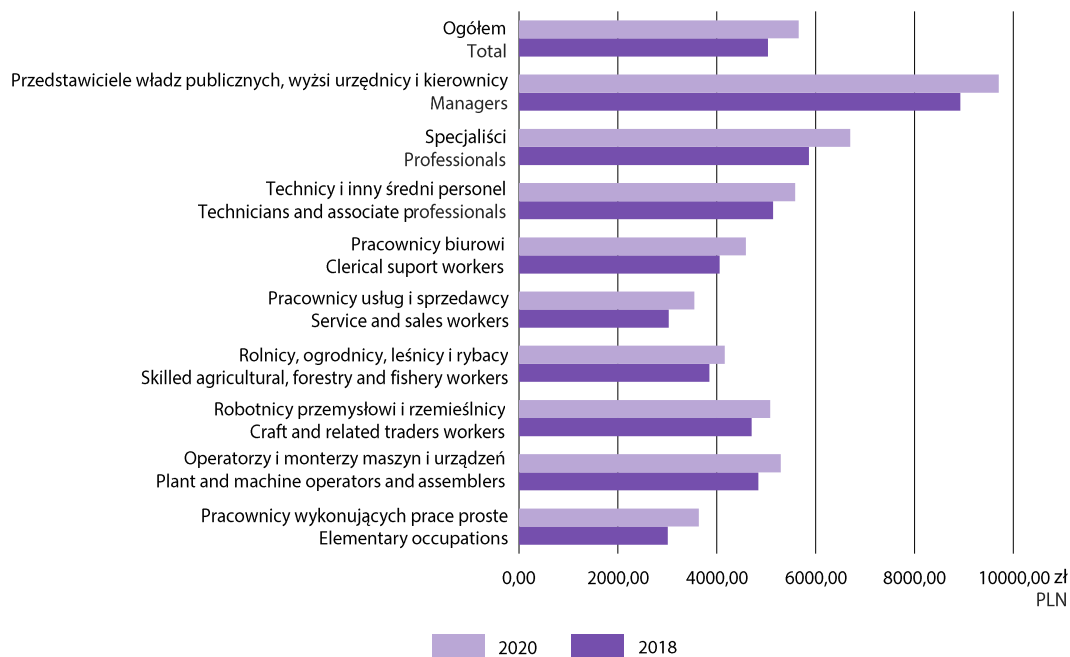
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie śląskim w 2021 r. było wyższe niż w 2020 r. Wzrosła także przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana zarówno z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych. W 2020 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym, w tym dochód do dyspozycji był wyższy niż przed rokiem.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w październiku 2020 r. wyniosło 5656,35 zł (w kraju – 5748,24 zł) i było wyższe w porównaniu z październikiem 2018 r. o 12,4% (w kraju o 14,9%). Ponad połowa zatrudnionych w gospodarce narodowej otrzymywała wynagrodzenie do 4848,13 zł, podczas gdy w kraju do 4702,66 zł (mediana – wynagrodzenie środkowe). Najczęstsze wynagrodzenie ogółem brutto (dominanta), otrzymane przez pracowników zatrudnionych w gospodarce narodowej wyniosło 2820,01 zł (w kraju – 2817,10 zł).

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów – realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Wykres 29. Wynagrodzenie według zawodów

Graph 29. Wages and salaries by occupations

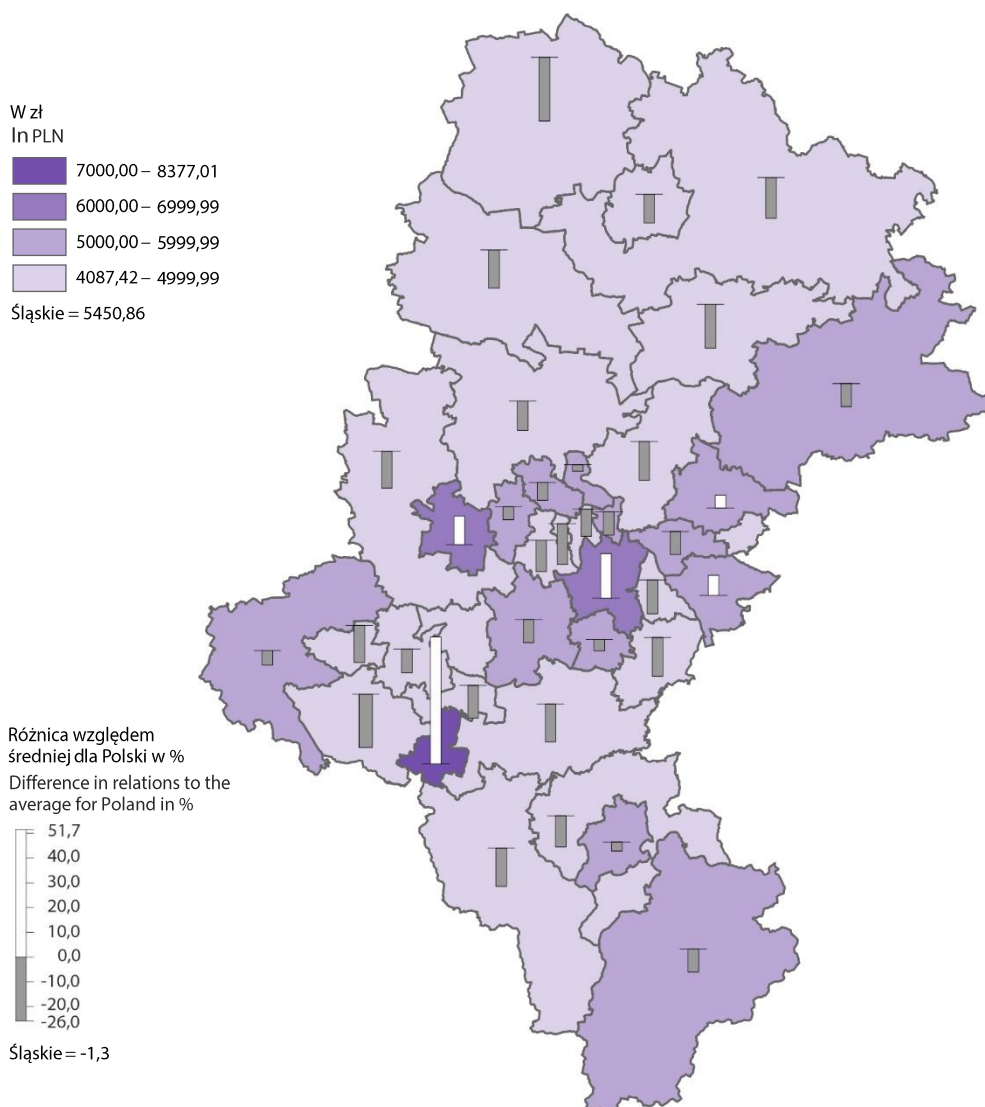

Biorąc po uwagę „wielkie” grupy zawodów, wynagrodzenie znacznie wyższe od przeciętnej w kraju w październiku 2020 r., uzyskali przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (stanowiący 7,6% ogółu zatrudnionych) oraz specjaliści (24,7%), natomiast znacznie niższe pracownicy usług i sprzedawcy (8,5%), pracownicy biurowi (8,3%), pracownicy wykonujących prace proste (7,0%) oraz rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (0,1%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2020 r. ukształtowało się na poziomie 5450,86 zł (w kraju – 5523,32 zł), tj. wyższym niż przed rokiem o 5,3% (w kraju o 6,6%) i wyższym niż w 2010 r. o 54,5% (w kraju o 60,8%).

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2020 r.

Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2020

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, odnotowuje się znaczne zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych płac w województwie śląskim. Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zanotowano w Jastrzębiu-Zdroju (8377,01 zł) i było ono o 51,7% wyższe od średniej krajowej. Wyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto niż średnia w kraju posiadały także miasta na prawach powiatu Katowice, Gliwice, Jaworzno, Dąbrowa Górnicza. Najniższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wystąpiło w powiecie kłobuckim (4087,42 zł) i było o 26,0% niższe od średniej krajowej.

W skali roku przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wzrosły we wszystkich powiatach, z wyjątkiem Jastrzębia-Zdroju (spadek o 0,8%). Największy wzrost przeciętnych miesięcznych płac brutto odnotowano w powiecie kłobuckim (o 11,0%), natomiast najmniejszy w powiecie bieruńsko-lęczyńskim (o 2,3%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r. wyniosło 5920,61 zł i wzrosło w porównaniu z 2020 r. o 8,0% (w kraju o 8,8%) oraz w relacji do 2010 r. o 61,1% (w kraju o 71,5%). W województwie śląskim relacja przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw do średniej krajowej w 2021 r. wyniosła 100,5 i pogorszyła się zarówno w porównaniu z 2020 r. (o 0,8 p. proc.), jak i w stosunku do 2010 r. (o 6,5 p. proc.).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

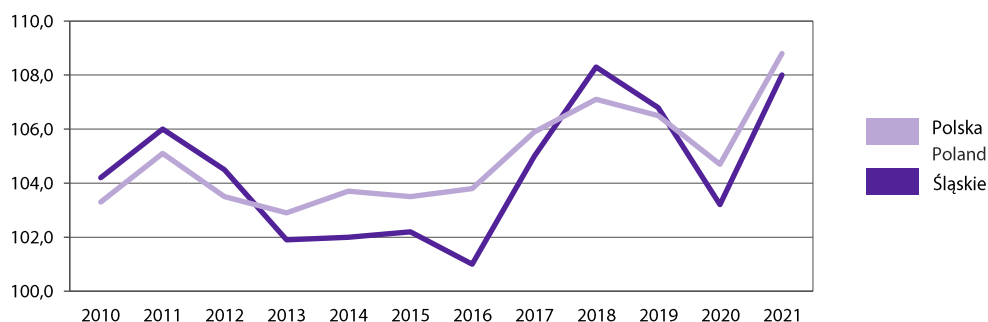
Tablica 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Table 14. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3675,31	4329,71	5481,24	5920,61
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the average domestic (Poland=100)	107,0	105,1	101,3	100,5

Wykres 30. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 30. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2021 r., w porównaniu z 2020 r., wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto odnotowano w większości sekcji sektora przedsiębiorstw, w tym np. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 11,6%), w informacji i komunikacji (o 11,4%) oraz w zakwaterowaniu i gastronomii (o 11,2%). Wyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia niż przed rokiem odnotowano także m.in. w przetwórstwie przemysłowym (o 9,3%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 8,3%).

Przeciętna liczba emerytów i rencistów ogółem w województwie w 2021 r. wyniosła 1176,6 tys., tj. mniej niż przed rokiem o 0,8% (w kraju o 0,4%). Udział emerytów i rencistów ogółem z terenu województwa śląskiego w ogólnej ich zbiorowości w kraju wyniósł prawie 13%.

W 2021 r. emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych otrzymało 1146,8 tys. osób, tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem. Wśród nich najliczniejszą grupą byli emeryci stanowiący 73,1% ogółu tych świadczeniobiorców. W skali roku zmniejszyła się liczba osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy o 5,8%, emerytury o 0,3% oraz renty rodzinne o 0,1%. Z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2021 r. emeryturę i rentę pobierało 29,8 tys. osób, tj. o 6,1% mniej niż przed rokiem. Wśród nich większość stanowili emeryci (80,4% ogółu). W skali roku zmniejszyła liczba emerytów (o 7,0%) oraz osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 2,8%) i renty rodzinne (o 0,3%).

Tablica 15. Świadczenia społeczne
Table 15. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	1186,5	1147,3	1186,6	1176,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1978,16	2429,61	2864,70	3044,95
w tym emerytura of which retirement pay	2068,60	2539,29	2948,28	3134,87
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1204,18	1402,70	1527,84	1568,23
w tym emerytura of which retirement pay	1271,72	1480,79	1581,93	1620,18

W 2021 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 3044,95 zł (w kraju – 2623,26 zł) i była wyższa w porównaniu z 2020 r. o 6,3% (w kraju o 6,9%). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych ukształtowała się na poziomie 1568,23 zł (w kraju – 1428,84 zł), tj. wyższym niż w 2020 r. o 2,6% (w kraju o 3,8%). Województwo śląskie zajmowało 1. miejsce w kraju, pod względem wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto wypłacanej, zarówno z ZUS, jak i z KRUS.

W porównaniu z 2020 r. zanotowano wzrost wszystkich kategorii świadczeń wypłacanych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, tj. renty rodzinnej o 6,5%, emerytury o 6,3% oraz renty z tytułu niezdolności do pracy o 4,6%. W analizowanym okresie wystąpił także wzrost przeciętnych świadczeń emerytalno-rentowych rolników indywidualnych, we wszystkich kategoriach świadczeń, w tym z tytułu: rent rodzinnych o 4,7%, rent z tytułu niezdolności do pracy o 4,5%, emerytur o 2,4%.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r. wyniósł 2050,36 zł i wzrósł w porównaniu z 2019 r. o 8,1% (w kraju o 5,5%) oraz w relacji do 2010 r. o 73,2% (w kraju o 59,8%). Dochód rozporządzalny w województwie śląskim był o 6,8% wyższy niż w kraju. Województwo śląskie zajmowało 2. miejsce w kraju (po województwie mazowieckim), pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych.

Tablica 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 16. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1183,88	1420,54	1897,39	2050,36	1919,21
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1133,26	1366,24	1835,71	1995,67	1874,24

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki jest dochodem do dyspozycji, który gospodarstwa domowe przeznaczają na zakup towarów i usług konsumpcyjnych oraz przyrost oszczędności. W 2020 r. przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniósł 1995,67 zł i był wyższy zarówno w porównaniu z 2019 r. o 8,7%, jak i relacji do 2010 r. o 76,1%. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji w województwie śląskim był o 6,5% wyższy niż w kraju.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych jest to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Transfery społeczne to bieżące przelewy otrzymywane przez gospodarstwa domowe podczas okresu odniesienia dochodu, przeznaczone do zmniejszenia ciężarów finansowych związanych z wieloma nieprzewidywalnymi sytuacjami lub potrzebami, dokonywane w ramach wspólnie organizowanych systemów lub poza tymi systemami przez organy rządowe lub instytucje typu non-profit świadczące usługi na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

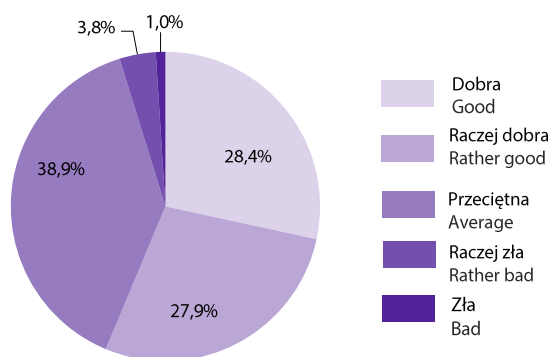
Współczynnik Giniego, miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Na podstawie badania EU-SILC, wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w województwie śląskim w 2020 r. wyniósł 9,5% (w kraju – 14,8%) i był niższy niż w 2019 r. o 1,2 p. proc. Współczynnik Giniego w województwie śląskim w 2020 r. wyniósł 24,0% (w kraju – 27,2%), podczas gdy przed rokiem – 25,4%.

Obserwowana w 2020 r. poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych miała wpływ na lepszą ocenę ich aktualnej sytuacji finansowej. W skali roku nadal utrzymywała się wysoka nadwyżka dochodów nad wydatkami, co pozwoliło gospodarstwom domowym na zwiększenie oszczędności.

W województwie w 2020 r., jako raczej dobrą lub dobrą swoją sytuację postrzegało 56,2% gospodarstw domowych (w kraju 51,6%), natomiast jako raczej złą albo złą – 4,8% (w kraju 5,8%). Jako przeciętną swoją sytuację materialną określiło 38,9% gospodarstw (w kraju 42,6%). W skali roku wystąpił wzrost odsetka gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako raczej dobrą lub dobrą o 5,1 p. proc. (w kraju o 3,0 p. proc.), ale spadek odsetka gospodarstw domowych postrzegających swoją sytuację jako raczej złą albo złą o 1,5 p. proc. (w kraju o 1,2 p. proc.). Zmniejszył się także udział gospodarstw domowych określających swoją sytuację jako przeciętną o 3,8 p. proc. (w kraju o 1,9 p. proc.).

Wykres 31. Struktura subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2020 r.
Chart 31. Structure of subjective evaluation of material situation of household in 2020

5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

5.2.2. Social assistance and family support

Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej, jak również liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Z roku na rok poprawia się sytuacja w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3, tj. zwiększa się liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych oraz liczba przebywających w nich dzieci.

W 2020 r. świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie objęto przeciętnie 722,6 tys. dzieci do 18 lat (w kraju 6470,7 tys. dzieci). Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych w 2020 r. wyniosły 4432,5 mln zł (11,1% takich wydatków w kraju).

Tablica 17. Świadczenie wychowawcze
Table 17. Child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2017	2019	2020
Wydatki na świadczenie wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1712610	2338482	3285176	4432473
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving child-raising	265879	265061	255281 ^b	.
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received child-raising benefit	381490	380151	367612 ^c 671295	722633

a-c Dane dotyczą okresu: a – od 1 kwietnia do 31 grudnia, b – od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze, c – w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a-c Data refer to the period from 1 April to 31 December b from 1 January to 30 June. From 1 July no information is collected on the number of families receiving child benefit c in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

W 2020 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 98,5 tys. rodzin (o 13,7 tys. więcej niż rok wcześniej), które stanowiły 9,5% takich rodzin w kraju. W przekroju terytorialnym według powiatów, najwięcej rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny mieszkało w powiatach: cieszyńskim (5,3% ogółu takich rodzin w województwie), następnie bielskim (5,1%) i żywieckim (5,0%), natomiast najmniej odnotowano w Świętochłowicach (0,7%).

Tablica 18. Świadczenia pomocy społecznej
Table 18. Social assistance benefits

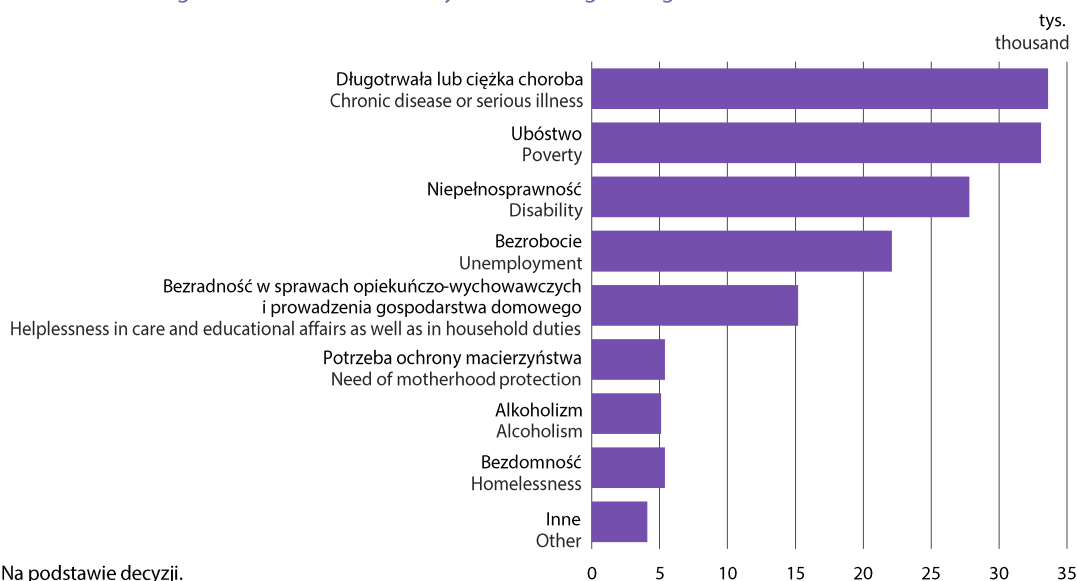
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (real number of person total)	185627	159016	100291	90346
Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	367413,9	334633,6	301798,8	301945,2
pomoc pieniężna financial assistance	291536,7	254316,3	203069,8	197379,4
pomoc niepieniężna non-financial assistance	75877,1	80317,3	98729,0	104565,8
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	400,3	347,4	221,7	200,4

W 2020 r. świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano 90,3 tys. osób (bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania), tj. o 9,9% mniej niż w 2019 r. oraz o 51,3% mniej w porównaniu z 2010 r. Osoby pobierające świadczenia w województwie stanowiły 8,2% takich osób w kraju.

Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2020 r. wyniósł 200 osób na 10 tys. ludności (w kraju był większy i wyniósł 287 osób).

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego, a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie, na pomoc społeczną w 2020 r. wydano łącznie 301945,2 tys. zł, tj. nieznacznie więcej (o 0,05%) niż w 2019 r., ale o 17,8% mniej niż w 2010 r. Wydatki województwa w ramach pomocy społecznej stanowiły 8,6% takich wydatków w kraju.

Wykres 32. Rodziny korzystające z pomocy społecznej według powodów przyznania pomocy^a w 2020 r.
Chart 32. Families benefiting from social assistance by reasons for granting assistance^a in 2020

^a Na podstawie decyzji.
^a Based on the decisions.

W 2020 r. najczęściej rodzin otrzymało pomoc społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby – 33,6 tys. (w 2019 r. – 37,2 tys.) oraz ubóstwa – 33,1 tys. (w 2019 r. – 35,5 tys.).

W 2020 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 124,2 tys. osób. W porównaniu z 2019 r. ich liczba była mniejsza o 9,7%, a w stosunku do 2010 r. mniejsza o 53,2%.

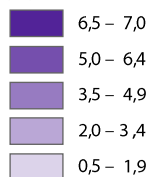
Tablica 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 19. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	100861	93312	69061	64158
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	265433	222202	137589	124220
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	572,4	485,4	304,1	275,5

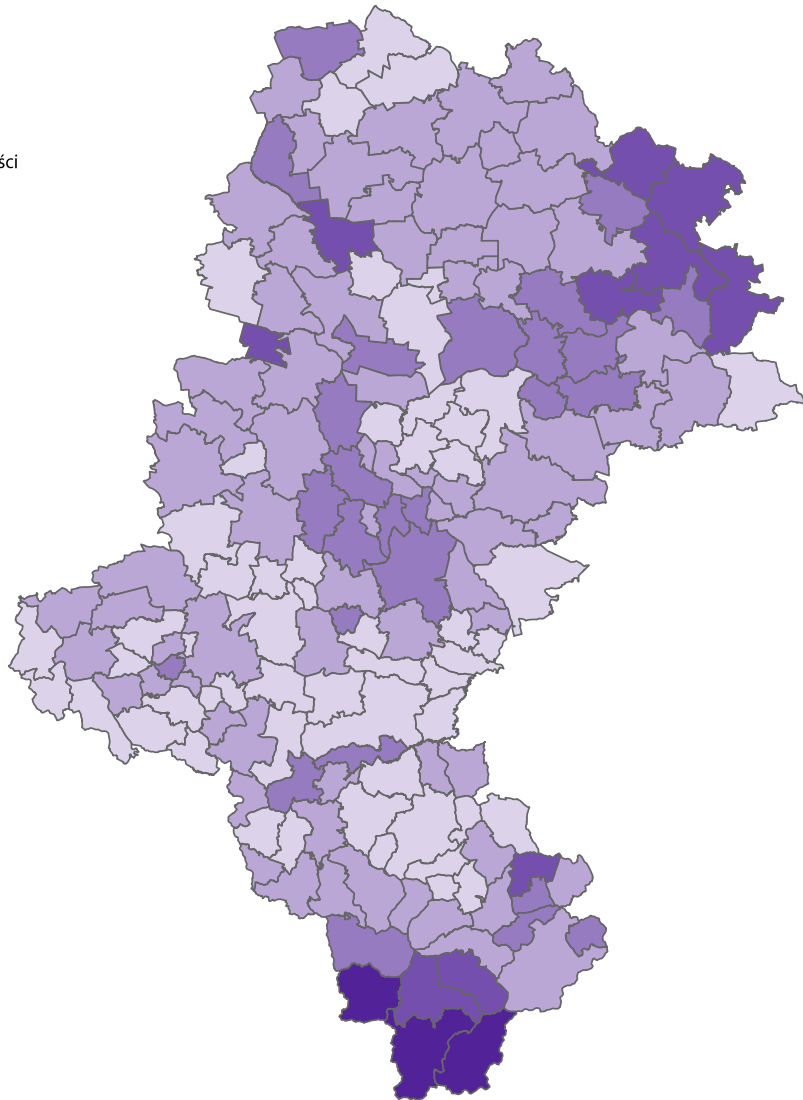
Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2020 r. wyniósł 2,8%. Najczęściej z pomocy społecznej korzystała ludność gminy Ujszy (7,0% ogólnej liczby mieszkańców), a następnie gmin Rajcza (6,8%) oraz Istebna (6,7%). Najmniejszy udział w ludności ogółem mieli beneficjenci w gminie Sośnicowice (0,5%), a w dalszej kolejności gmin Pawłowice (0,6%) oraz Suszec (0,7%).

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 r.
Map 28. Scope of use of community social assistance in 2020

Udział beneficjentów
środowiskowej pomocy
społecznej w liczbie ludności
ogółem w %
Share of beneficiaries
of social assistance in total
population in %

Śląskie = 2,8

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

Na koniec 2020 r. funkcjonowało 451 (w Polsce – 4574) placówek opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 7,6% więcej niż w 2019 r. oraz ponad 6-krotnie więcej niż w 2011 r. Liczba miejsc w omawianych placówkach wyniosła 18,3 tys. (w kraju – 173,5 tys.) i w porównaniu z 2019 r. wzrosła o 10,7%, a w relacji do 2011 r. zwiększyła się prawie 5-krotnie. W placówkach przebywało w ciągu roku 24,1 tys. dzieci (w Polsce – 229,1 tys.), tj. o 4,2% więcej niż w 2019 r. i prawie 4-krotnie więcej niż w 2011 r.

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2019	2020
Żłobki Nurseries	50	177	350	384
w tym publiczne of which public	40	69	88	95
Oddziały żłobkowe Nursery wards	13	1	1	1
Kluby dziecięce Children's clubs	8	38	68	66
w tym publiczne of which public	1	4	11	11
Miejsca w tys.: Places in thousands:				
w żłobkach ^a in nurseries ^a	3,5	7,6	15,2	17,0
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,7	1,3	1,3
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach ^a in nurseries ^a	5,8	11,4	21,3	22,2
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,3	0,9	1,9	1,9

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.

U w a g a. W 2011 r. działało 18 innych jednostek prowadzących działalność gospodarczą polegającą na sprawowaniu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w których było 0,4 tys. miejsc i przebywało w ciągu roku 0,6 tys. dzieci.

a Including nursery wards.

N o t e. In 2011, there were 18 other entities conducting economic activity in the care of children up to the age of 3, in which were 0.4 thousand places and 0.6 thousand children during the year.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20. tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2021 r., poz. 75). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

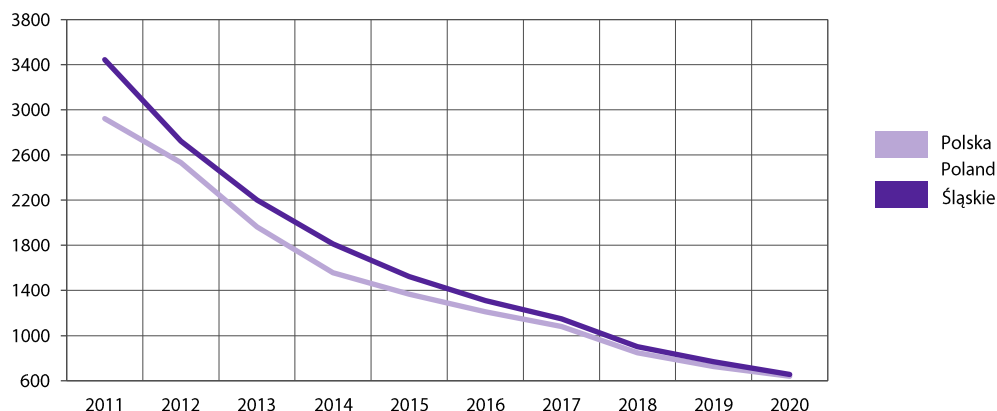
Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1. roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Żłobki i oddziały żłobkowe na koniec 2020 r. stanowiły 85,4% (w Polsce – 84,1%) placówek opieki nad dziećmi do 3. roku życia, natomiast kluby dziecięce – 14,6% (w kraju – 15,9%).

Wykres 33. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

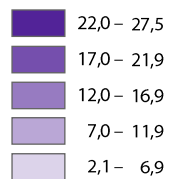

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

W przekroju terytorialnym według powiatów, na koniec 2020 r. największy odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wśród dzieci do lat 3 odnotowano w Katowicach (27,5%), a najmniejszy w powiecie rybnickim (2,1%).

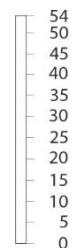
Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r.
 Map 29. Nurseries and children's clubs in 2020

Dzieci objęte opieką żłobkową w %
 dzieci w wieku 0-3 lat
 Children in care in nurseries
 in % of children aged 0-3

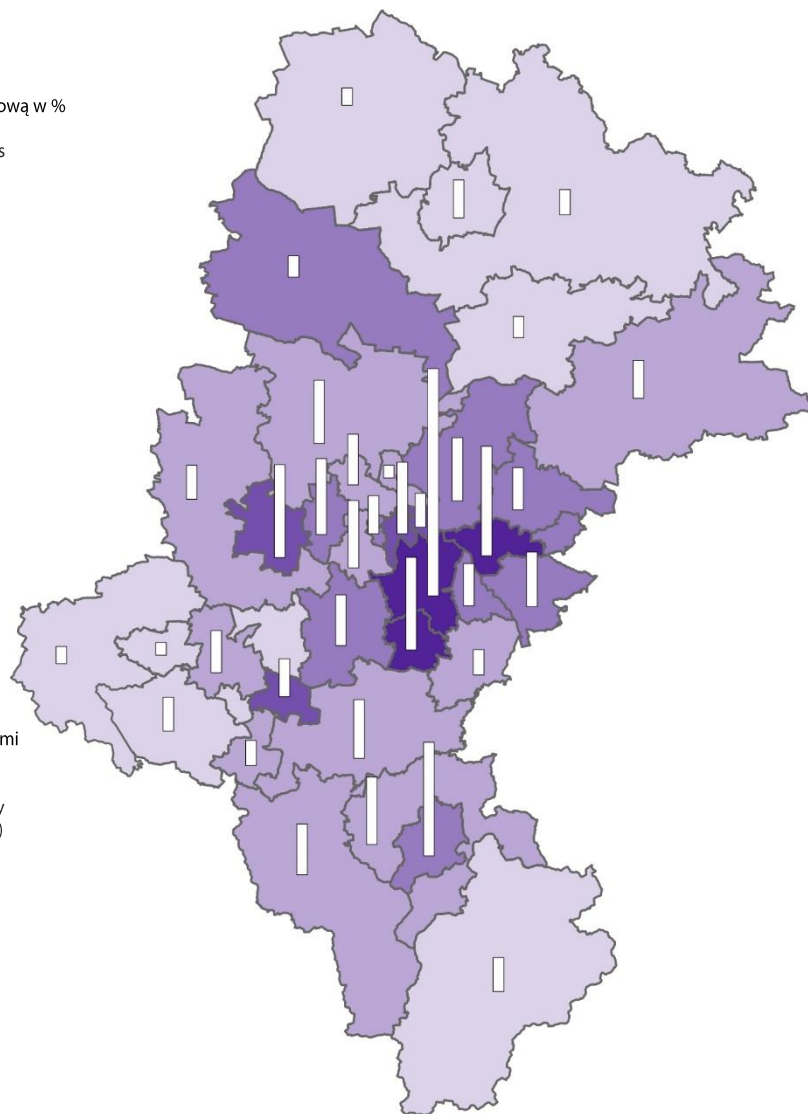

Śląskie = 12,1

Obiekty (łącznie z oddziałami
 żłobkowymi i klubami
 dziecięcymi)
 Facilities (including nursery
 wards and children's clubs)

Śląskie = 451

5.2.3. Warunki mieszkaniowe

5.2.3. Housing conditions

Wszystkie wskaźniki charakteryzujące warunki mieszkaniowe ludności w województwie śląskim w latach 2010-2020 poprawiły się. Wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na 1 osobę. Zmniejszyła się przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie oraz na 1 izbę. Coraz więcej mieszkań jest lepiej wyposażonych w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne. Odnotowano wzrost liczby mieszkań przypadających na 1000 ludności.

Zasoby mieszkaniowe w województwie śląskim w końcu 2020 r. liczyły 1803,8 tys. mieszkań i stanowiły 12,0% ogółu wszystkich mieszkań w kraju. W porównaniu z 2019 r. ich liczba wzrosła o 1,0% (w kraju o 1,4%). W porównaniu z końcem 2010 r. przybyło 6,3% mieszkań (w kraju o 11,5%). Zasoby mieszkaniowe zlokalizowane w miastach stanowiły 81,3% wszystkich zasobów (w kraju 67,6%). Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem wyniosła 129434,1 tys. m², w miastach 95400,0 tys. m², a na wsi 34034,1 tys. m². W porównaniu z 2019 r. i 2010 r. powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem wzrosła odpowiednio o: 1,3% i 10,5% (w kraju o: 1,6% i 14,9%). Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania ogółem wyniosła w 2020 r. 71,8 m² (w kraju 74,5 m²), w miastach 65,0 m², a na wsi 101,0 m². W porównaniu 2019 r. i 2010 r. przeciętna powierzchnia 1 mieszkania ogółem wzrosła odpowiednio o: 0,3 m² oraz 2,8 m² (w kraju o: 0,1 m² i 2,2 m²).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania przypadająca na 1 osobę wyniosła 28,8 m² (w kraju 29,2 m²) i w porównaniu z końcem 2019 r. i 2010 r. wzrosła odpowiednio o: 0,5 m² i 3,5 m². Wskaźnik ten był wyższy na wsi (32,2 m²) niż w miastach (27,8 m²). W zasobach mieszkaniowych znajdowało się 6807,2 tys. izb (w kraju 57357,8 tys.), z czego 5212,3 tys. w miastach, a na wsi 1594,9 tys. W porównaniu z 2019 r. i 2010 r. ich liczba ogółem wzrosła odpowiednio o: 1,0% i 7,8%. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wyniosła 3,77 (w kraju 3,82), w miastach 3,55, a na wsi 4,73. Przeciętnie na 1 izbę przypadało 0,66 osób (w końcu 2019 r. 0,67, w końcu 2010 r. 0,73), a na 1 mieszkanie 2,49 osób (w końcu 2019 r. 2,53, w końcu 2010 r. 2,73). Na 1000 mieszkańców przypadało 401,5 mieszkań (w kraju 392,4), w miastach 427,1, a na wsi 318,6. W porównaniu z końcem 2019 r. i 2010 r. wskaźnik ten zwiększył się odpowiednio o: 6,0 i 35,5 mieszkania. Najwięcej mieszkań na 1000 mieszkańców zanotowano w Katowicach (515,6), Chorzowie (504,9) i Siemianowicach Śląskich (475,3), a najmniej w powiecie pszczyńskim (299,4), bielskim (311,5) i bieruńsko-lędzińskim (319,1).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks

As of 31 December

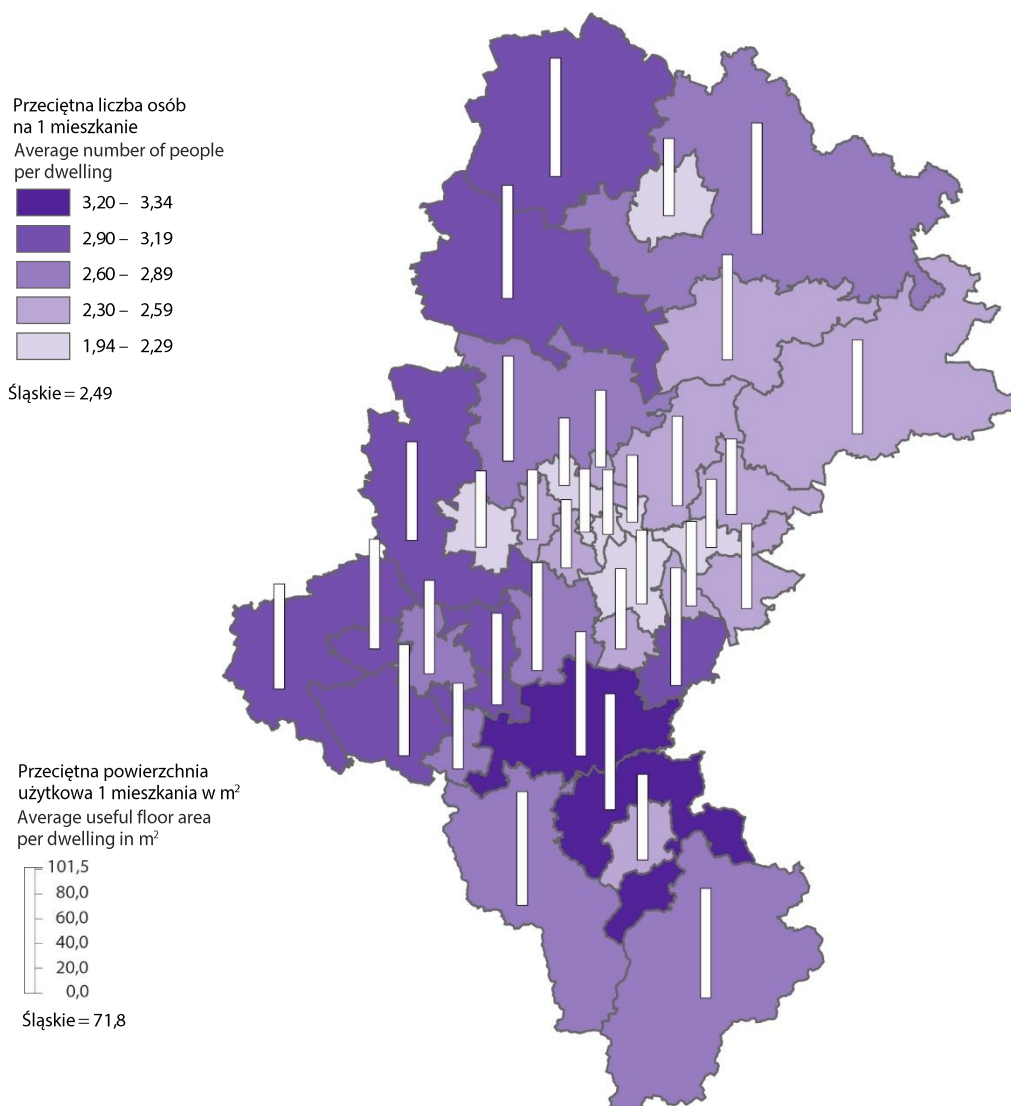
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Mieszkania Dwellings	1696602	1740320	1786677	1803759
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1,000 population	366,0	380,7	395,5	401,5
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,72	3,75	3,77	3,77
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	69,0	70,4	71,5	71,8
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,73	2,63	2,53	2,49

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Housing conditions of population in 2020

As of 31 December

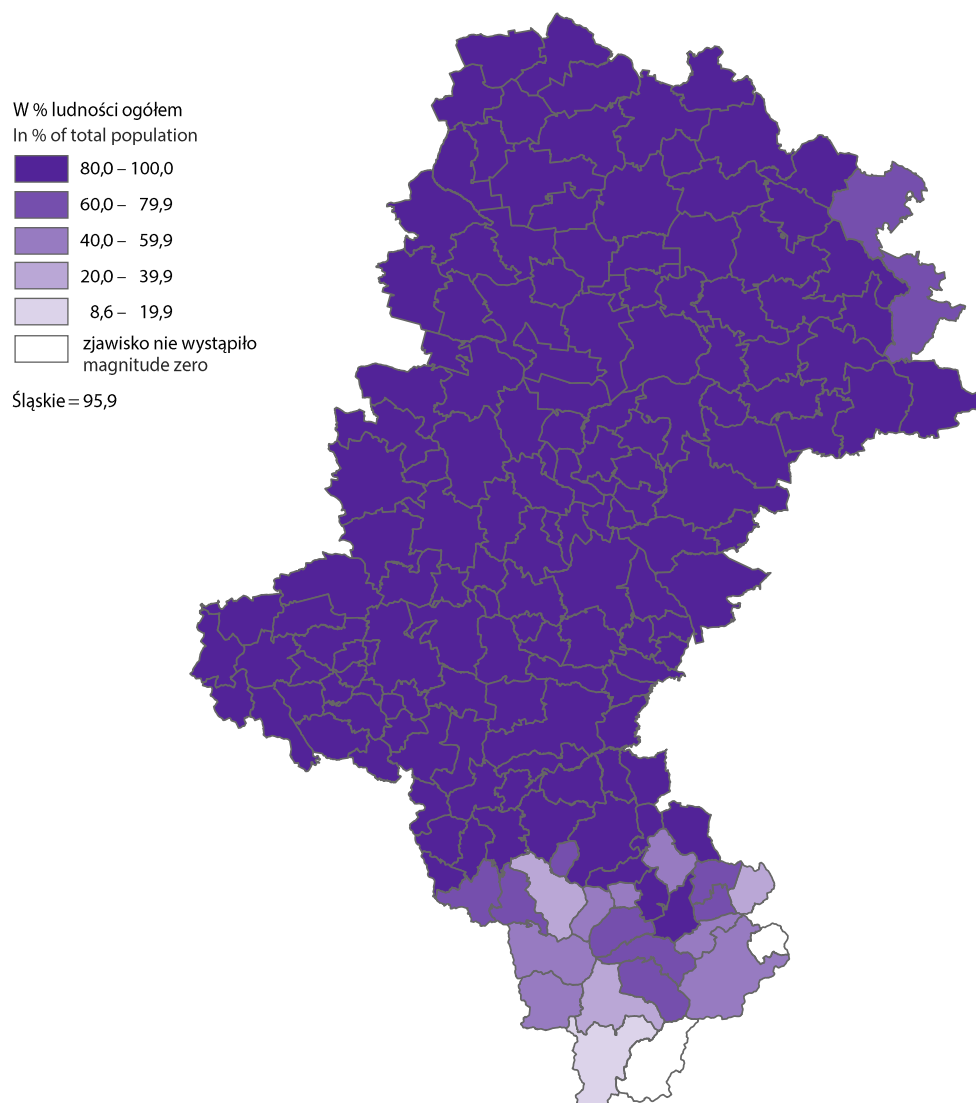
W końcu 2020 r. w miastach w wodociąg wyposażonych było 99,4% mieszkań (utrzymał się poziom z 2019 r., natomiast w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost o 0,1 p. proc.), łazienkę – 94,9% (więcej niż w 2019 r. i 2010 r. o 0,1 p. proc. i 0,4 p. proc.), centralne ogrzewanie – 82,4% (więcej o: 0,2 p. proc. i 1,5 p. proc.), gaz z sieci – 73,6% (więcej o 1,1 p. proc. zarówno w odniesieniu do 2019 r. jaki i do 2010 r.). Na obszarach wiejskich wskaźniki te były nieco niższe i tak wodociąg posiadało 96,4% mieszkań w porównaniu z 2019 r. i 2010 r. wzrost o 0,1 p. proc. i 0,5 p. proc., łazienkę – 90,5% (więcej o: 0,1 p. proc. i 1,1 p. proc.), centralne ogrzewanie – 82,5% (więcej o: 0,2 p. proc., 1,9 p. proc.), gaz z sieci – 35,0% (więcej o 1,9 p. proc. i 4,9 p. proc.).

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w 2020 r. wyniosła 22157,0 km (w kraju 313409,6 km), co stanowiło 7,1% sieci w kraju. W porównaniu z 2019 r. odnotowano przyrost sieci o 1,0%, tj. 230,1 km (w kraju o 0,8%, tj. 2512,0 km). W stosunku do 2010 r. przyrost sieci w województwie wyniósł 12,0%, tj. 2370,4 km (w kraju o 14,8%, tj. 40521,6 km). W miastach długość sieci wyniosła 11743,2 km i wzrosła w stosunku do 2019 r. o 1,2%, tj. o 138,3 km. Sieci przybyło również na terenach wiejskich o 0,9%, tj. o 91,8 km. Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych w 2020 r. było 648,7 tys., z tego 383,3 tys. w miastach i 265,4 tys. na wsi. W porównaniu z 2019 r. w miastach odnotowano wzrost liczby przyłączy o 2,1%, natomiast na wsi o 1,9%.

Korzystający z sieci wodociągowej w 2020 r. stanowili 95,9% ludności ogółem, 98,2% w miastach i 88,4% na wsi. W porównaniu z 2019 r. odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w miastach pozostał na tym samym poziomie, a na obszarach wiejskich wzrósł o 0,2 p. proc. W kraju wskaźniki te były niższe i wynosiły odpowiednio: 92,2% dla ogółu, 96,7% w miastach i 85,6% na wsi.

Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2020 r.

Map 31. Population using water supply system in 2020

Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	19786,6	21055,4	21926,9	22157,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	563896	608146	636015	648710
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	140,7	135,9	139,3	140,8

Długość sieci kanalizacyjnej w 2020 r. wyniosła 17335,3 km (w kraju 169629,7 km), co stanowiło 10,2% sieci w kraju. W porównaniu z 2019 r. odnotowano przyrost sieci o 1,1%, tj. 193,7 km (w kraju o 2,7%, tj. 4530,9 km). W stosunku do 2010 r. przyrost sieci w województwie wyniósł 52,0%, tj. 5932,0 km (w kraju o 57,8%, tj. 62120,6 km). W miastach długość sieci wyniosła 10898,6 km i nie zmieniła się od 2019 r. Przybyło natomiast sieci na terenach wiejskich o 3,1%, tj. o 193,7 km. Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w 2020 r. było 441,8 tys., z tego 297,9 tys. w miastach i 143,9 tys. na wsi. W porównaniu z 2019 r. odnotowano wzrost liczby przyłączy zarówno w miastach (o 1,9%), jak i na wsi (o 3,7%).

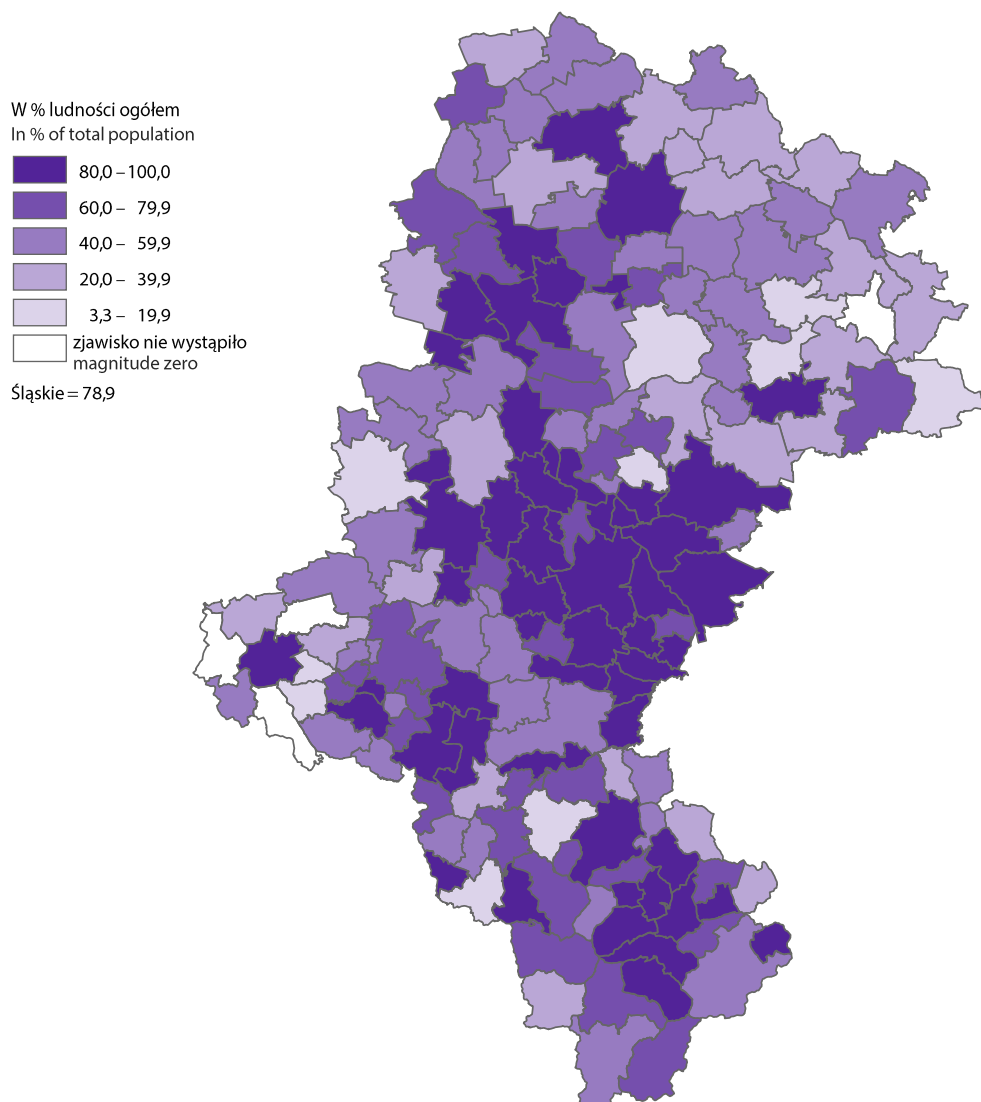
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2020 r. stanowili 78,9% ludności ogółem, 88,1% w miastach i 49,3% na wsi. W porównaniu z 2019 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w miastach o 0,3 p. proc. i na wsi o 0,8 p. proc. W kraju wskaźniki te wynosiły: 71,5% dla ogółu ludności, 90,6% w miastach i 43,1% na wsi (wzrost w skali roku w miastach o 0,1 p. proc. i na wsi o 0,9 p. proc.).

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Sewage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	11403,3	15557,3	17141,6	17335,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	266800	377586	431079	441783
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	150,3	149,3	158,3	156,7
w tym oczyszczane of which treated	146,3	148,6	156,5	156,0

a łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

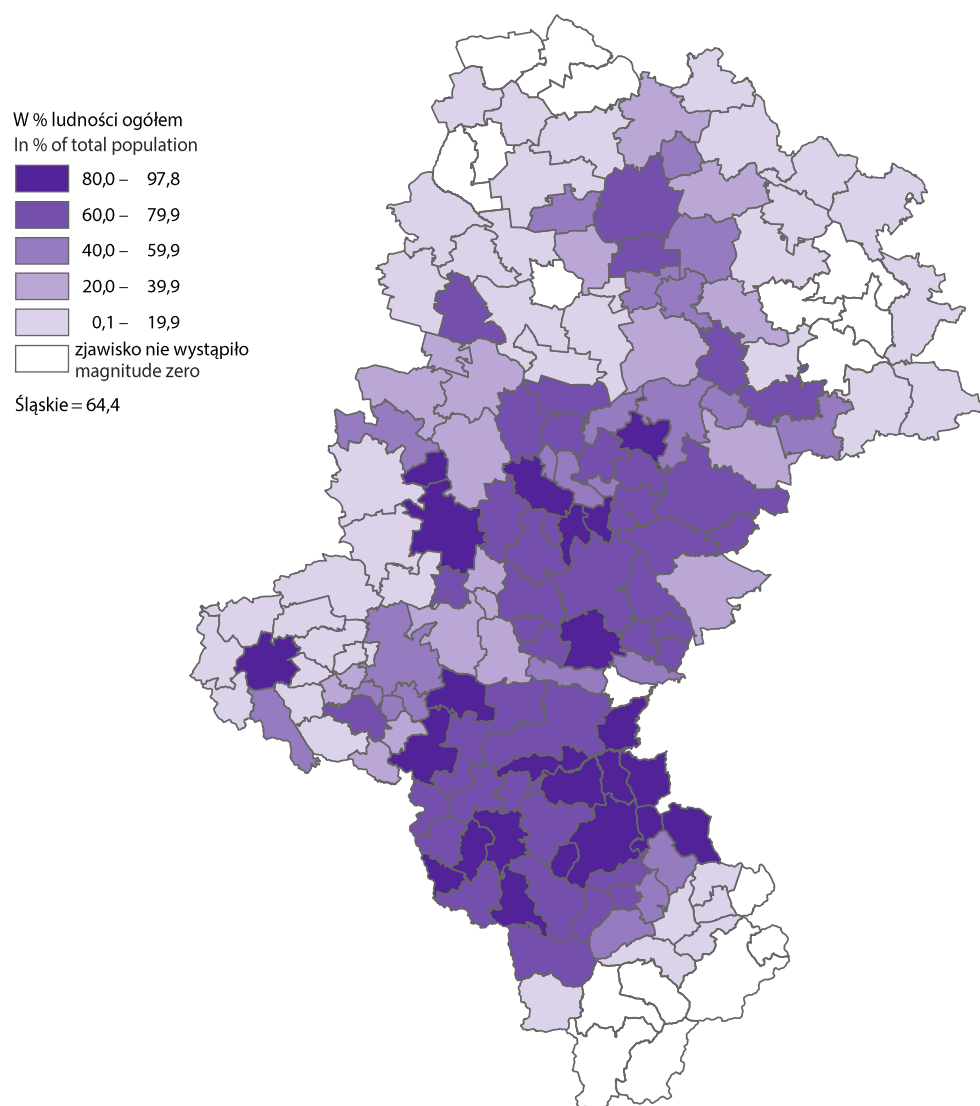
Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2020 r.
 Map 32. Population using sewage system in 2020

Długość sieci gazowej w 2020 r. wyniosła 18454,5 km (w kraju 162089,1 km), co stanowiło 11,4% sieci w kraju. W porównaniu z 2019 r. odnotowano przyrost sieci o 3,2%, tj. 565,6 km (w kraju o 2,7%, tj. 4220,6 km). W stosunku do 2010 r. długość sieci w województwie wzrosła o 14,8%, tj. 2372,3 km (w kraju o 21,8%, tj. 28961,7 km). W miastach długość sieci wyniosła 11284,8 km i wzrosła w stosunku do 2019 r. o 4,4%, tj. o 472,7 km. Sieci przybyło również na terenach wiejskich o 1,3%, tj. o 92,8 km. Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w 2020 r. było 420,4 tys., z tego 289,0 tys. w miastach i 131,4 tys. na wsi. W stosunku do 2019 r. odnotowano wzrost liczby przyłączy w miastach o 5,0%, na wsi o 4,1%. Sieć gazowa na 100 km² wyniosła 149,6 km (w kraju – 51,8 km).

Korzystający z sieci gazowej w 2020 r. stanowili 64,4% ludności ogółem, w miastach – 73,0% i na wsi – 36,5%. W porównaniu z 2019 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci gazowej w miastach o 1,1 p. proc., na wsi o 1,9 p. proc. W kraju wskaźniki te były niższe i wyniosły 54,2% dla ogółu ludności, w miastach – 72,2% i na wsi – 27,4% (wzrost w skali roku w miastach o 0,8 p. proc., na wsi o 2,2 p. proc.).

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2020 r.
 Map 33. Population using gas supply system in 2020

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	16082,3	16904,1	17889,0	18454,5
Przylączya prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	329600	347665	401494	420432
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	1048,9	1061,8	1108,5	1144,0
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	.	4665,6	5553,2	5995,8
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	.	1019,2	1227,5	1330,0

a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

a Including gas customers using collective gas-meters.

5.2.4. Ochrona zdrowia

5.2.4. Health care

W 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba lekarzy, pielęgniarek i położnych pracujących bezpośrednio z pacjentem. W ambulatoryjnej opiece zdrowotnej odnotowano mniejszą liczbę przychodni, jak i praktyk lekarskich; spadła liczba udzielonych porad. W stacjonarnej opiece zdrowotnej zmniejszyła się liczba łóżek w szpitalach ogólnych oraz liczba hospitalizowanych pacjentów.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2019	2020
Przychodnie Out-patient departments	2737	2814	2790	2797
Praktyki lekarskie i lekarzy dentystów ^a Medical and dental practices ^a	509	425	276	252
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:				
lekarskie ^d Doctors ^d	33795,7	35699,4	36322,3	36345,5
stomatologiczne dental	3970,7	4078,0	4208,1	4206,7
Szpitala ogólne General hospitals	134	152	157	136
Łóżka w szpitalach ogólnych Beds in general hospitals	26001	25526	23287	22668
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	56,3	55,8	51,6	50,5
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	64,0	64,6	65,4	50,6
Przeciętny pobyt chorego w dniach Average patient stay in days	6,4	6,1	6,0	6,0

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided in admission rooms for non-hospitalized patients.

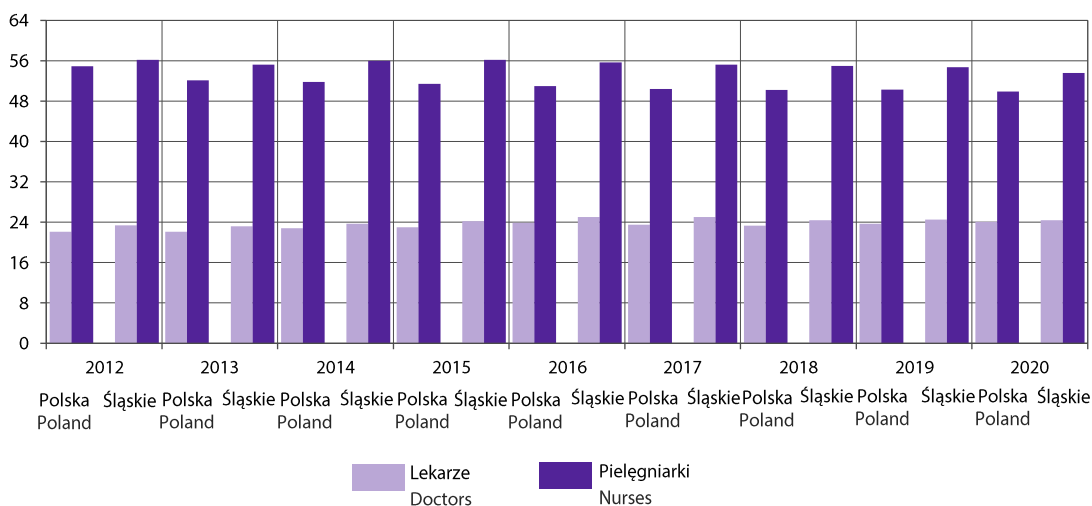
Na koniec 2020 r. w województwie bezpośrednio z pacjentem pracowało 11,0 tys. lekarzy (11,9% pracujących lekarzy w kraju) oraz 1,5 tys. lekarzy dentystów (10,5% pracujących lekarzy dentystów w kraju). Liczba lekarzy zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,8%, natomiast wzrosła w relacji do 2012 r. o 1,7%. Liczba lekarzy dentystów zwiększyła się zarówno w stosunku do 2019 r., jak i 2012 r. odpowiednio o: 7,3% i 10,4%.

Wykres 34. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 34. Doctors and nurses per 10 thousand population

As of 31 December

Liczba pracujących pielęgniarek wyniosła 24,1 tys. (12,6% pracujących pielęgniarek w kraju). Ich liczba była mniejsza o 2,4% niż przed rokiem oraz mniejsza o 7,1% w porównaniu z 2012 r.

Ponadto bezpośrednio z pacjentem pracowało 2,7 tys. położnych, 3,4 tys. fizjoterapeutów, 1,4 tys. diagnostów laboratoryjnych, 3,5 tys. farmaceutów.

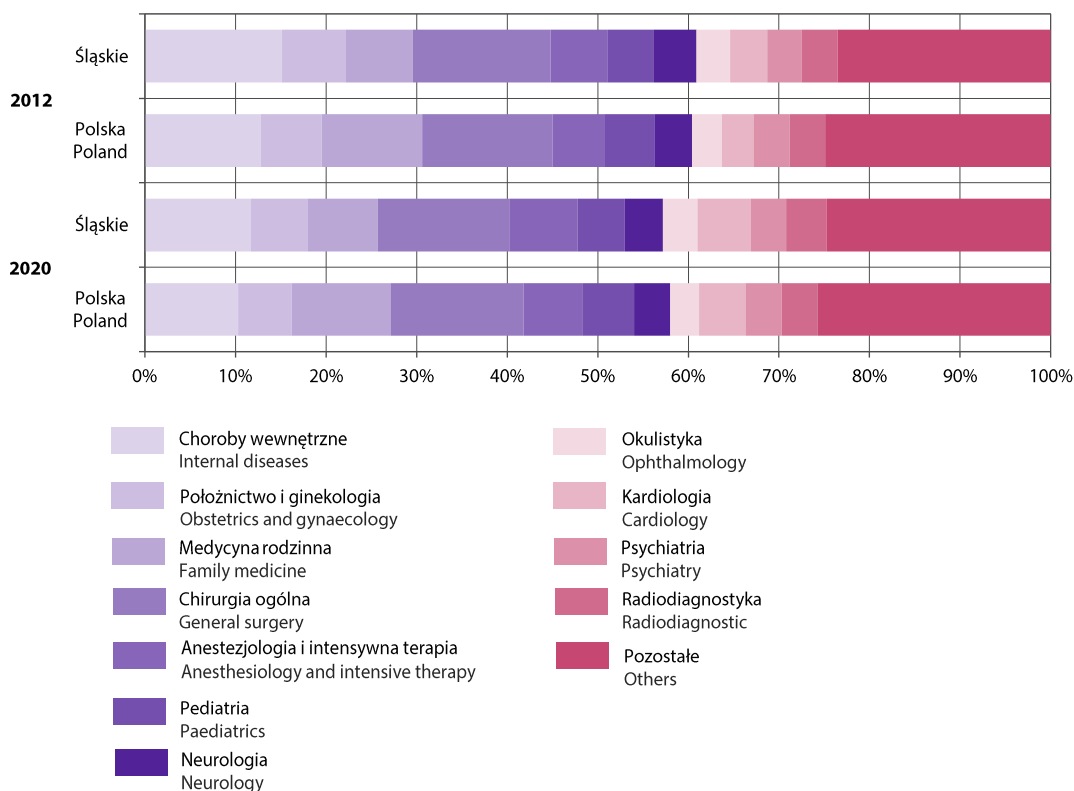
W końcu 2020 r. liczba pracujących lekarzy specjalistów wyniosła 7,5 tys. (12,1% lekarzy specjalistów w kraju). Stanowili oni 68,6% ogółu lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem. Ich liczba była wyższa zarówno z relacji do poprzedniego roku, jak i 2012 r. odpowiednio o: 3,2% i 2,4%. Najwięcej lekarzy specjalistów pracowało w dziedzinie chirurgii (14,6% specjalistów ogółem).

Wykres 35. Struktura lekarzy specjalistów

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 35. Structure of medical specialists

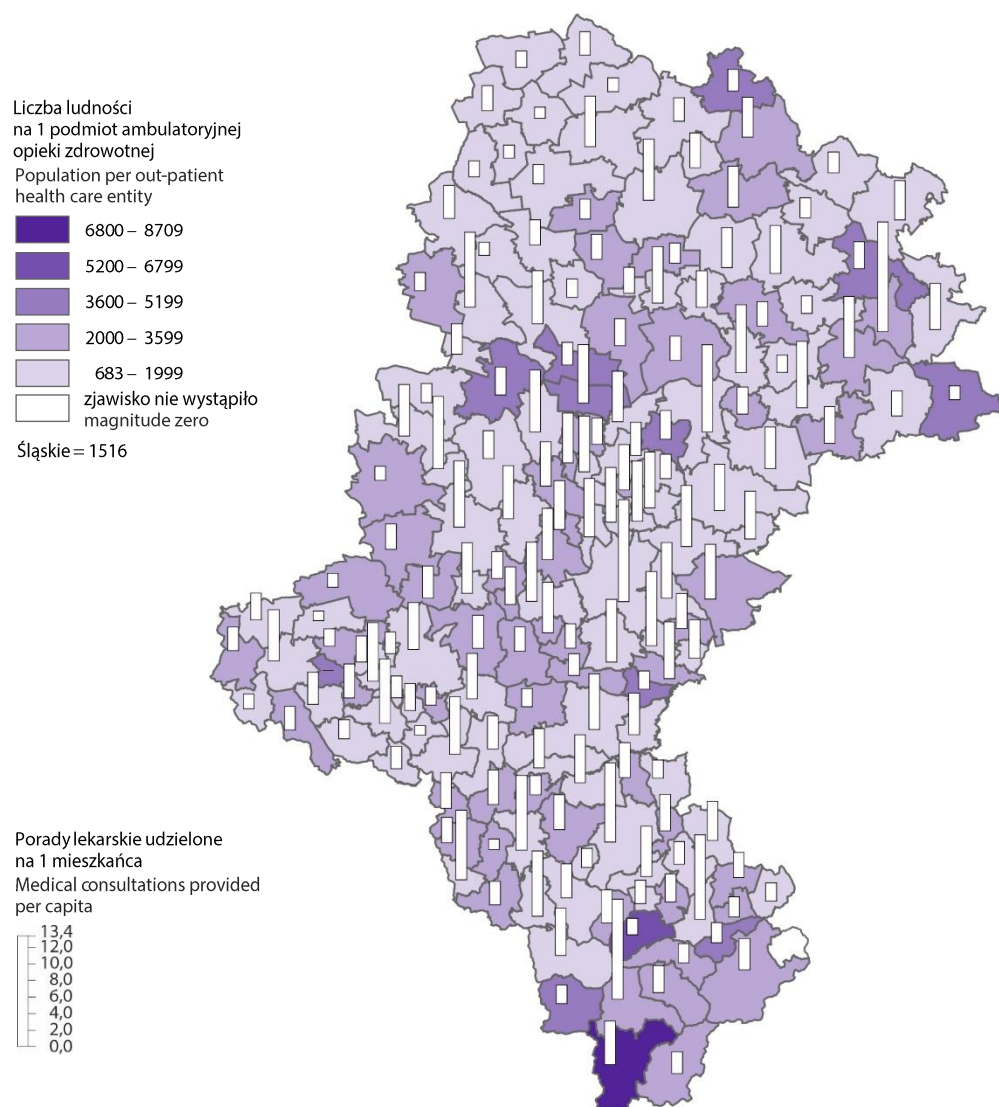
As of 31 December

W województwie w końcu 2020 r. działały 2963 podmioty ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, z tego 2711 przychodni i 252 praktyki lekarskie i stomatologiczne realizujące świadczenia finansowane ze środków publicznych. Liczba przychodni zmalała zarówno w stosunku do 2019 r., jak i 2012 r. (odpowiednio o: 3,1% i 0,9%), a liczba praktyk lekarskich i stomatologicznych zmalała odpowiednio o: 8,7% i 50,5%.

Ogółem w 2020 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono 34,9 mln porad (łącznie z poradami udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych). Udzielone porady stanowiły 12,2% porad w kraju. Liczba porad spadła zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2012 r. odpowiednio o: 13,9% i 7,6%. Udzielono 31,7 mln porad lekarskich oraz 3,3 mln porad stomatologicznych.

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2020 r.
Chart 34. Out-patient health care in 2020

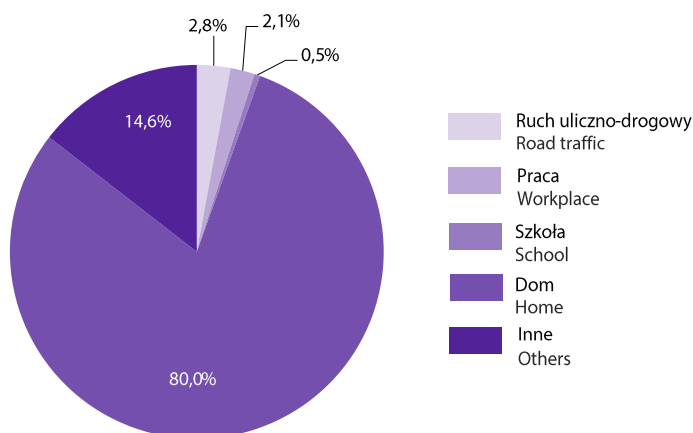

W województwie na koniec 2020 r. funkcjonowało 141 stacjonarnych szpitali ogólnych (w kraju – 898), dysponujących 22,7 tys. łóżek (w kraju – 167,6 tys.). W okresie ostatnich kilku lat obserwuje się tendencję malejącą liczby łóżek, która w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 2,7%, a w relacji do 2012 r. spadła o 12,8%. Na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało 50 łóżek (przeciętnie 198 osób na 1 łóżko).

W 2020 r. w szpitalach ogólnych hospitalizowano 647,4 tys. pacjentów (bez ruchu międzyoddziałowego), tj. 11,3% w skali kraju. Liczba pacjentów zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z 2012 r. odpowiednio o: 26,0% i 31,1%. W przeliczeniu na 10 tys. ludności z opieki stacjonarnej szpitali ogólnych skorzystało 1436 osób (w Polsce 1495 osób), o 498 osób mniej w porównaniu z 2019 r. i o 598 osób mniej niż w 2012 r.

Wykres 36. Struktura wyjazdów jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2020 r.

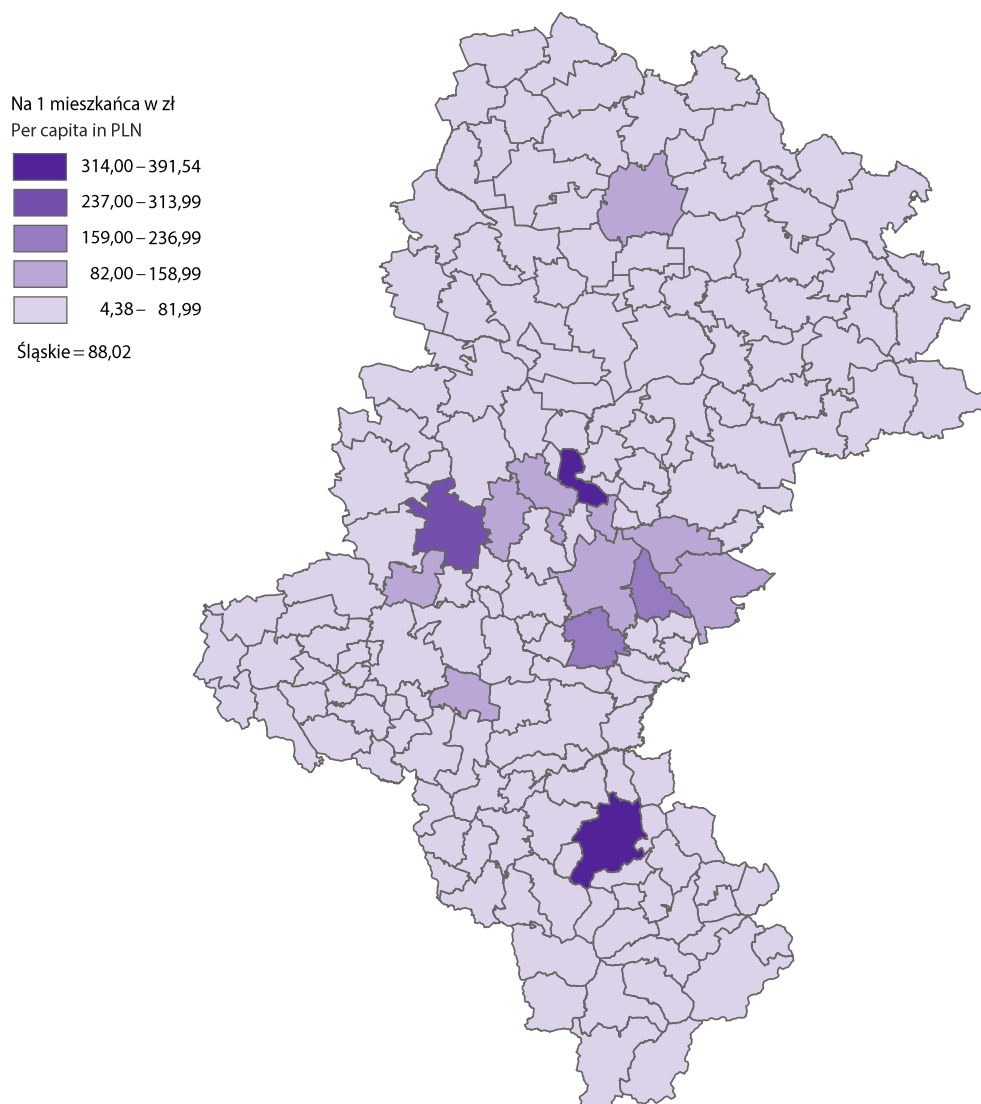
Chart 36. Structure of responses of emergency medical services by place of accident in 2020

W ramach systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne w końcu 2020 r. świadczeń medycznych udzielały 163 zespoły ratownictwa medycznego (w tym 41 specjalistycznych), 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego oraz 14 szpitalnych oddziałów ratunkowych. Ponadto z systemem współpracowało 12 izb przyjęć.

W ciągu 2020 r. odnotowano 371,0 tys. (o 9,4% mniej w porównaniu z poprzednim rokiem, ale o 7,6% więcej niż w 2012 r.) wyjazdów/wylotów zespołów na miejsce zdarzenia. Liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych wyniosła 371,7 tys. (13,4% udzielonych świadczeń w kraju) i była niższa niż przed rokiem o 10,0%, ale wyższa niż w 2012 r. o 7,6%. Najwięcej świadczeń udzielono osobom w domu (80,0% ogółu).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2020 r.
Chart 35. Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2020

W 2020 r. gminy (łącznie z miastami na prawach powiatu) wydały na ochronę zdrowia 396,5 mln zł, co stanowiło prawie 20% takich wydatków w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim ich wartość wzrosła o 24,9%. Ponad połowa (55,3%) wydatków skierowana była na działalność szpitali ogólnych.

5.2.5. Kultura

5.2.5. Culture

W końcu 2020 r. liczba instytucji kultury w województwie śląskim była niższa niż przed rokiem, z wyjątkiem muzeów i oddziałów muzealnych. W 2020 r., w porównaniu z 2019 r., zmniejszyła się liczba osób korzystających z instytucji kultury m.in. czytelników bibliotek publicznych, zwiedzających galerie sztuki, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych oraz widzów w kinach stałych.

W końcu 2020 r. w województwie śląskim działało 785 placówek bibliotecznych (762 biblioteki publiczne i filie oraz 23 punkty biblioteczne). Przeciętnie na 1 placówkę biblioteczną przypadało 5723 osoby (w kraju – 4424 osoby). W 2020 r. w bibliotekach publicznych i punktach bibliotecznych zarejestrowano 616,9 tys. czytelników, tj. o 18,6% mniej niż przed rokiem i o 30,1% mniej niż w 2010 r. Czytelnicy wypożyczyli na zewnątrz 10522,8 tys. wol., tj. o 23,0% mniej niż w 2019 r. Jeden czytelnik wypożyczył średnio w ciągu roku 17,1 wol. (w kraju – 15,8 wol.).

Na terenie województwa w końcu 2020 r. działalność wystawienniczą prowadziły 83 muzea i oddziały muzealne. Na 1 placówkę muzealną (łącznie z oddziałami) przypadało 54,1 tys. osób (w kraju – 41,1 tys. osób). Muzea i wystawy muzealne zwiedziło 450,6 tys. osób. Ofertę muzeów i oddziałów muzealnych uzupełniało 38 galerii sztuki (przed rokiem – 39), które przygotowały 249 wystaw (przed rokiem – 463). Liczba zwiedzających galerie sztuki zmniejszyła się z 436,2 tys. w 2019 r. do 138,4 tys. w 2020 r.

Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia
Table 26. Cultural institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	848	819	800	785
Muzea i oddziały muzealne Museum with branches	55	68	74	83 ^a
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture, cultural centres and establishments	223 ^b	241	252	242
Kluby i świetlice Clubs and community centres	127 ^b	125	121	112
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	5466	5581	5647	5723

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b Dane za 2011 r.

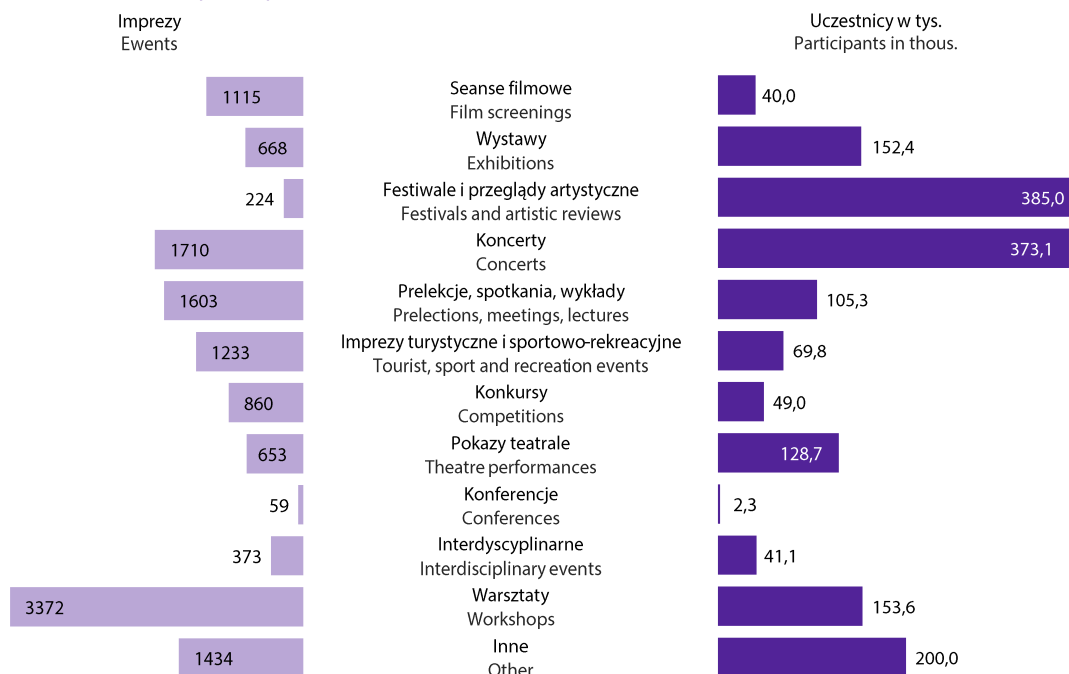
a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b Data for 2011.

W województwie w końcu 2020 r. funkcjonowały 22 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół artystyczny (przed rokiem – 22). W ciągu 2020 r. teatry i instytucje muzyczne zorganizowały na terenie województwa 2308 przedstawień i koncertów (przed rokiem – 8051), w których uczestniczyło 477,9 tys. widzów i słuchaczy (przed rokiem – 1869,8 tys.). W relacji do 2010 r. zmniejszyła się liczba przedstawień i koncertów (o 64,9%) oraz widzów i słuchaczy (o 66,3%).

W końcu 2020 r. w województwie śląskim działały 53 kina stałe (przed rokiem – 55), które posiadały 41,7 tys. miejsc na widowni (przed rokiem – 41,5 tys.). Średnio na 1 kino przypadało 46,3 tys. widzów (w kraju – 38,1 tys.). W ciągu 2020 r. w kinach stałych odbyło się 169,2 tys. seansów, tj. mniej niż w 2019 r. o 47,0% i mniej niż w 2010 r. o 45,2%. Na seanse filmowe w 2020 r. przyszło 2453,9 tys. widzów, tj. mniej niż przed rokiem o 68,3% i mniej niż w 2010 r. o 55,1%.

Wykres 37. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2020 r.

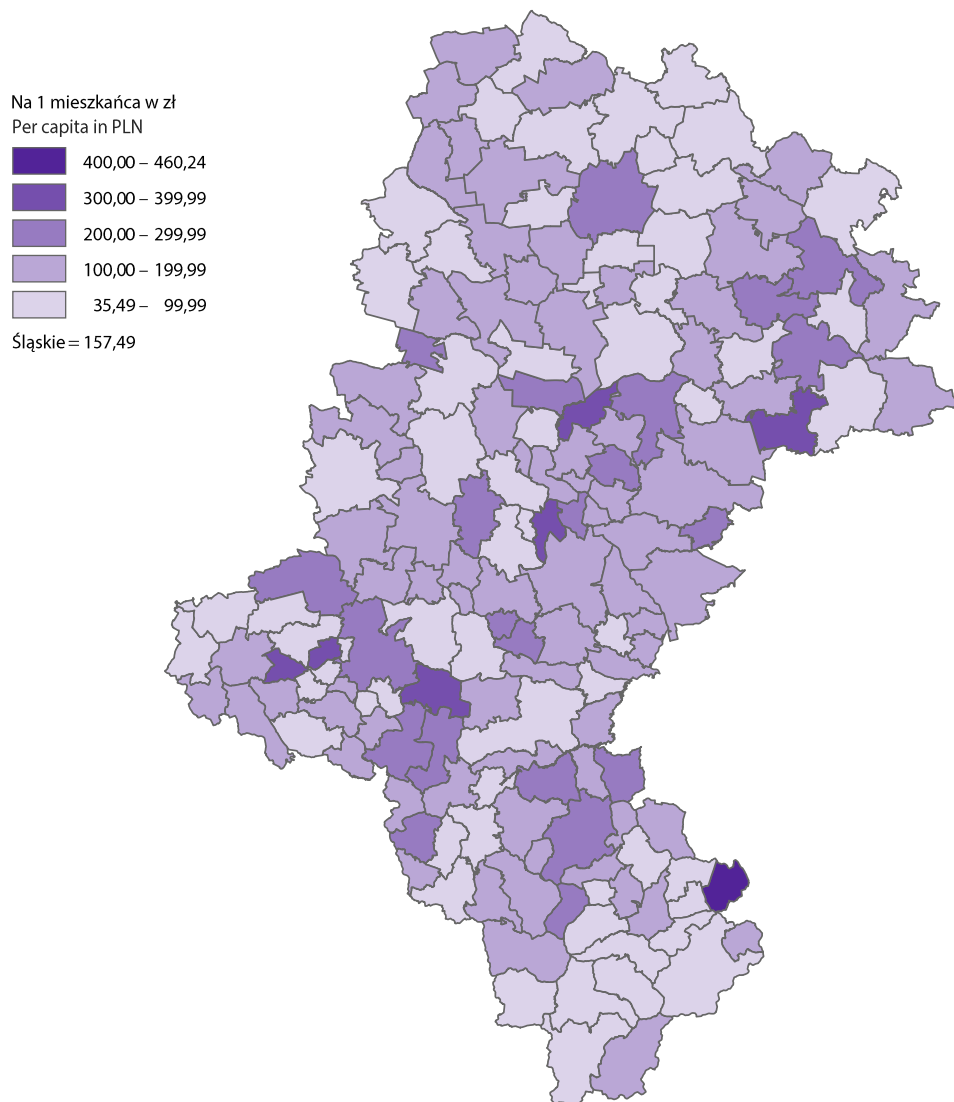
Chart 37. Events organised by centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres and event participants in 2020

W końcu 2020 r. w województwie śląskim znajdowały się 242 centra, domy i ośrodki kultury oraz 112 klubów i świetlic. W ciągu 2020 r. instytucje tego typu zorganizowały 13,3 tys. imprez (przed rokiem – 26,8 tys.), w których wzięło udział 1700,4 tys. osób (przed rokiem – 4778,0 tys.). We wszystkich instytucjach działało 1476 grup artystycznych (przed rokiem – 1840), które zrzeszały 25,6 tys. członków (przed rokiem – 33,9 tys.). W centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadzone były zajęcia tematyczne w 2804 kołach (klubach/sekcjach), w których brało udział 50,2 tys. osób (przed rokiem odpowiednio: 3152 koła i 66,1 tys.). Ww. instytucje kultury zorganizowały także 445 kursów o różnej tematyce (przed rokiem – 635), które ukończyło 5,9 tys. osób (przed rokiem – 10,3 tys.).

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2020 r.

Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2020

W 2020 r. wydatki jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (łącznie z transferami) wyniosły 921,7 mln zł (2,8% wydatków ogółem), tj. mniej niż w 2019 r. o 4,1%, ale więcej niż w 2010 r. o 29,1%. Z budżetu jednostek samorządu terytorialnego najwięcej środków wydano na funkcjonowanie domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic (227,5 mln zł) oraz bibliotek (210,4 mln zł). Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżetach jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 204,46 zł (w kraju – 240,99 zł). Wskaźnik ten w 2019 r. wyniósł 212,51 zł, a w 2010 r. – 153,88 zł.

5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne

5.2.6. Public safety

Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była wyższa niż przed rokiem. W ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych był niższy w porównaniu z poprzednim rokiem, doszło również do mniejszej liczby wypadków drogowych.

W 2021 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na terenie województwa śląskiego ukształtowała się na poziomie 121,2 tys., tj. wyższym niż w 2020 r. i w 2015 r. odpowiednio o: 3,0% i 3,5%. W kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw stwierdzonych o 7,2% w porównaniu z 2020 r. oraz o 2,6% w stosunku do 2015 r. Udział przestępstw stwierdzonych na terenie województwa śląskiego w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w kraju wyniósł 14,8%.

Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym wyniosła 62,5 tys. i stanowiła 51,5% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych. Liczba tego rodzaju przestępstw zwiększyła się w skali roku o 1,3%, natomiast zmniejszyła w porównaniu z 2015 r. o 13,5%. Analogicznie w kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw kryminalnych o 4,1% w porównaniu z 2020 r. oraz spadek o 6,4% w stosunku do 2015 r.

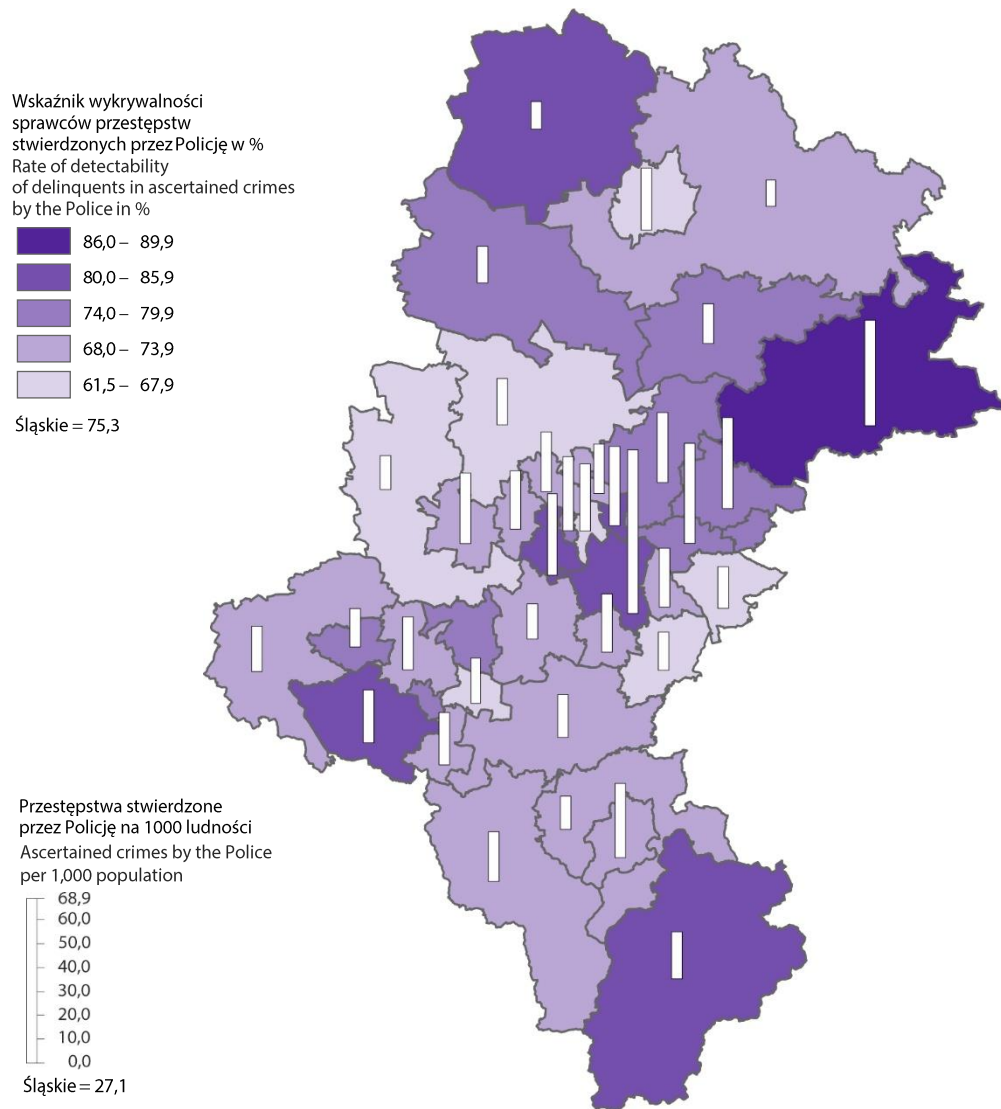
Liczba przestępstw o charakterze gospodarczym wyniosła 46,8 tys. (38,6% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych), tj. więcej niż przed rokiem o 2,0% i więcej niż w 2015 r. o 48,0%. W kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw o charakterze gospodarczym o 13,4% w skali roku oraz wzrost o 34,0% w porównaniu z 2015 r.

W 2021 r. na terenie województwa śląskiego stwierdzono 7,3 tys. przestępstw drogowych, tj. więcej niż przed rokiem o 15,5% i mniej niż w 2015 r. o 20,8%. W kraju liczba przestępstw drogowych wzrosła w odniesieniu do 2020 r. o 6,3% i zmalała w porównaniu z 2015 r. o 7,4%.

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny województwa najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym odnotowano w Katowicach (10,6% ogółu tego rodzaju przestępstw w województwie), Częstochowie i Sosnowcu (po 6,1%), natomiast najmniej w powiecie kłobuckim 0,8% i myszkowskim 1,0%. Przestępstwa o charakterze gospodarczym najczęściej popełniano w Katowicach (26,7%), Sosnowcu (8,6%) i powiecie zawierciańskim (8,1%), najmniej w powiecie bieruńsko-lędzińskim (0,3%). W stolicy województwa zarejestrowano również najwięcej przestępstw drogowych (5,5%).

W 2021 r. wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych ogółem wyniósł 75,3% (79,3% w 2020 r., 68,4% w 2015 r.). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym ukształtował się na poziomie 66,5% (68,3% przed rokiem, 54,0% w 2015 r.), o charakterze gospodarczym – 81,7% (90,5% w 2020 r., 90,1% w 2015 r.), drogowych wyniósł 98,7% (98,5% w 2020 r. i 98,8% w 2015 r.). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw przeciwko mieniu wyniósł 63,9% (66,9% przed rokiem, 52,4% w 2015 r.). Najwyższe wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem w 2021 r. odnotowano w powiecie zawierciańskim (89,9%), żywieckim (84,1%) oraz miastach na prawach powiatu: Siemianowice Śląskie (83,8%), Katowice (82,0%), natomiast najniższe w powiecie gliwickim (61,5%), bieruńsko-lędzińskim (62,7%) oraz w mieście na prawach powiatu Żory (63,5%).

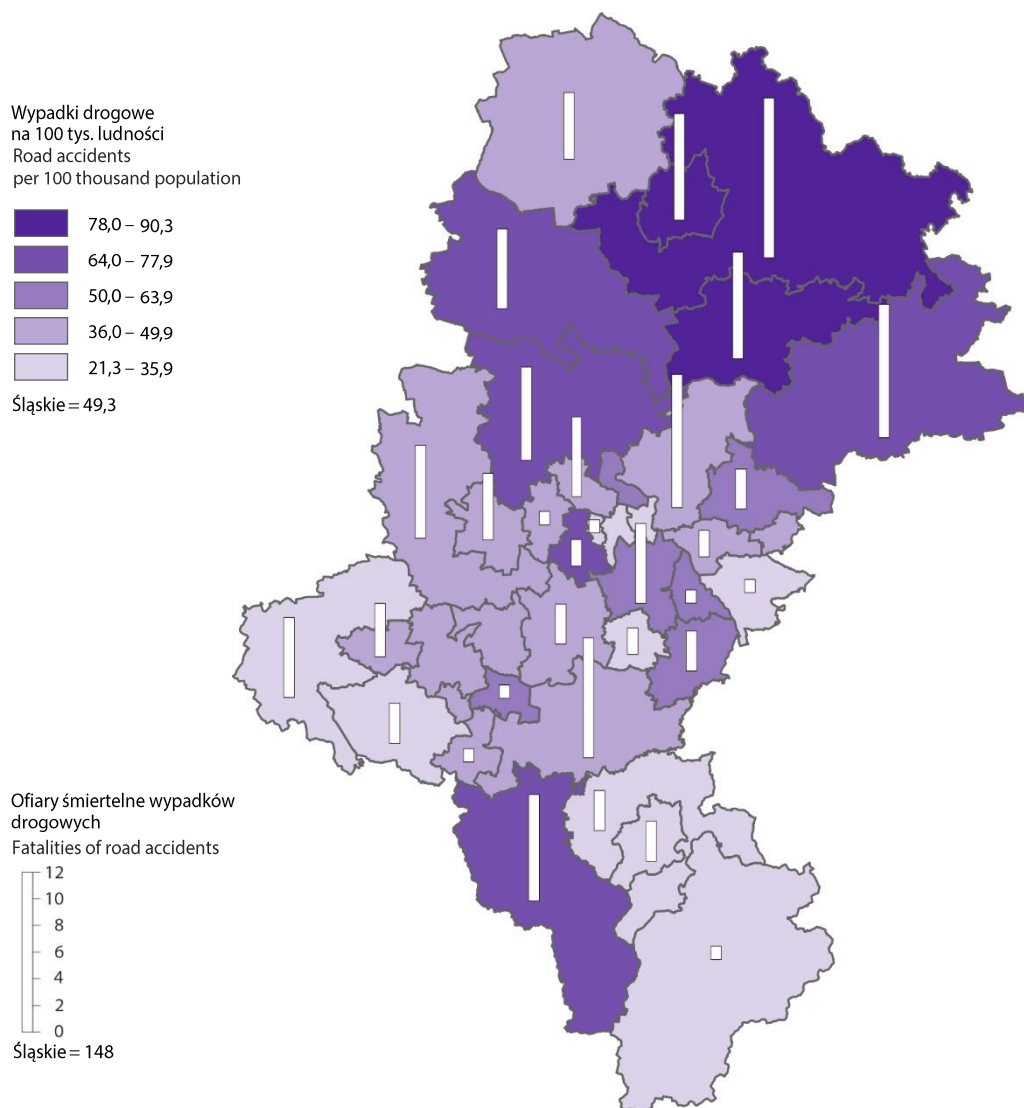
Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2021 r.
Map 37. Crime risk in 2021

Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki
Table 27. Road accidents and their results

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Wypadki Accidents	5015	3792	2383	2203
Ofiary śmiertelne Fatalities	352	255	189	148
Ranni Injured	6132	4584	2715	2576

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2021 r.
 Map 38. Road safety in 2021

W 2021 r. w województwie śląskim odnotowano 2203 wypadki drogowe (9,7% ogólnej liczby wypadków w kraju), tj. o 7,6% mniej niż przed rokiem i o 41,9% mniej niż w 2015 r. W wyniku wypadków drogowych 148 osób poniosło śmierć (189 osób przed rokiem, 255 osób w 2015 r.), a 2576 osób odniosło obrażenia ciała, tj. mniej niż w 2020 r. i 2015 r. odpowiednio: o 5,1% i 43,8%. W kraju odnotowano 22816 wypadków drogowych, tj. mniej niż w roku ubiegłym i 2015 r. odpowiednio o: 3,1% i 30,8%. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 tys. ludności wyniósł 49,3 (w kraju 59,8) i był niższy niż w 2020 r. i 2015 r. kiedy osiągnął wartość (52,9 i 82,8). Najwyższe wskaźniki odnotowano w Częstochowie (90,3), powiecie częstochowskim (85,3), i powiecie myszkowskim (82,7), najniższe w Siemianowicach Śląskich (21,3), Bielsku Białej (23,7) i Jaworznie (24,5). Przeciętna liczba rannych na 100 wypadków drogowych w województwie wyniosła 116,9 (w kraju 115,8), najwięcej w powiecie częstochowskim (134,2), będzińskim (132,4) i żywieckim (131,3) a najmniej w powiecie raciborskim (97,0), Siemianowicach Śląskich (100,0) i powiecie mikołowskim (104,7). Ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych było 6,7 (w kraju 9,8), najwięcej w powiecie pszczyńskim (20,5) i raciborskim (18,2). W Siemianowicach Śląskich, Chorzowie, Rybniku i Piekarach Śląskich w 2021 r. nie odnotowano w wypadkach drogowych ofiar śmiertelnych.

5.2.7. Społeczeństwo informacyjne

5.2.7. Information society

Wyniki badań gospodarstw domowych osób w wieku 16-74 lata w województwie śląskim wskazują na wzrost w skali roku odsetka gospodarstw domowych korzystających z Internetu. W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy zmniejszył się odsetek osób dokonujących zakupy przez Internet, natomiast wzrósł odsetek korzystających z usług administracji publicznej.

Od lat systematycznie rośnie udział gospodarstw posiadających dostęp do Internetu. W 2021 r. dostęp do Internetu w domu posiadało 93,6% gospodarstw domowych w województwie śląskim (92,4% w kraju), co oznacza wzrost o 3,3 p. proc. w ciągu roku oraz wzrost na przestrzeni pięciu lat o 20,3 p. proc. Gospodarstwa domowe z dostępem do Internetu korzystały z niego głównie poprzez połączenia szerokopasmowe. Osoby korzystające z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy stanowiły 86,6% (85,4% w kraju) badanej populacji w wieku 16-74 lata, tj. więcej o 0,4 p. proc. w ciągu roku. W tej grupie wiekowej udział osób korzystających regularnie wzrósł o 1,1 p. proc. do 85,2% (83,6% w kraju).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	73,3	90,3	93,6
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet	72,0	89,7	90,4
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet regularly (at least once a week)	64,5	84,1	85,2

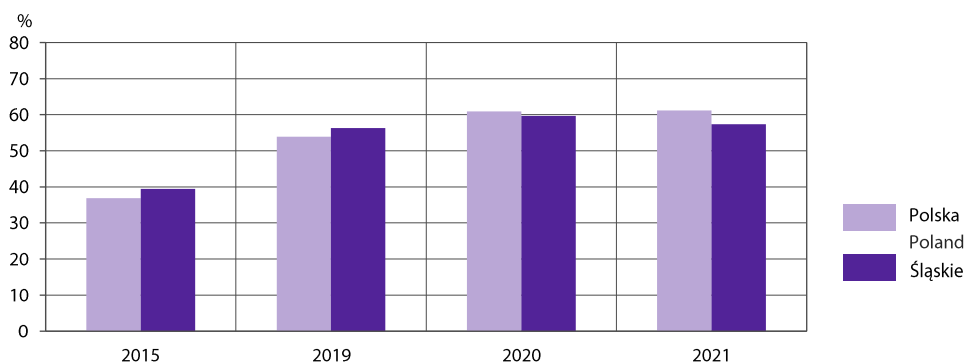
a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16-74 lata. b Osoby w wieku 16-74 lata.
a Data concern households with persons aged 16-74. b Persons aged 16-74.

Biorąc pod uwagę korzystanie z Internetu w celach prywatnych w 2021 r. najczęściej wykonywanymi czynnościami w województwie śląskim było wysyłanie i odbieranie e-maili (np. Poczta WP, Onet, Poczta Interia, Gmail) – 67,5% badanej populacji (68,3% w kraju), tj. spadek o 2,6 p. proc. w skali roku oraz czytanie on-line wiadomości, gazet lub czasopism – 68,7% (69,4% w kraju) – wzrost o 0,8 p. proc.

Wśród osób korzystających z Internetu 57,4% (61,2% w kraju) dokonywało zakupów przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 2,3 p. proc. mniej niż w 2020 r., ale o 18,0 p. proc. więcej niż w 2015 r.

Wykres 38. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 38. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

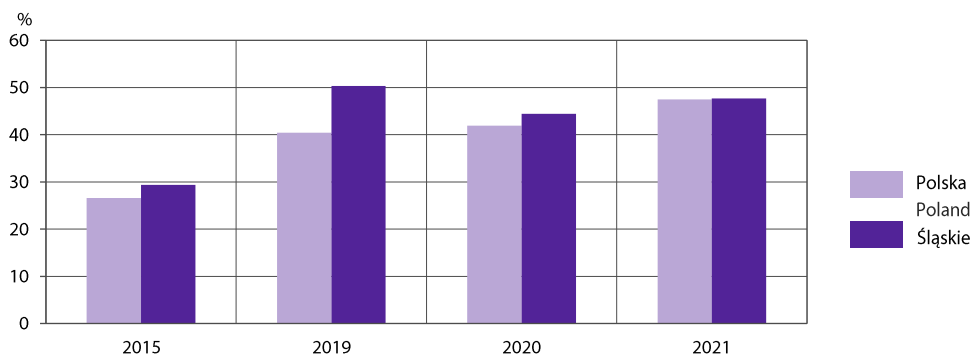

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

W 2021 r. z usług administracji publicznej przez Internet korzystało 47,7% (47,5% w kraju) populacji osób w wieku 16-74 lata. Wskaźnik ten wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 3,3 p. proc. oraz w relacji do 2015 r. o 18,3 p. proc. Wyższy niż w 2020 r. o 3,2 p. proc. był odsetek osób, które deklarowały wysyłanie wypełnionych formularzy i wyniósł 39,4% (39,9% w kraju). Mniejszy niż przed rokiem był odsetek osób korzystających z Internetu w celu wyszukiwania informacji na stronach administracji publicznej (o 2,1 p. proc.), który ukształtował się na poziomie 25,9% (29,4% w kraju) oraz w celu pobierania formularzy (o 1,2 p. proc.), który wyniósł 25,3% (27,4% w kraju).

Wykres 39. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 39. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

5.2.8. Aktywność społeczna

5.2.8. Social activity

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w krajowym rejestrze urzędowym pomiotów gospodarki narodowej REGON w województwie śląskim w końcu 2021 r. była wyższa niż przed rokiem. Na 10 tysięcy ludności przypadało w województwie mniej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych niż w kraju.

W końcu 2021 r. w województwie śląskim w krajowym rejestrze urzędowym pomiotów gospodarki narodowej REGON wpisanych było 13,6 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 3,1% więcej niż w końcu 2020 r. (w kraju o 2,9%) i o 46,1% więcej niż w końcu 2010 r. (w kraju o 48,3%). Biorąc pod uwagę liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, województwo śląskie zajmowało 4. miejsce w kraju, po województwach mazowieckim, wielkopolskim i małopolskim, a liczba wyżej wymienionych podmiotów zarejestrowanych stanowiła 8,8% w skali kraju. Na 10 tysięcy ludności przypadało w województwie 30,4 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (w kraju – 40,7). Omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie wyższym niż przed rokiem i wyższym niż w końcu 2010 r.

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem Total	9279	11859	13146	13558
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	20,0	25,9	29,3	30,4

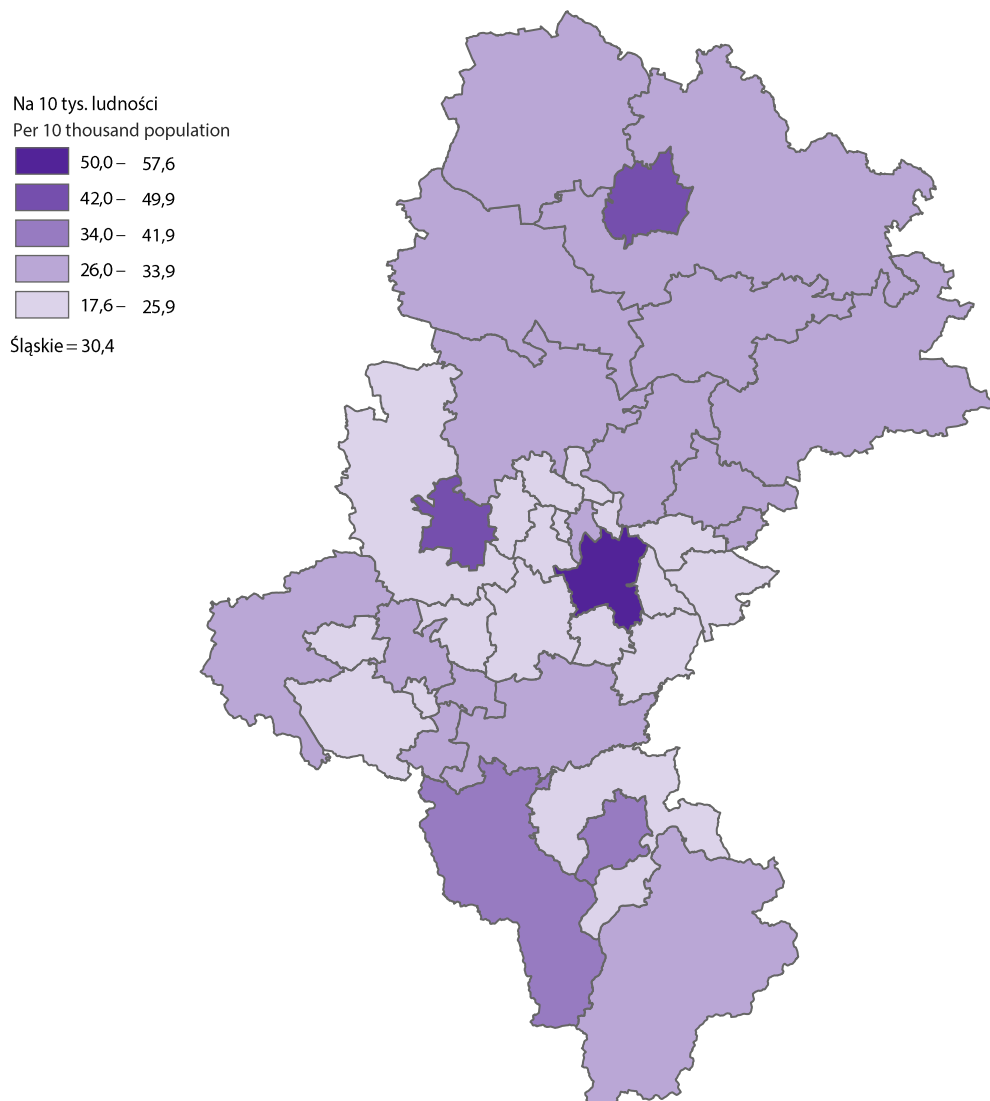
Wśród fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w końcu 2021 r. najliczniejszą grupę tworzyły stowarzyszenia i organizacje społeczne (11,0 tys., 81,1% ogółu), których liczba wzrosła zarówno w porównaniu z końcem 2020 r. o 2,2% (w kraju o 2,1%), jak i 2010 r. o 31,0% (w kraju o 33,5%). Liczba fundacji ukształtowała na poziomie 2,6 tys., tj. wyższym niż przed rokiem o 7,4% (w kraju o 6,2%) i wyższym niż w końcu 2010 r. o 189,5% (w kraju o 157,2%).

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, największą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w rejestrze REGON w końcu 2021 r. odnotowano w Katowicach (1,7 tys.) i Częstochowie (1,0 tys.), najmniej w powiecie bieruńsko-lędzińskim, Piekarach Śląskich i Świętochłowicach (po 0,1 tys.). W skali roku wzrost liczby ww. podmiotów odnotowano we wszystkich powiatach. W największym stopniu wzrosła liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Mysłowicach (o 9,0%), Żorach (o 8,5%) oraz w powiecie bieruńsko-lędzińskim (o 8,1%).

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2021
As of 31 December

Wskaźniki kapitału stowarzyszeniowego odnoszą się do dobrowolnego uczestnictwa (aktywności, zaangażowania) w mniej lub bardziej sformalizowanych organizacjach (świeckich organizacjach pozarządowych oraz wspólnotach, organizacjach lub grupach religijnych, a także związkach zawodowych i innych organizacjach pracowników, organizacjach samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców, spółdzielniach, wspólnotach mieszkaniowych, partiach politycznych, inicjatywach będących częścią działalności instytucji publicznych). Wskaźnik ten obliczono jako udział osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały zaangażowanie w co najmniej jednym rodzaju stowarzyszenia.

W 2020 r. na terenie województwa śląskiego według wstępnych danych aktywnie działało 8,0 tys. rejestrowych organizacji non-profit (tj. stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego), co stanowiło 8,4% w skali w kraju. W rankingu województw, województwo śląskie pod względem liczby rejestrowych organizacji non-profit znalazło się na 4. miejscu w kraju (po województwach mazowieckim, wielkopolskim i małopolskim).

Organizacje non-profit charakteryzowały się prowadzeniem różnorodnej i wielodziedzinowej działalności. W 2020 r. w ramach swojej działalności statutowej najwięcej organizacji zajmowało się sportem, turystyką, rekreacją, hobby (32,9%). Liczną grupę stanowiły organizacje wskazujące jako główną dziedzinę kulturę i sztukę (13,4%), ratownictwo (11,4%) oraz pomoc społeczną i humanitarną (9,6%).

Wśród organizacji non-profit najliczniejszą były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (5,9 tys.), a następnie fundacje (1,4 tys.). W 2020 r. po raz pierwszy w badanej zbiorowości uwzględnione zostały koła gospodyń wiejskich, których było 0,3 tys. W badanej zbiorowości co 7 jednostka w województwie posiadała status organizacji pożytku publicznego (w kraju – co 10). Z kolei podmioty ekonomii społecznej stanowiły 99,4% aktywnych organizacji non-profit.

Aktywnie działające organizacje non-profit zrzeszały w końcu 2020 r. 0,6 mln członków, przy czym 99,0% stanowiły osoby fizyczne. Liczba organizacji zrzeszających osoby fizyczne wyniosła – 6,3 tys., a osoby prawne – 0,3 tys.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

W województwie śląskim w 2019 r., w porównaniu z danymi sprzed roku, zanotowano spadek wartości produktu krajowego brutto oraz poziomu PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca (według wstępnego szacunku). Zmniejszył się udział województwa w generowaniu PKB. Wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w województwie była niższa niż przeciętna dla kraju.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku, w 2020 r. wartość PKB w cenach bieżących wyniosła 270893 mln zł i była niższa w porównaniu z 2019 r. o 2,2% (w kraju wyższa o 1,5%). Udział województwa śląskiego w tworzeniu krajowego PKB wyniósł 11,6% i zmniejszył się o 0,5 p. proc. w relacji do 2019 r. oraz o 1,3 p. proc. w relacji do 2010 r.

PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniósł 60091 zł i zmniejszył się w porównaniu z 2019 r. (o 1,9%), ale zwiększył się w relacji do 2010 r. (o 49,6%). Wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie śląskim była niższa niż średnia dla kraju o 0,9% (w 2019 r. wyższa o 2,5%, a w 2010 r. wyższa o 6,9%).

Województwo śląskie zajmowało 4 lokatę pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca (po województwach: mazowieckim, dolnośląskim i wielkopolskim). Wartość PKB na 1 mieszkańca województwa śląskiego stanowiła 61,2% poziomu tego wskaźnika dla mieszkańca województwa mazowieckiego, w którym odnotowano najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca.

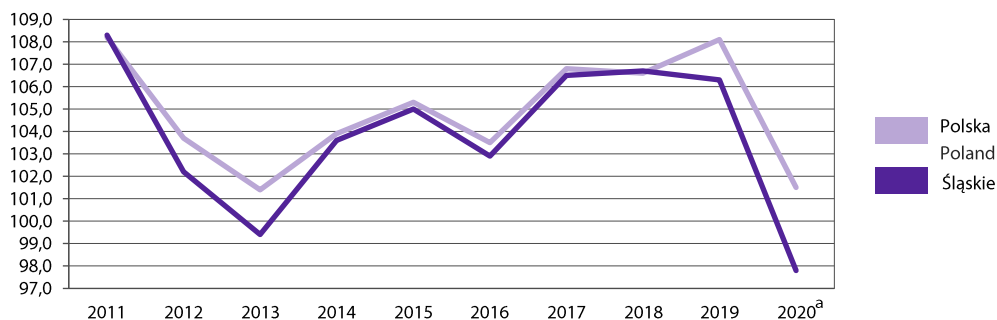
Wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie w 2020 r. wyrażona w PPS (standardzie siły nabywczej) stanowiła 75% średniej Unii Europejskiej (w 2019 r. – 74%, a w 2010 r. – 68%).

Wykres 40. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 40. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.

a Preliminary estimate.

W 2019 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu PKB województwa były zróżnicowane od 6,9% w podregionie bytomskim do 21,3% w podregionie katowickim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 7,1% do 21,3%). Wartość PKB wytworzonego w podregionie katowickim była ponad 3-krotnie wyższa niż w podregionie bytomskim. W podregionie katowickim wypracowano 2,6% krajowej wartości PKB, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w 2010 r.

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według podregionów, najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie katowickim (80603 zł), a najniższy w podregionie bytomskim (43489 zł). Najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca w podregionie bytomskim stanowił 54,0% wartości PKB na 1 mieszkańca podregionu katowickiego.

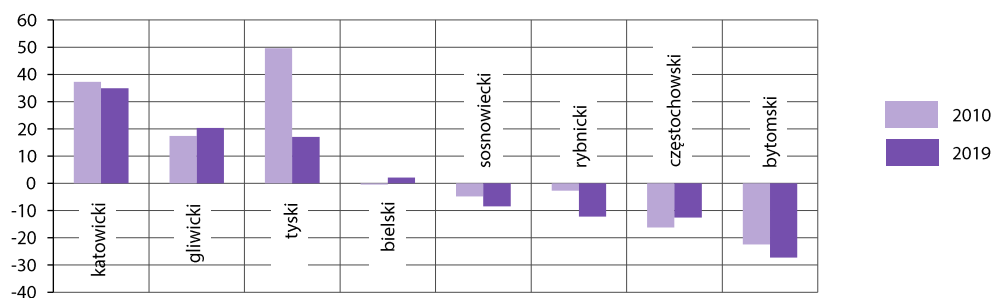
Wartość PKB na 1 mieszkańca przekraczającą przeciętną w województwie zanotowano w podregionach: katowickim o 31,6% (w 2010 r. o 28,4%), gliwickim o 17,3% (w 2010 r. o 9,8%), tyskim o 14,2% (w 2010 r. o 39,9%). Natomiast w pozostałych 5 podregionach wartość PKB na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie od 71,0% średniej wojewódzkiej w podregionie bytomskim do 99,6% średniej wojewódzkiej w podregionie bielskim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 72,6% do 93,0%).

Poziom PKB na 1 mieszkańca powyżej średniej krajowej odnotowano w podregionach: katowickim, gliwickim, tyskim i bielskim. Wartość PKB na 1 mieszkańca poniżej średniej krajowej wystąpiła w podregionach sosnowieckim, rybnickim, częstochowskim i bytomskim.

Wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla województwa śląskiego w 2019 r. wyniósł 16,3% (w 2010 r. – 18,1%).

Wykres 41. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 41. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value

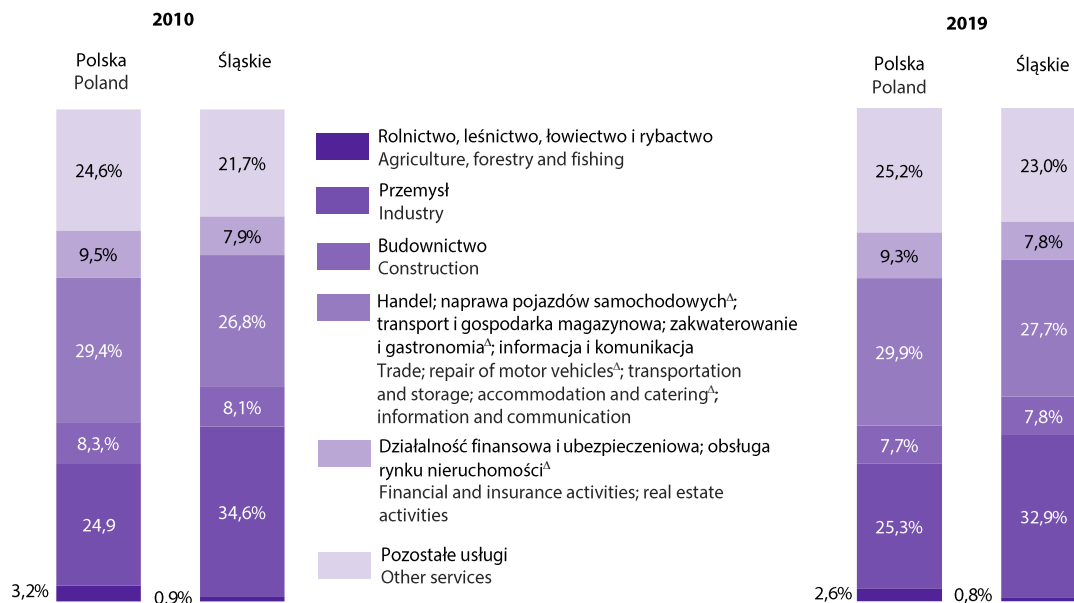

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wartość dodana brutto (WDB) w cenach bieżących w 2019 r. wyniosła 243550 mln zł i była o 48,6% wyższa w porównaniu z 2010 r. Największy udział w tworzeniu WDB posiadały jednostki prowadzące działalność w przemyśle (32,9%), który obniżył się zarówno w relacji do 2018 r. i 2010 r. (odpowiednio o: 1,4 p. proc. i 1,7 p. proc.). Jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji wypracowały 27,7% WDB województwa (w 2018 r. 27,4%, a w 2010 r. 26,8%). Najmniejszy udział w tworzeniu WDB odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (0,8% w 2019 r. wobec 0,7% w 2018 r. i 0,9% w 2010 r.).

Wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego w 2019 r. wyniosła 141373 zł, tj. o 42,7% więcej niż w 2010 r. Wartość dodana brutto na 1 pracującego w województwie śląskim przewyższała średnią dla kraju o 7,1% (w 2010 r. o 7,6%).

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 42. Gross value added by kind of activity (current prices)

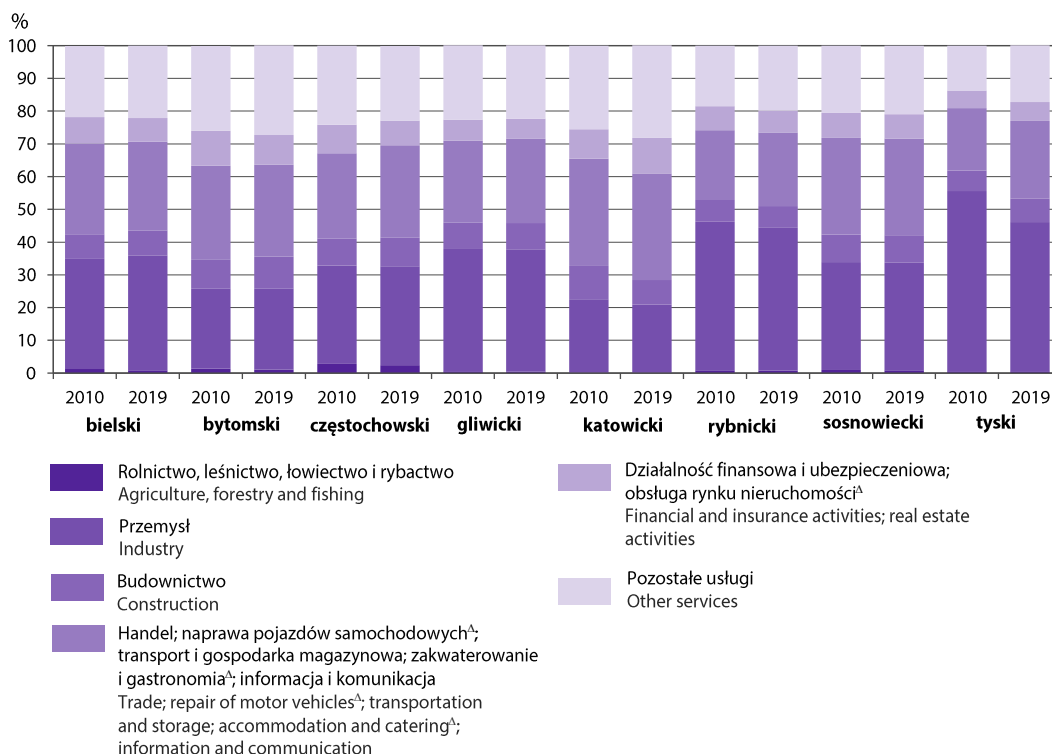

W przekroju podregionów w 2019 r. zanotowano znaczne zróżnicowanie udziałów jednostek przemysłowych w generowaniu WDB od 20,8% w podregionie katowickim do 45,5% w podregionie tyskim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 22,5% do 55,0%). Odsetek jednostek prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu WDB kształtował się na poziomie od 22,5% w podregionie rybnickim do 32,6% w podregionie katowickim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 21,3% do 32,8%). Udziały jednostek rolniczych w przekroju regionów były zróżnicowane od 0,1% w podregionie katowickim do 2,4% w podregionie częstochowskim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 0,1% do 2,8%).

Najwyższy poziom WDB na 1 pracującego wśród podregionów w 2019 r. zanotowano w podregionie gliwickim (159192 zł), natomiast najniższy w podregionie częstochowskim (118510 zł). W porównaniu z 2010 r. wartość dodana brutto na 1 pracującego w ww. podregionach wzrosła odpowiednio o: 50,4% i 50,0%. Najniższy poziom WDB na 1 pracującego w podregionie częstochowskim stanowił 74,4% WDB na 1 pracującego podregionu gliwickiego.

Wartość dodaną brutto na 1 pracującego powyżej średniej krajowej uzyskano w 6 podregionach, np. w: gliwickim o 20,6% (w 2010 r. o 15,0%), katowickim o 13,5% (w 2010 r. o 13,4%) i tyskim o 11,7% (w 2010 r. o 26,5%). W 2019 r. poziom WDB na 1 pracującego poniżej średniej krajowej odnotowano w podregionie częstochowskim o 10,2% (w 2010 r. o 14,1%) i bytomskim o 3,4% (w 2010 r. o 3,5%).

Wykres 43. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 43. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W większości badanych obszarów przedsiębiorcy w kwietniu br. oceniają koniunkturę gorzej niż w kwietniu ub. roku, wyjątek stanowi sekcja zakwaterowanie i gastronomia, handel detaliczny i handel hurtowy, gdzie koniunktura oceniana jest lepiej niż przed rokiem. Do głównych barier ograniczających działalność w większości badanych obszarów, podobnie jak przed rokiem, zaliczana jest niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz koszty zatrudnienia.

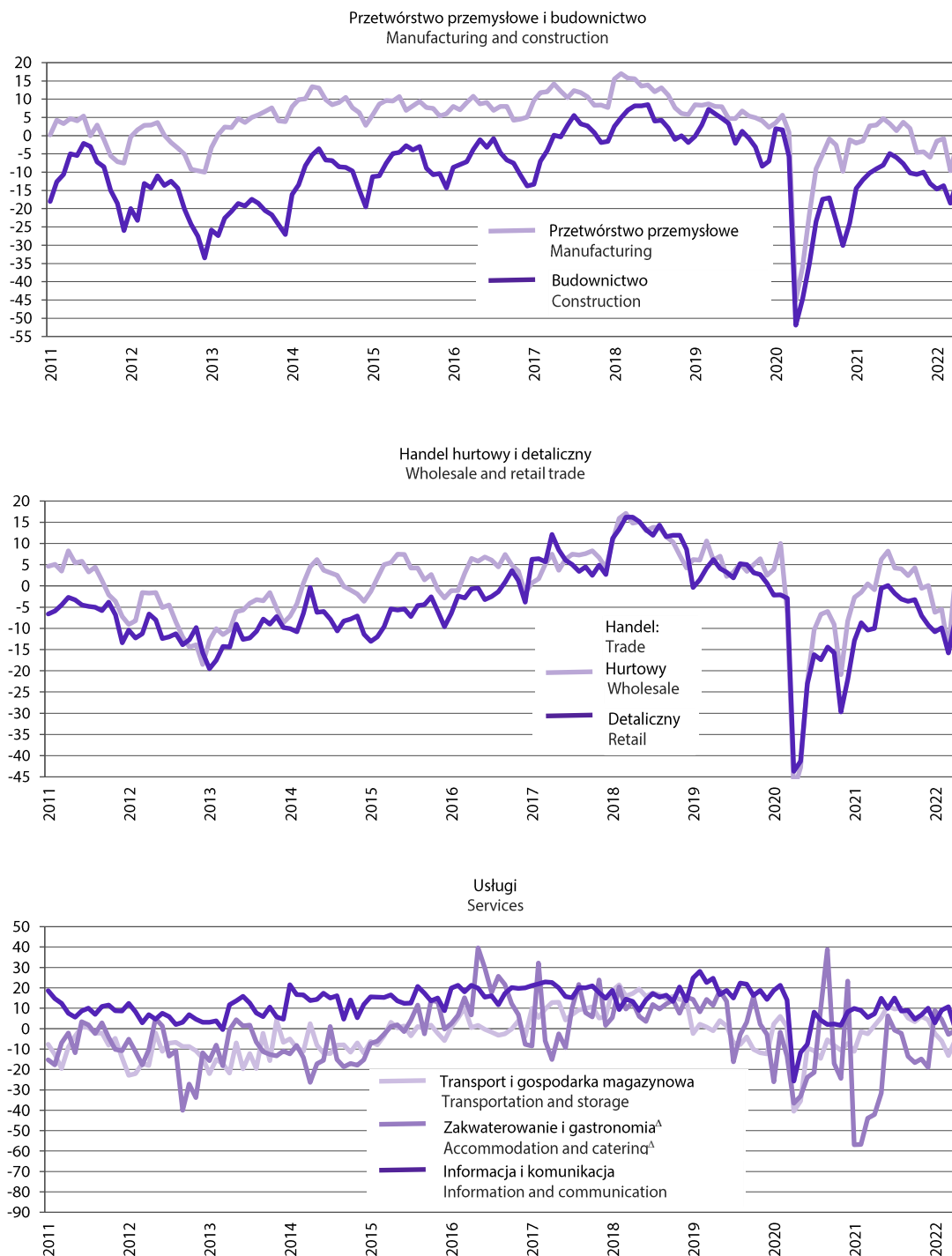
Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

Tablica 30. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Table 30. General business climate indicator by kind of activity

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury General business climate indicator	I 2011	I 2016	I 2020	I 2021	I 2022	IV 2022	IV 2022 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	0,2	8,0	3,5	-2,0	-1,5	-2,2	-11,5
Budownictwo Construction	-18,0	-8,7	1,9	-14,5	-14,6	-12,5	-15,4
Handel hurtowy Wholesale trade	4,6	-1,1	3,9	-2,7	-6,2	1,6	0,9
Handel detaliczny Retail trade	-6,6	-6,5	-2,2	-12,9	-10,8	-8,1	-7,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-7,6	0,6	2,3	-11,1	-2,4	-5,7	-5,8
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	-15,2	2,5	-26,1	-56,9	9,0	-0,9	-4,0
Informacja i komunikacja Information and communication	18,6	19,8	18,8	9,9	2,9	0,4	14,1

W kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu w większości badanych obszarów gospodarki kształtował się na poziomie niższym niż w kwietniu ub. roku. Pogorszenie koniunktury odnotowano w przetwórstwie przemysłowym, gdzie wskaźnik ogólnego klimatu ukształtował się na poziomie minus 2,2 wobec plus 2,9 w kwietniu 2021 r., w transporcie i gospodarce magazynowej – minus 5,7 wobec plus 1,5 przed rokiem, w budownictwie – minus 12,5 wobec minus 9,1 oraz w informacji i komunikacji – plus 0,4 wobec plus 7,3 przed rokiem. Polepszenie ocen koniunktury, mimo utrzymującego się ujemnego poziomu (poniżej średniej długookresowej) wystąpiło w zakwaterowaniu i gastronomii, gdzie wskaźnik ogólnego klimatu ukształtował się w kwietniu br. na poziomie minus 0,9 wobec minus 42,1 w kwietniu ub. roku, w handlu detalicznym minus 8,1 wobec minus 10,0 przed rokiem. Poprawę ocen koniunktury odnotowano także w handlu hurtowym do poziomu plus 1,6 wobec minus 0,9 przed rokiem.

Wykres 44. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
 Chart 44. General business climate indicator by kind of activity

W kwietniu 2022 r., podobnie jak w analogicznym miesiącu ub. roku w większości badanych obszarów, spośród barier ograniczających działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa najczęściej wskazywały na niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej. W skali roku znaczenie tej bariery w największym stopniu wzrosło w przetwórstwie przemysłowym (o 19,3 p. proc.), natomiast znaczenie tej bariery najbardziej zmniejszyło się w handlu hurtowymi (o 4,3 p. proc.). Wśród innych barier najczęściej wymienianych przez przedsiębiorstwa należały koszty zatrudnienia oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu (największe w budownictwie oraz zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych).

W kwietniu br. w sekcji przetwórstwo przemysłowe najczęściej wskazywane przez przedsiębiorstwa bariery ograniczające działalność gospodarczą to: niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 63,0% (43,7% w kwietniu 2021 r.), ponadto koszty zatrudnienia – 42,2% (39,6% przed rokiem) oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 41,7% (39,1% w kwietniu ub. roku).

Główne bariery jakie zgłaszały jednostki w sekcji budownictwo to wysokie koszty materiałów – 72,4% (39,9% w kwietniu 2021 r.), koszty zatrudnienia – 71,0% (56,0% przed rokiem) oraz niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 69,0% (60,2% przed rokiem).

Dla jednostek w grupie handel hurtowy zgłaszających bariery w prowadzeniu działalności do najbardziej uciążliwych można zaliczyć: niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 72,7% (77,0% w kwietniu 2021 r.), koszty zatrudnienia – 58,0% (45,3% przed rokiem) oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 56,6% (51,6% w analogicznym miesiącu ub. roku).

W obszarze działalności obejmującej handel detaliczny największe trudności dla jednostek zgłaszających bariery stanowią: koszty zatrudnienia – 61,7% (56,8% w analogicznym miesiącu ub. roku), niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 56,5% (59,8% w kwietniu 2021 r.), jak również wysokie obciążenie na rzecz budżetu – 51,2% (43,9% przed rokiem).

Głównymi barierami ograniczającymi działalność gospodarczą przedsiębiorstw w sekcji transport i gospodarka magazynowa były: koszty zatrudnienia – 66,5% (66,0% w analogicznym miesiącu ub. roku), niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 57,7% (59,5% w kwietniu 2021 r.) oraz niedobór wykwalifikowanych pracowników – 45,2% (37,2% w kwietniu 2021 r.).

Do czynników najbardziej ograniczających działalność przedsiębiorstw w sekcji zakwaterowanie i usługi gastronomiczne w kwietniu br. należy zaliczyć niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 71,0% (70,3% w kwietniu 2021 r.) oraz koszty zatrudnienia – 69,4% (52,1% przed rokiem).

Dla jednostek z sekcji informacja i komunikacja największymi barierami ograniczającymi działalność gospodarczą były: koszty zatrudnienia – 68,5% (55,7% przed rokiem), niedobór wykwalifikowanych pracowników – 58,7% (35,5% przed rokiem) oraz obciążenia na rzecz budżetu – 42,8% (53,1% w kwietniu 2021 r.).

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

6.3.1. Podmioty gospodarki narodowej

6.3.1. Entities of the national economy

W województwie śląskim odnotowano wzrost w skali roku liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Liczba podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym wzrosła, natomiast w sektorze publicznym obniżyła się. W zbiorowości podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 72,0% wszystkich zarejestrowanych podmiotów ogółem.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

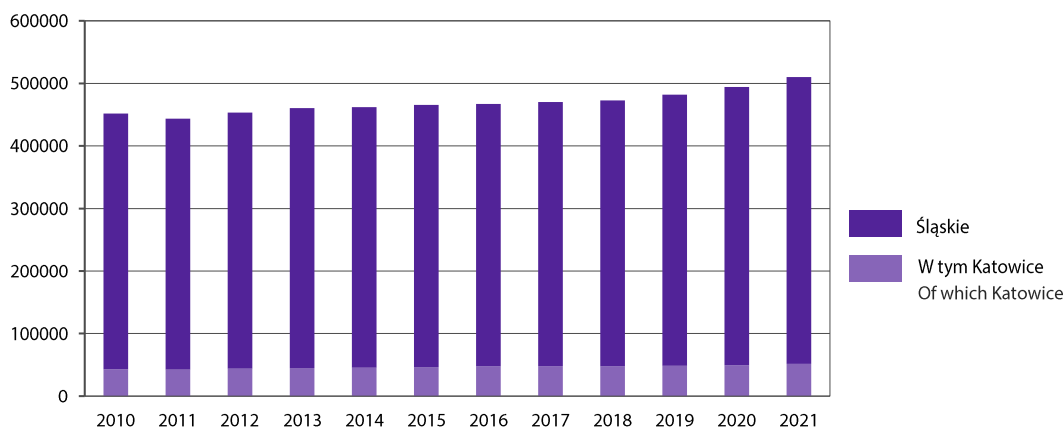
Według stanu w końcu 2021 r. w województwie śląskim w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej REGON wpisanych było 509,8 tys. osób prawnych, jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), tj. więcej o 15,6 tys. (o 3,1%) niż w końcu 2020 r. oraz o 58,2 tys. (o 12,9%) więcej niż w końcu 2010 r. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru stanowiła 10,5% ogółu podmiotów w kraju. Województwo śląskie pod względem liczby podmiotów zajmowało 2. lokatę w kraju po województwie mazowieckim. Biorąc pod uwagę formę własności, sektor prywatny skupiał 487,0 tys. podmiotów gospodarczych, a ich liczba wzrosła w relacji do stanu w końcu 2020 r. o 14,4 tys., tj. o 3,0%. W sektorze tym 75,4% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W sektorze publicznym działało 14,9 tys. podmiotów, tj. mniej o 0,2% niż w końcu 2020 r.

Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Entities of the national economy

As of 31 December

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Table 31. Entities of national economy in the REGON register

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	451635	465779^a	494282^a	509838^a	10,5
sektor publiczny public sector	16551	16032	14890	14857	13,3
sektor prywatny private sector	435084	447042	472631	487014	10,5
z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships & companies	68139	83948	90070	93490	10,5
Fundacje Foundations	884	1678	2382	2559	8,0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	8395	10181	10764	10999	8,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	342941	334531	355904	367110	10,7

a W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

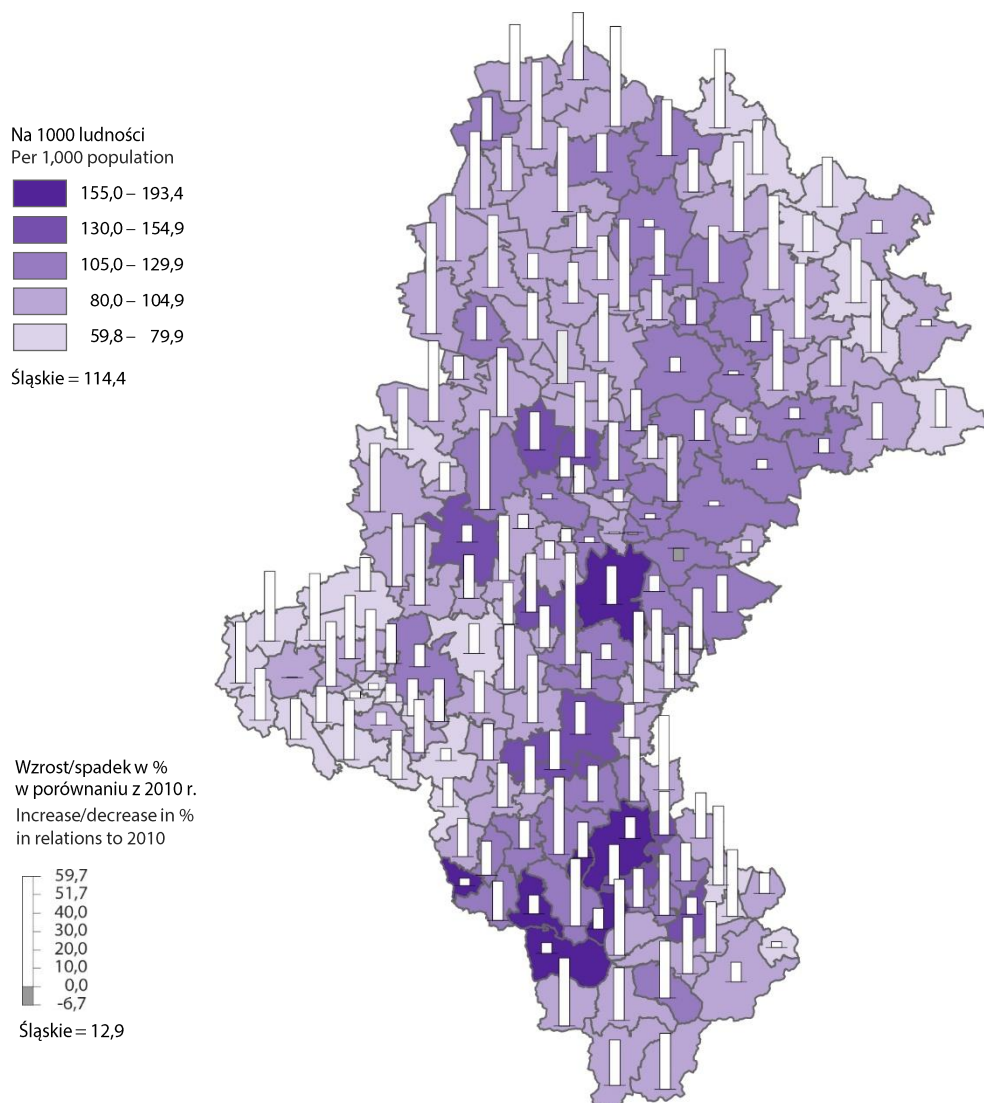
Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według gmin, w końcu 2021 r. w relacji do stanu w końcu 2020 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów we wszystkich gminach w województwie, najwyższy w gminie Irlądze (o 10,7%) oraz w Miasteczku Śląskim (o 9,2%) i Łękawicy (o 8,9%). Największą liczbę podmiotów przypadającą na 1000 ludności odnotowano w: Szczyrku (193,4), Katowicach (179,9) i Wiśle (167,5), najmniejszą w gminach: Krzanowice (59,8), Pszów (63,7) i Kruszyna (64,6).

Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 40. Entities of the national economy in 2021

As of 31 December

W 2021 r. do rejestru REGON wpisano 35,3 tys. nowych podmiotów, tj. więcej niż w 2020 r. o 14,8%, natomiast mniej niż w 2010 r. o 23,9%. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów – 28,6 tys. (80,9%) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (wzrost o 15,3% stosunku do 2020 r. oraz spadek do 2010 r. o 29,7%), 4,8 tys. to spółki handlowe. W 2021 r. z rejestru REGON wyrejestrowano 19,3 tys. podmiotów, tj. więcej o 9,3% niż w 2020 r. i mniej o 24,1% niż w 2010 r. Wśród wyrejestrowanych podmiotów 16,8 tys. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (wzrost w stosunku do 2020 r. o 16,3%, natomiast spadek do 2010 r. o 29,5%), a 1,6 tys. to spółki handlowe.

Rozpatrując liczbę podmiotów w rejestrze REGON pod względem rodzaju prowadzonej działalności najliczniejszą grupę stanowiły jednostki należące do sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych (117,9 tys.), budownictwo (63,6 tys.), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (51,3 tys.) oraz przetwórstwo przemysłowe (45,9 tys.). W skali roku w większości sekcji odnotowano wzrost liczby podmiotów m.in. w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną

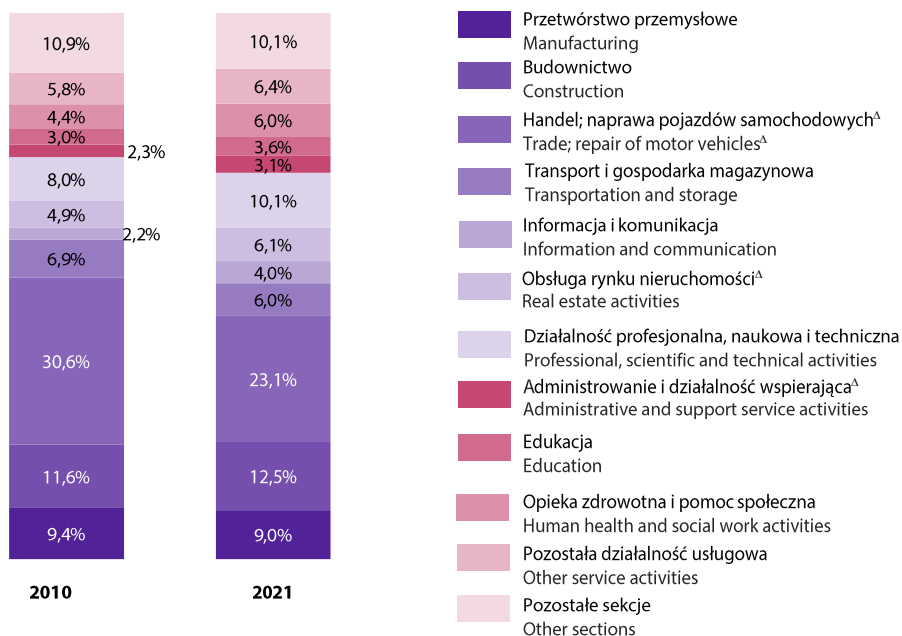
i gorącą wodę (o 14,5%), informacja i komunikacja (o 11,0%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 5,7%); spadek odnotowano m.in. w sekcjach: działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami (po 0,8%).

Wykres 46. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 46. Structure of entities of the national economy by PKD sections

As of 31 December

Biorąc pod uwagę formę prawną w 2021 r. w ogólnej liczbie podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba wyniosła 367,1 tys., tj. 72,0% wszystkich zarejestrowanych podmiotów w województwie śląskim. Ich liczba wzrosła zarówno w relacji do stanu w końcu 2020 r. jak i 2010 r. odpowiednio o: 3,1% i 7,0%. Pozostałe 142,7 tys. podmiotów to osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej; ich liczba wzrosła w porównaniu z 2020 r. o 3,1%, a w relacji do 2010 r. o 31,3%. Według stanu w końcu 2020 r. rejestr REGON obejmował: 57,7 tys. spółek handlowych (więcej o 6,2% niż w końcu 2020 r.), 35,6 tys. spółek cywilnych (na poziomie podobnym jak w roku poprzednim), 4 przedsiębiorstwa państwowe (na tym samym poziomie), 0,8 tys. spółdzielni (mniej o 1,0%), 2,6 tys. fundacji (więcej o 7,4%) oraz 11,0 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych (więcej o 2,2%).

W 2021 r. w grupie spółek handlowych, spółki kapitałowe liczyły 48,9 tys., ich liczba w skali roku wzrosła o 7,8%, a spółki handlowe osobowe – 8,8 tys. spadek w skali roku o 1,7%. Wśród spółek kapitałowych większość stanowiły spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które liczyły 47,8 tys. (wzrost o 7,9%), natomiast wśród spółek osobowych spółki jawne – 4,6 tys. (wzrost o 3,5%).

Działalność spółek handlowych koncentrowała się głównie w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych 22,4% (o 0,7 p. proc. mniej niż w 2020 r.), przetwórstwo przemysłowe 13,5% (o 0,3 p. proc. mniej), budownictwo 12,6% (o 0,5 p. proc. więcej).

W 2021 r. wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału największy udział miały spółki handlowe o kapitale prywatnym krajowym 81,7% (o 7,1 p. proc. mniej niż w 2010 r.), w dalszej kolejności spółki handlowe o kapitale zagranicznym 9,7% (o 7,5 p. proc. mniej niż w 2010 r.), państwowych osób prawnych 0,6% (o 1,0 p. proc. mniej niż w 2010 r.), samorządu terytorialnego 0,6% (o 0,3 p. proc. mniej niż w 2010 r.) oraz Skarbu Państwa 0,2% (o 0,4 p. proc. mniej niż w 2010 r.).

6.3.2. Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

6.3.2. Research and development as well as innovation activity

W 2020 r. odnotowano spadek nakładów wewnętrznych na działalność B+R w skali roku oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najwięcej nakładów wewnętrznych na działalność B+R pochodziło z sektora przedsiębiorstw. Nakłady poniesione na innowacje w przedsiębiorstwach przemysłowych były niższe niż w 2019 r., natomiast w sektorze usług – wyższe. W Urzędzie patentowym Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. dokonano więcej zgłoszeń wynalazków i przyznano więcej patentów na wynalazki zgłoszone, natomiast mniej zgłoszono wzorów użytkowych niż przed rokiem.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

W województwie śląskim w 2020 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową (B+R) wyniosła 2373,7 mln zł (7,3% poniesionych nakładów na B+R w kraju) i obniżyła się w skali roku o 3,6%, natomiast wzrosła o prawie 180% w odniesieniu do 2010 r. W strukturze nakładów na działalność B+R według sektorów finansujących dominowały środki sektora przedsiębiorstw (46,8%) oraz sektora rządowego (38,6%).

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 32. Intramural expenditures^a on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	848,8	1352,2	2461,3	2373,7
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	507,0	515,8	963,5	916,8
Przedsiębiorstw Business enterprise	234,4	605,5	1236,8	1110,7
Szkolnictwa wyższego Higher education	17,0	36,9	68,6	118,7
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	3,8	2,4	3,3	4,2
Reszta świata Abroad	86,7	191,7	189,1	223,4

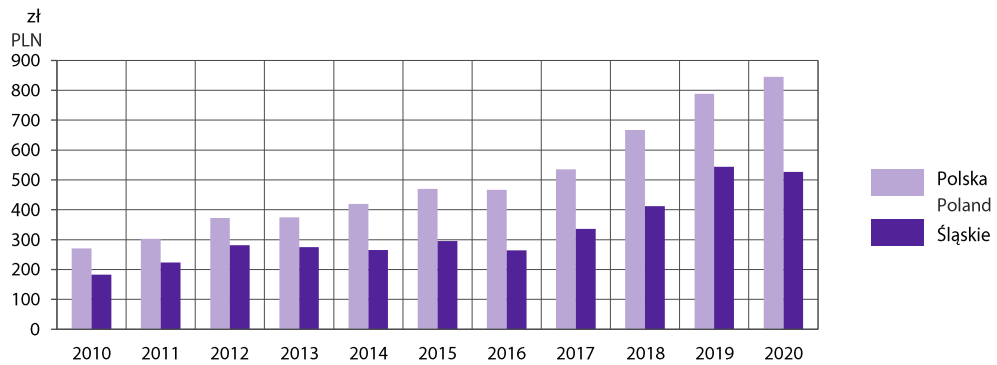
a Bez amortyzacji środków trwałych.

a Excluding depreciation of fixed assets.

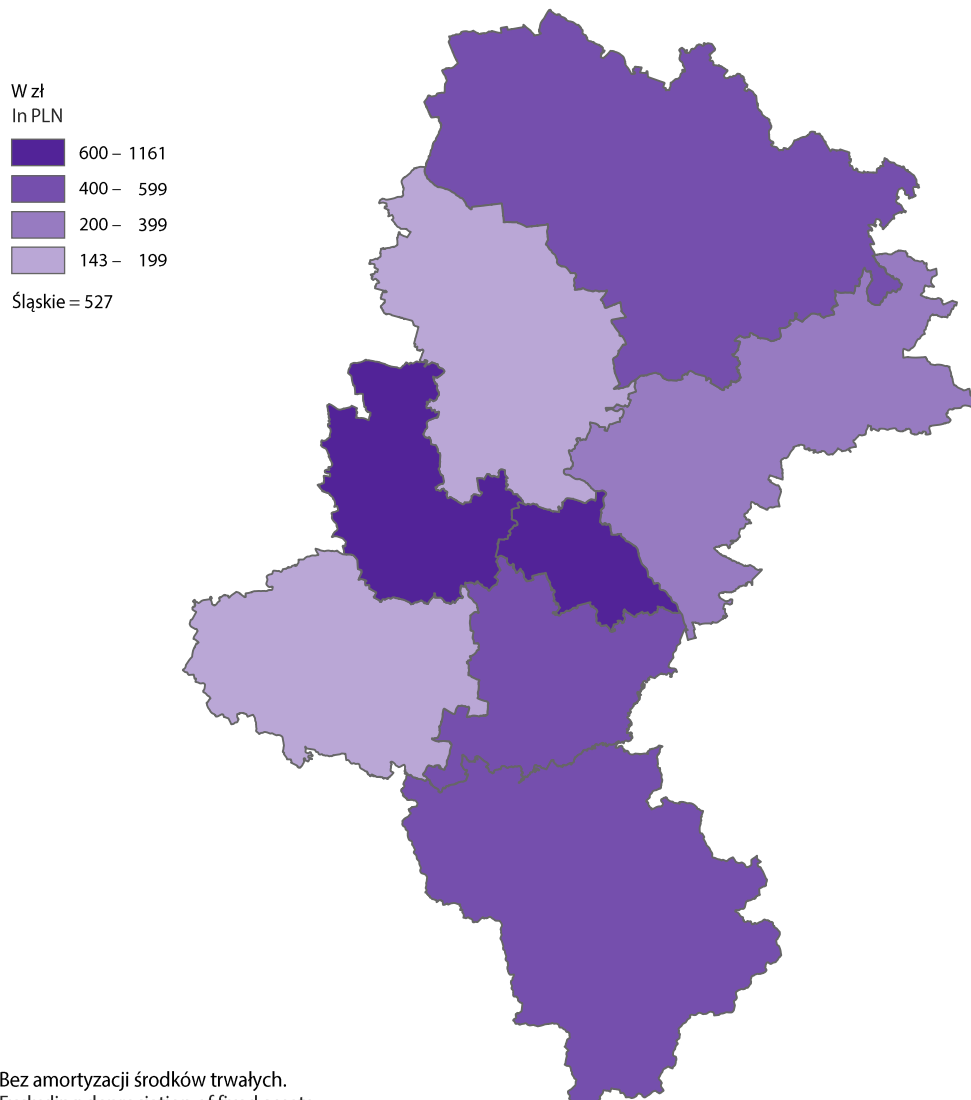
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2020 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 526,5 zł, tj. o 3,2% mniej niż przed rokiem, przy czym wartość tego wskaźnika dla kraju ukształtowała się na poziomie 844,8 zł i była wyższa o 7,1% niż 2019 r.

Wykres 47. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca
Chart 47. Intramural expenditures^a on research and development per capita

Mapa 41. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2020 r.
Map 41. Intramural expenditure^a on R&D per 1 inhabitant by subregions in 2020

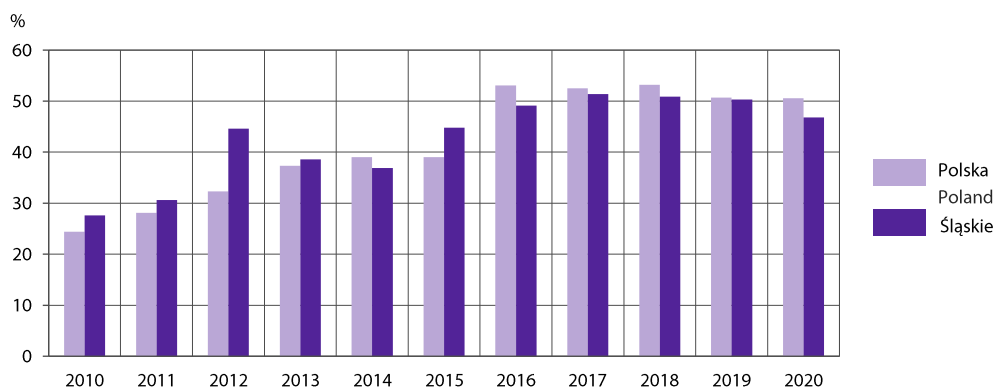

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Biorąc pod uwagę sektory finansujące, najwyższą wartością nakładów wewnętrznych na działalność B+R odznaczał się sektor przedsiębiorstw, w którym przeznaczono w 2020 r. na prowadzenie projektów B+R 1110,7 mln zł, tj. 6,8% nakładów wewnętrznych sektora przedsiębiorstw poniesionych w kraju (16407,2 mln zł). W porównaniu z rokiem poprzednim wartość tych nakładów była mniejsza o 10,2%, ale prawie 5-krotnie większa niż w 2010 r.

Wykres 48. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 48. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Przeważające źródło finansowania nakładów wewnętrznych działalności B+R w województwie śląskim pochodziło ze środków zewnętrznych – 51,6%, a ich wartość w 2020 r. wynosiła 1225,4 mln zł i była niższa o 2,0% niż w roku poprzednim. Środki zewnętrzne pochodziły głównie od instytucji rządowych i samorządowych, gdzie nakłady te stanowiły 73,9% (76,8% przed rokiem).

Tablica 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)

Table 33. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

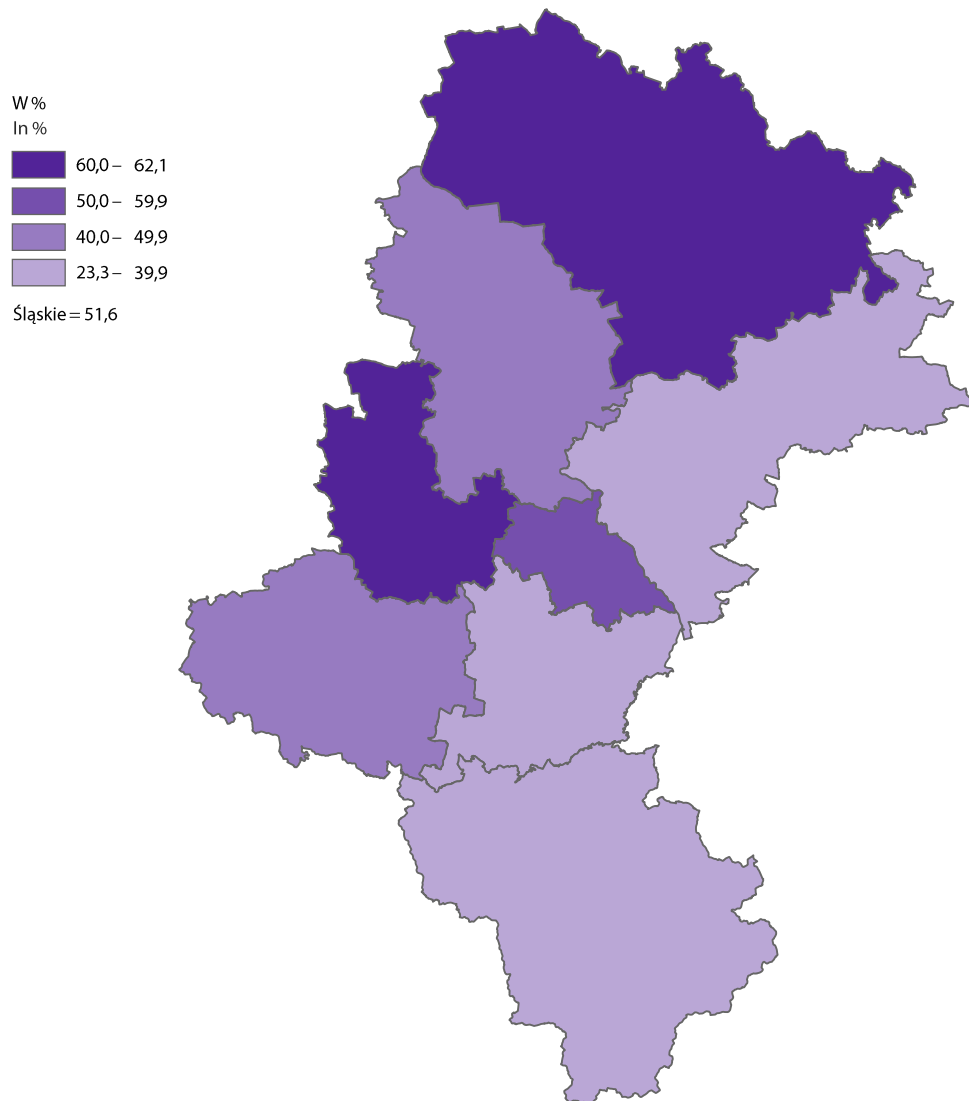
Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2020 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	1871,2	2461,3	2373,7	7,3
nakłady finansowe ze środków: expenditures financed by:				
Wewnętrznych Internal funds	944,2	1210,8	1148,4	7,0
Zewnętrznych External funds	927,0	1250,6	1225,4	7,7
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	642,7	960,4	905,5	7,2

^a Bez amortyzacji środków trwałych.

^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 42. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R według podregionów w 2020 r.

Map 42. Share of external funds in intramural expenditures on R&D by subregions in 2020

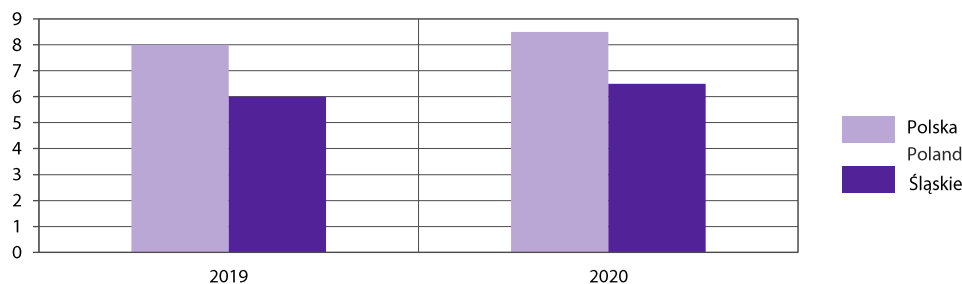

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2020 r. faktyczne zaangażowanie personelu wewnętrznego w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 12388,0 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 8,2%. Personel wewnętrzny B+R (mierzony w ekwiwalentach pełnego czasu pracy) przypadający na 1000 osób aktywnych zawodowo wyniósł 6,5 EPC, przed rokiem 6,0 EPC (8,5 EPC przed rokiem 8,0 EPC w kraju).

Wykres 49. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 49. Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W 2020 r. w strukturze personelu wewnętrznego B+R według funkcji przeważali badacze (77,2% ogółu), ich liczebność wyrażona w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) wyniosła 9560,4 EPC i w skali roku wzrosła o 8,2%. Osoby pełniące tę funkcję w personelu wewnętrznym w kraju stanowili 72,6%, a ich liczebność wyniosła 104220,2 EPC.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie śląskim odsetek przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną (wprowadzonych na rynek w latach 2018-2020) w przedsiębiorstwach przemysłowych ogółem wyniósł 14,6% (15,1% w kraju), natomiast w sektorze usług wskaźnik ten kształtował się na poziomie 7,4% (9,3% w kraju).

W 2020 r. wartość nakładów na innowacje przedsiębiorstw przemysłowych wyniosła 2794,3 mln zł (13,7% poniesionych nakładów w kraju) i była niższa o 23,4% w porównaniu z poprzednim rokiem. W sektorze usług w grupie analizowanych przedsiębiorstw nakłady te oszacowano na poziomie 1040,1 mln zł (5,7% nakładów w kraju), tj. wyższym o 29,1% niż w 2019 r.

Wdrożenie innowacji wyprowadzonych w latach 2018-2020 wykazało 32,2% przedsiębiorstw przemysłowych w województwie i 26,7% przedsiębiorstw sektora usług.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, wśród przedsiębiorstw przemysłowych województwa śląskiego, w latach 2018-2020 najwięcej przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w dziale „wydobywanie węgla kamiennego i brunatnego (lignitu)” – 69,2% oraz 61,5% przedsiębiorstw w dziale „produkcja pozostałego sprzętu transportowego”.

W sektorze usług najwięcej przedsiębiorstw, które w latach 2018–2020 wprowadziło nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe, odnotowano w działach „badania naukowe i prace rozwojowe” – 85,2% oraz „działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana” – 44,8%.

Tablica 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2008-2010	2013-2015	2017-2019	2018-2020	2018-2020 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	20,3	19,6	18,6	32,2	31,4
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	14,7	14,4	12,3	20,0	18,4
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	15,3	13,6	15,5	26,4	26,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	12,4	6,7	8,9	26,7	30,8
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	7,5	2,8	6,5	10,8	12,1
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	9,6	5,3	7,3	22,8	27,6

a W latach 2008-2010, 2013-2015; dane dotyczą innowacji procesowych.

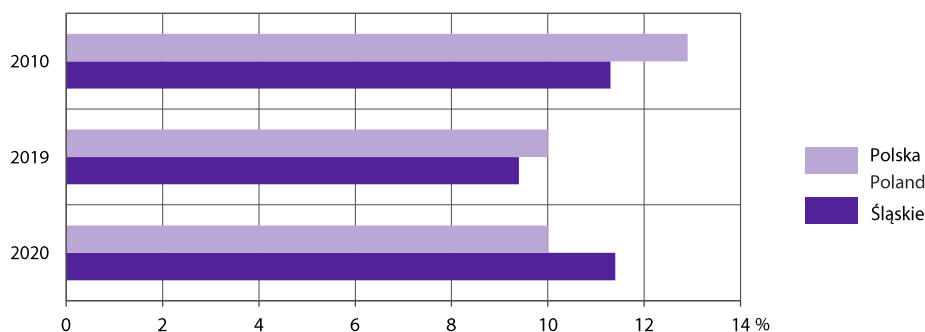
a In the years 2008-2010, 2013-2015; the data relate to process innovations.

Udział przychodów netto przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych (wprowadzonych na rynek w latach 2018-2020) w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 11,4% (10,0% w kraju), w tym udział dla produktów innowacyjnych przeznaczonych dla rynku na którym działa przedsiębiorstwo ukształtował się na poziomie 3,5% (4,8% w kraju), natomiast dla produktów przeznaczonych tylko dla przedsiębiorstwa – 7,9% (5,2% w kraju).

Dla przedsiębiorstw sektora usług udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 2,8% (4,6% w kraju), udział ten dla produktów innowacyjnych przeznaczonych dla rynku wyniósł 0,8%, natomiast tylko dla przedsiębiorstwa ukształtował się na poziomie 2,0% (w kraju odpowiednio: 2,2% dla rynku i 2,4% tylko dla przedsiębiorstwa).

Wykres 50. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

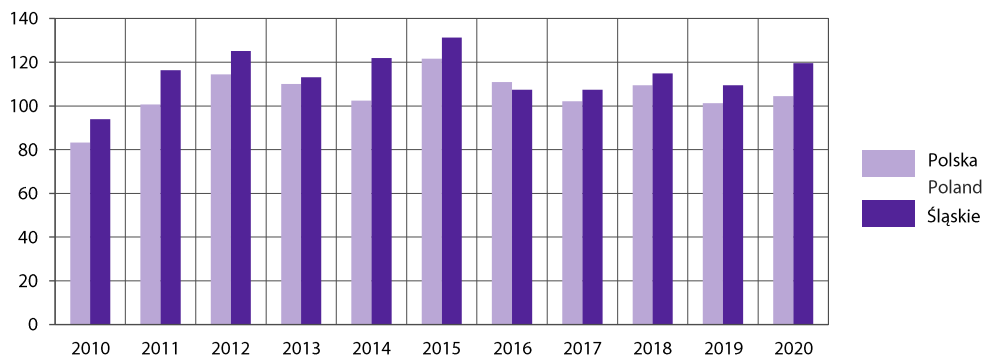
Chart 50. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. dokonano 539 zgłoszeń wynalazków dokonanych przez podmioty krajowe z terenu województwa śląskiego, co oznacza wzrost o 23,6% w porównaniu z 2010 r. (w kraju 4008) oraz odnotowano 161 zgłoszeń wzorów użytkowych, tj. o 5,3% mniej niż w 2010 r. (w kraju 793).

W 2020 r. przyznano w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej 310 patentów na wynalazki zgłoszone przez podmioty krajowe w województwie śląskim. W porównaniu z 2010 r. nastąpił wzrost liczby przyznanych patentów na wynalazki o 33,0% (w kraju 2260; wzrost o 63,2%).

Wykres 51. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
Chart 51. Patent applications filed by domestic entities^a per 1 million population

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland

Wskaźnik liczby zgłoszeń wynalazków złożonych przez podmioty krajowe w Urzędzie Patentowym RP na 1 milion mieszkańców w 2020 r. dla województwa śląskiego wyniósł 119,6, natomiast dla kraju 104,5.

6.3.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

6.3.3. Use of information and communication technologies in enterprises

W 2021 r. wzrósł udział przedsiębiorstw posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu, posiadających własną stronę internetową oraz korzystających z zakupów w chmurze obliczeniowej. W 2020 r. przedsiębiorstwa częściej niż w roku poprzednim otrzymywały zamówienia poprzez strony internetowe, mniej natomiast korzystało z otwartych danych publicznych.

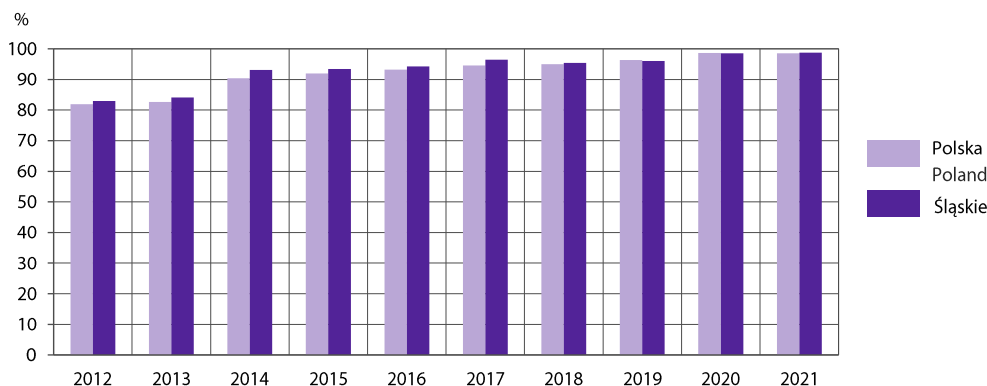
Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dostęp do Internetu w 2021 r. posiadało 98,7% przedsiębiorstw (w kraju 98,5%) i udział ten w skali roku wzrósł o 0,2 p. proc.; wszyscy mieli dostęp poprzez łącze szerokopasmowe. Ze stałego łącza szerokopasmowego korzystało 87,0% przedsiębiorstw (w kraju 85,7%), tj. mniej o 0,1 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem. Najczęściej wykorzystywane były łącza szerokopasmowe o prędkości przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s – 28,0% (26,5% przed rokiem) oraz przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s – 27,2% (28,4% w roku poprzednim).

W 2021 r. 79,7% przedsiębiorstw deklarowało wyposażenie swoich pracowników urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu (kraj 78,6%), tj. mniej o 0,5 p. proc w skali roku. Wśród pracujących 28,3%, tj. o 3,8 p. proc. więcej zostało wyposażonych w urządzenia przenośne umożliwiające mobilny dostęp do Internetu (w kraju 33,2%).

Wykres 52. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu
Chart 52. Enterprises with broadband Internet access

W 2021 r. z ogółu przedsiębiorstw z dostępem do Internetu, 74,2% przedsiębiorstw posiadało własną stronę internetową (w kraju 71,4%), tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. Własna strona internetowa była wykorzystywana najczęściej w celu prezentowania produktów, towarów lub usług oraz cenników przez 69,6% przedsiębiorstw w województwie (w kraju 66,8%), tj. o 0,2 p. proc. więcej niż przed rokiem.

Pod pojęciem **chmury obliczeniowej** rozumie się korzystanie ze skalowalnych usług ICT za pomocą Internetu. Usługi mogą obejmować dostęp do oprogramowania, korzystanie z określonej mocy obliczeniowej, przechowywanie danych. Wymienione usługi:

- dostarczane są przy wykorzystaniu serwerów usługodawcy,
- mogą być skalowalne w górę lub w dół (skalować można na przykład liczbę użytkowników czy też ilość przechowywanych danych),
- mogą być zmieniane lub dostosowywane na własne żądanie, to znaczy bez konieczności ingerencji usługodawcy,
- podlegają płatności w formie stałego abonamentu lub opłaty elastycznej skalkulowanej na podstawie ilości i rodzaju zakupionych usług.

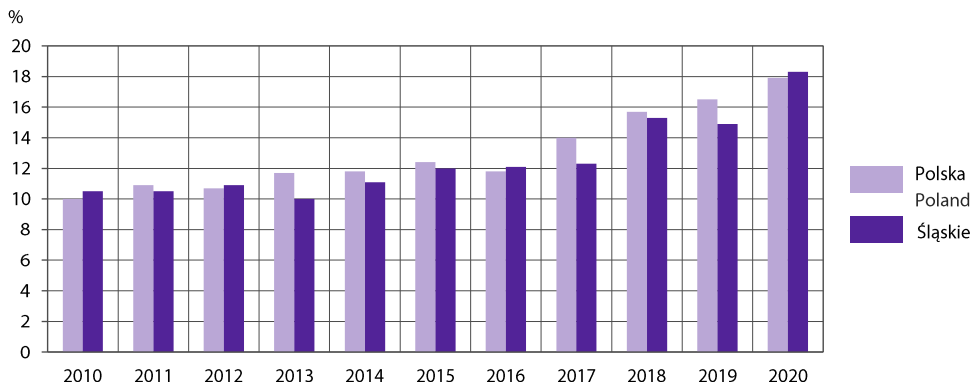
W województwie śląskim z płatnych usług chmury obliczeniowej korzystało w 2021 r. 29,3% przedsiębiorstw (28,7% w kraju), tj. więcej o 6,1 p. proc. niż przed rokiem. Z pośród płatnych usług oferowanych w chmurze obliczeniowej najczęściej nabywano te związane z udostępnieniem poczty e-mail, oprogramowaniem biurowym oraz przechowywaniem plików.

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia za pośrednictwem sieci komputerowych w 2020 r. wyniósł 18,3% wobec 14,9% w roku poprzednim (w kraju 17,9%). Przedsiębiorstwa najczęściej prowadziły sprzedaż elektroniczną poprzez własne strony internetowe lub aplikacje mobilne – 13,3% rzadziej przez platformy handlowe i serwisy aukcyjne – 9,3%.

Wykres 53. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 53. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Otwarte dane publiczne stanowią użyteczne źródło informacji do przetwarzania, planowania i podejmowania decyzji biznesowych. W 2020 r. 15,9% przedsiębiorstw w celach biznesowych wykorzystywało otwarte dane publiczne (w kraju 17,3%), tj. mniej o 2,4 p. proc niż w roku poprzednim. Największym zainteresowaniem cieszyły się zagadnienia z kategorii gospodarka i finanse; wykorzystywało je 14,4% przedsiębiorstw (15,4% w roku poprzednim), natomiast najmniejszym – informacje z zakresu kultury, sportu i rekreacji – 2,0% (2,5% w 2019 r.).

6.3.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

6.3.4. Financial results of non-financial enterprises

W 2021 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw (o liczbie pracujących 50 i więcej osób, prowadzących księgi rachunkowe) były wyższe od uzyskanych w 2020 r. Zwiększyły się wskaźniki rentowności: sprzedaży brutto, obrotu brutto oraz obrotu netto.

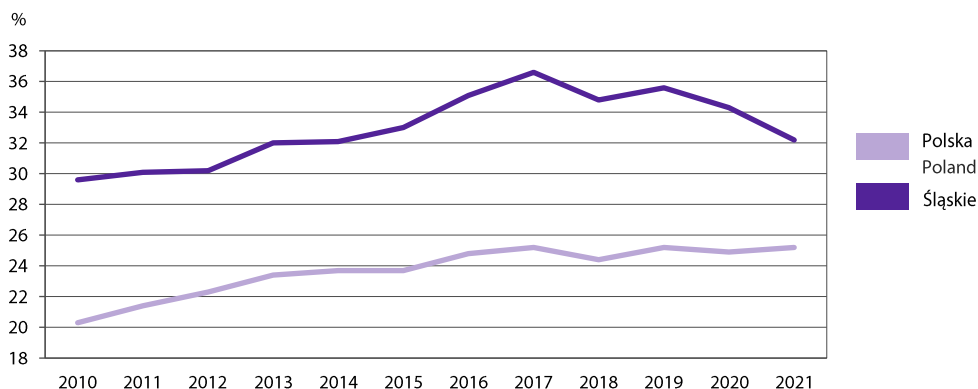
Przychody z całokształtu działalności w 2021 r. wyniosły 433944,4 mln zł i były wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim o 29,1%. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 420848,6 mln zł i były wyższe niż przed rokiem o 30,2%. Wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano m.in. w: wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 65,8%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 39,8%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 36,0%), górnictwie i wydobywaniu (o 32,0%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 31,3%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport 2021 r. wyniosła 135539,2 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 22,2%. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 32,2% i w skali roku spadł o 2,1 p. proc. W strukturze przychodów ze sprzedaży na eksport przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 88,1%, a przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów – 11,9%.

Wykres 54. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 54. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

Koszty z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw w 2021 r. wyniosły 408810,9 mln zł i były o 22,7% wyższe niż w roku poprzednim. W strukturze rodzajowej kosztów największy udział miały materiały i energia – 52,7% (o 3,6 p. proc. więcej niż w roku poprzednim), usługi obce – 17,7% (o 1,0 p. proc. mniej) oraz wynagrodzenia – 15,5% (o 1,5 p. proc. mniej). Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 397110,0 mln zł i zwiększyły się w skali roku o 25,3%. Wzrost kosztów odnotowano m.in. w: wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 63,5%), działalności związanej w kulturą, rozrywką i rekreacją (o 37,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 35,9%) oraz w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 24,3%).

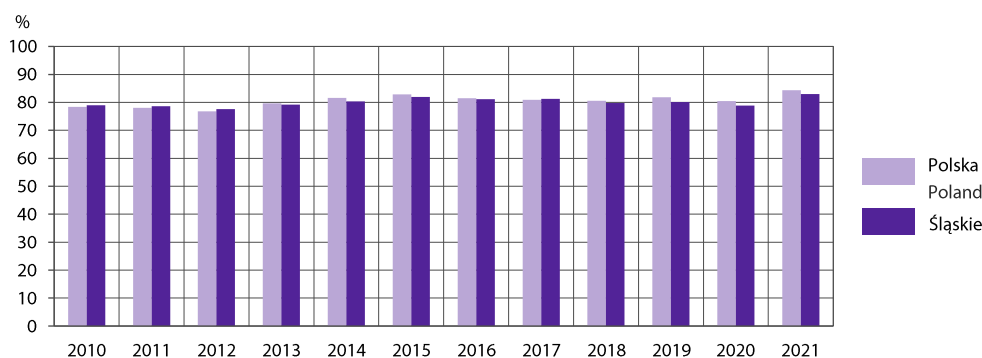
Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (–);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

W 2021 r. wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 23738,6 mln zł i zwiększył się prawie 4-krotnie w odniesieniu do 2020 r. Wyższy niż w roku poprzednim był wynik z pozostałej działalności operacyjnej (1714,9 mln zł wobec 371,1 mln zł) oraz wynik na operacjach finansowych (minus 320,0 mln zł wobec minus 3977,7 mln zł). W rezultacie wynik finansowy brutto osiągnął wartość 25133,5 mln zł, tj. 9-krotnie większą niż w 2020 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w skali roku (4048,6 mln zł wobec 898,5 mln zł). Wynik finansowy netto wyniósł 21084,9 mln zł i był ponad 11-krotnie wyższy od wyniku osiągniętego rok wcześniej. Wyższy wynik finansowy netto odnotowano m.in. w: przetwórstwie przemysłowym (13038,6 mln zł wobec 4227,3 mln zł w 2020 r.), górnictwie i wydobywaniu (minus 1333,1 mln zł wobec minus 4326,8 mln zł), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (1232,3 mln zł wobec minus 1687,4 mln zł) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (4551,7 mln zł wobec 1806,2 mln zł).

Wykres 55. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 55. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach w skali roku uległy poprawie. Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto wzrósł o 3,6 p. proc. do 5,6%. Wskaźniki rentowności obrotu brutto i obrotu netto były wyższe odpowiednio o 5,0 i o 4,3 p. proc. niż przed rokiem i wyniosły odpowiednio 5,8% i 4,9%.

Udział jednostek rentownych, tj. mających wskaźnik rentowności obrotu netto większy lub równy od zera w ogólnej liczbie badanych podmiotów zwiększył się z 78,8% do 83,0%. Poprawa wskaźnika rentowności obrotu netto w porównaniu z 2020 r. wystąpiła m.in. w: górnictwie i wydobywaniu (z minus 20,3% do minus 5,0%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z minus 7,5% do 3,3%) oraz w zakwaterowaniu i gastronomii (z minus 1,2% do 7,8%). Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności zmniejszył się (z 99,2% do 94,2%), niższe były także wskaźniki płynności finansowej: I stopnia (o 4,7 p. proc.) i II stopnia (o 5,4 p. proc.).

W 2021 r. podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych województwa śląskiego były gorsze od wskaźników dla takich przedsiębiorstw w kraju.

Tablica 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,0	97,5	99,2	94,2	93,3
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,2	3,4	2,0	5,6	5,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,0	2,5	0,8	5,8	6,7
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,2	1,9	0,6	4,9	5,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	39,0	31,8	39,8	35,1	44,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	103,5	91,7	96,4	91,0	107,6

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w końcu grudnia 2021 r. wyniosła 167508,7 mln zł i była o 20,6% wyższa niż w końcu grudnia 2020 r. W skali roku wzrosła wartość zapasów (o 29,2%), należności krótkoterminowych (o 22,6%), krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 14,5%) oraz inwestycji krótkoterminowych (o 9,4%). W strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział zapasów (z 29,1% do 31,2%) oraz należności krótkoterminowych (z 40,4% do 41,1%), zmniejszył się natomiast udział inwestycji krótkoterminowych (z 28,5% do 25,8%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,1% do 2,0%). W strukturze zapasów zwiększył się udział materiałów (z 34,7% do 37,9%), zmniejszył się natomiast udział towarów (z 29,7% do 28,0%), półproduktów i produktów w toku (z 16,9% do 15,9%) oraz produktów gotowych (z 15,9% do 15,2%).

Wartość zobowiązań długo- i krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2021 r. wyniosła 166340,7 mln zł i była o 14,3% wyższa niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 26,0% ogółu zobowiązań (wobec 31,8% przed rokiem), a ich wartość wyniosła 43193,6 mln zł i była o 6,7% niższa niż przed rokiem. Zobowiązania krótkoterminowe w badanych przedsiębiorstwach ukształtowały się na poziomie 123147,1 mln zł i w skali roku wzrosły o 24,1%. Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu ukształtowała się w końcu 2021 r. na poziomie niższym niż rok wcześniej (99,4% wobec 101,0%).

Odnotowano zmiany wskaźników sprawności działania przedsiębiorstw w porównaniu z 2020 r. Cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług uległ skróceniu o 4 dni (do 49 dni), cykl rotacji należności z tytułu dostaw i usług o 3 dni (do 49), a cykl rotacji zapasów pozostał na tym samym poziomie (45 dni).

6.3.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

6.3.5. Investment outlays of enterprises

Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2021 r. były wyższe od uzyskanych przed rokiem oraz wyższe niż w 2010 r. W odniesieniu do 2020 r. inwestorzy rozpoczęli realizację mniejszej ilości nowych inwestycji, ale o większej łącznej wartości kosztorysowej.

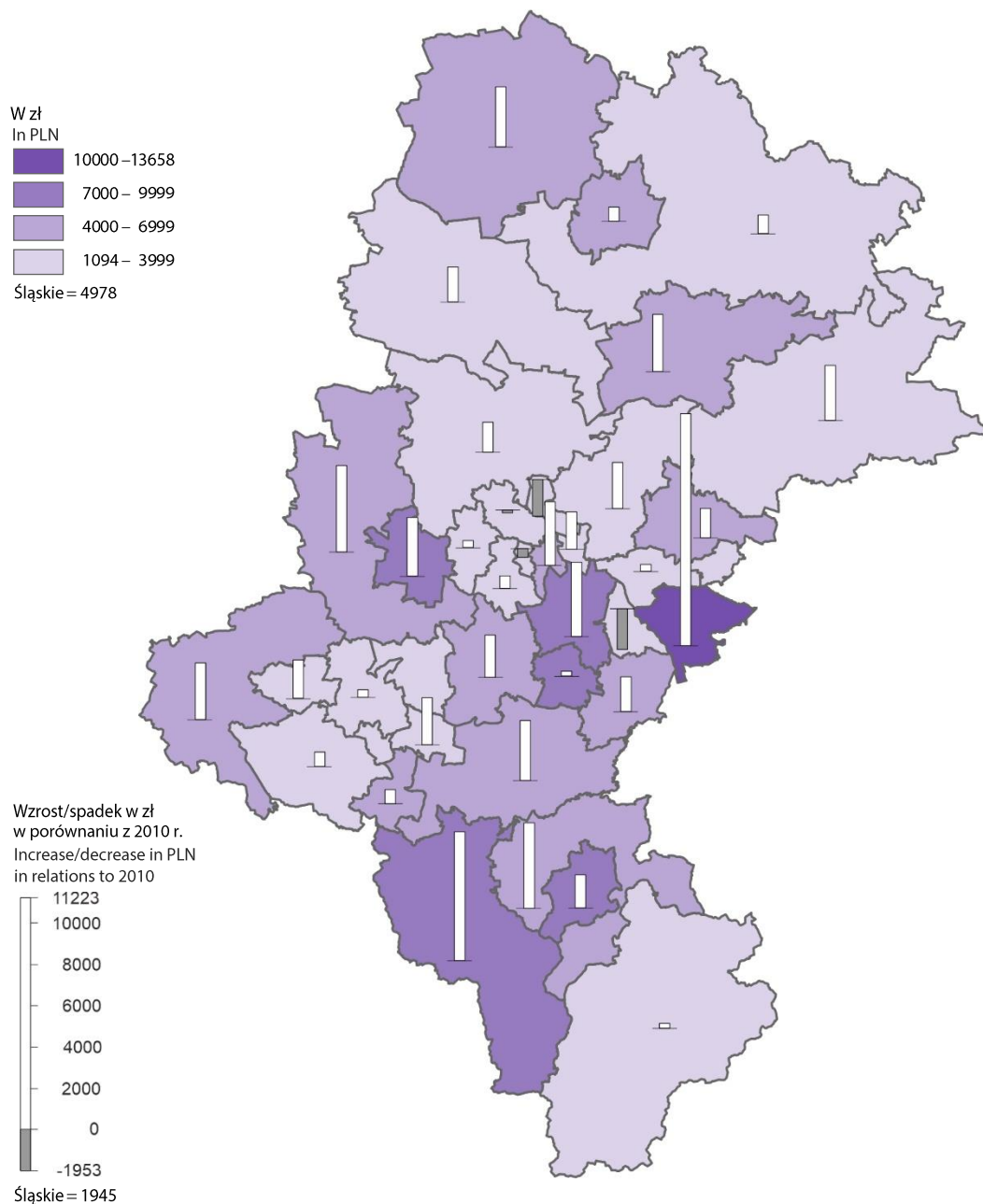
Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, według lokalizacji inwestycji (w cenach bieżących) w 2020 r. ukształtowała się na poziomie 22439,8 mln zł, tj. o 12,9% niższym niż w 2019 r., ale o 59,5% wyższym w porównaniu z 2010 r. Udział nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa zlokalizowane w województwie śląskim w ogólnej wartości takich nakładów w kraju w 2020 r. wyniósł 12,2%.

Biorąc pod uwagę strukturę poniesionych nakładów inwestycyjnych według sekcji, największy udział miały przedsiębiorstwa przemysłowe prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (36,4%), następnie podmioty należące do sekcji transport i gospodarka magazynowa (13,8%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (12,0%). Znaczny udział w nakładach inwestycyjnych miały również przedsiębiorstwa specjalizujące się w górnictwie i wydobywaniu (11,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (8,4%) oraz w budownictwie (5,8%).

Spadek wydatków inwestycyjnych w skali roku zanotowano m.in. w sekcjach: górnictwo i wydobywanie (o 31,1%), zakwaterowanie i gastronomia (o 31,0%), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 26,5%), obsługa rynku nieruchomości (o 22,7%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 21,5%). Wzrost poziomu wydatków inwestycyjnych w odniesieniu do 2019 r. odnotowano m.in. w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (o 69,8%), transport i gospodarka magazynowa (o 31,1%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 15,6%), budownictwo (o 6,6%).

Mapa 43. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2020 r.

Map 43. Investment outlays per capita in 2020

Nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób, mających siedzibę na terenie województwa śląskiego w 2021 r. wyniosły 15727,1 mln zł (w cenach bieżących) i w skali roku zwiększyły się o 4,1% oraz w porównaniu z 2010 r. o 59,3%. W kraju wartość nakładów inwestycyjnych ukształtowała się na poziomie 167010,6 mln zł i wzrosła zarówno w porównaniu do 2020 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 11,5% i 87,2%.

Z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa w 2021 r. na budynki i budowlę przeznaczono 5638,5 mln zł, tj. o 5,1% więcej niż w 2020 r. i o 46,1% więcej niż w 2010 r. Wydatki na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia wyniosły 8477,4 mln zł i w porównaniu z 2020 r. pozostały na zbliżonym poziomie, natomiast w odniesieniu do 2010 r. wzrosły o 60,6%, a na środki transportu – 1531,6 mln zł, tj. więcej niż w 2020 r. i 2010 r. odpowiednio o: 31,1% i 127,9%. Łączna wartość zakupów inwestycyjnych wyniosła 10009,0 mln zł i w stosunku do poprzedniego roku zwiększyła się o 3,8%, natomiast w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 68,2%. Udział tych zakupów w nakładach ogółem wyniósł 63,6% i w skali roku zmniejszył się o 0,2 p. proc., a w odniesieniu do 2010 r. wzrósł o 3,3 p. proc.

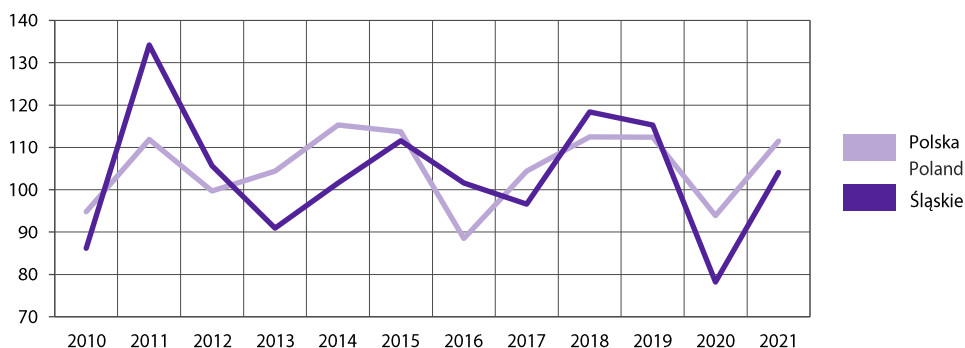
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Wykres 56. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 56. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowlę (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 36. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
Table 36. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem w mln zł Total in million PLN	9872,7	14432,0	15111,0	15727,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	11,1	10,6	10,1	9,4
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	39,1	35,5	35,5	35,9
Zakupy Purchases	60,3	63,7	63,8	63,6
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	53,5	56,1	56,1	53,9
środków transportu transport equipment	6,8	7,6	7,7	9,7

Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2021 r. w porównaniu z 2020 r. znacząco wzrosła w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 44,9%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 43,0%), edukacja (o 36,3%), transport i gospodarka magazynowa (o 24,0%), informacja i komunikacja (o 21,3%), przetwórstwo przemysłowe (o 20,8%).

Spadek wartości nakładów inwestycyjnych w skali roku odnotowano m.in. w sekcjach wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 63,0%) oraz działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 39,0%).

W 2021 r. inwestowano głównie w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, na które przypadało 47,7% ogółu poniesionych nakładów, a następnie w jednostkach należących do sekcji górnictwo i wydobywanie (16,2%). W strukturze nakładów według sekcji w skali roku najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa należące do sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 6,6 p. proc.), natomiast najbardziej zmniejszył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa należące do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i wodę (o 7,7 p. proc.).

W 2021 r. inwestorzy rozpoczęli realizację 4241 nowych inwestycji (środków trwałych w budowie), tj. o 11,8% mniej niż w 2020 r. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 5364,6 mln zł i była o 49,6% wyższa niż przed rokiem. Inwestycje dotyczące ulepszenia środka trwałego, tj. przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji lub modernizacji, stanowiły 41,8% inwestycji nowo rozpoczętych (32,5% w 2020 r.), a ich wartość kosztorysowa ukształtowała się na poziomie 1578,0 mln zł i w skali roku zwiększyła się o 11,5%.

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

6.4.1. Rolnictwo

6.4.1. Agriculture

W 2021 r., w porównaniu z 2020 r., odnotowano spadek skupu ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych oraz mleka krowiego, natomiast wzrost odnotowano skupu ziemniaków. Wzrosły ceny skupu produktów roślinnych (z wyjątkiem ziemniaków) oraz produktów zwierzęcych (z wyjątkiem żywca wieprzowego). W skali roku wzrosło pogłowie bydła, a obniżyło się pogłowie trzody chlewnej.

Produkcja roślinna uzyskana w 2021 r. była niższa niż przed rokiem. Gorsze było plonowanie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz ziemniaków.

W 2020 r., w odniesieniu do 2019 r., odnotowano spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych). W skali roku obniżyła się także końcowa produkcja rolnicza oraz towarowa produkcja rolnicza.

Tablica 37. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych

Table 37. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	32,1	37,3	48,9	47,0	46,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals with cereal mixtures	30,2	35,9	45,1	41,5	42,6
w tym: of which:					
pszenica wheat	35,7	43,5	52,0	49,2	50,7
żyto rye	23,5	26,6	35,0	32,4	33,1
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	18,0	28,7	31,7	33,7	32,1
Ziemniaki Potatoes	184	163 ^a	337	285	300
Buraki cukrowe Sugar beets	454	585	681	811	610

a Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych.

a Including kitchen gardens.

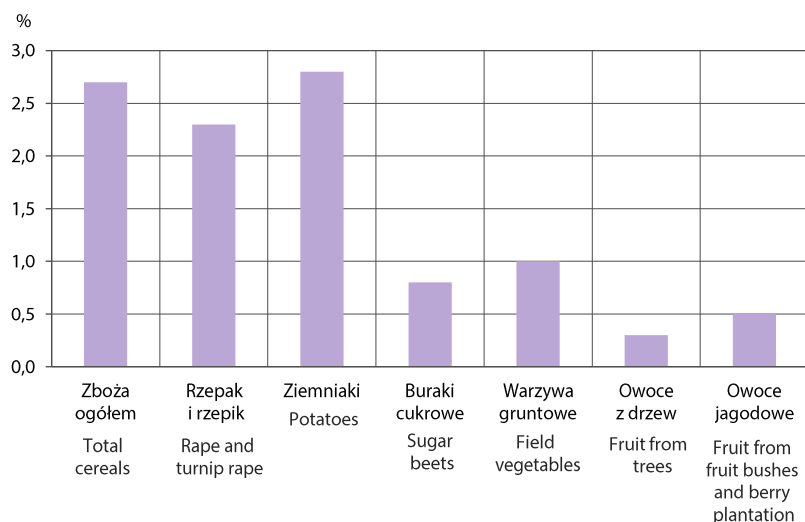
Powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w czerwcu 2021 r. wynosiła 165,5 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 8,4%. Plonowanie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi ukształtowało się na poziomie 41,5 dt z 1 ha i było gorsze niż przed rokiem (o 8,0%). Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie w odniesieniu do średnich plonów w kraju były niższe o 2,6%. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami w 2021 r. oszacowano na 686,0 tys. t (2,5% zbiorów krajowych), tj. o 15,8% mniej niż przed rokiem.

Powierzchnia uprawy pszenicy wynosiła 61,8 tys. ha i zmniejszyła się o 10,0% w porównaniu z rokiem poprzednim, a uzyskane plony ukształtowały się na poziomie 49,2 dt z 1 ha, tj. o 3,0% niższym od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie pszenicy było o 5,4% niższe niż w 2020 r. Zbiory pszenicy w 2021 r. wyniosły 303,8 tys. t i były o 15,0% mniejsze niż przed rokiem.

Uprawa żyta zajmowała powierzchnię 17,1 tys. ha, tj. o 18,3% mniejszą niż w roku poprzednim. Plony wyniosły 32,4 dt z 1 ha, tj. o 2,1% mniej od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie żyta było niższe o 7,4% w porównaniu z poprzednim rokiem. Zbiory żyta w 2021 r. oszacowano na 55,4 tys. t, tj. o 24,4% mniej niż w 2020 r.

Wykres 57. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2021 r.

Chart 57. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2021

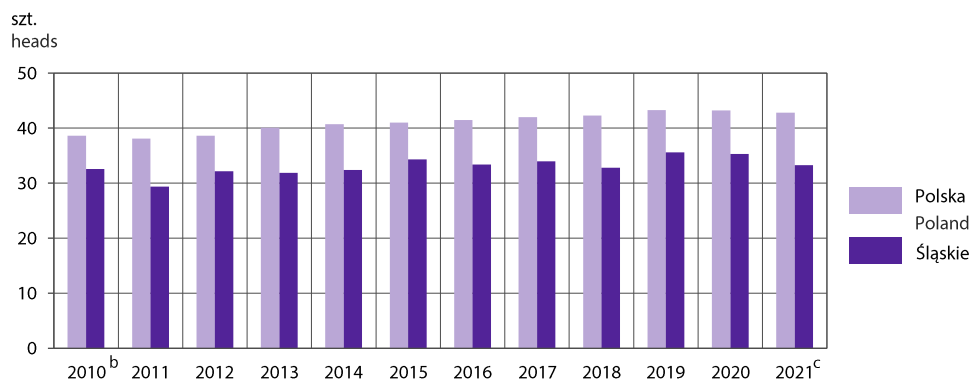
Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2021 r. ukształtowała się na poziomie 21,8 tys. ha i zmniejszyła się o 11,0% w porównaniu z poprzednim rokiem. Plony wyniosły 33,7 dt z 1 ha, tj. o 5,0% więcej od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie rzepaku i rzepiku wzrosło o 6,3% w odniesieniu do 2020 r. Zbiory rzepaku i rzepiku w 2021 r. oszacowano na 73,5 tys. t (2,3% zbiorów krajowych), tj. o 5,3% mniej niż rok wcześniej.

Uprawa ziemniaków w 2021 r. zajmowała powierzchnię 7,0 tys. ha, tj. o 38,2% większą niż w roku poprzednim. Z 1 ha zebrano 285 dt ziemniaków, tj. o 15,4% mniej niż w 2020 r. Uzyskane plony ziemniaków były o 5,0% niższe od średnich plonów w kraju. Produkcja ziemniaków w województwie wyniosła 198,6 tys. t (2,8% produkcji krajowej) i była o 16,9% wyższa niż przed rokiem.

Uprawa buraków cukrowych w 2021 r. zajmowała powierzchnię 1,6 tys. ha, tj. o 7,6% większą w porównaniu z rokiem poprzednim. Plony wyniosły 811 dt z 1 ha, tj. o 33,0% więcej od przeciętnych plonów w kraju. W skali roku plonowanie buraków cukrowych wzrosło o 19,1%. Zbiory oszacowano na 125,8 tys. t (0,8% produkcji krajowej), tj. o 28,1% więcej niż w 2020 r.

Wykres 58. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych^a

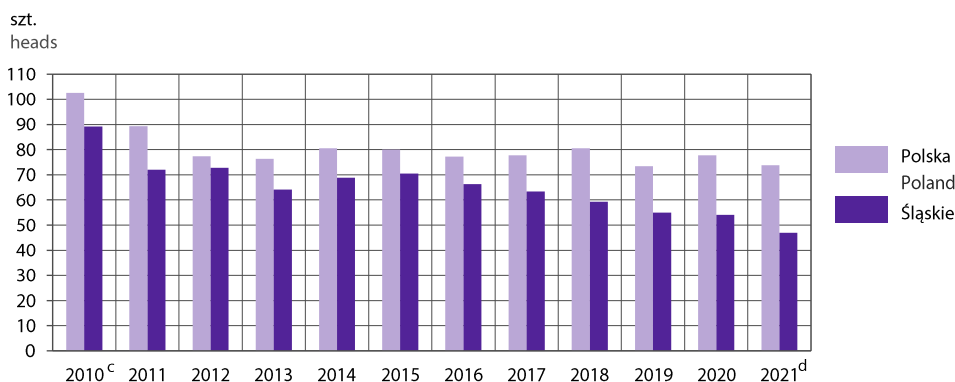
Stan w dniu 1 czerwca

Chart 58. Cattle density per 100 ha of agricultural land^a
As of 1 June

a Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów). b Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

a Since 2010, the holders of agricultural land not conducting agricultural activities and the holders of agricultural land of less than 1 ha conducting agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds) have not been included in agricultural surveys. b Data of the Agricultural Census as of 30 June. c The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021.

Pogłowie bydła w województwie śląskim w czerwcu 2021 r. ukształtowało się na poziomie 129,8 tys. szt., co stanowiło 2,0% pogłowia bydła w kraju. Liczebność stada wzrosła w skali roku o 1,6%, a w porównaniu z 2010 r. o 0,4%. W kraju odnotowano wzrost pogłowia bydła w odniesieniu do 2020 r. (o 0,9%) oraz wzrost w porównaniu z 2010 r. (o 11,8%). Spośród pogłowia bydła 36,0% stanowiły krowy, w tym 91,2% – krowy mleczne, dla kraju odsetki te wyniosły odpowiednio: 37,3% i 88,5%.

Wykres 59. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych^aStan w dniu 1 czerwca^bChart 59. Pig density per 100 ha of agricultural land^a
As of 1 June^b

a Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów). b Do 2013 r. stan w końcu lipca. c Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. d c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

a Since 2010, the holders of agricultural land not conducting agricultural activities and the holders of agricultural land of less than 1 ha conducting agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds) have not been included in agricultural surveys. b Until 2013, as of the end of July. c Data of the Agricultural Census as of 30 June. The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021.

Pogłowie trzody chlewnej w czerwcu 2021 r. wyniosło 182,8 tys. szt., w tym 17,0 tys. szt., tj. 9,3%, stanowiły lochy. Udział trzody chlewnej województwa w krajowym pogłowie tych zwierząt wyniósł 1,7%. W porównaniu ze stanem w czerwcu 2020 r. wielkość stada świń zmniejszyła się o 6,7% (w kraju odnotowano spadek o 3,5%).

W 2021 r. skupiono 111,7 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 1,3% skupu w kraju. Wartość skupu była niższa o 34,5% w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju odnotowano spadek o 16,2%).

Skup ziemniaków wyniósł 10,0 tys. t i był o 45,1% wyższy w porównaniu z poprzednim rokiem i prawie 6-krotnie wyższy niż w 2010 r. (w kraju odnotowano wzrost skupu ziemniaków zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 7,4% i 82,0%).

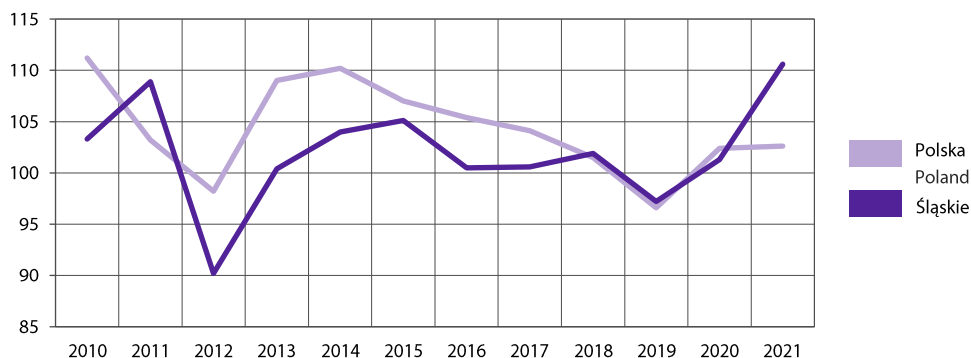
W 2021 r. skupiono 193,9 tys. t żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. więcej niż w 2020 r. (o 10,6%) i w 2010 r. (o 20,9%). Stanowiło to 3,0% skupu żywca rzeźnego w kraju. Żywca wołowego skupiono 36,5 tys. t, tj. o 4,9% mniej niż przed rokiem, ale o 55,1% więcej niż w 2010 r., żywca wieprzowego – 36,5 tys. t, tj. mniej niż w 2020 r. (o 14,7%) i w 2010 r. (o 27,0%). Do skupu dostarczono 118,1 tys. t żywca drobiowego, tj. o 27,2% więcej niż w 2020 r. oraz o 38,1% więcej niż w 2010 r.

Wykres 60. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 60. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)

Previous year=100

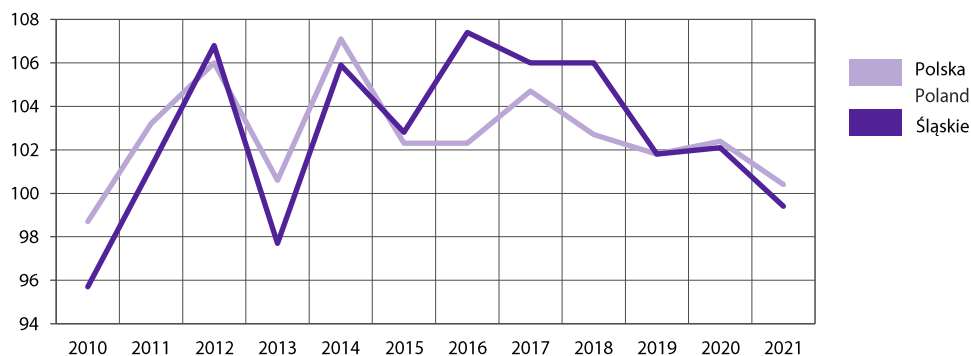
Skup mleka krowiego w 2021 r. wyniósł 256,8 mln litrów (stanowiło to 2,1% ogółu mleka skupionego w kraju) i był o 0,6% niższy niż przed rokiem, ale o 43,2% wyższy w porównaniu z 2010 r. W kraju odnotowano wzrost skupu zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku, jak i w porównaniu z 2010 r. odpowiednio o: 0,4% i 38,8%.

Wykres 61. Dynamika skupu mleka

Rok poprzedni=100

Chart 61. Indices of cows' milk procurement

Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętna cena skupu ziarna pszenicy w województwie śląskim w 2021 r. wyniosła 96,49 zł za 1 dt (w kraju – 96,88 zł) i była wyższa niż przed rokiem i w 2010 r. odpowiednio o: 26,3% i 61,0%. Średnia cena skupu ziarna żyta ukształtowała się na poziomie 74,76 zł za 1 dt (w kraju – 75,43 zł) i była wyższa niż w 2020 r. (o 32,4%) i wyższa niż w 2010 r. (o 79,2%). Za ziemniaki w skupie płacono średnio 69,33 zł za 1 dt (w kraju – 45,51 zł), tj. o 16,9% mniej niż przed rokiem oraz o 12,0% mniej niż w 2010 r.

Cena skupu żywca wołowego wynosiła 6,68 zł za 1 kg (w kraju – 7,59 zł) i była wyższa w porównaniu z ceną uzyskaną w 2020 r. (o 12,7%) i w 2010 r. (o 50,1%). Cena żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 4,69 zł za 1 kg (w kraju – 4,82 zł) i w odniesieniu do 2020 r. spadła o 5,4%, a w stosunku do 2010 r. wzrosła o 24,1%. Cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 4,08 zł za 1 kg (w kraju – 4,19 zł) i była wyższa w porównaniu z ceną zanotowaną w poprzednim roku (o 27,2%) i w 2010 r. (o 26,7%). Za 1 l mleka krowiego w skupie płacono średnio 1,54 zł (w kraju – 1,57 zł), tj. więcej niż w 2020 r. i 2010 r. odpowiednio o: 14,7% i 51,0%.

Wartość produkcji globalnej w 2020 r., w odniesieniu do poprzedniego roku (w cenach stałych), obniżyła się o 8,2%, przy czym produkcja zwierzęca spadła o 18,4%, a produkcja roślinna wzrosła o 6,9%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 9829 zł (w 2019 r. – 10810 zł, a w 2010 r. – 5524 zł). W analizowanym roku udział województwa śląskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,9%.

Wartość produkcji końcowej w 2020 r. spadła w skali roku o 12,6%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 8199 zł (w 2019 r. – 9430 zł, a w 2010 r. – 4478 zł).

W 2020 r. w towarowej produkcji rolniczej odnotowano spadek produkcji ogółem (o 11,7%). W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 7781 zł (w 2019 r. – 8849 zł, a w 2010 r. – 3962 zł). W strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważała produkcja zwierzęca, której udział ukształtował się na poziomie 61,4% (o 7,0 p. proc. mniej niż w 2019 r.), natomiast udział produkcji roślinnej wyniósł 38,6% (o 7,0 p. proc. więcej).

Udział towarowej produkcji rolniczej w końcowej produkcji rolniczej województwa w 2020 r. wyniósł 94,9% (w 2019 r. – 93,8%, a w 2010 r. – 88,5%).

Udział województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 2,9%, a w produkcji towarowej – 3,0%.

6.4.2. Przemysł

6.4.2. Industry

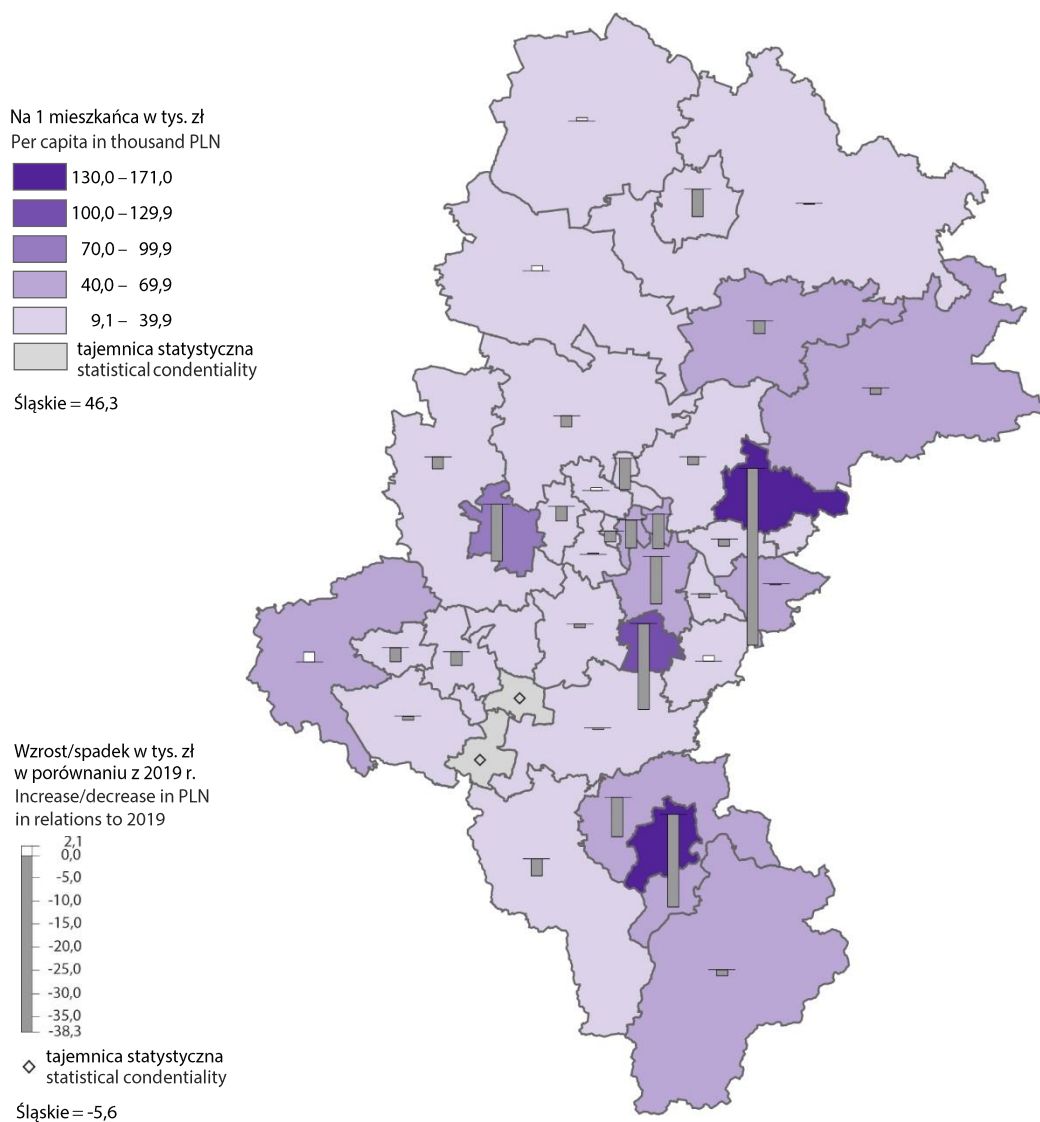
W 2020 r. w województwie śląskim produkcja sprzedana przemysłu (w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób) była niższa niż w roku poprzednim. Zanotowano również spadek wydajności pracy, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. w województwie śląskim (w cenach bieżących) wyniosła 208907,6 mln zł (w Polsce 1444927,1 mln zł) w 4355 badanych podmiotach gospodarczych. Produkcja sprzedana województwa śląskiego stanowiła 14,5% produkcji krajowej (2. miejsce po województwie mazowieckim). W porównaniu do 2019 r., produkcja sprzedana w województwie obniżyła się (w cenach stałych) o 9,5%. Spośród powiatów województwa śląskiego najwyższą wartość produkcji sprzedanej odnotowano w: Bielsku-Białej (22294,1 mln zł), Dąbrowie Górniczej (20329,1 mln zł) oraz Katowicach (17418,7 mln zł).

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

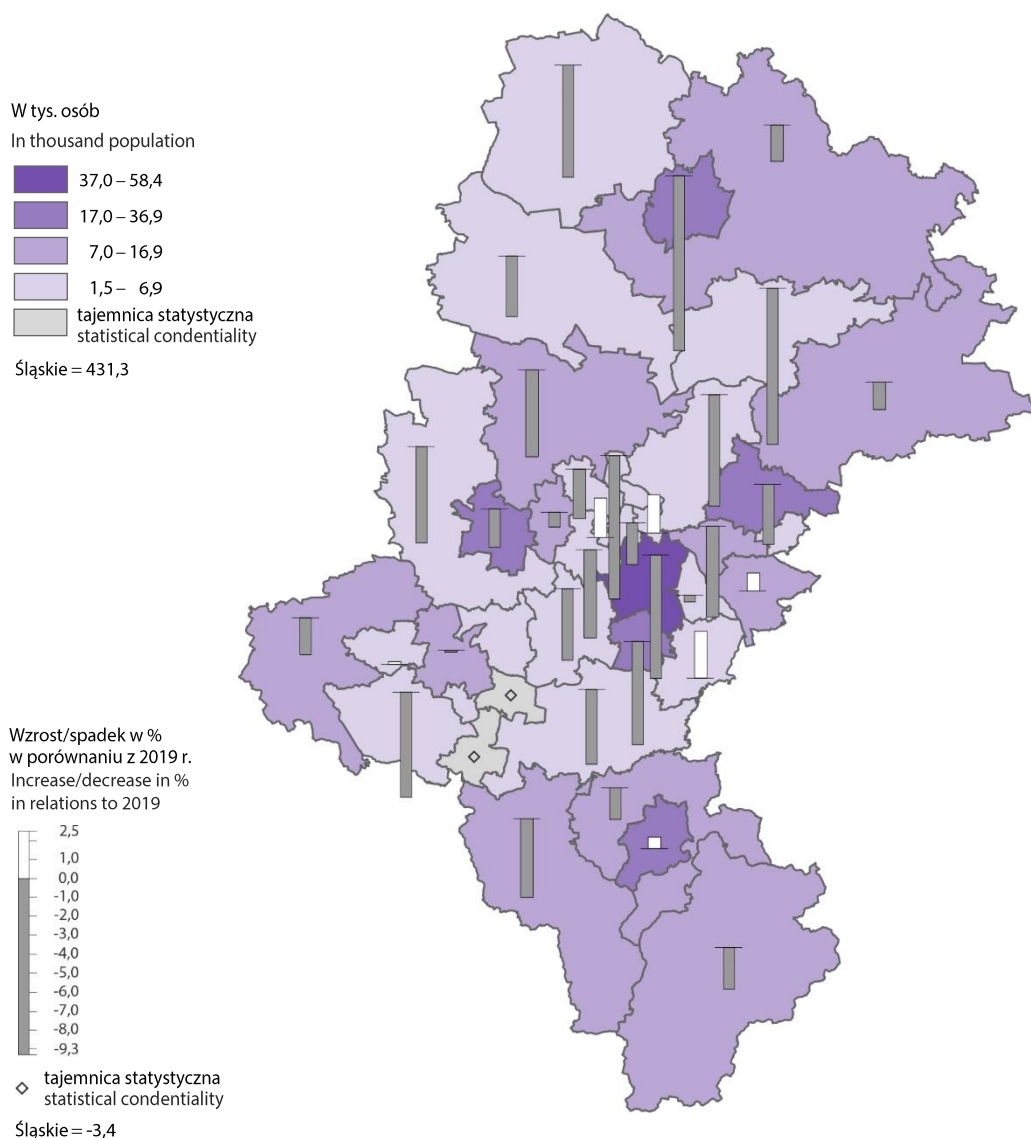
Produkcja sprzedana przemysłu, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w województwie śląskim (w cenach bieżących) wyniosła 46341 zł, tj. o 10,7% (w cenach bieżących) mniej niż w 2019 r. W Polsce wyniosła 37673 zł, tj. o 2,3% mniej niż w 2019 r. Pod tym względem województwo śląskie zajęło 4. miejsce po województwie mazowieckim, wielkopolskim i dolnośląskim. Wśród powiatów województwa śląskiego najwyższą wartość produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w: Dąbrowie Górniczej (170982 zł), Bielsku-Białej (130909 zł) oraz Tychach (114676 zł), natomiast najniższą w: powiecie wodzisławskim (9113 zł), Świętochłowicach (10493 zł) oraz Bytomiu (12754 zł). Największy spadek produkcji względem 2019 r. wystąpił w Piekarach Śląskich (o 19,4%), natomiast największy wzrost w powiecie bieruńsko-lędzińskim (o 5,2%). W relacji do przeciętnej województwa, wyższą wartość produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano m. in. w Dąbrowie Górniczej (o 269,0%), natomiast niższą w powiecie wodzisławskim (o 80,3%).

Mapa 44. Produkcja sprzedana przemysłu^a w 2020 r. (ceny bieżące)Map 44. Sold production of industry^a in 2020 (current prices)

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r. w województwie śląskim wyniosło 431,3 tys. osób i w porównaniu do 2019 r. spadło o 3,4%. Największy udział zatrudnienia w przemyśle względem zatrudnienia ogółem, spośród powiatów województwa śląskiego odnotowano w Jaworznie (62,5%), a najmniejszy w Chorzowie (23,8%). W odniesieniu do 2019 r. zatrudnienie w przemyśle spadło m.in. w: Częstochowie (o 9,3%), powiecie myszkowskim (o 8,3%) oraz Piekarach Śląskich (o 7,6%), natomiast wzrost odnotowano w powiecie bieruńsko-lędzińskim (o 2,5%), Świętochłowicach (o 2,1%) oraz Siemianowicach Śląskich (o 2,0%).

Mapa 45. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle^a w 2020 r.Map 45. Average paid employment in industry^a in 2020

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Wydajność pracy w przemyśle w 2020 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w województwie śląskim wyniosła 484,4 tys. zł i w porównaniu do 2019 r. spadła o 7,9%. Wśród powiatów województwa śląskiego największy spadek wydajności odnotowano w: Świętochłowicach (o 20,4%), Dąbrowie Górniczej (o 16,3%) oraz Siemianowicach Śląskich (o 14,2%), natomiast wzrost w: powiecie kłobuckim (o 8,4%), powiecie lublinieckim (o 7,6%) oraz w Bytomiu (o 6,8%).

Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r., przedsiębiorstw mających siedzibę w województwie śląskim osiągnęła wartość 267498,0 mln zł (w cenach bieżących) i była o 14,6% (w cenach stałych) wyższa niż w roku poprzednim oraz o 23,3% wyższa niż w 2015 r. W kraju również odnotowano wzrost produkcji

sprzedanej przemysłu w odniesieniu do 2020 r. (o 14,8%) oraz wzrost w porównaniu z 2015 r. (o 37,5%). Województwo śląskie wytworzyło w 2021 r. 14,3% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu zajmując 2. lokatę w kraju po województwie mazowieckim.

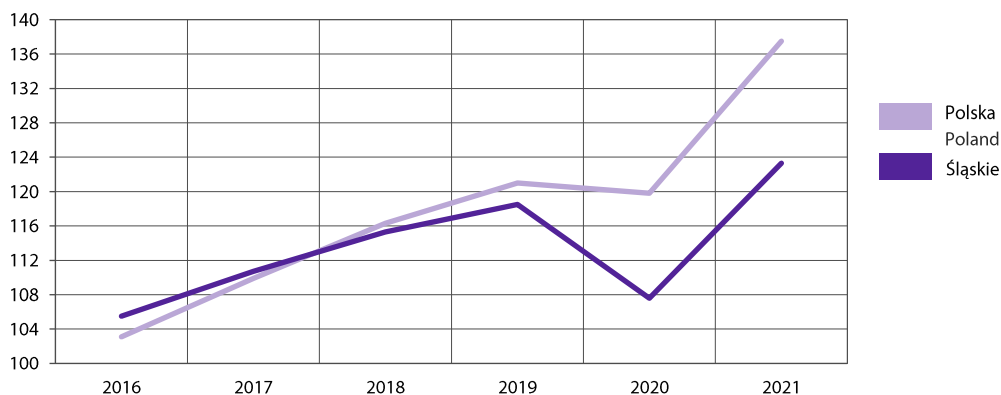
W województwie śląskim w kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2021 r., w relacji do analogicznych okresów 2020 r., obserwowano wyższą produkcję sprzedaną przemysłu odpowiednio: w 1 kwartale – o 5,7%, w 1 półroczu – o 22,0%, w okresie trzech kwartałów – o 15,6% oraz na przestrzeni roku – o 14,6%.

Tablica 38. Przemysł
Table 38. Industry

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	175963,6	194586,6	214959,8	267498,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	18,6	16,3	14,2	14,3
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	77,2	83,3	85,4	84,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	437,8	426,8	435,8	434,8

Wykres 62. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2015=100

Chart 62. Indices of sold production of industry (constant prices)
2015=100

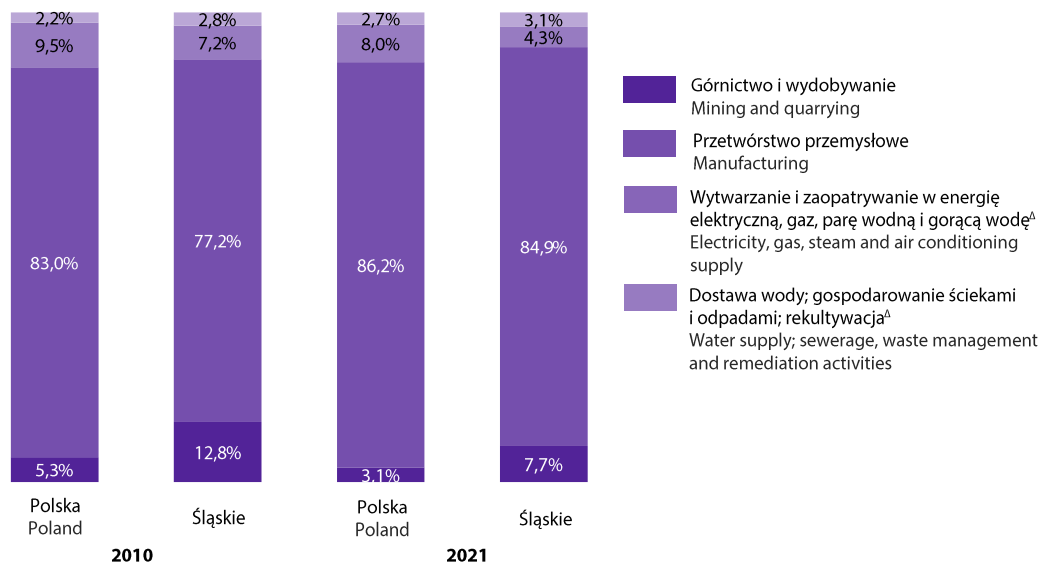

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2021 r., przedsiębiorstw mających siedzibę w województwie śląskim w poszczególnych sekcjach kształtowała się następująco:

- w przetwórstwie przemysłowym wyniosła 227010,4 mln zł i była wyższa w porównaniu z 2020 r. o 13,4% (w cenach stałych),
- w górnictwie i wydobywaniu – 20654,8 mln zł (wzrost o 16,0%),
- w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 11599,2 mln zł (wzrost o 41,6%),
- w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – 8233,6 mln zł (wzrost o 14,2%).

Wykres 63. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 63. Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego (którego udział w produkcji sprzedanej przemysłu wyniósł 84,9%) wyższa niż przed rokiem była (w cenach stałych) produkcja m.in.: metali (o 25,6%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 23,5%), urządzeń elektrycznych (o 14,2%), wyrobów z metali (o 14,1%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 13,2%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 10,8%), artykułów spożywczych (o 8,8%) oraz maszyn i urządzeń (o 3,5%). Wzrost odnotowano również wśród działów innych sekcji należących do przemysłu, m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 41,6% oraz w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (lignitu) – o 17,2%.

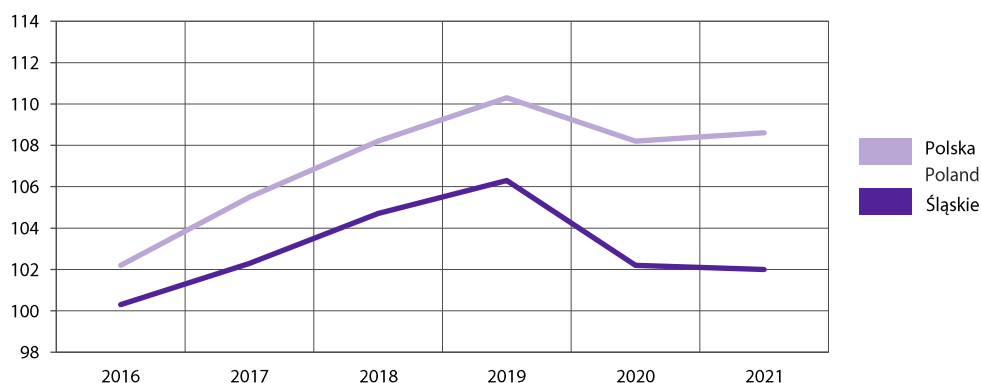
W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle, wśród przedsiębiorstw mających siedzibę w województwie śląskim ukształtowało się na poziomie 434,8 tys. osób, tj. niższym o 0,2% w porównaniu z 2020 r. W kraju przeciętna liczba zatrudnionych w przemyśle wzrosła się w ujęciu rocznym o 0,4%. Spadek przeciętnej liczby zatrudnionych w województwie śląskim odnotowano w: wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 3,7%) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 2,9%). Wyższe niż przed rokiem przeciętne zatrudnienie wystąpiło w: dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 1,6%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 0,4%).

Wykres 64. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

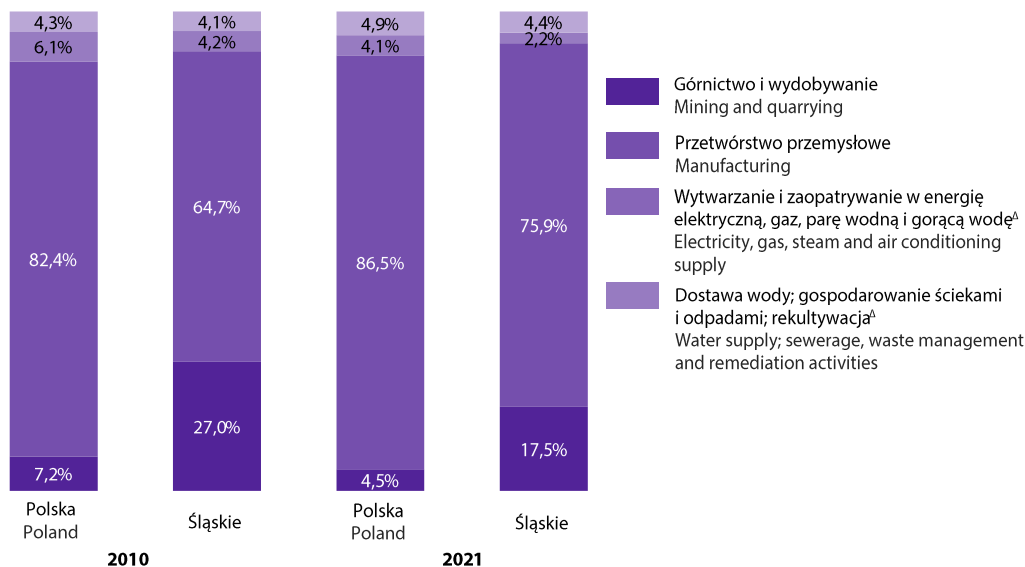
2015=100

Chart 64. Indices of average paid employment in industry

2015=100

Wykres 65. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD
Chart 65. Structure of average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2021 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w województwie śląskim była wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem (o 24,7%), w kraju również odnotowano jej wzrost (o 23,2%).

6.4.3. Budownictwo

6.4.3. Construction

W 2021 r. w województwie śląskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w porównaniu z rokiem poprzednim. Wyższa niż przed rokiem była również wartość produkcji budowlano-montażowej. Odnotowano także wzrost wydajności pracy w budownictwie, przy spadku przeciętnego zatrudnienia. Spadła liczba mieszkań oddanych do użytkowania.

W 2021 r. w województwie śląskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 32093,5 mln zł, tj. o 20,3% wyższym w stosunku do 2020 r. (w 2020 r., w porównaniu z 2019 r., odnotowano spadek o 3,9%). W kraju również odnotowano wzrost w skali roku zarówno w 2021 r., jak i w 2020 r. odpowiednio o: 13,7% i 0,4%. W 2021 r. w województwie śląskim wytworzono 10,6% krajowej produkcji sprzedanej budownictwa (3. lokata w kraju – po województwie mazowieckim i wielkopolskim).

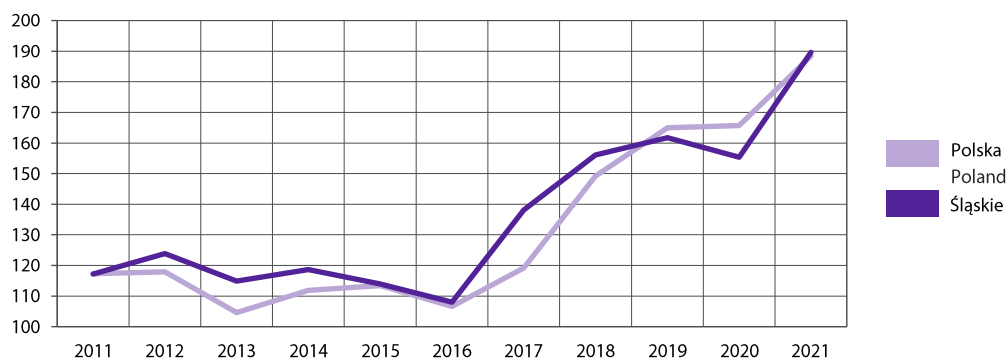
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 39. Budownictwo
Table 39. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	17182,9	19556,9	26676,1	32093,5
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	10,7	10,7	10,0	10,6
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	56,5	56,7	45,7	44,9
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	61,6	54,1	54,5	51,9

Wykres 66. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2010=100

Chart 66. Indices of sold production of construction (current prices)
2010=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zlecniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

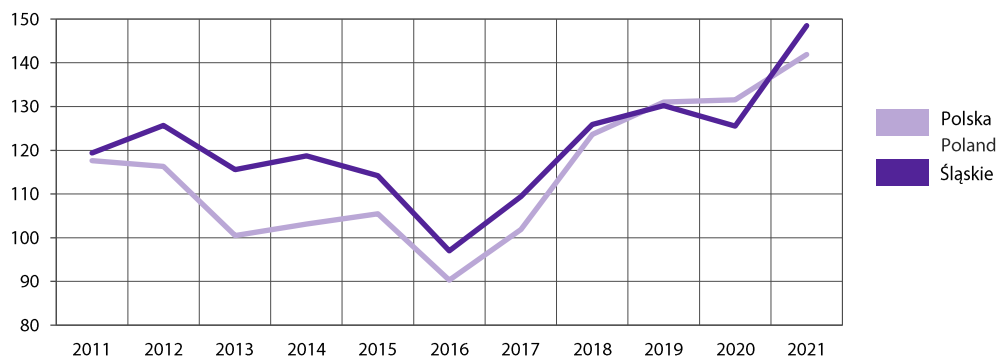
W województwie śląskim produkcja budowlano-montażowa w 2021 r. wyniosła 14425,1 mln zł (44,9% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i wzrosła w skali roku o 18,3% (w 2020 r. odnotowano spadek o 3,6%). W kraju wzrost produkcji budowlano-montażowej odnotowano zarówno w 2021 r., jak i w 2020 r. odpowiednio o: 7,9% i 0,4%. Pod względem udziału w produkcji budowlano-montażowej kraju, województwo śląskie zajęło 2. lokatę wśród województw (udział wyniósł 12,3%).

Wykres 67. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2010=100

Chart 67. Indices of construction and assembly production (current prices)

2010=100

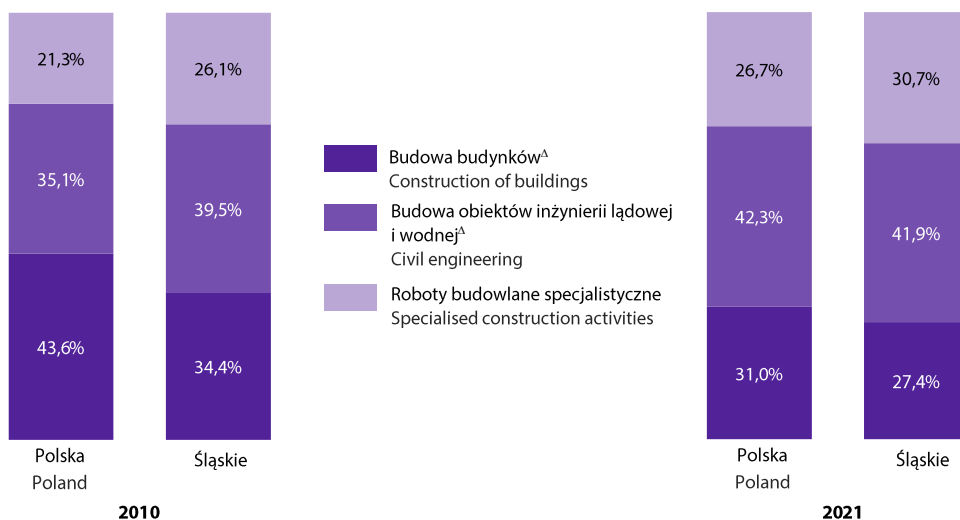

W 2021 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w ujęciu rocznym odnotowano we wszystkich działach budownictwa, i tak w przedsiębiorstwach: zajmujących się głównie budową budynków (o 20,8%), zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 20,6%) oraz wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (o 13,2%).

W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, w strukturze produkcji budowlano-montażowej wzrósł udział przedsiębiorstw specjalizujących się głównie w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 0,8 p. proc. do 41,9%) oraz zajmujących się głównie budową budynków (o 0,5 p. proc. do 27,4%). Obniżył się natomiast udział przedsiębiorstw wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 1,3 p. proc. do 30,7%). W porównaniu ze strukturą produkcji budowlano-montażowej w 2010 r. wzrost w jednostkach wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 4,6 p. proc.) oraz specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 2,4 p. proc.), natomiast spadek odnotowano w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową budynków (o 7,0 p. proc.).

Wykres 68. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)

Chart 68. Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

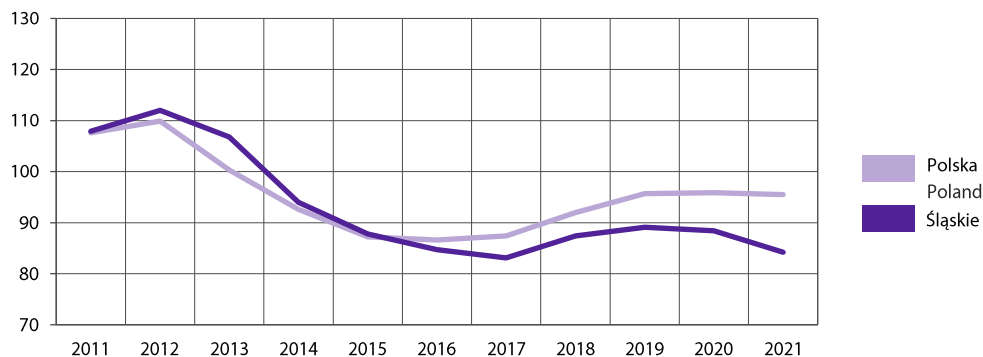
Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa w 2021 r., w porównaniu z 2020 r., towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji o 4,8%. W kraju przeciętne zatrudnienie w budownictwie zmniejszyło się o 0,4%.

Wykres 69. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie

2010=100

Chart 69. Indices of average paid employment in construction

2010=100

Wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, zarówno w województwie śląskim jak i w kraju była wyższa (w cenach bieżących) niż przed rokiem odpowiednio o: 26,4% i 14,2%.

W 2021 r. w województwie śląskim oddano do użytkowania 16972 mieszkań, tj. o 7,1% mniej niż przed rokiem (w 2020 r. wzrost o 30,7%) i o 66,4% więcej niż w 2010 r. Mieszkania oddane w miastach stanowiły 71,8%, a na wsi – 28,2%. W kraju liczba oddanych mieszkań wzrosła o 6,3% w odniesieniu do roku poprzedniego (przed rokiem wzrost o 6,5%) i o 72,8% w porównaniu z 2010 r.

Najwięcej mieszkań zostało oddanych w budownictwie indywidualnym 9253, tj. o 18,1% więcej niż w 2020 r. (51,2% to mieszkania przekazane w miastach) oraz przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem 7575, tj. o 23,3% mniej niż w 2020 r. z czego 96,5% to mieszkania wybudowane w miastach.

W strukturze mieszkań oddanych do użytkowania w porównaniu z 2020 r., zwiększył się udział mieszkań budownictwa indywidualnego (o 11,7 p. proc.). Mniejszy był udział budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (o 9,4 p. proc.), komunalnego (o 1,6 p. proc.) oraz społecznego czynszowego (o 0,6 p. proc.).

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny województwa według powiatów, najwięcej mieszkań przekazano do użytkowania w: Katowicach (13,7% ogółu mieszkań oddanych w województwie), powiecie tarnogórskim (4,9%), Bielsku-Białej oraz powiecie cieszyńskim (po 4,8%), a najmniej w: Bytomiu, Piekarach Śląskich i Jastrzębiu-Zdroju (po 0,7%). Więcej mieszkań niż przed rokiem oddano do użytkowania w dwudziestu siedmiu powiatach. Największy wzrost odnotowano w: Siemianowicach Śląskich (o 57,6%), powiecie będzińskim (o 57,5%), Jaworznie (o 37,2%) oraz Piekarach Śląskich (o 36,5%).

Wykres 70. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2010=100

Chart 70. Indices of the number of dwellings completed

2010=100

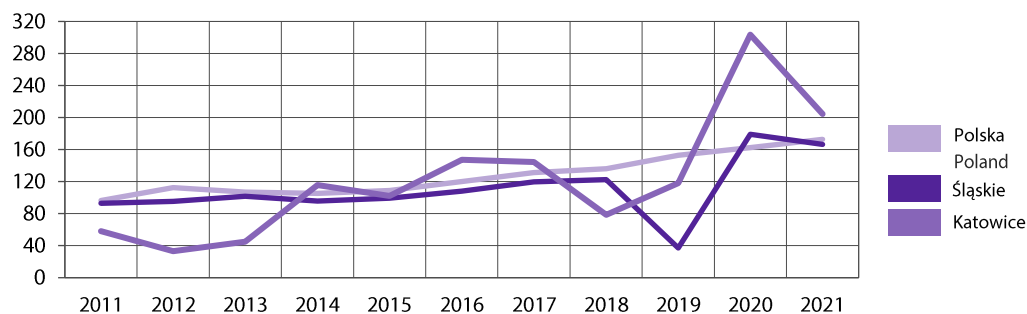
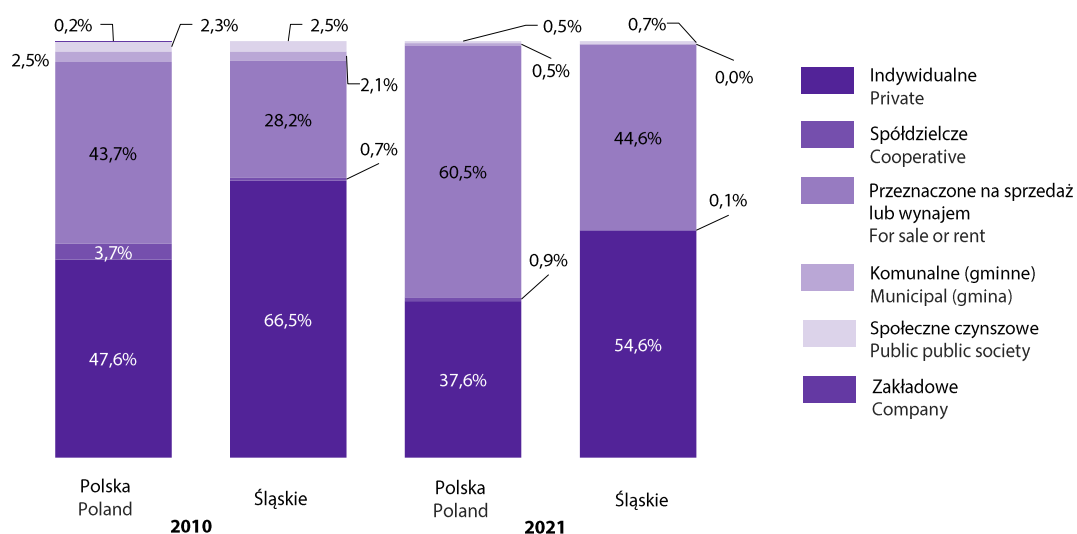
Tablica 40. Budownictwo mieszkaniowe

Table 40. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	2,2	2,2	4,1	3,8	6,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	127,1	119,8	95,9	108,3	92,9
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1,000 population	3,0	3,0	5,3	6,8	8,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1,000 population	2,6	2,4	3,9	5,2	7,3

Wykres 71. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa

Chart 71. Structure of dwellings completed by construction form

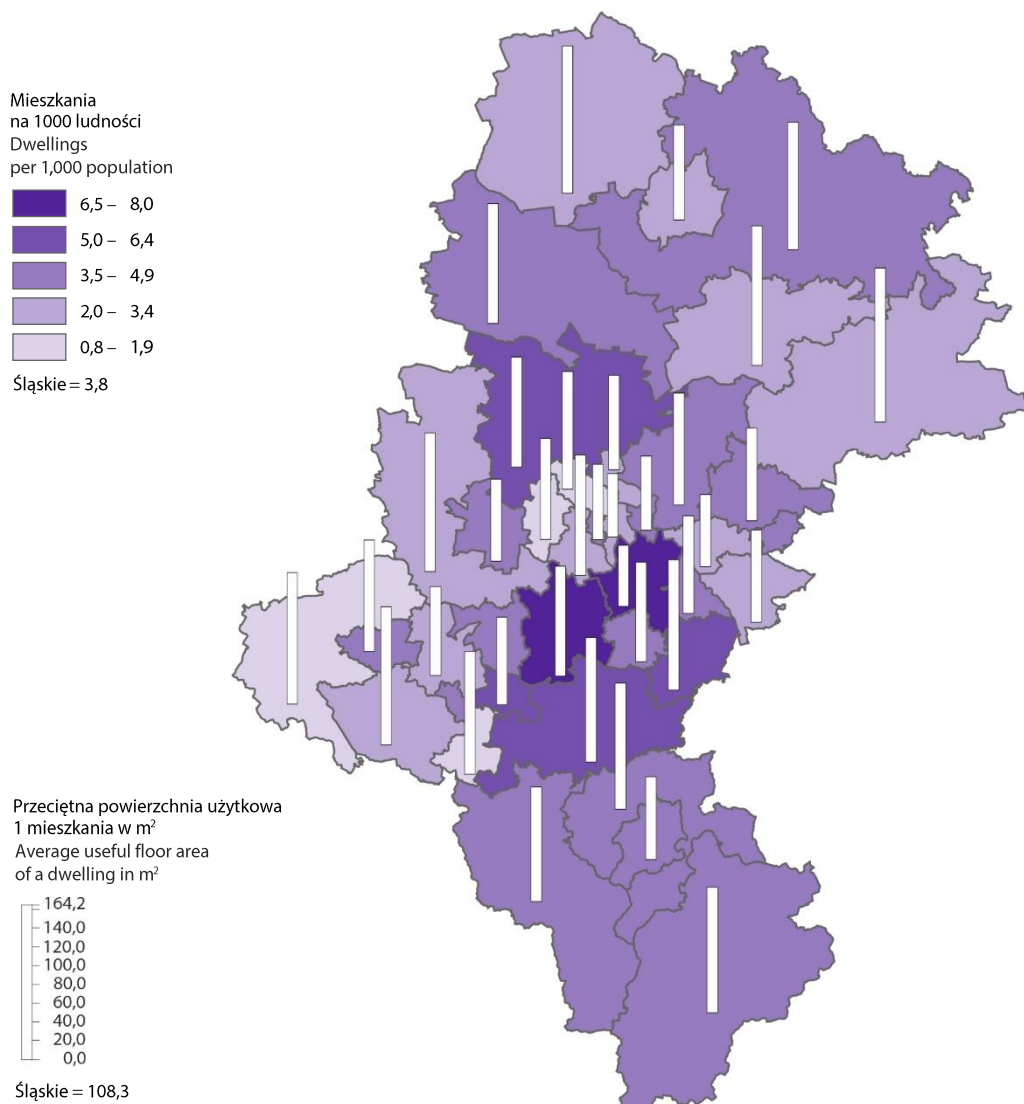

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie śląskim w 2021 r. wyniosła 108,3 m² i była większa od przeciętnej krajowej o 15,4 m². W stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej o 12,4 m² (w kraju wzrost o 4,2 m²), a w porównaniu z 2010 r. przeciętna powierzchnia była mniejsza o 18,8 m² (w kraju o 13,2 m²).

Najwięcej mieszkań z dużą przeciętną powierzchnią użytkową 1 mieszkania oddano w budownictwie indywidualnym i wyniosła ona 142,6 m², natomiast najmniejsze mieszkania powstały w budownictwie społecznym czynszowym 48,5 m². Mieszkania o największej przeciętnej powierzchni użytkowej wybudowano w 2021 r. w powiatach: zawierciańskim (164,2 m²), kłobuckim (157,0 m²), myszkowskim (148,8 m²) i gliwickim (147,8 m²), gdzie przeważało budownictwo indywidualne. Najmniejszą przeciętną powierzchnią użytkową posiadały mieszkania oddane w: Katowicach (65,4 m²), Chorzowie (67,9 m²), Sosnowcu (77,0 m²) i Siemianowicach Śląskich (79,3 m²), gdzie przeważało budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.

Mapa 46. Mieszkania oddane do użytkowania w 2021 r.
Map 46. Dwellings completed in 2021

Mieszkania oddane do użytkowania w 2021 r. posiadały 73336 izb, 48191 w miastach i 25145 na wsi. Przeciętne mieszkanie to 4,3 izby (4,0 w miastach i 5,3 na wsi), tj. więcej niż przeciętne mieszkanie w 2020 r. o 0,3 izby.

Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w 2021 r. zarówno w miastach, jak i na wsi były wyposażone w wodociąg, kanalizację i centralne ogrzewanie. Gaz z sieci posiadało 45,3% mieszkań (51,5% w miastach, 29,7% na wsi). Ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej miało 21,9% mieszkań (30,4% w miastach).

W 2021 r. w województwie śląskim wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na budowę 30623 mieszkań, tj. o 27,4% więcej niż rok wcześniej i o 117,0% więcej niż w 2010 r. (w kraju wzrost odpowiednio o: 23,5% i 95,0%).

Pozwolenia na budowę największej liczby mieszkań wydano inwestorom budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (62,0% ogółu mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia) oraz indywidualnym (37,6%), budownictwo komunalne stanowiło 0,4% mieszkań.

Większą niż przed rokiem liczbę mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym odnotowano w trzydziestu powiatach województwa, w tym w czternastu miastach na prawach powiatu. Największy wzrost miał miejsce w: Rudzie Śląskiej (o 192,1%), Tychach (o 153,2%), Jaworznie (o 111,8%) i Bytomiu (o 102,4%). Największy spadek miał miejsce w Piekarach Śląskich (o 69,7%), Siemianowicach Śląskich (o 67,0%) i Gliwicach (o 43,5%).

W 2021 r. w województwie śląskim rozpoczęto budowę 23224 mieszkań, tj. o 32,1% więcej niż w 2020 r. (w kraju więcej o 23,9%). W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto o 94,6% (w kraju wzrost o 75,5%).

W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem rozpoczęto budowę 12935 mieszkań, w indywidualnym – 9826 mieszkań, komunalnym – 288, społecznym czynszowym – 169 i zakładowym – 6. Nie rozpoczęto budowy mieszkań w budownictwie spółdzielczym. W odniesieniu do 2020 r. w dwudziestu sześciu powiatach odnotowano wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto. Największy wzrost odnotowano w: Katowicach (o 199,9%), Chorzowie (o 167,5%), Żorach (o 151,0%) i Mysłowicach (o 79,7%). Najwięcej mieszkań rozpoczęto budować w 2021 r. w Katowicach (20,9% ogółu rozpoczętych inwestycji), Częstochowie (5,7%), Bielsku-Białej i Gliwicach (po 4,3%) oraz powiecie bielskim (4,0%), a najmniej w: Świętochłowicach (0,3%), Bytomiu (0,4%) oraz w Siemianowicach Śląskich (0,5%).

6.4.4. Rynek wewnętrzny

6.4.4. Internal market

W 2021 r. w województwie śląskim odnotowano wzrost sprzedaży detalicznej oraz sprzedaży hurtowej w skali roku zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych. Rok 2021 był dziewiątym z kolei, w którym odnotowano wzrost sprzedaży detalicznej w województwie (po spadku w 2012 r.).

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących) w województwie śląskim zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2021 r. zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 14,9% (w 2020 r. wzrost wyniósł 4,1%). W porównaniu z 2010 r. sprzedaż detaliczna wzrosła o 113,3%. W kraju ukształtowała się na poziomie o 12,9% wyższym niż w roku w poprzednim (wobec spadku o 2,6% w 2020 r.).

Tablica 41. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)Table 41. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	98,5	101,3	104,1	114,9	112,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	103,3	104,7	95,9	126,1	113,0
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	136,4	84,4	94,2	91,3	122,6
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	100,7	103,3	104,4	101,3	104,7
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	115,4	99,5	104,4	103,7	110,3
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	106,1	110,4	86,2	112,5	132,0
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	101,6	103,8	98,8	113,0	109,2
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	87,8	139,8	112,7	115,5	110,8
Pozostałe Others	81,5	84,9	89,8	111,5	112,4

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

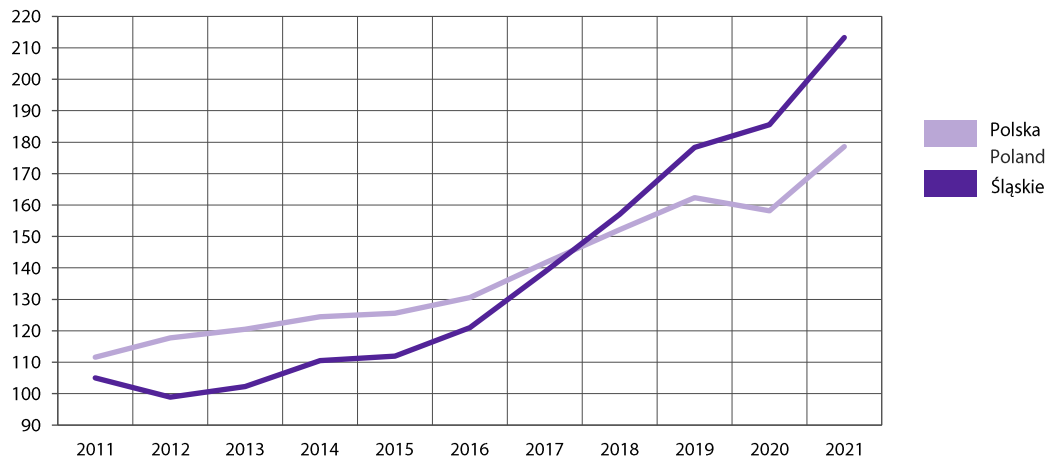
a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 72. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2010=100

Chart 72. Indices of retail sales of goods (current prices)

2010=100

W 2021 r. w województwie śląskim wyższą sprzedaż niż w roku poprzednim odnotowano m.in. w przedsiębiorstwach grupowanych w kategoriach: pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 26,1%), prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 15,5%), meble, RTV, AGD (o 13,0%), tekstylia, odzież, obuwie (o 12,5%), farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (o 3,7%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 1,3%). Spadek sprzedaży detalicznej odnotowano grupie paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 8,7%).

W 2021 r. w ogólnej wartości sprzedaży detalicznej w województwie największy udział miały przedsiębiorstwa zajmujące się handlem żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi – 21,8% (udział ten zmniejszył się o 2,9 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego), a następnie pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami – 14,6% (o 1,3 p. proc. więcej), paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi – 13,0% (o 3,4 p. proc. mniej), oraz prasą, książkami, pozostałą sprzedażą w wyspecjalizowanych sklepach – 10,9% (udział ten pozostał na podobnym poziomie jak przed rokiem).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W województwie śląskim w 2021 r. sprzedaż hurtowa towarów (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych, była wyższa niż w roku poprzednim odpowiednio o: 39,0% i 36,8% (w kraju sprzedaż hurtowa wzrosła w przedsiębiorstwach handlowych o 22,5% oraz jednostkach hurtowych o 21,8%). W 2020 r. sprzedaż hurtowa w skali roku wzrosła zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i w jednostkach hurtowych odpowiednio o: 6,2% i 7,6% (w kraju sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych obniżyła się o 0,9%, natomiast w jednostkach hurtowych była wyższa o 0,3%).

W 2021 r. w województwie, w porównaniu z poprzednim rokiem, w jednostkach hurtowych zwiększyła się wartość sprzedaży hurtowej m.in.: półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 57,9%), płodów rolnych i żywych zwierząt (o 26,8%), a także żywności (o 21,7%). Odnotowano natomiast spadek sprzedaży kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych (o 1,4%).

6.4.5. Transport

6.4.5. Transport

W 2020 r. środkami komunikacji miejskiej przewieziono mniej pasażerów niż przed rokiem. Spadek przewozu pasażerów zanotowano zarówno w transporcie samochodowym, i jak i transporcie lotniczym.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Tablica 42. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w km Total in km	25683,8	25416,6	25142,3	25491,7
o nawierzchni twardej hard surface	21263,7	21648,6	22037,4	22430,8
ulepszonej improved	19593,5	20288,4	20835,3	21280,4
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	4420,1	3768,0	3104,9	3060,9

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2020 r. według stanu w końcu roku w województwie śląskim długość dróg publicznych wyniosła 25491,7 km, z czego 88,0% stanowiły drogi o nawierzchni twardej, a 12,0% – drogi o nawierzchni gruntowej. Dróg publicznych o nawierzchni twardej odnotowano 22430,8 km (o 1,8% więcej w porównaniu z końcem poprzedniego roku oraz o 5,5% więcej niż w 2010 r.), z czego 94,9% stanowiły drogi publiczne o nawierzchni twardej ulepszonej (94,5% w 2019 r. i 92,1% w 2010 r.).

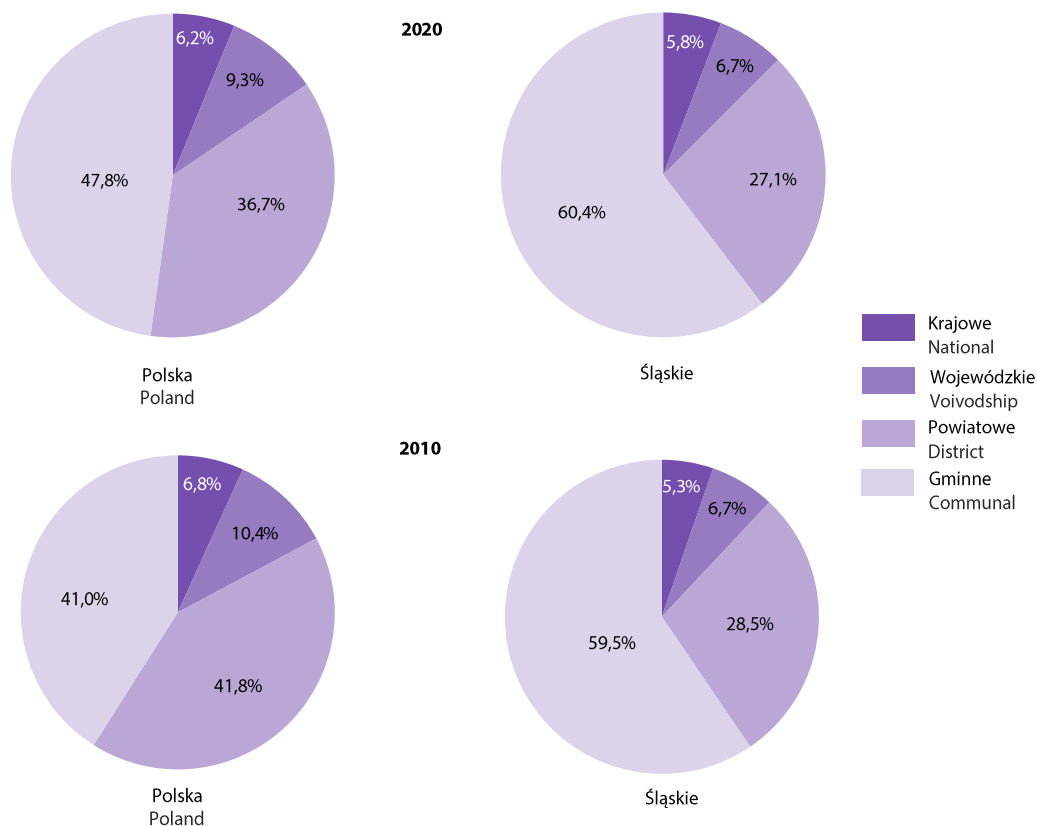
Pod względem gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej, województwo śląskie charakteryzowało się najwyższym wskaźnikiem w kraju. Na 100 km² powierzchni województwa przypadało 181,9 km dróg publicznych o nawierzchni twardej (w kraju – 100,3 km), tj. o 3,2 km więcej niż w 2019 r. oraz o 9,5 km więcej niż w 2010 r.

Wykres 73. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 73. Structure of hard surface public roads

As of 31 December

W 2020 r. długość dróg krajowych o nawierzchni twardej wyniosła 1288,0 km (na 100 km² powierzchni województwa – 10,4 km), natomiast dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej – 1506,1 km (12,2 km na 100 km²). W województwie dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej było 19636,7 km, a ich gęstość na 100 km² powierzchni wyniosła 159,2 km.

Łączna długość dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej wyniosła 3060,9 km i była krótsza o 44,0 km niż w 2019 r. oraz krótsza o 1359,2 km niż w 2010 r. Na 100 km² powierzchni województwa przypadało 24,8 km (w kraju 37,3 km) dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów najwyższy wskaźnik odnotowano w Częstochowie (110,4 km), a najniższy w powiecie wodzisławskim (3,7 km).

Udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg w 2020 r. wyniósł 13,5%, przed rokiem – 13,9%, a w 2010 r. – 19,1%.

Tablica 43. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w km Total in km	21263,7	21648,6	22037,4	22430,8
na 100 km ² per 100 km ²	172,4	175,5	178,7	181,9
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	19593,5	20288,4	20835,3	21280,4
ekspresowe expressways	102,5	130,9	132,5	132,5
autostrady motorways	107,4	176,4	213,8	231,4

Źródło : dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

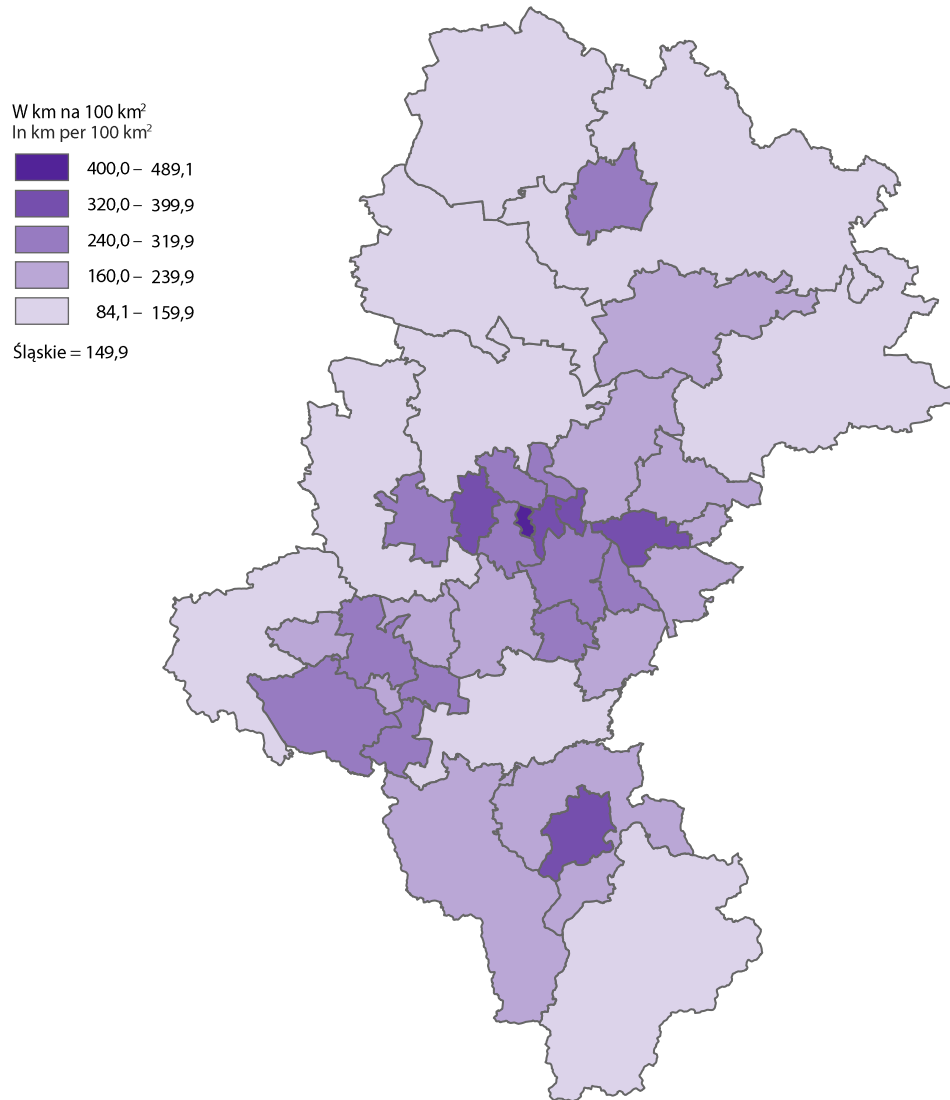
W końcu 2020 r. długość autostrad w województwie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 17,6 km i wyniosła 231,4 km (107,4 km w 2010 r.), ich długość na 1000 km² powierzchni województwa wyniosła 18,8 km (8,7 km w 2010 r.). W porównaniu z 2019 r. długość dróg ekspresowych (jedno i dwujezdniowych) pozostała na niezmiennym poziomie i w końcu 2020 r. wyniosła 132,5 km (102,5 km w 2010 r.), a ich długość na 1000 km² powierzchni województwa wyniosła 10,7 km (8,3 km w 2010 r.).

Mapa 47. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 47. Improved hard surface communal and district roads in 2020

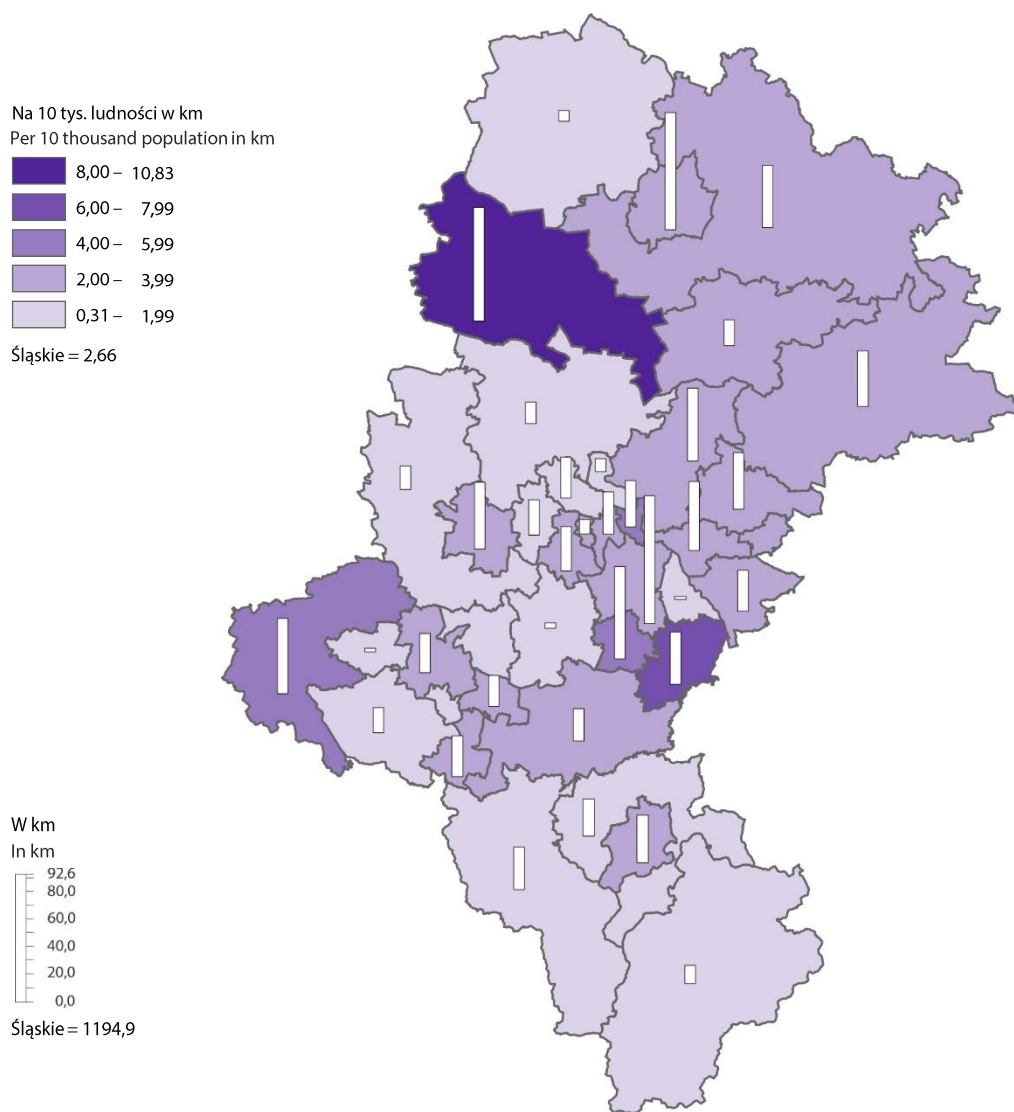
As of 31 December

W 2020 r. w województwie śląskim długość dróg dla rowerów wynosiła 1194,9 km i wzrosła o 64,7% w odniesieniu do 2015 r. Województwo zajmowało 5. miejsce pod względem długości ścieżek rowerowych wśród województw, z 6,9% udziałem w skali kraju (6,7% w 2015 r.). Gęstość dróg rowerowych w województwie wynosiła 9,7 km w przeliczeniu na 100 km² powierzchni i była najwyższa w kraju (5,5 km). Długość dróg dla rowerów w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosiła 2,66 km, i był to jeden z najniższych wskaźników w skali kraju obok województwa małopolskiego – 2,26 km.

W 2020 r. odniesieniu do 2015 r. we wszystkich powiatach (oprócz Świętochłowic) odnotowano wzrost długości ścieżek rowerowych, najczęściej ich powstało w powiecie lublinieckim (46,6 km) i Dąbrowie Górniczej (35,0 km), a najmniej w Bytomiu (0,7 km). Największą gęstość dróg rowerowych 132,6 km na 100 km² posiadają Siemianowice Śląskie, najmniejszą powiat kłobucki – 0,9 km. W przeliczeniu na 10 tys. ludności najwyższy wskaźnik wykazuje powiat lubliniecki 10,8 km, a najniższy – Mysłowice 0,3 km.

Mapa 48. Ścieżki rowerowe w 2020 r.
Map 48. Cycle paths in 2020

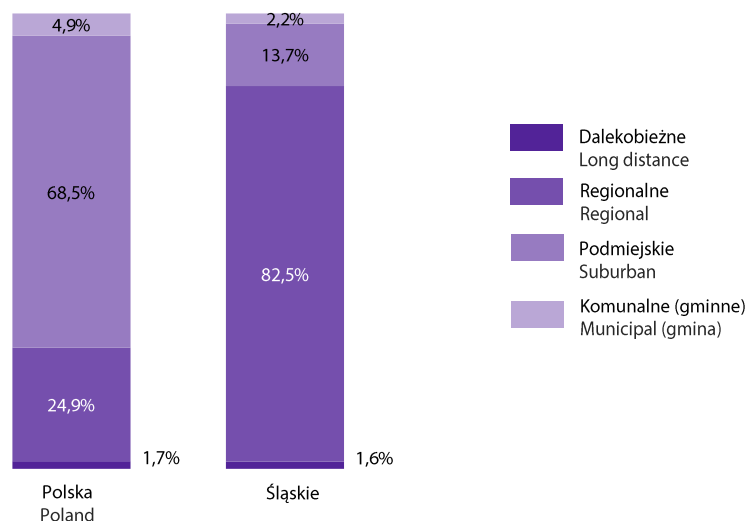

W 2020 r. transportem samochodowym przewieziono łącznie ponad 9,1 mln pasażerów, tj. o 41,3% mniej niż przed rokiem. W tym z taboru autobusowego w komunikacji krajowej skorzystało prawie 9,1 mln pasażerów, tj. o 41,1% mniej niż przed rokiem (mniejsza była również praca przewozowa w pasażerokilometrach – o 47,2%), natomiast z komunikacji międzynarodowej – 75,6 tys. pasażerów, tj. o 59,2% mniej niż w 2019 r. (spadek pracy przewozowej o 90,4%). Średnia odległość przewozu 1 pasażera w komunikacji krajowej wyniosła 36,4 km, a w komunikacji międzynarodowej 373,0 km.

Wykres 74. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 74. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2020
As of 31 December

W 2020 r. komunikacja miejska realizowana była przez przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej na ogólnej długości linii komunikacyjnych 12729 km, tj. większej o 5,3% niż w 2019 r. Komunikacja miejska dysponowała większą niż przed rokiem liczbą autobusów – o 53 szt. (o 2,8%), większą liczbą tramwajów – o 3 szt. (o 0,9%) oraz większą liczbą taboru trolejbusów o 2 szt. (o 8,3%).

Taborem komunikacji miejskiej przewieziono 203,6 mln pasażerów, tj. o 45,8% mniej niż w 2019 r. oraz o 55,8% mniej niż w 2010 r.

Tablica 44. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 44. Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	11257	12829	12093	12729
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	10839	12353	11615	12245
linii tramwajowych tram lines	346	395	365	372
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	1983	1937	1871	1924
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	889	1340	1574	1641
tramwaje trams	394	368	342	345
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	17	66	73	117
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	221992	216663	197867	204870
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	107963	147073	165973	174232
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	51666	54039	50559	51275
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	3485	14146	15560	22520
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	461,0	416,7	375,3	203,6
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	99,4	91,0	83,0	45,2

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W końcu 2020 r. długość linii kolejowych eksploatowanych normalnotorowych w województwie wyniosła 1912 km i była krótsza o 13 km w porównaniu z 2019 r. (o 0,7%) oraz o 243 km (o 11,3%) w porównaniu z 2010 r. Gęstość linii kolejowych na 100 km² wyniosła 15,5 km i była ponad 2,5-krotnie wyższa niż średnia krajowa (6,2 km na 100 km²). W ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych normalnotorowych linie zelektryfikowane stanowiły 90,6%, co wskazuje na wysoki stopień elektryfikacji w województwie (62,6% w kraju).

Dane o ruchu pasażerów w portach lotniczych obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Tablica 45. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach

Table 45. Passenger traffic at Katowice International Airport in Pyrzowice

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Pasażerowie przybyli z portów ^a w tys.: Passenger arrivals from airports ^a in thousand:				
krajowych domestic	60,1	28,6	75,7	21,3
zagranicznych foreign	1123,4	1482,8	2336,2	700,9
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	780,7	959,1	1330,0	473,0
Pasażerowie odprawieni z portów ^a w tys.: Passenger departures from airports ^a in thousand:				
krajowych domestic	48,7	31,0	75,8	21,1
zagranicznych foreign	1149,3	1505,6	2347,9	696,6
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	799,1	972,5	1336,6	477,7

a W lotach komunikacyjnych.

a In transport flights.

Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach należy do podstawowej sieci lotnisk w kraju i jest w pełni przystosowany do obsługi cywilnego ruchu pasażerskiego i towarowego.

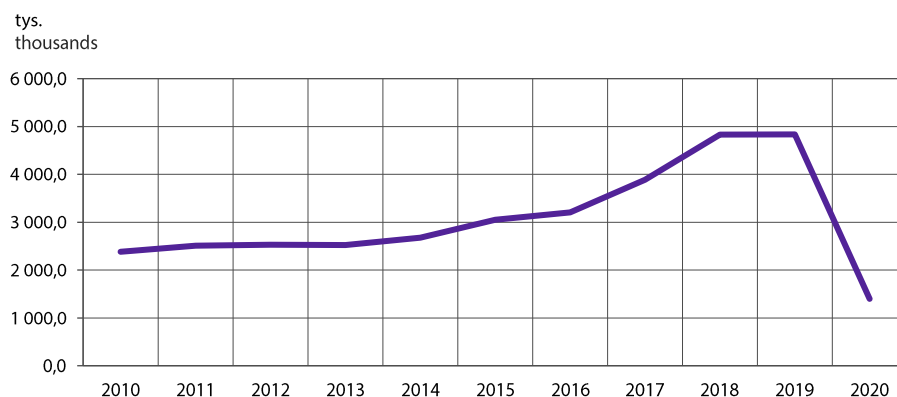
Ruch samolotów w porcie lotniczym w 2020 r. wyniósł ogółem 17509 startów i lądowań, i był niższy o 53,8% niż w 2019 r. oraz o 34,6% niż 2010 r.

Liczba startów i lądowań w ruchu międzynarodowym w odniesieniu do 2019 r. była niższa o 54,9%, a w ruchu krajowym zmalała o 44,9%.

W Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach obsłużono 1439,9 tys. pasażerów, tj. 9,9% obsłużonych pasażerów w kraju. Ruch pasażerów (bez tranzytu) był niższy w odniesieniu do 2019 r. o 70,2% i w porównaniu z 2010 r. o 39,5%.

Wykres 75. Ruch międzynarodowy pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach (przyjazdy i wyjazdy)

Chart 75. International passenger traffic at Katowice International Airport in Pyrzowice (arrivals and departures)

W komunikacji krajowej liczba obsłużonych pasażerów w porównaniu z 2019 r. była niższa o 72,0%, a w komunikacji międzynarodowej o 70,2%, w relacji do 2010 r. odnotowano spadek w komunikacji międzynarodowej o 38,5% a w komunikacji krajowej o 61,0%. Samoloty polskie przewiozły 27,3% ogólnej liczby pasażerów (w 2019 r. – 31,0% pasażerów, w 2010 r. – 12,9%).

6.4.6. Energia

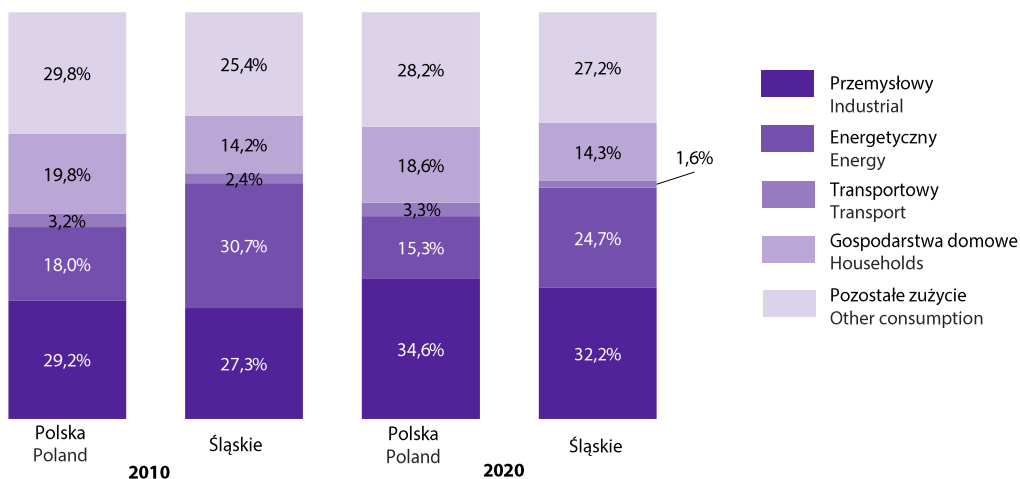
6.4.6. Energy

W 2020 r. w województwie śląskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost zarówno mocy zainstalowanej w elektrowniach, jak i mocy osiągalnej oraz spadek produkcji energii elektrycznej ogółem. Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych była wyższa niż przed rokiem, przy jednoczesnym wzroście zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.

W 2020 r. w województwie śląskim moc zainstalowana w elektrowniach wyniosła 8693,5 MW, tj. 16,8% mocy zainstalowanej w Polsce – 51792,7 MW, natomiast moc osiągalna w elektrowniach wyniosła odpowiednio 8543,0 MW (tj. 17,2%) i 49732,6 MW. Moc zainstalowana w województwie była wyższa zarówno w porównaniu z 2010 r. (o 16,2%), jak i z 2019 r. (o 15,1%), również w kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 43,6% i o 9,2%. Moc osiągalna w województwie wzrosła porównaniu z 2010 r. o 14,8% oraz w porównaniu z rokiem poprzednim o 14,9% (w kraju w obu przypadkach odnotowano wzrosty odpowiednio o: 37,9% i 7,4%). W 2020 r. w województwie śląskim 93,0% mocy osiągalnej posiadały elektrownie zawodowe, w tym 86,3% elektrownie zawodowe ciepłone (84,6% – na węglu kamiennym), a 6,7% – elektrownie zawodowe wodne i niekonwencjonalne.

Wykres 76. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 76. Structure of electricity consumption by economy sectors

Produkcja energii elektrycznej ogółem obejmuje sumę produkcji elektrowni ciepłnych, wodnych i odnawialnych. W 2020 r. w województwie śląskim wyniosła ona 19856,7 GWh i była niższa niż w 2010 r. o 39,1% oraz niższa niż przed rokiem o 7,9% (w kraju produkcja wyniosła 158042,7 GWh i odnotowano odpowiednio jej wzrost o 0,2% oraz spadek o 3,6%). Ze źródeł odnawialnych wyprodukowano w województwie śląskim w 2020 r. 1469,4 GWh energii elektrycznej, co stanowiło 7,4% produkcji ogółem (w kraju udział ten wyniósł 17,9%).

Informacje o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 46. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 46. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Odbiorcy (stan w dniu 31.12) w tys. Consumers (as of 31.12) in thousands	1843,3	1846,5	1918,9	1934,7
miasta urban areas	1464,5	1456,5	1516,2	1534,2
wieś rural areas	378,8	390,0	402,7	400,5
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	3719,3	3545,9	3688,1	3779,5
miasta urban areas	2861,8	2656,3	2733,2	2809,5
wieś rural areas	857,5	889,6	954,9	970,0
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	2017,7	1920,4	1922,0	1953,5
miasta urban areas	1954,1	1823,8	1802,6	1831,3
wieś rural areas	2263,8	2280,9	2371,4	2421,8

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

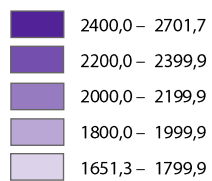
Source: data of Ministry of Climate and Environment.

W 2020 r. w województwie śląskim odnotowano 1934,7 tys. odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, tj. 12,2% wszystkich odbiorców w kraju (2. lokata po województwie mazowieckim). Liczba odbiorców w województwie śląskim zwiększyła się zarówno w odniesieniu do 2010 r. (o 5,0%), jak i do roku poprzedniego (o 0,8%), podobne tendencje odnotowano w kraju (wzrost odpowiednio o: 11,4% i 1,4%). W 2020 r. w województwie liczba odbiorców energii elektrycznej mieszkających w miastach wyniosła 1534,2 tys., tj. 79,3% wszystkich odbiorców, natomiast mieszkających na wsi – 400,5 tys. (20,7%). W 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost liczby odbiorców wśród mieszkańców miast o 1,2%, natomiast wśród mieszkańców wsi liczba odbiorców obniżyła się o 0,5%.

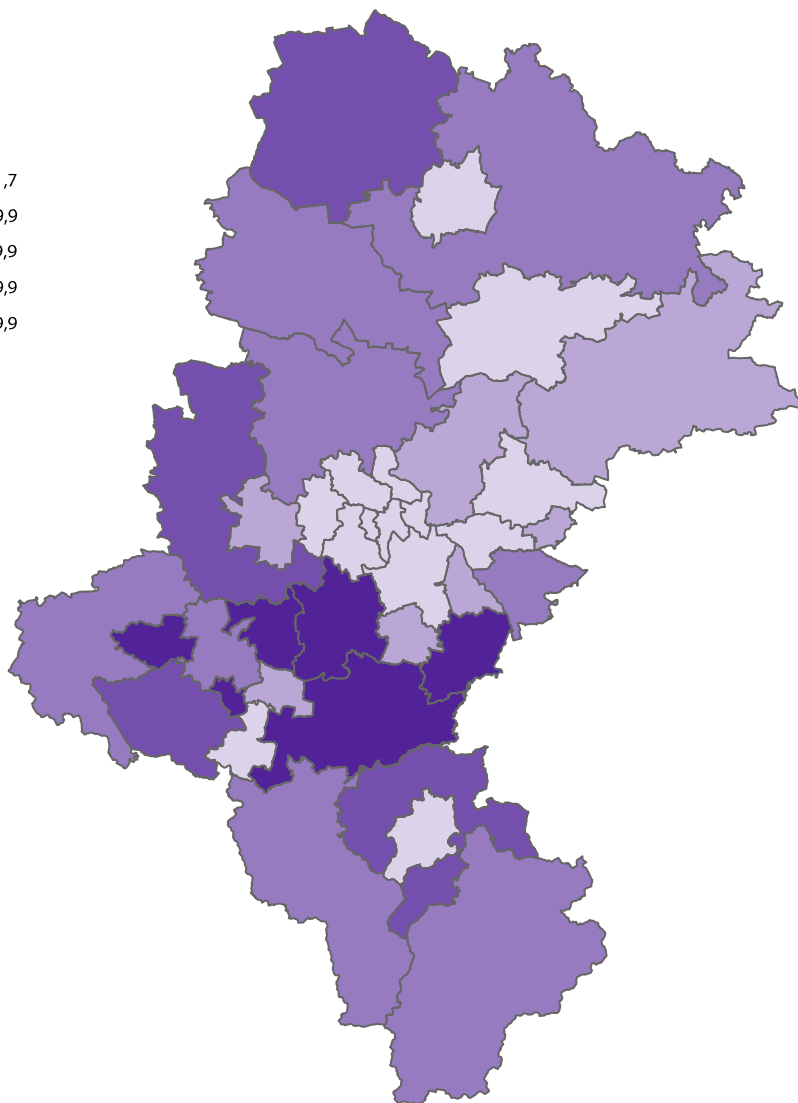
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r. wyniosło w województwie śląskim 3779,5 GWh i było wyższe niż w 2010 r. o 1,6% oraz wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,5% (w kraju w obu przypadkach odnotowano wzrosty odpowiednio o: 5,9% i 3,0%). Zużycie energii elektrycznej w 2020 r. wśród odbiorców mieszkających w miastach województwa śląskiego wyniosło 2809,5 GWh, tj. 74,3% zużycia ogółem i było wyższe niż przed rokiem o 2,8%. Ponad jedną czwartą zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych odnotowano natomiast na obszarach wiejskich – 970,0 GWh, gdzie w stosunku do roku poprzedniego odnotowano jego wzrost o 1,6%. W 2020 r. zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych województwa śląskiego wyniosło 838,4 kWh i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosło o 2,8%, przy czym zarówno w miastach (o 3,3%), jak i na wsi (o 1,4%) odnotowano wzrosty odpowiednio do poziomu 814,2 kWh i 917,2 kWh na 1 mieszkańca.

Mapa 49. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r.

Map 49. Consumption of electricity in households in 2020

Na 1 odbiorcę w kWh
Per consumer in kWh

Śląskie = 1953,5

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finance of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2020 r. łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego były wyższe zarówno w porównaniu z 2010 r., jaki i w porównaniu z 2019 r. Najwyższe dochody w województwie uzyskały miasta na prawach powiatu, odnotowano również ich wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim. Ważnym elementem dochodów były dotacje, które stanowiły istotną część wydatków inwestycyjnych.

W 2020 r. łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego wyniosły 33481,0 mln zł i były wyższe zarówno w porównaniu z 2010 r. o 85,3%, jaki i w porównaniu z 2019 r. o 11,3%. W kraju wyniosły one 304930,1 mln zł i były wyższe o 87,3% niż w 2010 r. oraz wyższe niż w 2019 r. o 9,5%. Najwyższe dochody w województwie uzyskały miasta na prawach powiatu, tj. 18003,5 mln zł, które wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim o 11,0%. Dochody gmin ukształtowały się na poziomie 11257,6 mln zł (wzrost o 11,5%), powiatów 2359,6 mln zł (wzrost o 13,3%). W budżecie samorządu województw dochody osiągnęły wartość 1860,3 mln zł, tj. o 11,8% wyższą niż przed rokiem.

Największy udział w strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r. miały dochody własne – 51,5% (w kraju 48,0%). Dotacje stanowiły 29,0% (w kraju 30,0%), a subwencja ogólna – 19,5% (w kraju 22,0%). Najwyższe dochody we wszystkich trzech głównych grupach uzyskały miasta na prawach powiatu, które wyniosły odpowiednio: dochody własne – 9613,9 mln zł (wzrost w porównaniu z 2019 r. o 8,4%), dotacje – 4892,7 mln zł (wzrost o 17,7%) oraz subwencja ogólna – 3496,9 mln zł (wzrost o 9,2%). Samorząd województwa uzyskał najniższe dochody własne – 1067,2 mln zł (niższe o 7,1% w porównaniu z rokiem poprzednim) oraz otrzymał najmniej środków z tytułu subwencji ogólnej – 164,1 mln zł (wyższe o 3,4%). Najmniej środków z tytułu dotacji uzyskały powiaty – 505,5 mln zł (wyższe o 11,3% w porównaniu z rokiem poprzednim).

Tablica 47. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	3897	4868	6647	7427	51,5
Gminy ^a Gminas ^a	2709	3277	5052	5635	48,7
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3707	4763	6426	7172	53,4
Powiaty Powiats	767	844	1042	1181	45,8
Województwo Voivodship	289	385	368	413	57,4

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2020 r. dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 7427 zł i były o 11,7% wyższe niż przed rokiem. Najwyższe dochody odnotowano w miastach na prawach powiatu – 7172 zł oraz w gminach – 5635 zł i były one wyższe niż przed rokiem odpowiednio o 11,6% oraz o 11,5%. W przypadku dochodów własnych na 1 mieszkańca najwyższe wartości również odnotowano w miastach na prawach powiatu – 3830 zł (o 9,1% wyższe niż przed rokiem) oraz w gminach – 2747 zł (wzrost o 11,4%).

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne.

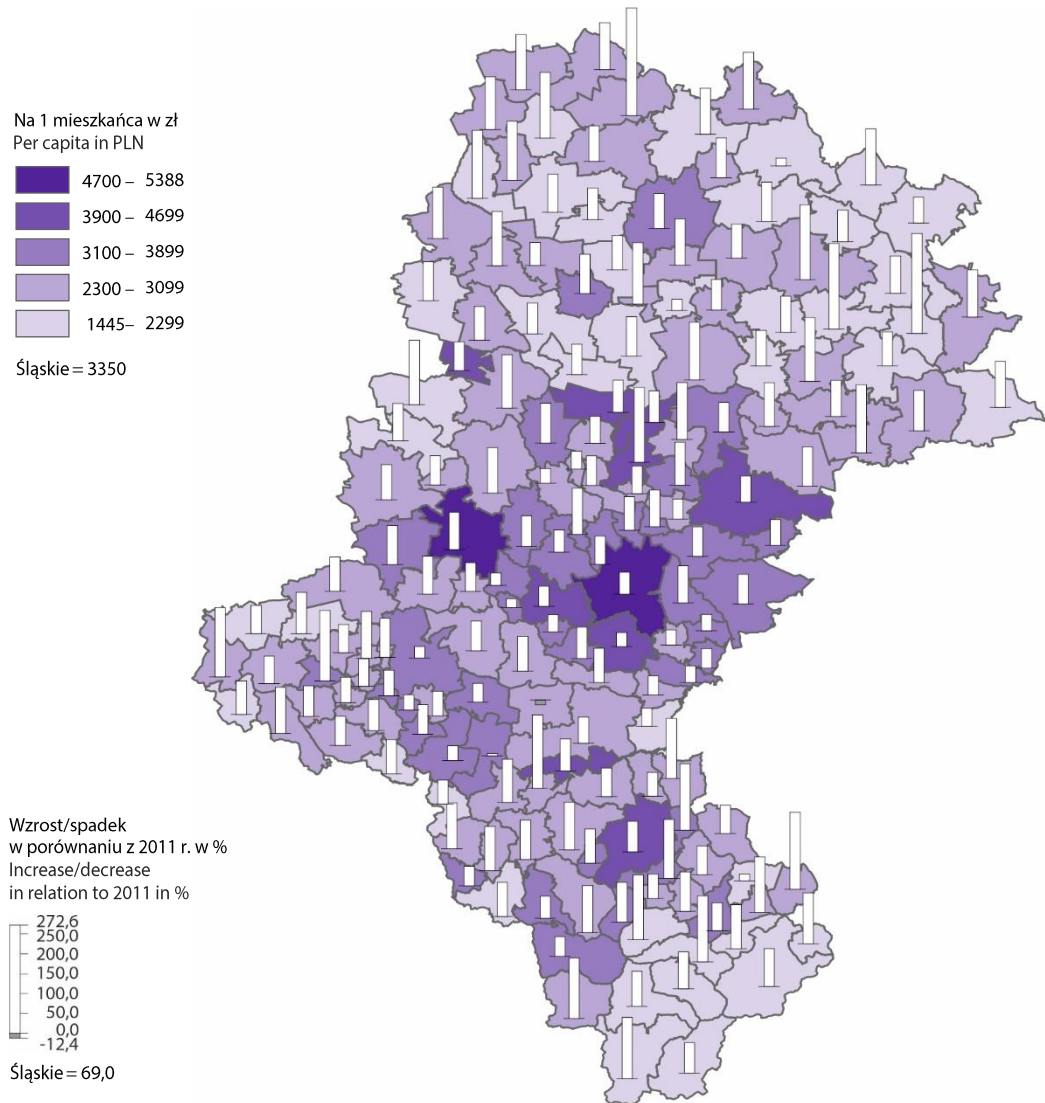
W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

W 2020 r. dotacje ogółem wyniosły 9710,7 mln zł, co oznaczało wzrost o 19,6% w porównaniu z 2019 r. (w kraju wzrost o 13,0%). W strukturze wykonanych dochodów ogółem w województwie dotacje ogółem stanowiły 29,0%, z tego 22,7% przypadało na dotacje celowe, a 6,3% na dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (z paragrafów 200, 620 oraz od 2015 r. – 205, 625). Więcej informacji o zagadnieniach związanych z dotacjami na realizację programów europejskich w podrozdziale 7.4.

Ponad połowa dotacji ogółem, tj. 4892,7 ml zł (50,4%) trafiło do budżetów miast na prawach powiatu, gminy otrzymały 3683,5 ml zł (37,9%), budżet województwa – 628,9 mln zł (6,5%), natomiast powiaty – 505,5 mln zł (5,2%).

Na dotacje celowe przeznaczone było 78,2% otrzymanych środków, tj. 7592,6 mln zł, z tego 274,5 mln zł (2,8% wszystkich dotacji) przeznaczone było na cele inwestycyjne. W ramach dotacji celowych 7248,4 mln zł (tj. 95,5%) pochodziło z budżetu państwa i przeznaczone było głównie na zadania z zakresu administracji rządowej oraz na zadania własne.

Dotacje inwestycyjne w 2020 r. stanowiły ważny udział w finansowaniu wydatków inwestycyjnych, i tak w budżetach: województwa udział ten wyniósł 49,7%, powiatów – 42,5%, miast na prawach powiatu – 36,5% i gmin – 35,6%.

Mapa 50. Dochody własne^a budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.Map 50. Own revenue^a of gminas budgets per capita in 2020

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2020 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego były wyższe niż w 2010 r. oraz wyższe niż przed rokiem. W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego ponad 83% stanowiły wydatki bieżące rozdysponowane w większości przez jednostki budżetowe. Ponad 92% wydatków majątkowych stanowiły wydatki inwestycyjne.

W 2020 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego wyniosły 32911,2 mln zł i były wyższe o 73,7% niż w 2010 r. oraz wyższe o 8,8% niż przed rokiem. W kraju wydatki te ukształtowały się na poziomie 299240,6 mln zł, tj. wyższym niż w 2010 r. i 2019 r. odpowiednio o: 68,3% i 6,8%. Największe wydatki spośród jednostek samorządu terytorialnego poniosły miasta na prawach powiatu – 17978,1 mln zł (wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 7,9%), następnie gminy – 10832,6 mln zł (wzrost o 7,4%) i powiaty – 2167,4 mln zł (wzrost o 7,0%). Wydatki województwa ukształtowały się na poziomie 1933,1 mln zł, tj. o 29,4% wyższym niż w roku poprzednim.

W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r. wydatki bieżące w kwocie 27406,6 mln zł stanowiły 83,3% wydatków ogółem (w kraju 83,7%), zaś wydatki majątkowe w kwocie 5504,6 mln zł – 16,7% (w kraju 16,3%). W 2020 r. zarówno wydatki bieżące, jak i majątkowe wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem odpowiednio o: 9,6% i 4,8%. Wzrost wydatków bieżących był zbliżony w gminach oraz miastach na prawach powiatu i wyniósł odpowiednio 10,1% i 9,8%. Natomiast w powiatach i w województwie ukształtował się on na poziomie wyższym o: 8,4% i 4,5%. W przypadku wydatków majątkowych wzrost w porównaniu z 2019 r. odnotowano w budżecie województwa o 97,3% i powiatów o 0,4%. Natomiast w gminach oraz w miastach na prawach powiatu wydatki majątkowe obniżyły się odpowiednio o: 6,4% i 1,2%.

W 2020 r. najwyższy udział w wydatkach bieżących jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego stanowiły wydatki jednostek budżetowych, które wyniosły 17349,5 mln zł (63,3%), przy czym najwięcej środków przeznaczono na wynagrodzenia oraz pochodne od wynagrodzeń – 10882,2 mln zł (62,7% wydatków bieżących jednostek budżetowych). Większość (92,4%) wydatków majątkowych stanowiły wydatki inwestycyjne (5084,0 mln zł). Natomiast udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem stanowił 15,4% i zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,8 p. proc. Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem odnotowano w budżetach województwa (40,0%) oraz powiatów (15,5%). W gminach udział ten wyniósł 13,9%, a w miastach na prawach powiatu – 13,8%.

Tablica 48. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Expenditure of budgets of local government units

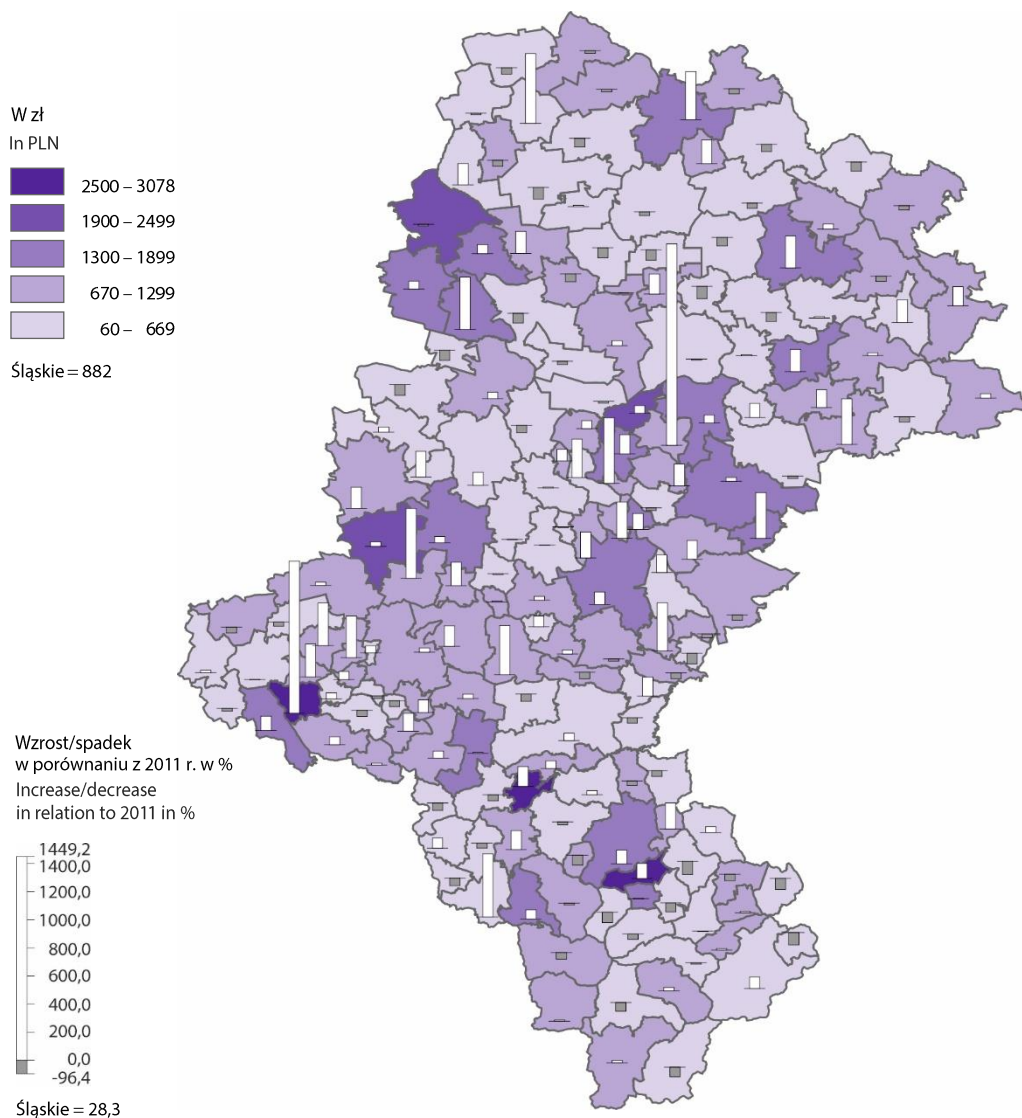
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4086	4853	6689	7300	15,4
Gminy ^a Gminas ^a	2904	3258	5046	5423	13,9
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3828	4755	6597	7161	13,8
Powiaty Powiats	815	824	1013	1085	15,5
Województwo Voivodship	304	391	330	429	40,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2020 r. 7300 zł i były wyższe niż przed rokiem o 9,1%. Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w miastach na prawach powiatu (7161 zł) i w gminach (5423 zł). W województwie i w powiatach wydatki na 1 mieszkańca były dużo niższe i wyniosły odpowiednio: 429 zł i 1085 zł. Podobne tendencje odnotowano w przypadku wydatków majątkowych inwestycyjnych, które ogółem wyniosły 1128 zł na 1 mieszkańca, przy czym największe poniesiono w miastach na prawach powiatu – 985 zł oraz w gminach – 752 zł. W województwie wyniosły one 171 zł, a w powiatach – 168 zł.

Mapa 51. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2020 r.
Map 51. Investment expenditure of gminas budgets^a per capita in 2020

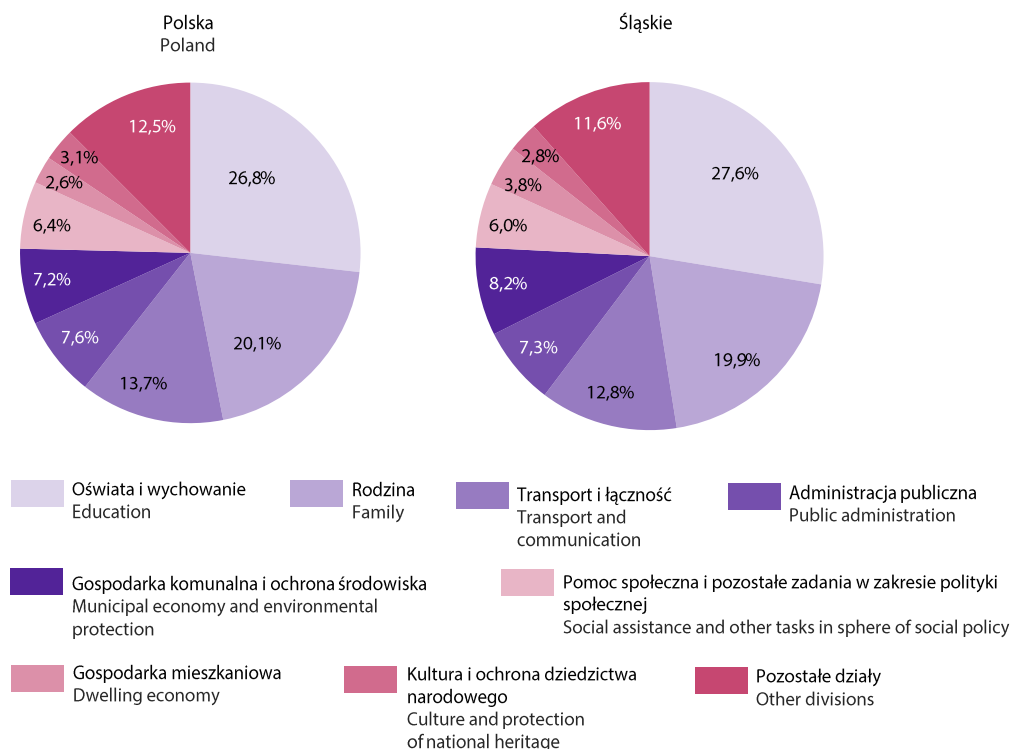

a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.

a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

Najwięcej środków finansowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w 2020 r. rozdysponowano na wydatki w działach: oświata i wychowanie (27,6%, o 0,8 p. proc. więcej niż w kraju), rodzina (19,9%, mniej o 0,2 p. proc.), transport i łączność (12,8%, mniej o 0,9 p. proc.), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (8,2%, więcej o 1,0 p. proc.), administracja publiczna (7,3%, mniej o 0,3 p. proc.) oraz pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (6,0%, mniej o 0,4 p. proc.), które łącznie stanowiły 81,8% wydatków ogółem i zamknęły się kwotą 26907,4 mln zł.

Wykres 77. Struktura wydatków budżetowych według działów w 2020 r.
Chart 77. Structure of budgetary expenditure by divisions in 2020

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2020 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa zamknęły zbiorczo rok budżetowy nadwyżką. Wzrosła wartość zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego (według stanu w końcu roku). Głównymi źródłami długu jednostek samorządu terytorialnego były kredyty i pożyczki oraz papiery wartościowe. Zmniejszył się udział zobowiązań w dochodach ogółem.

W 2020 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego zamknęły zbiorczo rok budżetowy nadwyżką w wysokości 569,8 mln zł (przed rokiem deficyt w wysokości 192,5 mln zł). Na tę kwotę złożyła się przede wszystkim nadwyżka budżetowa gmin (425,0 mln zł), powiatów (192,2 mln zł) i miast na prawach powiatu (25,4 mln zł), natomiast w województwie wystąpił deficyt (minus 72,8 mln zł). W porównaniu z rokiem poprzednim nadwyżka budżetowa gmin i powiatów była odpowiednio: ponad 34-krotnie wyższa i o ponad 3-krotnie wyższa niż w 2019 r.

W kraju jednostki samorządu terytorialnego w 2020 r. zamknęły zbiorczo rok budżetowy nadwyżką w wysokości 5689,5 mln zł. W gminach nadwyżka wyniosła 5373,9 mln zł, w powiatach 2254,7 mln zł, a w województwach 1248,6 mln zł. Deficyt wystąpił w budżetach miast na prawach powiatu w kwocie 3187,7 mln zł.

Relacja nadwyżki jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem w województwie w 2020 r. wyniosła 1,7%. W gminach relacja ta wyniosła 3,8%, w powiatach 8,1%, a w miastach na prawach powiatu 0,1%. W województwie relacja deficytu do dochodów ogółem stanowiła 3,9%.

W kraju relacja nadwyżki jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem wyniosła 1,9%. W gminach relacja ta wyniosła 3,6%, w powiatach 6,5%, a w województwach 6,0%. W miastach na prawach powiatu relacja deficytu do dochodów ogółem wyniosła 3,2%.

Tablica 49. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 49. Result of budgets of local government units

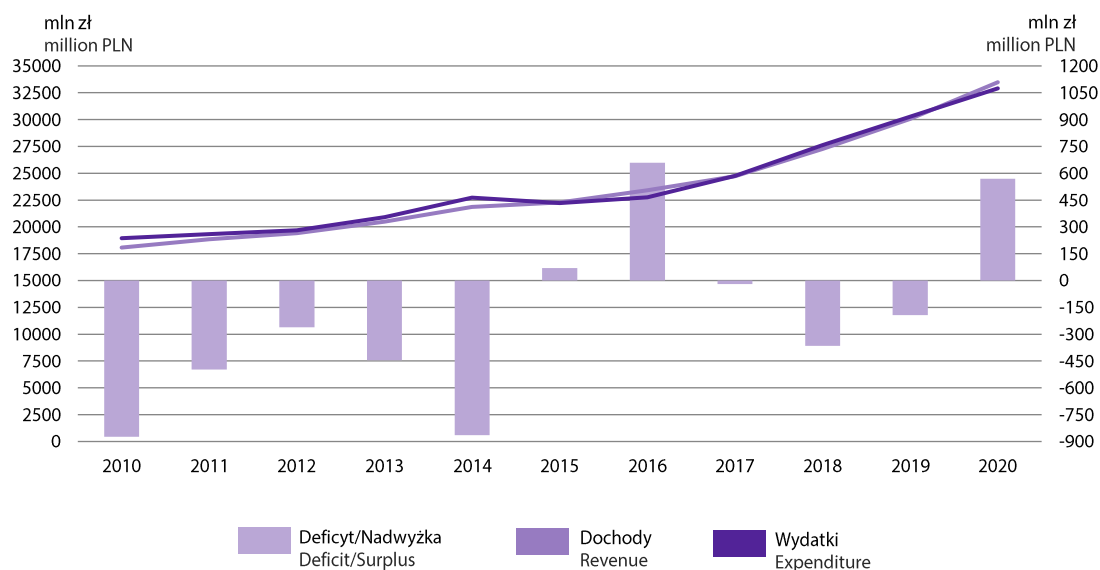
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-873,9	69,7	-192,5	569,8
Gminy ^a Gminas ^a	-386,7	37,9	12,4	425,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-320,6	20,8	-432,4	25,4
Powiaty Powiats	-95,5	39,4	57,7	192,2
Województwo Voivodship	-71,0	-28,4	169,9	-72,8

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 78. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Chart 78. Revenue, expenditure and result of budgets of local government units

Rok 2020 dla 148 jednostek samorządu terytorialnego (spośród 185 w województwie) zamknął się nadwyżką budżetową (przed rokiem – 102). Dla 62 jednostek relacja nadwyżki do dochodów ogółem nie przekroczyła 5%, dla 58 jednostek zawierała się w przedziale od 5-10%, a w przypadku 28 wskaźnik ten był większy niż 10%. Deficyt budżetowy wykazało 37 jednostek (przed rokiem – 83), przy czym tylko w 2 udział deficytu w dochodach ogółem przekroczył 10%. Wśród jednostek, które zanotowały deficyt budżetowy, najliczniejszą grupę (32) tworzyły jednostki o relacji deficytu do dochodów nieprzekraczającej 5%.

Spośród 148 gmin województwa śląskiego (bez miast na prawach powiatu) w 120 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych, a w 28 z nich wydatki przekroczyły dochody. Do gmin, które osiągnęły największą – w stosunku do dochodów – nadwyżkę budżetową należały Ślemień (18,8%) i Miedźno (17,0%). Do gmin z relatywnie największym deficytem należały: Sośnicowice, w której wydatki przekroczyły dochody o 17,0% oraz Ustroń z deficytem rzędu 13,3% dochodów.

W 2020 r. nadwyżkę budżetową odnotowano w 12 miastach na prawach powiatu, w tym największa w Świętochłowicach (9,8% ogółu dochodów) oraz w Rudzie Śląskiej (5,2%). Deficyt budżetowy wystąpił w 7 jednostkach, przy czym relatywnie był on najwyższy w Bielsku-Białej (w wysokości 4,6% dochodów), Żorach (2,9%) i Częstochowie (2,4%).

Spośród 17 powiatów województwa w 16 zanotowano nadwyżkę budżetową, a w 1 wystąpił deficyt budżetowy. Największą nadwyżkę budżetową zanotowano w powiatach myszkowskim i zawierciańskim (gdzie dochody przekroczyły wydatki odpowiednio o: 18,7% i 17,6%). Deficyt budżetowy wystąpił w powiecie wodzisławskim (1,1% dochodów).

W 2020 r. nadwyżka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowała się na poziomie 126 zł (w kraju – 148 zł). W gminach wskaźnik ten wyniósł 213 zł, w powiatach – 96 zł, a w miastach na prawach powiatu – 10 zł. Wartość deficytu budżetowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla samorządu województwa wyniósł 16 zł.

Zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w końcu 2020 r. wyniosły 8407,7 mln zł i wzrosły w porównaniu z końcem 2019 r. o 10,8%. Głównymi źródłami długu jednostek samorządowych były kredyty i pożyczki oraz papiery wartościowe (łącznie 8397,5 mln zł, tj. 99,9% ogółu). Zobowiązania wymagalne w kwocie 10,2 mln zł stanowiły 0,1% ogółu zobowiązań.

W kraju zobowiązania budżetu województw w końcu 2020 r. wyniosły 89845,1 mln zł i były wyższe niż przed rokiem o 9,5%. W strukturze zobowiązań według tytułów dłużnych dominowały kredyty i pożyczki (z udziałem 95,9%). Papiery wartościowe oraz zobowiązania wymagalne stanowiły odpowiednio: 4,0% i 0,1% ogółu zobowiązań.

Tablica 50. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 50. Debt of local government units in 2020

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2019=100
Ogółem Total	8407,7	1872	25,1	110,8
Gminy ^a Gminas ^a	2038,2	1022	19,0	106,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5644,1	2259	31,4	114,9
Powiaty Powiats	266,8	134	11,3	98,8
Województwo Voivodship	458,6	102	24,7	94,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

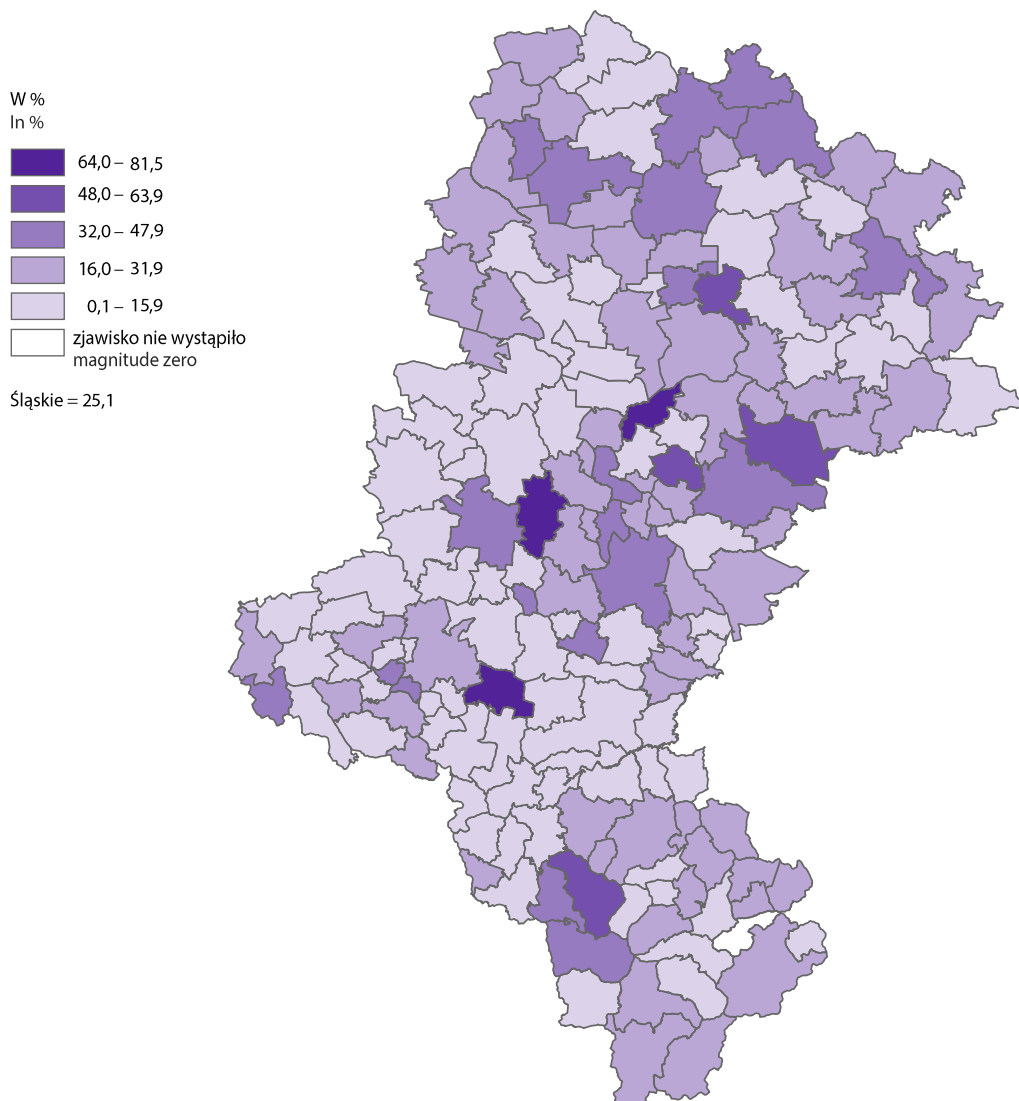
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 52. Zadłużenie gmin^a w % dochodów ogółem w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 52. Debt of gminas^a in % of revenue in 2020

As of 31 December

a Łącznie z gminami mającymi również status miasta na prawach powiatu.
a Including gminas which are also cities with powiat status.

W końcu 2020 r. wartość zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 1872 zł (w kraju – 2348 zł) i była wyższa niż przed rokiem o 11,4%. Najwyższą wartość zobowiązań odnotowano w miastach na prawach powiatu (2259 zł) oraz gminach (1022 zł).

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2021 na terenie województwa śląskiego do końca 2021 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca była niższa niż przeciętna dla kraju.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa śląskiego do końca 2021 r. wyniosła 53015,3 mln zł i stanowiła 9,7% w skali kraju (nie wliczając środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna). Na powyższą kwotę składały się m.in. następujące programy: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (w kwocie 22526,7 mln zł), Regionalne Programy Operacyjne (22384,5 mln zł), Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (6451,4 mln zł).

Tablica 51. Wartość całkowita projektów, w tym wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2021 r.^a

Table 51. The total value of projects the value of European Union funds co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in voivodship by the end 2021^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	53015,3	31593,2	11898	9,7^c
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	22526,7	11649,5	5056	10,3
Inteligentny Rozwój Smart Growth	6451,4	3494,5	1448	8,4
Polska Cyfrowa Digital Poland	382,5	238,2	86	2,6
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	1270,1	1073,9	285	5,0
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	22384,5	15137,2	5024	11,2

^a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. ^b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. ^c Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

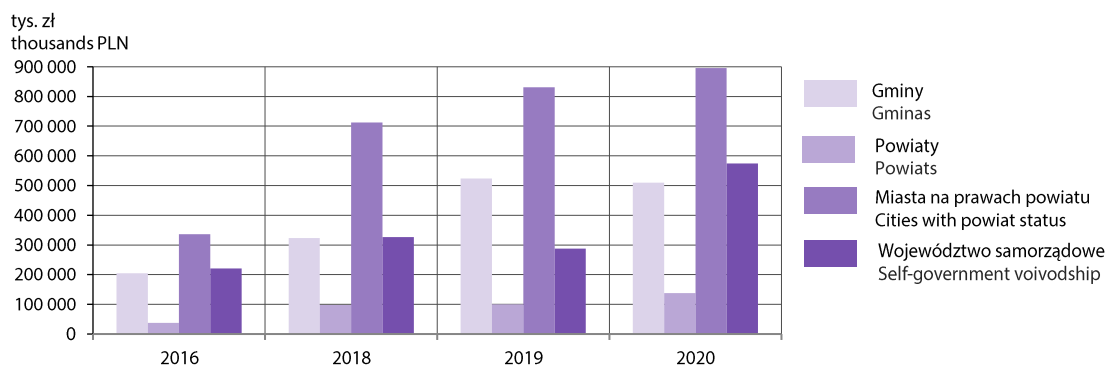
Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

^a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. ^b For the purpose of calculating data, the number of population as of 31 December 2021 was adopted. ^c For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2021 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 11898 zł (w kraju – 14526 zł). Biorąc pod uwagę rodzaje programów, najwyższy wskaźnik zanotowano dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (5056 zł) oraz dla Regionalnych Programów Operacyjnych (5024 zł), natomiast najniższy dla Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (86 zł).

Wykres 79. Wartość całkowita dotacji otrzymanych przez samorządy na realizację projektów europejskich
Chart 79. Total value of subsidies received by local governments for the implementation of European projects

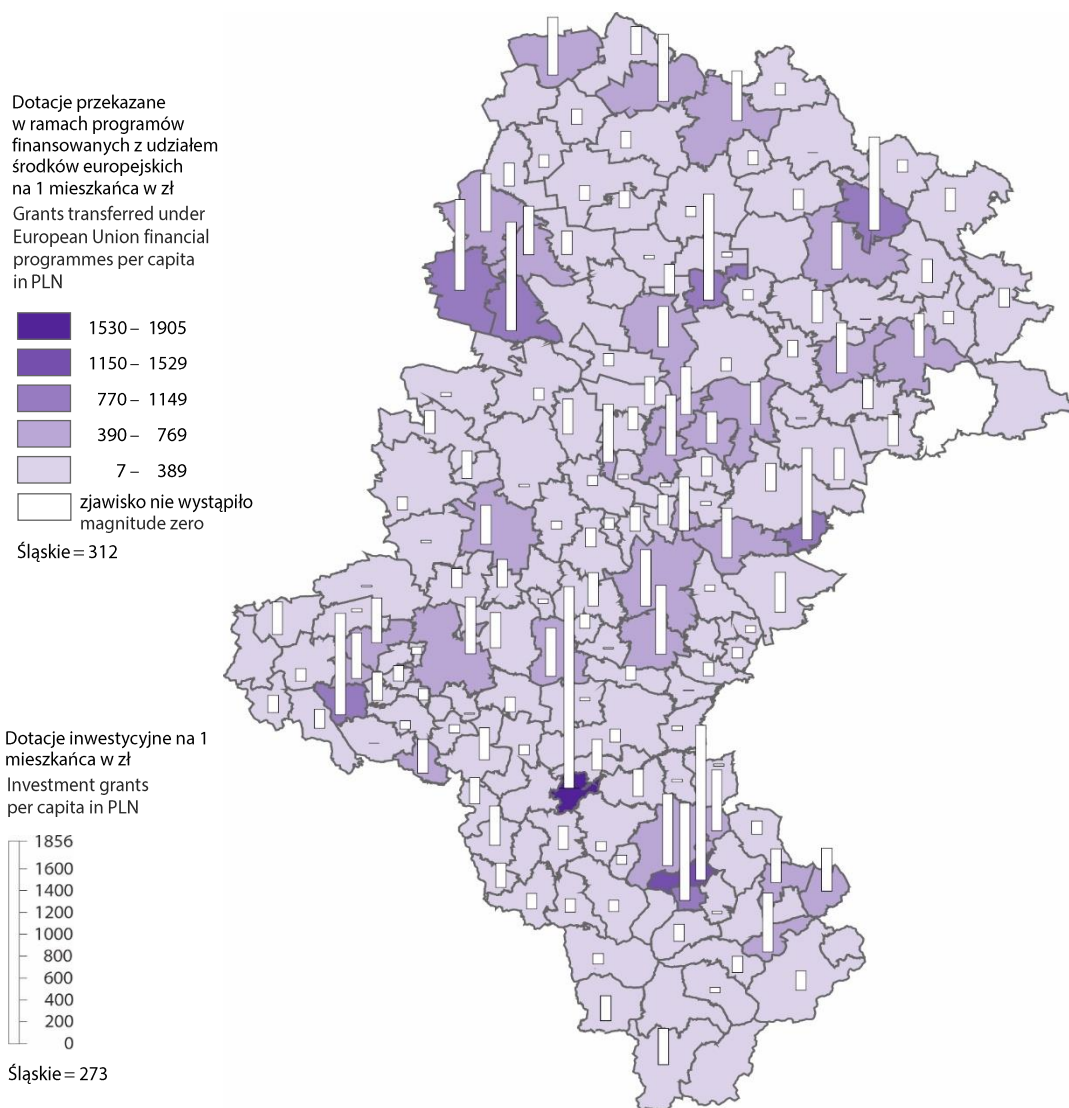

Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich w 2020 r. wyniosły 2118,1 mln zł (tj. o 21,5% więcej niż w 2019 r.), z tego prawie 80% z nich przeznaczono na cele inwestycyjne – 1691,2 mln zł (tj. o 22,3% więcej niż w 2019 r.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wysokość dotacji w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich w województwie śląskim wyniosła 470 zł, przy czym najwięcej środków otrzymały miasta na prawach powiatu – 357 zł oraz gminy – 255 zł. Najmniej środków w stosunku do liczby mieszkańców trafiło natomiast do budżetów powiatów – 69 zł.

Spośród 148 gmin województwa śląskiego (bez miast na prawach powiatu) najwyższe dotacje z ww. programów w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Chybie (1905 zł), Wilkowice (1481 zł), a najniższe w gminie Żywiec (7 zł) i Krzepice (12 zł). W gminie Pilica nie skorzystano w 2020 r. z dotacji na projekty europejskie.

W ramach 19 miast na prawach powiatu największe dotacje na projekty europejskie zanotowano w Bielsku-Białej (706 zł) oraz Tychach (664 zł), a najniższe w Piekarach Śląskich (76 zł).

Mapa 53. Dotacje na projekty europejskie uzyskane przez gminy^{abc} na 1 mieszkańca w 2020 r.Map 53. Subsidies for European projects obtained by gminas^{abc} per capita in 2020

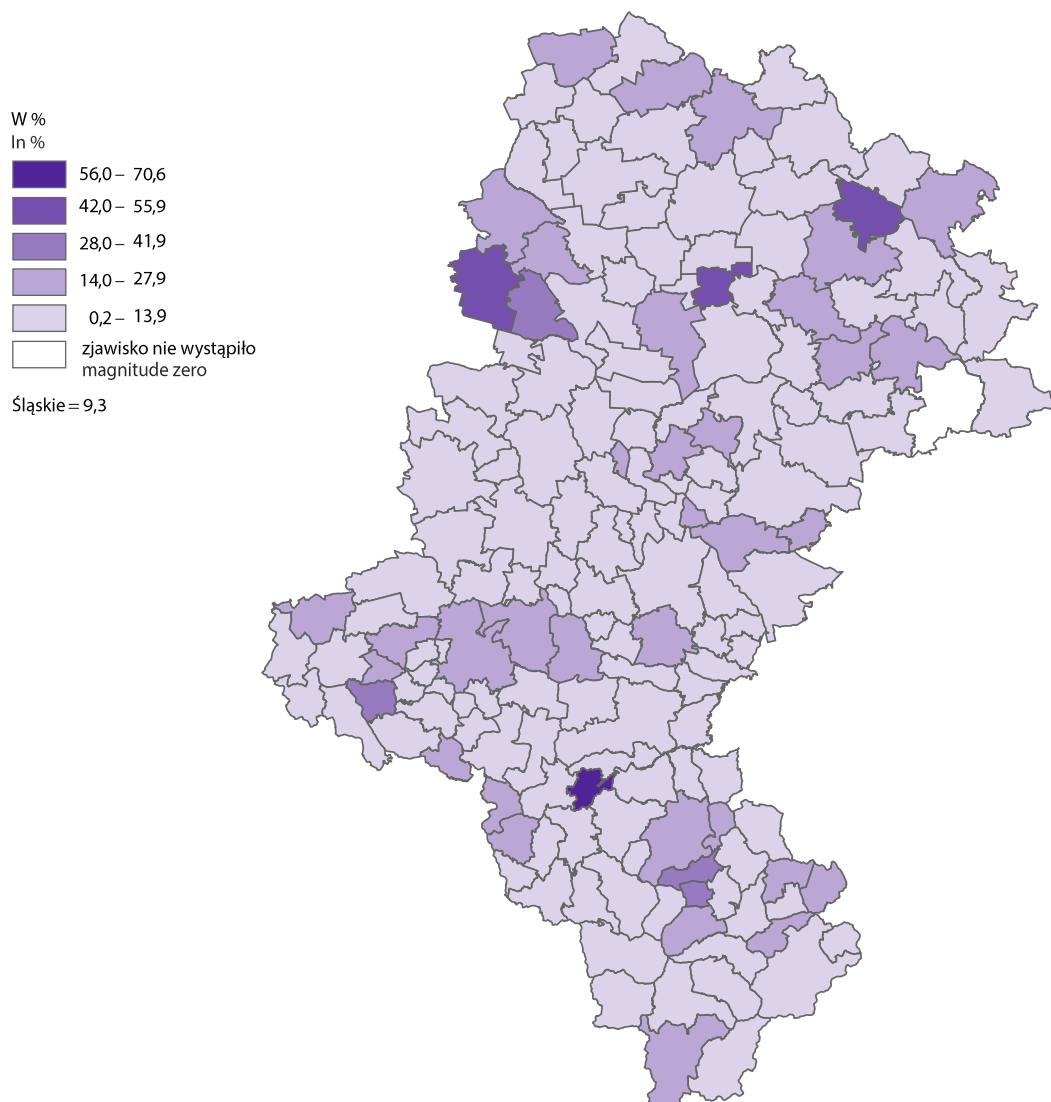
a łącznie z gminami mającymi również status miasta na prawach powiatu. b Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej. c Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Including of gminas which are also cities with powiat status. b Subsidies of cities with powiat status include funds received within gmina and powiat part. c Subsidies under paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 according to the classification of budget revenues and expenditures.

Dotacje inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie śląskim w 2020 r. wyniosły 375 zł, przy czym najwięcej środków inwestycyjnych otrzymały miasta na prawach powiatu – 316 zł oraz gminy – 219 zł. Najmniej środków inwestycyjnych w stosunku do liczby mieszkańców trafiło natomiast do budżetów powiatów – 41 zł.

Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w województwie w 2020 r. wyniosła 12,3%. W gminach relacja ta wyniosła 9,3%, w powiatach 12,8%, a w miastach na prawach powiatu 9,3%. W województwie udział dotacji na projekty europejskie w dochodach własnych wyniósł 53,8%.

Mapa 54. Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w gminach^{abc} w 2020 r.
 Map 54. Ratio of the value of subsidies for European projects to' own revenue of gminas^{abc} in 2020

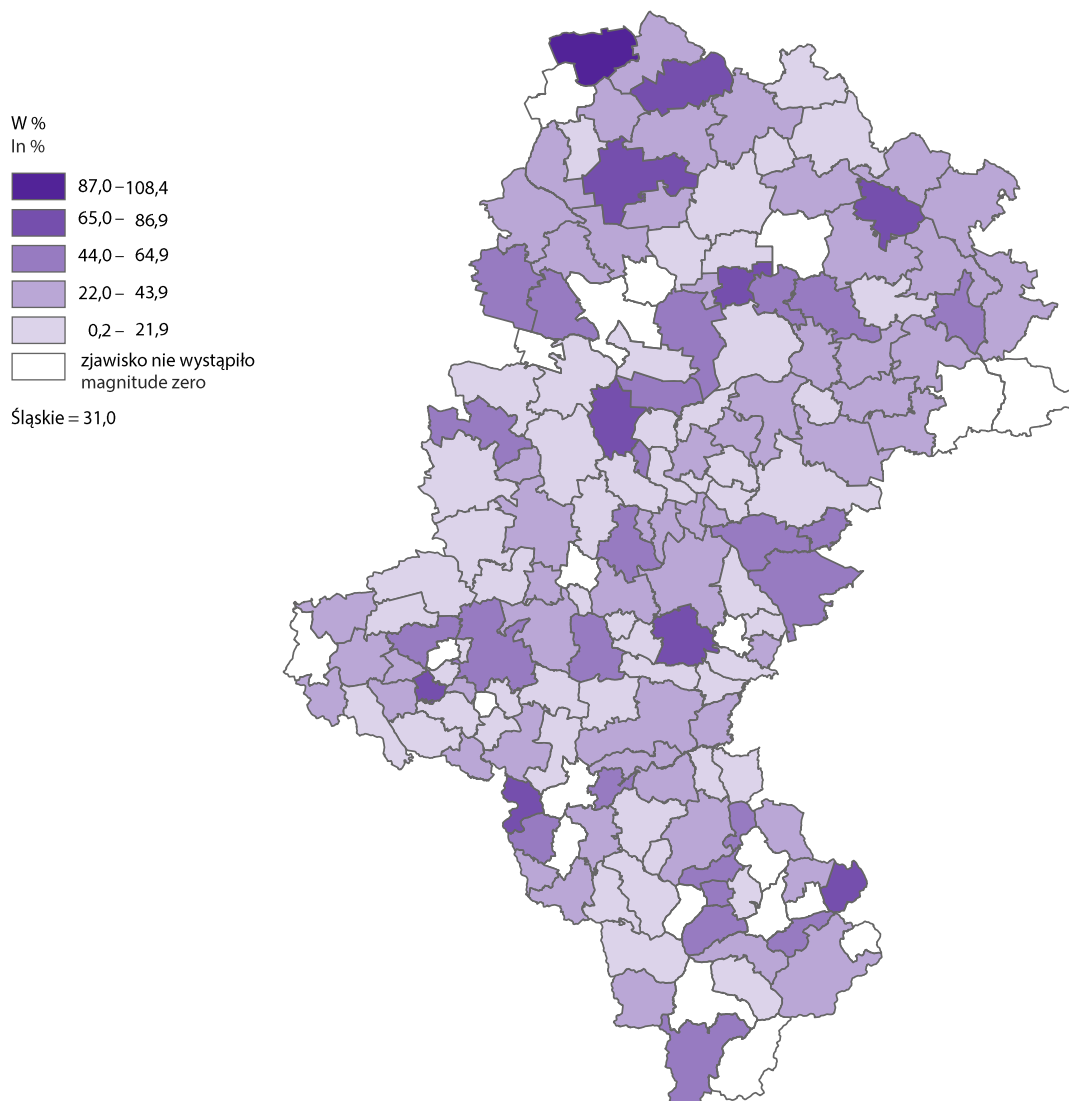

a Łącznie z gminami mających również status miasta na prawach powiatu. b Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej. c Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Including of gminas which are also cities with powiat status. b Subsidies of cities with powiat status include funds received within gmina and powiat part. c Subsidies under paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 according to the classification of budget revenues and expenditures.

Mapa 55. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w gminach^{abc} w 2020 r.

Map 55. Share of the European investment grants in total investment expenditure of gminas^{abc} in 2020

a Łącznie z gminami mających również status miasta na prawach powiatu. b Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej. c Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Including of gminas which are also cities with powiat status. b Subsidies of cities with powiat status include funds received within gmina and powiat part. c Subsidies under paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 according to the classification of budget revenues and expenditures.

Udział europejskich dotacji inwestycyjnych na projekty europejskie w wydatkach inwestycyjnych w województwie w 2020 r. wyniósł 33,3%. W gminach odsetek ten wyniósł 29,2%, w powiatach 24,4%, a w miastach na prawach powiatu 32,1%. W województwie udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych wyniósł 48,9%.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie śląskim

Selected data on Śląskie Voivodship

Tablica 52. Wybrane dane o województwie śląskim
Table 52. Selected data on Śląskie Voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	1481987,9	2002913,2	1130773,5	1156678,8
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	218407,9	446561,4	276581,4	485324,5
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dan³	0,032	0,033	0,033	0,034
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	8,7	30,7	34,7	35,9
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,0	-1,9	-1,4	-1,4
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,3	9,1	9,4	9,9
7	Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-1,1	-1,5	-1,0	-0,9
8	Współczynnik starości demograficznej w %	14,2	16,7	17,3	18,0
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	746	.	822	876
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w % (dane za 4 kwartał)	47,6	50,7	.	.
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w % (dane 4 kwartał)	52,2	54,0	.	.
12	Stopa bezrobocia według BAEL w % (dane za 4 kwartał)	8,8	6,1	.	.
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	44	17	11	8
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w zł	3897,26	4329,71	4372,86	4590,73
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	1186,5	1147,3	1149,3	1151,4
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1978,16	2429,61	2477,08	2532,76
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1183,88	1420,54	1513,23	1645,75
18	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	5,7	4,9	4,4	3,8
19	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	61	72	80
20	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	366,0	380,7	384,0	387,4
21	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m³	30,3	29,7	29,8	29,6
22	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	.	7,8	8,0	7,8
23	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	.	1411	1387	1408

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

2018	2019	2020	2021	Specification	No.
1491868,4	1815350,4	1528219,2	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
416777,1	779500,9	460890,6	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
0,034	0,035	0,035	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
39,1	39,3	44,2	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
-2,1	-2,5	-4,9	-7,0	Natural increase per 1,000 population	5
9,4	9,0	8,5	7,8	Live births per 1,000 population	6
-1,1	-1,0	-0,8	-1,0	Net migration for permanent residence per 1,000 population	7
18,6	19,2	19,8	20,2	Old age index in %	8
905	914	913	.	Children 3-6 aged in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6	9
.	51,5	52,1	55,2	Employment rate by LFS in % (data of the 4th quarter)	10
.	52,8	53,9	56,5	Activity rate by LFS in % (data of the 4th quarter)	11
.	2,5	3,2	2,4	Unemployment rate by LFS in % (data of the 4th quarter)	12
7	8	14	8	Registered unemployed persons per a job offer	13
4970,73	5311,15	5481,24	5920,61	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in PLN	14
1179,8	1184,6	1186,6	1176,6	Annual average number of retirees and pensioners in thousand	15
2622,91	2731,77	2864,70	3044,95	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
1757,03	1897,39	1819,14	.	Average monthly available income per capita in households in PLN	17
3,4	3,0	2,8	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	18
100	115	121	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3	19
391,2	395,5	401,5	.	Dwelling stocks per 1,000 population	20
30,3	30,8	31,2	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³	21
8,0	8,0	7,0	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	22
1454	1470	1516	.	Population per out-patient health care unit	23

Tablica 52. Wybrane dane o województwie śląskim (dok.)

Table 52. Selected data on Śląskie Voivodship (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
1	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	95,0	97,5	96,1	94,8
2	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,2	1,9	3,2	4,4
3	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b w mln zł (ceny bieżące)	14067,5	20116,2	19968,9	20368,1
4	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	86,8	104,8	99,3	102,0
5	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca ^c w zł (ceny bieżące)	183,0	295,4	263,9	336,2
6	Sprzedaż detaliczna towarów ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	98,5	101,3	108,1	114,6
7	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	151,7	153,3	154,1	154,7
8	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	4,7	5,8	4,1	3,2
9	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
10	Ogółem	56,3	57,2	55,1	54,9
11	Gminy ^d	53,9	57,5	51,8	51,1
12	Miasta na prawach powiatu	62,2	60,7	58,1	57,8
13	Powiaty	33,6	39,8	41,1	42,1
13	Województwo	48,9	48,4	62,1	66,6
14	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
15	Ogółem	23,5	19,7	11,5	12,5
16	Gminy ^d	23,6	17,3	10,5	13,4
17	Miasta na prawach powiatu	20,5	18,3	11,0	11,4
18	Powiaty	22,4	15,7	12,4	14,4
18	Województwo	45,7	42,4	20,9	16,9
19	Dotacje inwestycyjne ogółem ^a dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
20	Ogółem	1280,5	1906,1	797,5	613,0
21	Gminy ^d	407,6	386,3	268,6	196,4
22	Miasta na prawach powiatu	357,7	808,8	316,1	239,1
23	Powiaty	166,6	147,8	94,1	103,2
23	Województwo	348,7	563,2	118,7	74,3
24	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
25	Ogółem	-873,9	69,7	658,5	-19,3
26	Gminy ^d	-386,7	37,9	349,7	-22,2
27	Miasta na prawach powiatu	-320,6	20,8	222,9	-36,5
28	Powiaty	-95,5	39,4	64,5	16,4
28	Województwo	-71,0	-28,4	21,5	23,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Data concern economic entities in which the number of investment grants.

2018	2019	2020	2021	Specification	No.
96,3	96,7	99,2	94,2	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %	1
3,0	2,6	0,6	4,9	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	2
23732,0	25754,1	22439,8	.	Investment outlays of non-financial enterprises ^b in million PLN (current prices)	3
116,5	108,5	87,1	.	Investment outlays of non-financial enterprises ^b (previous year=100; current prices)	4
412,1	544,0	526,5	.	Intramural expenditure on research and development per capita ^c in PLN (current prices)	5
113,3	113,5	104,1	.	Retail sale of goods ^b (previous year=100; current prices)	6
154,3	156,2	159,2	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area	7
3,2	4,4	.	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	8
54,3	52,9	51,5	.	Share of own revenue in total revenue of local government units in %	9
50,9	48,8	48,7	.	Total	10
56,9	54,6	53,4	.	Gminas ^d	11
41,8	45,9	45,8	.	Cities with powiat status	12
64,2	69,1	57,4	.	Powiats	13
			.	Voivodship	13
17,4	16,2	15,4	.	Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %	14
17,6	16,0	13,9	.	Total	15
15,8	15,4	13,8	.	Gminas ^d	16
19,9	16,4	15,5	.	Cities with powiat status	17
29,0	25,6	40,0	.	Powiats	18
			.	Voivodship	18
1545,3	1659,2	1965,7	.	Total investment grants ^d for local government units in million PLN	19
436,1	577,0	534,8	.	Total	20
689,6	786,8	904,1	.	Gminas ^d	21
201,8	124,3	142,6	.	Cities with powiat status	22
217,9	171,1	384,3	.	Powiats	23
			.	Voivodship	23
-364,3	-192,5	569,8	.	Result of budgets of local government units in million PLN	24
-181,5	12,4	425,0	.	Total	25
-317,1	-432,4	25,4	.	Gminas ^d	26
5,1	57,7	192,2	.	Cities with powiat status	27
129,2	169,9	-72,8	.	Powiats	28
			.	Voivodship	28

pracujących przekracza 9 osób. c Bez amortyzacji środków trwałych. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. e Suma wszystkich of employed persons exceeds 9 persons. c Excluding depreciation of fixed assets. d Excluding gminas which are also cities with powiat status. e Sum of all

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Katowicach

Selected data on Katowice

Tablica 53. Wybrane dane o Katowicach
Table 53. Selected data on Katowice

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):				
1	gazowych	933240	1145993	907008	1129441
2	pyłowych	570	296	196	220
3	Odpady wytworzone ^a (w tys. t)	2736,0	1592,4	1228,0	1110,2
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	380,8	320,2	327,0	345,8
5	Ludność (stan w dniu 31.12)	311421	299910	298111	296262
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,1	-3,4	-2,5	-3,2
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,5	-3,3	-2,8	-2,4
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31.12)	54,7	62,0	64,2	66,3
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	853	754	880	932
10	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31.12)	3,8	3,8	2,8	2,2
11	Udział długotrwale bezrobotnych (w %)	27,7	56,9	55,0	54,1
12	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	15	11	6	4
13	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem (w %)	7,1	5,3	5,0	4,8
14	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych (w %)	.	14,3	15,8	18,6
15	Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	160	190	218
16	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,26	2,13	2,09	2,05
17	Liczba osób na 1 przychodnię	.	977	940	932
18	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	.	13,1	14,3	13,5
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31.12)	137,5	155,2	158,8	162,5
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31.12)	90,4	91,2	90,4	90,8
21	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31.12)	21,8	34,7	38,4	41,4
22	Wskaźnik rentowności obrotu netto ^b (w %)	.	-5,9	-0,7	3,1
23	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca ^c (ceny bieżące, tys. zł)	6,0	6,4	6,0	8,0
24	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,6	3,9	5,6	5,5
25	Dochody własne budżetu gminy ^d na 1 mieszkańca (w zł)	3098	3879	4048	4162
26	Wydatki majątkowe budżetu gminy ^d na 1 mieszkańca (w zł)	1164	964	489	527

a W ciągu roku. Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
a During the year. Excluding municipal waste. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. c Data

2018	2019	2020	2021	Specification	No.
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity (tonnes/year):	
1156350	966492	816912	.	gases	1
243	207	152	.	particulates	2
830,4	856,8	760,6	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)	3
349,3	317,6	315,2	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)	4
294510	292774	290553	286960	Population (as of 31.12)	5
-2,8	-3,5	-6,1	-8,1	Natural increase per 1,000 population	6
-2,5	-2,4	-1,3	-0,3	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	7
68,6	70,8	72,6	73,1	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31.12)	8
754	974	962	.	Children 3-6 aged in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6	9
1,7	1,0	1,7	1,8	Registered unemployment rate (as of 31.12)	10
55,1	38,8	32,7	47,4	Share of long-term unemployed persons (in %)	11
4	3	9	3	Registered unemployed persons per a job offer	12
4,4	4,1	3,6	.	Beneficiaries of social assistance in total population (in %)	13
20,3	25,7	27,5	.	Share of children up to the age of 3 attending nurseries and children's club (in %)	14
253	291	330	.	Places in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3	15
2,03	2,00	1,94	.	Population per dwelling in dwelling stocks	16
975	935	962	.	Population per out-patient departments	17
13,8	14,3	12,5	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita	18
161,0	165,5	171,2	179,9	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31.12)	19
93,4	95,6	98,6	103,1	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31.12)	20
38,1	40,2	42,4	45,8	Commercial companies per 1,000 population (as of 31.12)	21
2,4	2,1	-3,0	3,2	Net turnover profitability indicator ^b (in %)	22
6,0	6,9	9,6	.	Investment outlays per capita ^c (current prices, in thousand PLN)	23
3,0	4,6	11,8	8,0	Dwellings completed per 1,000 population	24
4459	4704	4939	.	Own revenue of gmina budget ^d per capita (in PLN)	25
1074	1570	1630	.	Property expenditure of gmina budget ^d per capita (in PLN)	26

c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Obejmuje środki w ramach części gminnej i powiatowej.
 concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Includes means in parts concerning gmina and powiat.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Tablica 54. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Table 54. Selected data on cities with powiat status

Lp.	Wyszczególnienie	Bielsko- -Biała	Bytom	Chorzów	Często- -chowa	Dąbrowa Górnica
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. w tonach/rok:					
1	gazowych	230358	98049	1772143	887869	8678761
2	pyłowych	38	81	97	215	1171
3	Odpady wytworzone ^a w 2020 r. w tys. t	77,9	326,6	173,7	207,6	3295,3
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2020 r. w kg	86,4	268,9	259,7	269,0	268,0
5	Ludność w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	168319	161139	105628	214342	116971
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.	-5,4	-9,1	-9,0	-10,1	-9,8
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.	-3,1	-4,0	-2,6	-4,0	-2,1
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	78,5	69,2	69,8	77,3	76,5
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w roku szkolnym 2020/21	1024	854	872	953	944
10	Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	2,2	8,4	3,5	3,6	4,8
11	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2021 r. (stan dnia 31.12) w %	47,0	57,2	43,3	46,3	55,1
12	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	7	6	10	12	4
13	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2020 r. w %	1,6	3,9	4,0	3,3	2,0
14	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^b i klubach dziecięcych w 2020 r. w %	12,1	8,6	20,1	6,3	15,1
15	Miejsca w żłobkach ^b i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2020 r. (stan w dniu 31.12)	158	116	272	83	167
16	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2020 r. (stan w dniu 31.12)	2,32	2,21	1,98	2,16	2,32
17	Liczba osób na 1 przychodnię ^c w 2020 r. (stan w dniu 31.12)	1017	2267	1595	1257	1643
18	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2020 r.	9,9	5,9	7,5	7,8	6,1
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	165,2	105,8	113,3	129,7	112,5
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	113,1	66,8	79,2	93,4	81,3
21	Spółki handlowe na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	25,6	9,7	15,1	17,5	13,6
22	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^d na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	7489	1853	5593	4815	6296
23	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2021 r.	4,8	0,8	2,2	3,3	3,6
24	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	4113	2897	3272	3427	4625
25	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	1774	668	822	705	1431

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz żłobkami przyzakładowymi. c Łącznie z praktykami lekarskimi. d Data concern economic entities in which

Gliwice	Jastrzębie-Zdrój	Jaworzno	Katowice	Mysłowice	Specification	No.
					Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2020 in tonnes/year:	
438345	503290	3731192	816912	97311	gases	1
178	110	222	152	35	particulates	2
944,3	3478,5	363,8	760,6	425,3	Waste generated ^a w 2020 in thousand tonnes	3
286,5	238,1	307,8	315,2	45,3	Mixed municipal waste collected per capita in 2020 in kg	4
175102	86632	89350	286960	74085	Population in 2021 (as of 31.12)	5
-7,0	-8,6	-9,2	-8,1	-5,0	Natural increase per 1,000 population in 2021	6
-3,4	-7,3	-2,0	-0,3	-0,8	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2021	7
75,2	68,6	67,3	73,1	68,2	Non-working age population per 100 persons of working age in 2021 (as of 31.12)	8
893	924	933	962	879	Children aged 3-6 in attending pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6 in 2020/21 school year	9
3,0	4,6	4,5	1,8	5,9	Registered unemployment rate in 2021 (as of 31.12)	10
49,7	42,8	48,6	47,4	55,6	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in 2021 (as of 31.12) in %	11
8	4	5	3	18	Registered unemployed persons per a job offer in 2021 (as of 31.12)	12
2,4	2,1	1,6	3,6	2,2	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020 in %	13
17,9	8,9	12,7	27,5	12,7	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^b and children's club in 2020 in %	14
212	112	172	330	180	Places in nurseries ^b and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2020 (as of 31.12)	15
2,18	2,71	2,54	1,94	2,52	Population per dwelling in dwelling stocks in 2020 (as of 31.12)	16
1451	1797	2317	950	1434	Population per 1 out-patient departments ^c in 2020 (as of 31.12)	17
8,4	7,4	7,1	12,5	7,2	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2020	18
144,9	73,0	105,0	179,9	107,2	Entities of the national economy per 1,000 population in 2021 (as of 31.12)	19
90,9	54,4	76,1	103,1	78,7	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population in 2021 (as of 31.12)	20
19,0	5,1	10,1	45,8	12,1	Commercial companies per 1,000 population in 2021 (as of 31.12)	21
8170	4910	13658	9635	2693	Investment outlays in enterprises (current prices) ^d per capita in 2020 in PLN	22
3,7	1,4	3,4	8,0	4,7	Dwellings completed per 1,000 population in 2021	23
5388	3357	3877	4939	3720	Own revenue of the city budget per capita in 2020 in PLN	24
2023	1109	845	1630	697	Property expenditure of the city budget per capita in 2020 in PLN	25

d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
the number of employed persons exceeds 9 persons; according to investment location.

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu (dok.)

Selected data on cities with powiat status (cont.)

Tablica 54. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu (dok.)

Table 54. Selected data on cities with powiat status (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	Piekary Śląskie	Ruda Śląska	Rybnik	Siemiano- wice Śląskie	Sosno- wice
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. w tonach/rok:					
1	gazowych	69409	172655	2986696	17296	114265
2	pyłowych	65	137	341	26	26
3	Odpady wytworzone ^a w 2020 r. w tys. t	43,0	1038,5	2118,1	21,1	87,6
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2020 r. w kg	231,5	255,8	234,0	255,3	194,3
5	Ludność w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	54226	135008	135994	65684	194818
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.	-8,2	-7,0	-5,6	-9,2	-10,7
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.	-1,5	-3,7	-3,4	-1,5	-4,6
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	71,2	69,7	69,5	73,4	77,5
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w roku szkolnym 2020/21	904	844	870	892	934
10	Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	6,8	2,6	3,1	4,3	6,1
11	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2021 r. (stan dnia 31.12) w %	61,8	28,8	50,7	41,2	55,9
12	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	6	6	20	6	7
13	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2020 r. w %	2,1	3,8	2,8	4,0	3,2
14	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^b i klubach dziecięcych w 2020 r. w %	8,4	10,0	7,2	18,6	23,1
15	Miejsca w żłobkach ^b i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2020 r. (stan w dniu 31.12)	87	131	97	234	277
16	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2020 r. (stan w dniu 31.12)	2,44	2,32	2,78	2,10	2,12
17	Liczba osób na 1 przychodnię ^c w 2020 r. (stan w dniu 31.12)	1609	2165	1474	1473	1633
18	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2020 r.	7,2	6,7	6,2	7,1	7,8
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	86,4	82,3	109,9	101,3	116,7
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	62,3	62,8	80,1	76,5	86,0
21	Spółki handlowe na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31.12)	9,0	7,2	11,5	9,4	11,2
22	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^d na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	1273	2682	3379	3670	2663
23	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2021 r.	2,1	2,0	3,4	4,9	2,8
24	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	2868	3388	3564	3628	3281
25	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł	690	421	1071	771	1013

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz żłobkami przyzakładowymi. c Łącznie z praktykami lekarskimi. d Data concern economic entities in which

Święto- chłowice	Tychy	Zabrze	Żory	Specification	No.
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2020 in tonnes/year:	
49362	420123	491806	63728	gases	1
5	68	72	30	particulates	2
23,5	194,7	84,5	19,4	Waste generated ^a w 2020 in thousand tonnes	3
203,8	247,2	181,4	196,4	Mixed municipal waste collected per capita in 2020 in kg	4
48577	125781	168946	62848	Population in 2021 (as of 31.12)	5
-6,8	-6,1	-6,8	-3,7	Natural increase per 1,000 population in 2021	6
-5,1	-2,9	-5,4	4,0	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2021	7
71,9	75,9	68,1	73,5	Non-working age population per 100 persons of working age in 2021 (as of 31.12)	8
786	975	871	933	Children aged 3-6 in attending pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6 in 2020/21 school year	9
5,2	2,1	5,2	3,7	Registered unemployment rate in 2021 (as of 31.12)	10
47,3	42,8	53,6	42,6	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in 2021 (as of 31.12) in %	11
1	4	11	2	Registered unemployed persons per a job offer in 2021 (as of 31.12)	12
3,4	2,2	3,5	1,6	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020 in %	13
13,5	22,0	15,7	20,4	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^b and children's club in 2020 in %	14
210	245	219	270	Places in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2020 (as of 31.12)	15
2,14	2,45	2,40	2,90	Population per dwelling in dwelling stocks in 2020 (as of 31.12)	16
2046	1269	1554	1698	Population per 1 out-patient departments ^c in 2020 (as of 31.12)	17
6,4	8,0	6,9	6,0	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2020	18
88,5	115,4	104,5	101,6	Entities of the national economy per 1,000 population in 2021 (as of 31.12)	19
66,2	81,3	67,4	77,2	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population in 2021 (as of 31.12)	20
7,6	17,0	8,5	9,8	Commercial companies per 1,000 population in 2021 (as of 31.12)	21
1094	9078	2936	3218	Investment outlays in enterprises (current prices) ^d per capita in 2020 in PLN	22
3,8	3,7	1,4	5,9	Dwellings completed per 1,000 population in 2021	23
3144	4056	3343	3258	Own revenue of the city budget per capita in 2020 in PLN	24
430	1602	829	1260	Property expenditure of the city budget per capita in 2020 in PLN	25

d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
the number of employed persons exceeds 9 persons; according to investment location.